

A sepia-toned portrait of Vörösmarty Gyula, a Hungarian poet and writer. He is shown from the chest up, wearing a dark coat over a white shirt and a dark cravat. He has a full, dark beard and mustache, and his hair is receding. The background is a plain, light-colored wall.

A VÖRÖSMARTY-GYŰJTEMÉNY

a Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtár és Információs Központ
Kézirattárában és Régi Könyvek Gyűjteményében

A VÖRÖSMARTY-GYŰJTEMÉNY

A MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT
KÉZIRATTÁRÁNAK
KATALÓGUSAI

CATALOGI COLLECTIONIS
MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECAE
ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

Sorozatszerkesztő
BABUS ANTAL

A VÖRÖSMARTY-GYŰJTEMÉNY

a Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtár és Információs Központ
Kézirattárában és Régi Könyvek Gyűjteményében

Budapest, 2016

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT

Összeállította: Horányi Károly

Lektorálta: Mázi Béla

ISSN 0541-9492

ISBN 978-963-7451-27-0

Felelős kiadó: Monok István,
az MTA Könyvtár és Információs Központ igazgatója

A kötetet tervezte és tördelte: Horányi Károly
Nyomta és kötötte a Mester Nyomda, Budapest

TARTALOM

7	F. Csanak Dóra: <i>Vörösmarty Mihály hagyatéka</i>
13	Rövidítések és jelölések
17	Vörösmarty Mihály hagyatéka
65	Vörösmarty-dokumentumok
81	Horányi Károly: <i>Az akadémikus Vörösmarty Mihály</i>
95	Vörösmarty Mihály iratai a Régi Akadémiai Levéltárban
143	Gergely Pál: <i>Vörösmarty a Kisfaludy Társaságban</i>
165	Vörösmarty Mihály iratai a Kisfaludy Társaság levéltárában
167	Csapodi Csaba: <i>Vörösmarty Mihály könyvtára</i>
174	Vörösmarty Mihály könyvei
187	Vörösmarty Mihály tárgyai
195	Képek
197	Vörösmarty Mihállyal kapcsolatos egyéb dokumentumok
207	Vörösmarty Mihály műveinek mutatója
215	Névmutató

F. Csanak Dóra

Vörösmarty Mihály hagyatéka

Vörösmarty Mihály kéziratainak sorsa az Akadémiára kerülésükig, 1927-ig meglehetősen homályos. 1927-től 1945-ig az Akadémia-utcára nyíló földszinti Vörösmarty-szobában, azután pedig a Könyvtár Kézirattárában kaptak otthont. Addig útjuknak szinte egyetlen állomását sem lehet teljes biztonsággal rekonstruálni. Tudjuk, hogy Vörösmarty már ifjúkorában ajándékozott kéziratokat barátjának, Zádor (Stettner) Györgynek, aki később a költő halála után további kéziratokat szerzett meg az özvegytől. „Vörösmartyt s halála után Vörösmarty-nét minden írásai s levelezéseiből kifosztotta” – írta róla Toldy, aki főleg azért haragudott, mert Zádor nem adta neki kölcsön a kéziratokat, de még másolatot sem volt hajlandó küldeni róluk a készülő Vörösmarty-kiadás számára.

Zádor György leszármazottai családi hagyomány alapján úgy tudják, hogy Vörösmarty Béla, a költő fia 1900-ban Vörösmarty születésének centenáriuma idején visszakérte a kéziratokat Zádor unokájától, Zádor Bélától, s nem neki adta vissza az anyagot, hanem a nagyváradi premontrei gimnáziumban helyezte el, amelynek annakidején növendéke volt. A hagyomány szerint Zádor Béla nagyon megneheztelt rá ezért. Vörösmarty Béla aztán később a premontrei rendtől is visszakérte állítólag a kéziratokat, s testvérének Széll Kálmánné Vörösmarty Ilonának, illetve unokahúgának Bernrieder Jánosné Széll Ilonának adta át őket megőrzésre, aki 1924-ben Brisits Frigyes útján az egész hagyatékat az Akadémiának ajándékozta. Ebből az anyagból jött létre a Vörösmarty-szoba.

Így közlik a kéziratok történetét a korábbi tanulmányok és a most megjelenő Vörösmarty kritikai kiadás jegyzetei. A kéziratok alapos átnézése viszont olyan feltevést látszik valószínűsíteni, amely csak részben egyezik az előbb elmondottakkal. Úgy tűnik, hogy Zádor azokon a főleg zsenyéket tartalmazó kéziratokon kívül, amelyeket még maga Vörösmarty ajándékozott neki, csakugyan kaphatott kéziratokat Vörösmarty özvegyétől is, de nem kapott meg mindent, a család birtokában is maradt anyag. Erre vall Bernriedernének a K 2/118. jelzetű füzet hátsó borítólapjára ragasztott feljegyzése: „Néhány kézirat fényképe és

az emléktárgyak a milleneumi kiállítás keretében a »történelmi« részben ki voltak állítva nagybátyám Vörösmarty Béla által.” S ugyancsak ezt tanúsítja az a sajnos datálatlan feljegyzés, mely így szól: „Anyámnak adott kéziratok. (Ezt anyám Széll Kálmánné írta e papirosra. Bernriederné Széll Ilona)”¹ A feljegyzés első fele Széll Kálmánné Vörösmarty Ilona írása s anyjára Vörösmartyné Csajághy Laurára vonatkozik, a zárójelben levő mondatot pedig az aláíró Bernriederné Széll Ilona írta s édesanyjáról, Széll Kálmánné Vörösmarty Ilonáról szól.

A Zádor Györgyhöz került kéziratokat halála után fia, Zádor Gyula, a nagyváradai törvényszék elnöke örökölte – ő adta ki Kazinczy és apja levelezését is. Elképzelhető, hogy a kéziratokat – vagy legalább is egy részüket – ő ajándékozta vagy helyezte letétbe a premontrei gimnáziumban, ismeretlen, de 1900-nál korábbi időpontban. Vörösmarty *Önéletrajzi töredékei*-nek kéziratán ugyanis 1900. augusztus 16-i keltezéssel a következő körpecséttel hitelesített bejegyzés olvasható: „Vörösmarty Béla Ő Méltóságának legmélyebb tisztelettel felajánlja a nagyváradai premontrei fogymnasium tanártestülete.”²

Nem valószínű, hogy Vörösmarty Béla 1900-ban elkéri a kéziratokat Zádor Bélától, Zádor Gyula fiától, majd a premontrei gimnáziumnak adja s még ugyanebben az évben, augusztusban vissza is kéri. Sokkal inkább feltehető, hogy korábban Zádor adta a kéziratokat városa gimnáziumába, s ide utasította a hozzá forduló Vörösmarty Bélát, akinek tulajdonjogát a tanári kar elismerte s átadta neki a lepecsételt, tehát tulajdonukba vett kéziratokat. (A tanártestület bejegyzésének „legmélyebb tisztelettel felajánlja” kifejezése is kizárja, hogy Vörösmarty Béla visszakérte a kéziratokat.) Hogy viszont a családi hagyomány sem téved egészen, tudniillik hogy Zádor átadott Vörösmarty Bélának kéziratokat, amelyeket nem kapott vissza, azt a következő adat látszik bizonyítani: a Zádor Györgyhöz írt Vörösmarty-leveleken, melyeket nyilvánvalóan és teljes joggal Zádor György és utódai őriztek, nem található a nagyváradai gimnázium pecsétje, de a többi anyaggal együtt 1927-ben ezek is az Akadémiára kerültek. Szerepelnek a Bernriederné által írt átadási jegyzékben is. Lehetséges, hogy e leveleket – esetleg más kéziratokkal együtt – Zádor utódai maguknál tartották s ezeket adták át Vörösmarty Bélának, aki a premontrei gimnáziumtól visszakapott többi anyaggal együtt később mindent rokonainak juttatott.

1 MTA KIK Kézirattár, K 721/I. 117. a.

2 MTA KIK Kézirattár, K 721/II. 133.

Ha azt vizsgáljuk, hogy a teljes kéziratanyagból mennyi került a nagyváradi gimnázium birtokába, kiderül, hogy a levelezésnek csak igen kis részén látható a premontrei rend pecsétje: körülbelül 260 darabból csak 38-on. A többi kézirat ma tizenhat kötetbe kötve van a Kézirattárban,³ ebből egy egykorú bőrkötés, a többi tizenöt bekötésére 1950 táján került sor. Öt kötet teljes egészében le van pecsételve (többnyire a papír mindkét oldalán), két kötet részben; – ezeknek az anyaga úgy látszik részben Zádoréknál, részben a Vörösmarty-család birtokában maradt, négy köteten pedig egyáltalán nincs pecsét. A múlt században legfontosabbnak tartott Vörösmarty-művek, a drámák és az elbeszélő költemények szinte teljes számmal Zádorhoz s onnan a premontrei gimnáziumba kerültek, a lírai versek, kisebb cikkek, kritikák, prózai írások és levelek pedig csak részben.

1900-tól 1927-ig a kéziratok ismét a Vörösmarty-család birtokában voltak. Sorsukról csak annyi ismeretes, hogy egy részüket Riedl Frigyesnek adták kölcsön, aki megállapította, hogy nincs köztük kiadatlan, majd 1906. november 7-én visszaadta őket Széll Kálmánnénak.

Az Akadémia Vörösmarty-szobájának gondolata Bernriederné Széll Ilona 1923. november 22-i levelében bukkan fel először. Fiatalon meghalt fia szándékát akarta megvalósítani a kéziratok, bútorok és emléktárgyak átadásával, mivel leánya gyermektelen lévén, a család egyenes ágon nem folytatódik. Berzeviczy Albert elnök válaszában azt javasolta, készítsen feltételhez kötött végrendeletet, ez a megoldás azonban nem felelt meg Bernriederné intenciójának. Az akadémiai iratokban ezután 1926 novemberéig nem esik több szó a kéziratok átadásáról. Ekkor Bernriederné Brisits Frigyes útján ismét megüzente elhatározását s megindult a levelezés a részletek tisztázására. Az Akadémia elfogadta Bernriederné feltételét, hogy külön Vörösmarty-szobában, nem a Vörösmarty-korra, hanem csak magára Vörösmartyra vonatkozó könyvek között helyezik el az átengedett ereklyéket és kéziratokat. Kijelölték a megfelelő helyiséget. 1927 januárjában az Akadémia 1200 pengőt szavazott meg berendezésére, február végén kifestették, rendbe hozták a szobát, március elején pedig Bernriederné elküldte az átadandó ereklyék jegyzékét (valószínűleg a K 2/118 jelzetű füzetet). Április folyamán megérkezett a küldemény a vasmegyei Rátót-ról, májusban és júniusban az Akadémia kijavíttatta Vörösmarty bútorait s megrendelte a szükséges új berendezési darabokat.

3 MTA KIK Kézirattár, K 712 – K 722 és K 778.

Az elkészült Vörösmarty-szoba ünnepélyes megnyitására 1927. június 20-án került sor. Ünnepi beszédet az Akadémia elnöke, Berzeviczy Albert mondott, szövege az Akadémiai Értesítő 1927. évfolyamában meg is jelent.⁴ A megnyitás napján az Akadémia megkoszorúzta Vörösmarty sírját a Kerepesi-temetőben.

Augusztusban Brisits Frigyes elkészítette a Vörösmarty-szoba anyagának katalógusát.⁵

A Vörösmarty-szoba Budapest ostroma alatt kissé megsérült. A kéziratok legnagyobb részét már korábban az óvóhelyen biztonságba helyezték, a könyvek és emléktárgyak megmaradt része pedig összecsomagolva átkerült a Könyvtárba. A bútorokról és tárgyi emlékekről 1950. november 23-án „Vörösmarty-ereklyék” címmel lista készült, amely húsz tételben sorolta fel az anyagot. Ebből tizenöt tétel 1953. június 9-én az Akadémia átadott a Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum nyéki Vörösmarty-kiállítása számára. Vörösmarty saját könyvtárának darabjai a Régi Könyvek Gyűjteményébe kerültek s „Vörösmarty Mihály Könyvtárából” feliratu pecséttel ellátva 540.009–540.087 számokon találhatók.⁶

Az addig szabad lapokból vagy kisebb füzetekből álló kéziratok 1950 táján félbörkötést kaptak s a bekötés után raktározási okokból a kötetes kéziratok sorában kaptak K-jelzetet, távol a dobozokban tárolt Vörösmarty-levelezéstől. Később a bekötött kéziratok állapota indokoltta a kötetek felbontását és e kézíratos anyag elhelyezését borítékokban. Azonban az egyes tételek sorrendje és számozása nem változott, mivel a kritikai kiadás jegyzetanyagában a „K”-jelzetű kötetekre és főlíószámokra hivatkoztak a sajtó alá rendezők. Az egykori Vörösmarty-szoba kézíratos anyaga tehát két csoportból áll: 1. Vörösmarty-levelezés K 1–K 2 jelzettel, és 2. Vörösmarty-kötetek K 712–K 722 és K 778 jelzettel.⁷

Meg kell azonban jegyezni, hogy a Vörösmarty-levelezést tartalmazó dobozokba kerültek olyan kisebb Vörösmarty-kéziratok is, amelyek nem a Vörösmarty-leszármazottaktól jutottak a Könyvtár állományába. Egyik ilyen darab Vörösmarty levele Perczel Sándorhoz, melyet Perczel Béla ajándékozott az Akadémiának 1941. március 7-én. A gyűjtemény végén elhelyezett K 2/104–117.

4 Akadémiai Értesítő 1927, 160–161. p.

5 *A Magyar Tudományos Akadémia Vörösmarty-kéziratainak jegyzéke*, összeáll. Brisits Frigyes. Bp., 1928, 396 p.

6 A könyvtárat Csapodi Csaba ismertette: Magyar Könyvszemle, 1956, 65–68. p.

7 Növedék napló 455–459/1952.

jelzetű kéziratok pedig 1939. november 15-én a főtitkári hivataltól kerültek a Könyvtárba más kéziratokkal együtt. Eredetüket a rajtuk látható pecsét jelzi: „Ernst Lajos gyűjteményéből.”

Amennyiben ez lehetséges és szükséges, úgy a Vörösmarty-szövegek kritikai kiadására is hivatkozunk.

RÖVIDÍTÉSEK ÉS JELÖLÉSEK

c. = című

é. n. = év nélkül

évf. = évfolyam

f. = fólió; kézirat lapja, levele

ford. = fordító

h. = hasáb

h. é. n. = hely és év nélkül

h. n. = hely nélkül

i. m. = idézett mű

jegyz. = jegyzet

k. = kötet

Kk = kritikai kiadás

k. n. = keltezés nélkül

k. = kötet

l. = levél

ld. = lásd

M. Irod. Lev. = Magyar Irodalmi Levelezés (kézirattári jelzet szakmegjelölése)

M. Nyelvtud. = Magyar Nyelvtudomány (kézirattári jelzet szakmegjelölése)

megj. = megjelenése

MTA = Magyar Tudományos Akadémia

MTA KIK = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ

MTAK = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

MTAKK = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattár

ny. = nyelvű

p. = pagina; könyvoldal; oldalszám

PIM = Petőfi Irodalmi Múzeum

pl. = példány

poss. = possessor; tulajdonos; a dokumentum korábbi tulajdonosa

r. = recto; első oldal

-r. = rét (például 4-r. = negyedré)

r–v. = recto és verso (a lap mindkét oldala)

RAL = Régi Akadémiai Levéltár

RUI = Régi és Újabb Irodalom (kézirattári jelzet szakmegjelölése)

s. a. r. = sajtó alá rendezte

sz. = század

sztl. = számozatlan

tc. = törvénycikk

Tört. = Történelem (kézirattári jelzet szakmegjelölése)

ua. = ugyanaz

uo. = ugyanott

v. = verso; második oldal

[] = szögletes zárójelbe tettük a feldolgozói megjegyzéseket és a kiadványok sorozatcímeit

A kritikai kiadásra történő hivatkozások rövidítései

Kk 1. = Vörösmarty Mihály: *Kisebb költemények I.* (1826-ig), s. a. r. Horváth Károly, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1960 (Vörösmarty Mihály összes művei 1., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, I. Kisebb költemények)

Kk 2. = Vörösmarty Mihály: *Kisebb költemények II.* (1827–1839), s. a. r. Horváth Károly, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1960 (Vörösmarty Mihály összes művei 2., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, II. Kisebb költemények)

Kk 3. = Vörösmarty Mihály: *Kisebb költemények III.* (1840–1855), s. a. r. Tóth Dezső, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1962 (Vörösmarty Mihály összes művei 3., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, III. Kisebb költemények)

Kk 4. = Vörösmarty Mihály: *Nagyobb epikai művek I.*, s. a. r. Horváth Károly és Martinkó András, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1963 (Vörösmarty Mihály összes művei 4., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Nagyobb epikai művek I.)

Kk 5. = Vörösmarty Mihály: *Nagyobb epikai művek II.*, s. a. r. Horváth Károly és Martinkó András, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967 (Vörösmarty Mihály összes művei 5., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Nagyobb epikai művek II.)

- Kk 6. = Vörösmarty Mihály: *Ifjúkori drámák és drámatöredékek (1819–1824)*, s. a. r. Fehér Géza, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1965 (Vörösmarty Mihály összes művei 6., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák I.)
- Kk 7. = Vörösmarty Mihály: *A' Belső Háború – Salamon Király – Hábador*, s. a. r. Brisits Frigyes, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971 (Vörösmarty Mihály összes művei 7., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák II.)
- Kk 8. = Vörösmarty Mihály: *A' bujdosók: színmű öt felvonásban*, s. a. r. Fehér Géza, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1962 (Vörösmarty Mihály összes művei 8., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák III.)
- Kk 9. = Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde (1830) – Kincskeresők (1832) – Vérnász (1833)*, s. a. r. Fehér Géza, Staud Géza, Taxner-Tóth Ernő, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989, 1076 p. (Vörösmarty Mihály összes művei 9., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák IV.)
- Kk 10. = Vörösmarty Mihály: *A' fátyol titkai – Árpád' ébredése – Marót bán – Az áldozat (1834–1840): Napoleon (1839) – Örök zsidó (1837–1848): drámatöredékek és drámatervek*, s. a. r. Fehér Géza, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1962 (Vörösmarty Mihály összes művei 10. szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák V.)
- Kk 11. = Vörösmarty Mihály: *Czillei és a' Hunyadiak: történelmi dráma öt felvonásban (1844): Hunyady László (Töredék) (1844)*, s. a. r. Oltványi Ambrus, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1966 (Vörösmarty Mihály összes művei 11., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámák VI.)
- Kk 12. = Vörösmarty Mihály: *Drámafordítások*, s. a. r. Ruttkay Kálmán, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1983 (Vörösmarty Mihály összes művei 12. szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Drámafordítások)
- Kk 13. = Vörösmarty Mihály: *Beszélyek és regék: Ezeregyéjszaka 1. Füzet*, s. a. r. Solt Andor, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974 (Vörösmarty Mihály összes művei 13., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Beszélyek és regék – Ezeregyéjszaka 1. Füzet)
- Kk 14. = Vörösmarty Mihály: *Dramaturgiai lapok (Elméleti töredékek – Színbírálatok)*, s. a. r. Solt Andor, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1969 (Vörösmarty Mihály összes művei 14., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Dramaturgiai lapok)
- Kk 15. = Vörösmarty Mihály: *Vegyes prózai dolgozatok (1826–1841)*, s. a. r. Bodolay Géza és Horváth Károly, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1983 (Vörösmarty

Mihály összes művei 15., szerk. Horváth Károly és Kerényi Ferenc, Vegyes prózai dolgozatok [1826–1841])

Kk 16. = Vörösmarty Mihály: *Publicisztikai írások – Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, s. a. r. Solt Andor, Fehér Géza és Gergely Pál, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977 (Vörösmarty Mihály összes művei 16., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Publicisztikai írások – Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok)

Kk 17–18. = *Vörösmarty Mihály levelezése*, s. a. r. Brisits Frigyes, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1965 (Vörösmarty Mihály összes művei 17–18., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Levelezés I–II.)

A kritikai kiadás megfelelő kötetének rövidítése után az egyes mű vagy irat tételszámát, ha nincs számozása, akkor az oldalszámot adtuk meg.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY HAGYATÉKA

A Vörösmarty-levelezés katalógusa

K 1/1.

ADORJÁN BOLDIZSÁR levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
G. Kisfalud, 1841. júl. 3., 2 f. [A 2. f. fele levágva; Kk 17–18. 275.]

K 1/2.

ALMÁSY KÁLMÁN levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Bécs, 1848. márc. 17., 2 f. [Kk 17–18. 354.]

K 1/3.

BAJZA JÓZSEF levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Oroszi, 1828. okt. 5., 2 f. [Kk 17–18. 134.]

K 1/4–6.

BALÁSHÁZY JÁNOS levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Sátoraljaújhely, (1831.) febr. 20. 2 f. [Kk 17–18. 191.]
Sátoraljaújhely, (1831.) júl. 1. 2 f. [Kk 17–18. 197.]
H. n. (1831. aug. elején) „Több hetekig tartó halgatásom (!) után...” 2 f. [Kk 17–18. 203.]

K 1/7.

CSÁSZÁR FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Zágráb, 1829. dec. 23., 2 f. [Kk 17–18. 157.]

K 1/8–12.

CSATÓ PÁL levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
8. Grác, 1828. febr. 10., 2 f. [Kk 17–18. 121.]
9. Grác, 1828. dec. 10., 2 f. (A 2. f. csonka) [Kk 17–18. 140.]
10. Bécs, 1830. márc. 31., 2 f. [Kk 17–18. 144.]

11. Buda, 1830. júl. 20., 1 f. [Kk 17–18. 178.]
12. Nagyváradi, 1834. szept. 29., 2 f. [Kk 17–18. 231.]

K 1/13–15.

CZUCZOR GERGELY levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

13. Győr, 1826. dec. [Kk 17–18. 86.]
14. Győr, 1827. ápr. 12. 2 f. [Kk 17–18. 94.]
15. Rév-Komárom, 1831. jan. 5., 2 f. 19. 2 f. [Kk 17–18. 189.]

K 1/16–41.

DEÁK FERENC levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

16. Kehida, 1825. nov. 15., 2 f. [Kk 17–18. 60.]
17. Kehida, 1825. dec. 29., 2 f. [Kk 17–18. 67.]
18. Kehida, 1826. márc. 13., 2 f. [Kk 17–18. 74.]
19. Kehida, 1826. júl. 6., 4 f. [Kk 17–18. 76.]
20. Kehida, 1826. júl. 29., 2 f. [Kk 17–18. 78.]
21. Kehida, 1826. nov. 16., 2 f. [Kk 17–18. 85.]
22. Kehida, 1827. márc. 12., 2 f. [Kk 17–18. 95.]
23. Kehida, 1827. okt. 16., 4 f. [Kk 17–18. 108.]
24. Kehida, 1828. febr. 29., 2 f. [Kk 17–18. 123.]
25. Kehida, 1828. márc. 16., 3 f. [Kk 17–18. 124.]
26. Zalaegerszeg, 1828. ápr., 17. 2 f. [Kk 17–18. 126.]
27. Kehida, 1828. máj. 4., 2 f. [Kk 17–18. 128.]
28. Kehida, 1828. szept. 29., 2 f. [Kk 17–18. 133.]
29. Kehida, 1828. nov. 9., 2 f. [Kk 17–18. 135.]
30. Kehida, 1829. máj. 3., 2 f. [Kk 17–18. 145.]
31. Paks, 1829. okt. 17., 2 f. [Kk 17–18. 153.]
32. Kehida, 1830. márc. 25., 2 f. [Kk 17–18. 168.]
33. Kehida, 1831. máj. 16., 2 f. [Kk 17–18. 196.]
34. Kehida, 1831. okt. 31., 4 f. [Kk 17–18. 201.]
35. Kehida, 1832. júl. 12., 2 f. [Kk 17–18. 207.]
36. Kehida, 1833. febr. 22., 2 f. [Kk 17–18. 214.]
37. Kehida, 1844. jún. 9., 2 f. [Kk 17–18. 292.]
38. Kehida, 1846. aug. 12., 2 f. [Kk 17–18. 330.]
39. Kehida, 1846. aug. 29. 2 f. [Kk 17–18. 333.]

40. Kehida, 1847. szept. 8., 2 f. [Kk 17–18. 348.]

41. Kehida, 1850. nov. 19., 2 f. [Kk 17–18. 373.]

K 1/42.

DEÁK FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYNÉnak.

Kehida, 1852. febr. 15., 2 f.

Mellette Szalabér, febr. 21. keltezésű boríték.

K 1/43.

DÖBRENTAI GÁBOR levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Buda, 1843. dec. 10., 1 f. [Kk 17–18. 287.]

K 1/44.

ÉDES GERGELY levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Kup, 1830. ápr. 23., 1 f. [Kk 17–18. 170.]

K 1/45–46.

EGYED ANTAL levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

45. Paks, 1822. ápr. 22., 2 f. A levél első fele hexameterekben írva. [Kk 17–18. 10.]

46. Paks, 1822. okt. 6., 2 f. A levél után „Egyed Antal Jeszenszki Miklósnak viszont üdvözlését” c. hexameterekben írott vers. [Kk 17–18. 13.]

K 1/47–82.

FÁBIÁN GÁBOR levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

47. Világosvár, 1825. ápr. 9., 2 f. [Kk 17–18. 38.]

48. Ó-Arad, 1825. ápr. 28., 2 f. [Kk 17–18. 40.]

49. Világosvár, 1825. máj. 16., 2 f. [Kk 17–18. 43.]

50. Ó-Arad, 1825. jún. 4., 2 f. [Kk 17–18. 44.]

51. Világosvár, 1825. jún. 12., 2 f. [Kk 17–18. 46.]

52. Világosvár, 1825. júl. 3., 2 f. [Kk 17–18. 47.]

53. Világosvár, 1826. júl. 17., 2 f. [Kk 17–18. 75.]

54. Arad, 1826. jún. 21., 2 f. [Kk 17–18. 77.]

55. Arad, 1826. dec. 6., 2 f. [Kk 17–18. 87.]

56. Arad, 1827. febr. 4., 3 f. [Kk 17–18. 90.] Verses episztola.

57. Világos, 1827. aug. 17., 2 f. [Kk 17–18. 103.]

58. Világos, 1827. szept. 1., 2 f. [Kk 17–18. 107.]
59. Világos, 1827. okt. 28., 2 f. [Kk 17–18. 109.]
60. Világos, 1827. dec. 31., 2 f. [Kk 17–18. 111.]
61. Arad, 1828. jan. 19., 2 f. [Kk 17–18. 117.]
62. Világos, 1828. febr. 28., 2 f. [Kk 17–18. 122.]
63. Arad, 1828. ápr. 19., 2 f. [Kk 17–18. 127.]
64. Arad, 1828. máj. 11., 2 f. [Kk 17–18. 129.]
65. Világos, 1828. máj. 26., 2 f. [Kk 17–18. 130.]
66. Arad, [1828. nyár végén] „(megbo)csáttatja veled...” 2 f. Csonka, az 1 f. fele leszakítva. [Kk 17–18. 141.]
67. Világos, 1828. nov. 25., 2 f. [Kk 17–18. 138.]
68. Világosvár, 1828. dec. 14., 2 f. [Kk 17–18. 139.]
69. Világosvár, 1829. aug. 24., 2 f. [Kk 17–18. 149.]
70. Világos, 1829. szept. 28., 2 f. [Kk 17–18. 151.]
71. Világosvár, 1830. jan. 23., 2 f. [Kk 17–18. 161.]
72. Arad, 1830. febr. 13., 2 f. [Kk 17–18. 164.]
73. Világosvár, 1830. márc. 26., 2 f. [Kk 17–18. 169.]
74. Világosvár, 1830. dec. 25., 2 f. [Kk 17–18. 185.]
75. Világosvár, 1831. febr. 2., 2 f. [Kk 17–18. 190.]
76. Világosvár, 1831. aug. 5., 2 f. [Kk 17–18. 198.]
77. H. n. 1831. szept. 5., 2 f. [Kk 17–18. 199.]
78. Arad, 1832. márc. 27., 2 f. [Kk 17–18. 205.]
79. Arad, 1832. ápr. 11., 2 f. [Kk 17–18. 206.]
80. Galsa, 1832. okt. 19., 2 f. [Kk 17–18. 208.]
81. Világosvár, 1833. jan. 1., 2 f. [Kk 17–18. 213.]
82. Arad, 1838. okt. 31., 2 f. [Kk 17–18. 259.]

K 1/83.

FÁY ANDRÁS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Pozsony, 1835. dec. 10., 2 f. [Kk 17–18. 238.]

K 1/84–85.

GARAY JÁNOS levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
84. Pest, 1844. okt. 20., 2 f. [Kk 17–18. 297.]
85. Pest, 1844. dec. 25., 2 f. [Kk 17–18. 301.]

K 1/86.

GARAY JÁNOS: *Vörösmartyhoz*. [Költemény Vörösmarty Mihály kisebbik fia, Mihály halálára.] Pest, 1848. máj. 1.

Autográf, 1 f.

K 1/87–88.

GUZMICS IZIDOR levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

87. Pannónia, 1826. okt. 26., 2 f. [Kk 17–18. 84.]

88. Pannonhalma, 1830. aug. 25., 2 f. [Kk 17–18. 179.]

K 1/89–90.

JURANITS LÁSZLÓ levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

89. Értény, 1823. ápr. 11., 2 f. [Kk 17–18. 22.]

90. Értény, 1824. febr. 9., 2 f. [Kk 17–18. 27.]

K 1/91–92.

KELEMEN JÁNOS levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

91. Kolozsvár, 1830. jan. 27., 1 f. [Kk 17–18. 162.]

92. Kolozsvár, 1830. dec. 19., 2 f. [Kk 17–18. 184.]

K 1/93.

KEREKES FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Debrecen, 1829. máj. 30., 2 f. [Kk 17–18. 146.]

K 1/94.

KERKÁPOLY ISTVÁN levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Kövágóörs, 1845. júl. 28., 2 f. [Kk 17–18. 313.]

K 1/95.

KISS ÁDÁM levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

H. n. 1828. febr. 9., 1 f. [Kk 17–18. 120.]

K 1/96.

KIS JÁNOS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Sopron, 1831. okt. 11., 1 f. [Kk 17–18. 200.]

K 1/97-105.

KLIVÉNYI JAKAB levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

97. Pécs, 1821. júl. 16., 2 f. [Kk 17–18. 5.]
98. Pécs, 1822. jan. 10., 2 f. [Kk 17–18. 7.]
99. Pécs, 1822. ápr. 18., 2 f. [Kk 17–18. 9.]
100. Pécs, 1822. jún. 17., 2 f. [Kk 17–18. 12.]
101. Pécs, 1823. febr. 17., 2 f. [Kk 17–18. 18.]
102. Pécs, 1823. máj. 27., 2 f. [Kk 17–18. 23.]
103. Nádasd, 1824. dec. 9., 2 f. [Kk 17–18. 33.]
104. Nádasd, 1825. júl. 21., 2 f. [Kk 17–18. 48.]
105. Nádasd, 1826. okt. 19., 2 f. [Kk 17–18. 83.]

K 1/106.

KOSSUTH LAJOS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

[1840 körül] „Én mint mondám...” 1 f. [Kk 17–18. 274.]

[illegible]

Kossuth Lajos levelének részlete

K 1/107–109.

KÖLCSEY FERENC levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

107. Cseke, 1837. jan. 24., 2 f. [Kk 17–18. 246.]

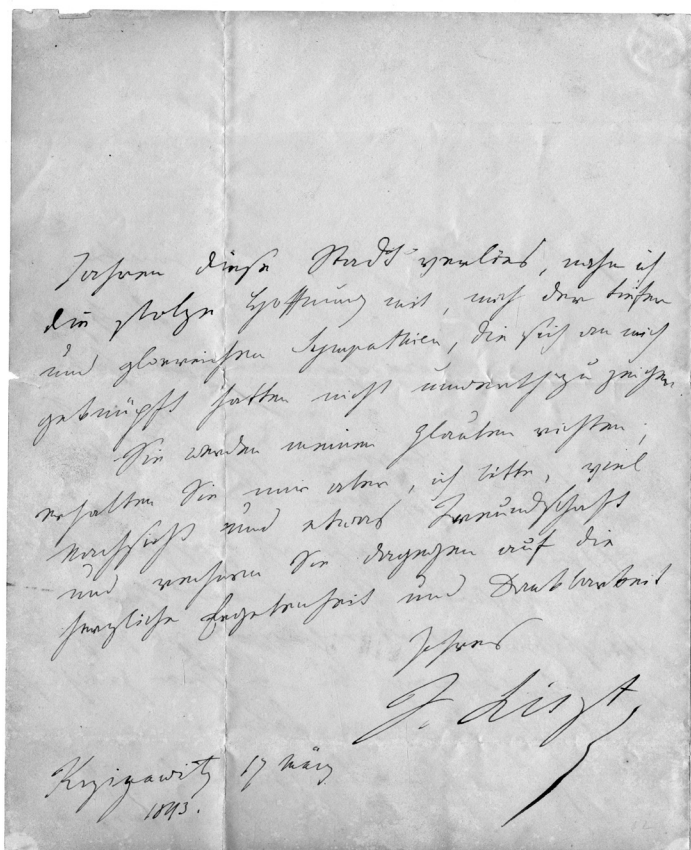
108. Nagykároly, 1837. máj. 23., 2 f. [Kk 17–18. 260.]

109. Cseke, 1837. szept. 26., 2 f. [Kk 17–18. 251.]

K 1/110.

LISZT FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Kryizawitz, 1843. márc. 17., 2 f., német ny. [Kk 17–18. 284.]

Liszt Ferenc levelének részlete

K 1/111.

LUKÁCS MÓRICZ BÁLINT levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
1827–31 között „Jól érzem hibámnak egész súlyát...” 2 f. [Kk 17–18. 188.]

K 1/112.

MÁJER JÓZSEF levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Székesfehérvár, 1828. jan. 12., 1 f. [Kk 17–18. 114.]

K 1/113.

MÉSZÁROS KÁROLY levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Pest, 1840. okt. 1., 1 f. [Kk 17–18. 273.]

K 1/114.

ORSZÁGGYŰLÉSI IFJÚSÁG levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
Pozsony, 1827. aug. 17., 2 f. [Kk 17–18. 102.]

K 1/115.

PERCZEL MÓR levele SALLAY IMRÉnek.
H. n. 1832. dec. 20., 1 f.

K 1/116–117.

PERCZEL SÁNDOR levelei fiainak.
116. Börsön, 1824. jan. 31., 2 f.
117. H. é. n. „Atyátok és anyátok...” 1 f.

K 1/118–119.

PERCZEL SÁNDOR levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.
118. [Börzsöny, 1824. január] „azon Postával, mellyel...” 1 f. Töredék, rajta Perczel Sándor fiainak írt levelével. [Kk 17–18. 34.]
119. [1820. körül] „A mi pedig Móriczunk vásottságát illeti...” Csonka, eleje hiányzik, 1 f. [Kk 17–18. 35.]

K 1/120.

RIEDL FRIGYES levele SZÉLL KÁLMÁNNÉnak.
Bp., 1906. nov. 7., 1 f.

K 1/121–122.

SÁROSY GYULA levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

121. Eperjes, 1839. márc. 10., 1 f. [Kk 17–18. 262.]

122. Arad, 1844. szept. 20., 2 f. Verses episztola.

K 1/123.

SEBESTYÉN GÁBOR levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Pápa, 1830. febr. 22., 2 f. [Kk 17–18. 166.]

K 1/124.

SOMSSICH PÁL levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Sárd, 1829. nov. 8., 2 f. [Kk 17–18. 154.]

K 1/125–149.

STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

125. Világosvár, 1825. ápr. 26., 2 f. [Kk 17–18. 39.]

126. Ó-Arad, 1825. ápr. 29., 2 f. [Kk 17–18. 41.]

127. Simonyi, 1825. jún. 10., 2 f. [Kk 17–18. 45.]

128. Temesvár, 1825. júl. 29., 2 f. [Kk 17–18. 49.]

129. Blumenthal, 1825. aug. 30., 2 f. [Kk 17–18. 53.]

130. Blumenthal, 1825. szept. 13., 2 f. [Kk 17–18. 54.]

131. Blumenthal, 1825. szept. 28., 2 f. [Kk 17–18. 55.]

132. Világos, 1825. okt. 31., 2 f. [Kk 17–18. 57.]

133. Világos, 1825. nov. 18., 2 f. [Kk 17–18. 61.]

134. Világos, 1825. dec. 1., 2 f. [Kk 17–18. 63.]

135. Világos, 1825. dec. 4., 2 f. [Kk 17–18. 64.]

136. Világos, 1825. dec. 18., 2 f. [Kk 17–18. 66.]

137. Világos, 1826. jan. 13., 2 f. tKk 17–18. 70.]

138. Buda, 1827. jan. 19., 2 f. [Kk 17–18. 89.]

139. Buda, 1827. ápr. 26., 2 f. Fenyéri aláírással. [Kk 17–18. 98.]

140. Csép, 1827. aug. 28., 2 f. [Kk 17–18. 106.]

141. Pest, 1827. nov. 28., 2 f. [Kk 17–18. 110.]

142. Pest, 1830. ápr. 24., 2 f. [Kk 17–18. 171.]

143. Pest, 1830. máj. 1., 2 f. [Kk 17–18. 173.]

144. Pest, 1830. máj. 3., 2 f. A 2 f. csonka. [Kk 17–18. 174.]

145. Pest, 1830. nov. 22., 2 f. [Kk 17–18. 182.]
 146. Pápa, 1832. nov. 4., 2 f. [Kk 17–18. 209.]
 147. Pápa, 1834. márc. 4., 2 f. [Kk 17–18. 223.]
 148. Pápa, 1834. aug. 25., 2 f. A 2. f. csonka. [Kk 17–18. 228.]
 149. Pápa, 1834. okt. 11., 2 f. [Kk 17–18. 232.]

K 1/150.

SZÉCHENYI ISTVÁN, gr. levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Bécs, 1833. jún. 29., 2 f. [Kk 17–18. 218.]

Édes Barátom Vörösmarty
 Bizonyos okoknál fogva az Magyarországi
 Akadémia gyűlésén nem lehetek.
 Ezt közlöttem már G. Jeleki Józsefnek
 "Jártasság tehát October közepé felé"
 így valószínű erre a időre.
 Akkor jelenléteketek. – G. Jeleki
 József János 2 vagy 3 órára Pesten
 lesz, csak 24 órára marad, ~~akkor~~
 utána nem marad, de még is akár
 többen is társaságnak, valjón
 lehetne a tartomány nagy gyűlést
 úgy hívni vagy tán későbbre is?

K. 1/150.

Széchenyi István levele

Nem kétszáz annál jobban
 szeretem, csak hogy 1833-ban
 legyen.
 Kérem Önt, ha gyűlésemet
 tartja ott tétlenül – egykedvűen
 másokat beszélés alkalmán – hogy
 az így történjen.
 Nem várnak semmit magától
 egymást.
 Eppen ily felé szeretnék
 Helmezy és Dobóknál –
 Szentivány
 Szentiványi István
 Bécs jún. 29. 1833

K 1/151.

SZEMÉRMES JÓZSEF levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Karlowitz, 1829. dec. 26., 2 f. Benne a levélíró *A mosdó leányka és Benka halálára* c. versei. [Kk 17–18. 158.]

K 1/152.

SZENTMIKLÓSSY ALAJOS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Erdőtarcsa, 1829. dec. 9., 2 f. [KK 17–18. 156.]

K 1/153.

SZOMBATHELYI levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Harsa, 1828. jún. 4., 2 f. [Kk 17–18. 131.]

K 1/154–155.

TELEKI LÁSZLÓ, gr. levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

154. Pozsony, 1848. febr. 12., 2 f. [Kk 17–18. 352.]

155. Pozsony, 1848. márc. 14., 2 f. [Kk 17–18. 353.]

K 1/156.

TELEKI SÁNDOR, gr. levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Krzcánowitz, 1843. márc. 17., 2 f. [Kk 17–18. 283.]

K 2/1–10.

TESLÉR LÁSZLÓ levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

1. Pinczehely, 1821. okt. 15., 2 f. [Kk 17–18. 63.]

2. H. n. [1823. jan–febr. ?] „Ha, mint Kazinczy...” 1 + 1 f. Csonka. [Kk 17–18. 25.]

3. Kéménd, 1823. márc. 1., 2 f. [Kk 17–18. 19.]

4. H. n. [1823. márc. 20.] „Irasceris forsitan...” 3 f. [Kk 17–18. 21.]

5. Szederkény, 1823. aug. 11., 1 f. [Kk 17–18. 24.]

6. Szekcső, 1826. jan. 13., 2 f. [Kk 17–18. 71.]

7. Szekcső, 1826. jan. 28., 2 f. [Kk 17–18. 72.]

8. Szekcső, 1826. febr. 28., 2 f. [Kk 17–18. 73.]

9. Szekcső, 1826. aug. 13., 2 f. [Kk 17–18. 79.]

10. Bükösd, 1830. szept. 28., 2 f. [Kk 17–18. 180.]

K 2/11–14.

TOLDY FERENC levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

11. Pozsony, 1826. szept. 22., 2 f. [Kk 17–18. 82.]

12. Berlin, 1829. nov. 12., 1 f. [Kk 17–18. 152.]

13. Göttingen 1830. febr. 18., 1 f. [Kk 17–18. 165.]

14. Párizs, 1830. máj. 5., 1 f. [Kk 17–18. 175.]

K 2/15–16.

TÖRÖK GÁBOR levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

15. Arad, 1830. dec. 7., 2 f. [Kk 17–18. 183.]

16. Tápió Sáp, 1836. jan. 14., 1 f. [Kk 17–18. 244.]

K 2/17.

UJFALVY SÁNDOR levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Kolozsvár, 1850. nov. 9., 2 f. [Kk 17–18. 372.]

K 2/18.

VÖRÖSMARTY JÁNOS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYNÉ CSAJÁGHY LAURÁnak.

Újszász, 1863. ápr. 24., 4 f. Rongált. [Kk 17–18. IX.]

K 2/19.

VÖRÖSMARTY JÁNOS levele GYULAI PÁLnak.

[Újszász, 1863. ápr. 24.] „Bocsánatot kérek...” 2 f. Töredék.

K 2/20.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei BAJZA JÓZSEFnek.

H. n. 1834. aug. 15. [Kk 17–18. 227.]

Pozsony, 1839. júl. 15. [Kk 17–18. 265.] H. é. n. „Mint afféle rendtartó ember...”

Mindhárom levél másolat, összesen 4 f. [Kk 17–18. 235.]

K 2/21–38.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei feleségének.

21. H. n. [1843. szept. 13.] 2 f. [Kk 17–18. 288.]

22. Bicske, 1844. szept. 25., 2 f. [Kk 17–18. 295.]

23. Vata, 1845. máj. 1., 2 f. [Kk 17–18. 309.]
24. Zsibó, 1845. máj. 8., 2 f. [Kk 17–18. 310.]
25. Zsibó, 1845. máj. 14., 2 f. [Kk 17–18. 311.]
26. Siklós, 1847. máj. 12., 2 f. [Kk 17–18. 341.]
27. Pest, 1848. jún. 2., 2 f., [Kk 17–18. 357.]
28. Pest, 1848. jún. 23., 2 f. [Kk 17–18. 356.]
29. Szentés, 1848. júl. 16., 2 f. [Kk 17–18. 360.]
30. H. n., 1848. júl. 27., 2 f. [Kk 17–18. 361.]
31. H. n., [1849. aug.–szept.] „oly régen láttalak...” 2 f. Vadász Miklós aláírással. [Kk 17–18. 366.]
32. H. n., 1849. szept. 19., 2 f. [Kk 17–18. 362.]
33. H. n., 1849. nov., 2 f. [Kk 17–18. 367.]
34. H. n., 1849. nov. 19., 2 f. [Kk 17–18. 364.]
35. Szentiván, 1852. márc. 5., 2 f. [Kk 17–18. 376.]
36. Kehida, 1853. márc. 22., 2 f. [Kk 17–18. 386.]
37. Kehida, 1853. márc. 24., 2 f. [Kk 17–18. 387.]
38. H. é. n., „csak most egyszer...” 1 f. V. Béla és Erzsike soraival. [Kk 17–18. 385.]

K 2/39.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele HUTSKÓ SIMONnak.

Börzsöny, 1820. dec. 16., 1 f. [Kk 17–18. 3.]

K 2/40.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele PERCZEL SÁNDORnak.

Pest, 1826. aug. 25., 2 f. [Kk 17–18. 80.]

Mellette ua. gépelt másolatban, 2 f.

K 2/41.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele TÓTH LŐRINCnek.

Nyék, 1854. aug., 1 f. Tóth Lőrinc másolata. [Kk 17–18. 391.]

K 2/42–93.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGYnek.

42. Börzsöny, 1824. szept. 29., 2 f. [Kk 17–18. 32.]

43. Pest, 1825. máj. 9., 2 f. [Kk 17–18. 42.]

44. Pest, 1825. aug. 2., 2 f. [Kk 17–18. 50.]
45. Pest, 1825. aug. 14., 2 f. [Kk 17–18. 51.]
46. Pest, 1825. aug. 27., 2 f. [Kk 17–18. 52.]
47. Börzsöny, 1825. szept. 28., 2 f. Alul csonka. [Kk 17–18. 56.]
48. Pest, 1825. nov. 6., 2 f. Mellékelve Vörösmarty egy verstöredéke, 1 f. [Kk 17–18. 58.]
49. Pest, 1825. „Nem tudom hányadik...” 2 f. [Kk 17–18. 59.]
50. Pest, 1825. nov. 26., 1 f. [Kk 17–18. 62.]
51. Pest, 1825. dec. 12., 3 f. [Kk 17–18. 65.]
52. Pest, 1826. jan. 2., 4 f. [Kk 17–18. 68.]
53. Pest, 1826. jan. 6., 4 f. [Kk 17–18. 69.]
54. [Kiskeszi, 1827. ápr. 25.] 2 f. „Megjártam Tolnát...” [Kk 17–18. 97.]
55. Kiskeszi, 1827. ápr. 30. 2 f. [Kk 17–18. 100.]
56. H. n. 1827. aug. 23., 2 f. [Kk 17–18. 104.]
57. H. n. [1827. nov. 19. előtti napokban] „Leírhatnám utazásomat...” [Kk 17–18. 112.]
58. Fehérvár, 1830. febr. 27., 2 f. [Kk 17–18. 167.]
59. H.n. [1830. ápr. 26. előtt] „Röviden csak arra kérlek...” 2 f. [Kk 17–18. 186.]
60. Pest, 1830. ápr. 26., 2 f. [Kk 17–18. 172.]
61. H. n. [1832–33. fordulóján] „Te nekem...” 2 f. [Kk 17–18. 212.]
62. Pest, 1833. márc. 12., 2 f. [Kk 17–18. 215.]
63. Pest, 1833. ápr. 12., 2 f. [Kk 17–18. 216.]
64. Pest, 1833. jún. 18., 2 f. [Kk 17–18. 217.]
65. Pest, 1833. júl. 12., 2 f. [Kk 17–18. 219.]
66. Pest, 1833. okt. 1., 2 f. [Kk 17–18. 220.]
67. Pest, 1834. febr. 26., 2 f. [Kk 17–18. 222.]
68. Pest, 1834. ápr. 14., 2 f. [Kk 17–18. 224.] Stettnernének írt levél.
69. Pest. 1834. ápr. 28., 2 f. [Kk 17–18. 225.]
70. Pest, 1834. szept. 27., 2 f. [Kk 17–18. 230.]
71. Pest, 1834. okt. 16., 2 f. [Kk 17–18. 233.]
72. Pest, 1834. nov. 13., 2 f. [Kk 17–18. 234.]
73. [Pest, 1836. okt. 12. körül] „Elpazarlott időm” 2 f. [Kk 17–18. 236.]
74. Pest, 1836. dec. 8., 2 f. [Kk 17–18. 242.]
75. Pozsony, 1839. júl. 13., 2 f. [Kk 17–18. 264.]
76. Pozsony, 1839. júl. 24., 2 f. [Kk 17–18. 266.]

77. Pest, 1845. márc. 29., 2 f. [Kk 17–18. 305.]
78. Pest, 1845. ápr. 15., 1 f. [Kk 17–18. 306.]
79. [Pest] 1845. ápr. 19., 1 f. [Kk 17–18. 307.]
80. Csépp, 1845. szept. 7., 2 f. [Kk 17–18. 318.]
81. Pest, 1846. márc. 23., 2 f. IKk 17–18. 324.]
82. Pest, 1846. aug. 4., 2 f. [Kk 17–18. 328.]
83. Pest, 1846. aug. 24., 2 f. [Kk 17–18. 332.]
84. Pest, 1847. jan. 27., 2 f. [Kk 17–18. 338.]
85. Pest, 1847. máj. 5., 2 f. [Kk 17–18. 340.]
86. Pest, 1847. szept. 5., 2 f. [Kk 17–18. 347.]
87. Pest, 1847. okt. 29., 2 f. [Kk 17–18. 350.]
88. H. n. [1849.] „Nem mehetttem tegnap hozzád...” 2 f. [Kk 17–18. 365.]
89. Debrecen, 1849. febr. 4., 2 f. [Kk 17–18. 359.]
90. Pest, 1849. nov. 4., 2 f. [Kk 17–18. 363.]
91. H. é. n. [1832. és 1835. között] „Küldöm a gyógyszereket...” 2 f. [Kk 17–18. 226.] Stettnerének írt levél.
92. H. é. n. „Mindent ált vettem...” 1 f. [Kk 17–18. 211.]
93. H. é. n. „Dél után 5 órakor...” 1 f. [Kk 17–18. 221.]

K 2/94.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele ZÁDOR GYULÁnak.

Szentiván, 1845. márc. 12. 2 f. [Kk 17–18. 378.] Zádor Gyulának a levélen levő feljegyzése szerint a keltezés ideje 1852.

K 2/95–98.

WESSELÉNYI MIKLÓS levelei VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

95. Zsibó, 1845. júl. 29., 2 f. [Kk 17–18. 316.]
96. Zsibó, 1846. máj. 18., 2 f. [Kk 17–18. 325.]
97. Zsibó, 1846. júl. 26., 2 f. A levél végén Vörösmarty megjegyzései. [Kk 17–18. 327.]
98. Zsibó, 1846. dec. 28., 2 f. [Kk 17–18. 337.]

K 2/99.

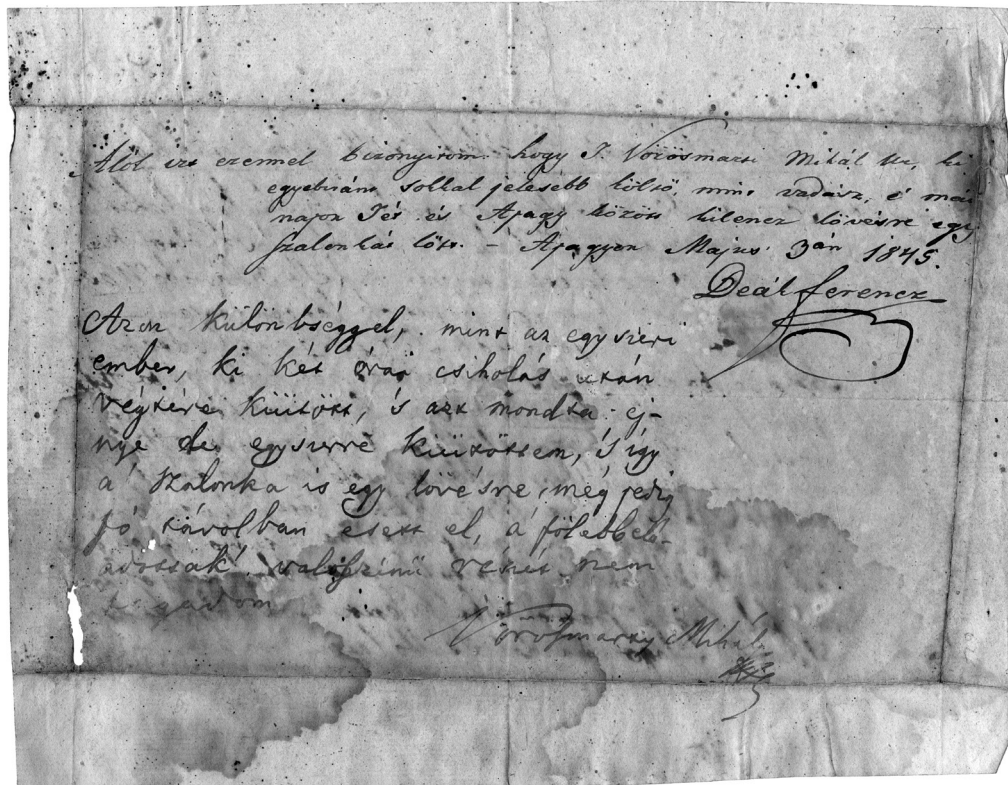
ZÁRKA JÁNOS levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Pozsony, 1835. jan. 5., 2 f. [Kk 17–18. 237.]

K 2/100.

DEÁK FERENC tréfáshangú bizonyítványa Vörösmarty Mihály szalonkavadászatáról. 1845.

Autográf, 1 f. Vörösmarty soraival, valamint a hátlapon ismeretlen kéz magyarázó soraival.

Deák Ferenc tréfáshangú bizonyítványa Vörösmarty Mihály szalonkavadászatáról Vörösmarty soraival

K 2/101.

A PERCZEL család kúriája Börzsönyben, ahol Vörösmarty Mihály nevelő volt. Fénykép, 1 db.

K 2/102.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY szülőháza Kápolnásnyéken.
Kresz Ferenc rajzáról készült fénykép, 1 db.

K 2/103.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY születéséről apja följegyzése egy Officium Rákóc-
czianumban.
Eredeti irat, 2 f. Kopott, aranyozott bőrkötés egyik lapjával.
Poss. MTAK 455/1952.

K 2/104.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' szent ember*. 1844. jan.
Autográf, 6 f., rongált, rajta Egressy Gábor sorai. [Kk 3. 825.]

K 2/105.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Rákóczy sírjánál*.
Ismeretlen kéz másolata, 1 f., szakadt. [*Mikes' búja*; Kk 1. 337.]
Poss. Ernst Lajos, MTAK 12/1939.

K 2/106.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Az agg-szolga Pompejus sírja felett*.
Ismeretlen kéz másolata, 1 f. [*Mikes' búja*; Kk 1. 337.]
Poss. Ernst Lajos, MTAK 12/1939.

K 2/107–113.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei TESLÉR LÁSZLÓnak.
107. Pest, 1827. aug. 26., 2 f. [Kk 17–18. 105.]
108. Pest, 1828. nov. 19., 2 f. [Kk 17–18. 136.]
109. Pest, 1830. jún. 1., 2 f. [Kk 17–18. 176.]
110. Pest, 1830. okt. 11., 3 f. [Kk 17–18. 181.]
111. [Pest, 1831. dec. 26.] 2 f. [Kk 17–18. 202.]
112. Pest, 1841. okt. 12., 2 f. [Kk 17–18. 276.]
113. Pest, 1842. jún. 9., 2 f. [Kk 17–18. 279.]

K 2/114.

VÖRÖSMARTY BÉLA levele megnevezetlennek.

Bp. 1896. dec. 8., 2 f.

K 2/115.

DEÁK FERENC levele megnevezetlen alesperesnek a Vörösmarty-árvák érdekében indított gyűjtésről.

Pest, 1855. dec. 29., másolat autográf aláírással, 2 f.

K 2/116.

DEÁK FERENC nyugtája a Vörösmarty-árváknak gyűjtött adomány átvételéről.

Pest, 1857. dec. 28., autográf, 1 f.

K 2/117.

BÁRTFAY LÁSZLÓNÉ emlékalbuma. 1835–1852.

Autográf bejegyzések, 84 f., aranyozott bőrkötés.

Főbb bejegyzések:

5. f. Fabriczy Sámuel, Pest, 1844. jún. 5., német ny.

7. f. Vörösmarty Mihály, Pest, 1836. okt. 10.

10. f. Sárvány Ferenc, Pest, 1841. jan. 4.

10. f. v. Szemere Pál, Pest, 1848. szept. 1.

13. f. Dessewffy Marcell, Pest, 1844. ápr. 26.

15. f. Szontagh Gusztáv, Pest, 1850. ápr. 9.

19. f. Lukács Móricz, Pest, 1852. ápr. 17.

21. f. Klauzál Gábor, Üllő mellett, 1835. ápr. 15., német ny.

23. f. Dessewffy József, Pest, 1835. szept. 18.

K 2/118.

BERNRIEDERNÉ SZÉLL ILONA: *Vörösmarty Mihály kéziratai, levelei és egyéb emléktárgyainak jegyzéke*. 1926–27.

Eredeti kézirat. 18 f. Mellette Vörösmarty könyvtárának jegyzéke (?) 2 pl. 4 + 4 f., gépirat.

K 2/119.

Az MTA Vörösmarty-szobájában kiállított kéziratok listája tárlók szerint felsorolva.

Gépirat, 2 pl., 4 f.

Poss. MTAK.

K 2/120–121.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei KOVÁCS PÁLnak.

120. Pest, 1839. dec. 9., 2 f.

121. Pest, 1840. jan. 7., 2 f.

Poss. MTAK 24/1997.

K 2/122.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY emléktárgyainak jegyzéke, amelyeket a kápolnásnyéki Vörösmarty-kiállításra átvett a Petőfi [Irodalmi] Múzeum. 1953. jún. 9.

Gépirat Varjas Béláné autográf aláírásával, 1 f.

Poss. MTAK, régi anyag.

Az egykori Vörösmarty-szoba többi kézírata

Az egyes kéziratok kötetekben szereplő tételek leírásánál nem jelezzük külön, ha Vörösmarty-autográfról van szó, csak a más kéztől származó iratok esetében tesszünk a kéziratok eredetére vonatkozó megjegyzést.

K 711/1.

VÖRÖSMARTY JÁNOS nemesi oklevele III. Ferdinándtól. 1638. márc. 4.

Eredeti irat, 1 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba MTAK.

K 711/2.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY ügyvédi oklevele. 1824. dec. 20.

Eredeti irat, 1 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

K 711/3–5.

VÖRÖSMARTY-hagyaték. Papírtöredékek.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 712

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' bujdosók.* (*Kont.*)

Autográf és Sallay Imre kézírása, 2 köt. 3, 85, 66, 158 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

I. [*Kont*] (1824–1825). Címzés nélkül, töredékek, javítások, autográf, 3, 85 f.

II. [*Kont*] (1826–1827). Címzés nélkül, Sallay Imre másolata, autográf lapokkal és javításokkal, 66 f.

III. [*Kont*] (1827–1828). Autográf és Sallay Imre másolata autográf javításokkal, 158 f. [Kk 8.]

K 713/I.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Cikkek, bírálatok, jegyzetek I.*

Autográf, idegen kéz írása, nyomtatvány 98 f.

K 713/I. 1–7a–11. f.

Észrevételek. Némelly nyelvünkbeli különbségekről. [Kk 15. I. 1.]

K 713/I. 12. f.

„Ide tartozik azt is megemlítenem...” [*A' színházi dráma-jutalomról* (1840), töredék; Kk 16. *Akadémiai iratok*, 94.]

K 713/I. 13–14. f.

Üres oldalak.

K 713/I. 15–25. f.

„A régi pogány magyar... [Cikktöredék.]

K 713/I. 26. f.

Börtönrendszer (Elítéltek számára). [Töredék.]

K 713/I. 27–28. f.

A' magyar nyelvről.

K 713/I. 29–30. f.

Üres oldalak.

K 713/I. 31–36. f.

A' néveseteiről. 35. f. üres.

K 713/I. 37–41. f.

Jegyzések.

K 713/I. 42–43. f.

Üres oldalak.

K 713/I. 44–54. f.

Kritikai 's Philologiai Jegyzetek. [50. f. üres.]

K 713/I. 55–64. f.

Lexicon Technicum az az Tudományos Mesterszókönyv. Buda, 1826. XVI, 2 p.

Nyomtatvány.

K 713/I. 66–68. f.

A' samkori szobor. [Fordítások németből II.; Kk 15. II. II.] – *Új fölfedések Persepolisban.* [Fordítások németből I., *James Edward Alexander utazásai*; Kk 15. II. I.] – *„Coffin, America' híres költője...”* [Fordítások németből III.; Kk 15. II. III.]

K 713/I. 69–78. f.

In Annum 2^{dum} Humanitatis Scholae Auditoris 1816. [Hittan-jegyzetek latinul, közben magyar és latin verstördékek, gyakorlatok, ford.]

K 713/I. 79. f.

Üres oldalak.

K 713/I. 80–85. f. r.

Filozófiai és földrajzi iskolai jegyzetek.

K 713/I. 85. f. v.–86. f. v.

Üres oldalak.

K 713/I. 87–94. f.

Hittan-jegyzetek latinul füzetbe kötve; 93–94 f. latin és magyar versek, köztük Berzsenyi Dániel *Jámborság és középszer* c. versének 4–6. versszaka: „A ki keblében helyet ad...” (94. f. r.).

K 713/I. 95–96. f.

Szent-Simoni [Csató Pál]: *Az öreg isten.* [Beranger, Pierre-Jean *Le Bon Dieu* c. versének szabad fordítása. Idegen kéz írása, az áthúzott címadás Vörösmarty Mihály írásával.]

K 713/I. 97. f.

Gróf Dessewffy József Válasza a 60 esztendő Kazinczy Ferenchez... [Ismeretlen kéz írása.]

K 713/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Cikkek, bírálatok, jegyzetek. II.*

Autográf, idegen kéz írása, 199 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 713/II. 1–8a. f.

„Nem egyes lázongókról, rendbontókról...” [*Szabadság, egyenlőség, testvériség*, részlet, idegen kéz írása Vörösmarty Mihály autográf kiegészítésével, javításaival; Kk 16. *Publicisztikai írások*, 5.]

K 713/II. 8b–19. f.

„Ausztiai szomszédaink egy időre...” [*Magyarország viszonya Ausztriához*; Kk 16. *Publicisztikai írások*, 6.]

K 713/II. 20–26. f.

Gondolatok a' magyar nyelv eredetéről. [Kk. 15. I. 3.]

K 713/II. 27–44. f.

„Csodálatos és még is való...” [Orosz József *Visszapillantás* c. cikkének bírálata, cím nélküli írás a Hírnök ellen, ld. róla: Horváth Károly, *Vörösmarty Mihály kiadatlan kézírata*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1992. 1. 99–107. p.]

K 713/II. 45. f.

[Üres, ceruzarajz.]

K 713/II. 46–49. f.

[Szerkesztői megjegyzések.]

50–53. f.

Könyv-ösmértetés. Az egészséges emberi test Boncztudományának alapvonatai. Hempel Adolf Fridrik után németből fordítva Bugát Pál által. (Pest, 1828.) [Kk 15. I. 9.]

K 713/II. 54. f.

Üres oldalak.

K 713/II. 55–59. f.

Chinai literatura (N° 78. *Literaturblatt*) Rob. Morrison *Urnak tudósítása a' Chinai literaturáról, az Asiatic Journal-ból.*

K 713/II. 59–66. f.

Pillanat a' Sandwich szigetekre. [Fordítások németből IV.; Kk 15. II. IV.]

K 713/II. 67. f.

[Könyvcímek.]

K 713/II. 68–69. f.

[Könyvismertetések:] *Értekezés az ember testi neveléséről*. [Kk 15. I. 15.] – *Napoleon önéletírása...* (ford. Fábián Gábor, Pest, 1829). – *Ezeregy éjszaka* (ford. V. M. Pest. 1829) Fenyéry aláírással. [A Vörösmarty-szövegek kritikai kiadásának eddig megjelent köteteiben az utóbbi kettőt nem találni, az *Ezeregyéjszaka* ismertetését, mely a Tudományos Gyűjteményben jelent meg, Fenyéry jegyzéssel, Zádor Györgynek tulajdonítja Solt Andor, ld. Kk 13. 329–330. p.]

[A lapszámozás 40-től újakezdődik!]

K 713/II. 40–41. f.

[Szerkesztői megjegyzések.]

K 713/II. 42. f.

[Kritikai megjegyzéstörödek.]

K 713/II. 43–44. f.

Könyvösmertetések. „Aulus Persius Flaccus Szatirái magyarul és deákul szükséges jegyzetekkel világosítva Kis János által...” (Sopron, 1829). [Kk 15. I. 16.] – „Hygiastika, vagy is orvosi oktatás...” (írta Csorba József, Pest, 1829). [Kk 15. I. 14.] – „Gyógyszerek árszabása...” (Buda, 1829). [Kk 15. I. 13.]

K 713/II. 45–56a–57. f.

Exercitia Scholastica [gyűjtőcím alatt latin ny. versek]: *Carmina* „O Deus Omnipotens...” [Kk 1. 57.] – „De laboris similitudine cum Rosa...” [Kk 1. 58.] – *De Timore Domini*. [Kk 1. 59.] – „Szerentsétlen, igen szerentsétlen...” [Kk 1. 153.] – „Mint vasad...” [Kk 1. 154.] – *Egy barátomhoz*. [Kk 1. 155.] – *Kleist Satyrájára a Magyarok ellen*. [Idegen kéz írása.] – „A rény nagy jutalom...” [Kk 1. 61.] – „Várja hanyatlását kiki...” [Kk 1. 62.] – „Mint lebegő ladikot...” [Kk 1. 63.] – „Villám kardok közt...” [Kk 1. 64.] – *Titirus és Moeris*. [Kk 1. 65.] – „Mig ifjúi virányid hevét...” [Kk 1. 66.] – „Halhatatlan Isten bölcs kezinek...” [Kk 1. 67.] – „Kérj Te mathesis helyett...” [Kk 1. 118.] – *Hor I 5*. [Kk 1. 68; ld. még Kk 1. 144] – „A’ ki Hazájának...” [Kk 1. 69.] – „Aeole, vidd hírül...” [Kk 1. 70.] – „Várna Moháts Rákos...” [Kk 1. 71.] – „Öszvejövésünket levelemmel...” [Kk 1. 94.] – *Hellynek leírása*. [Kk 1. 78.] – „Szűz artzád...” [Kk 1. 95.] – „Hogy papucsos most...” [Kk 1. 74.] – „Sűrű bokrok közt...” [Hellynek leírása; Kk 1. 78.] – „Ne szánj meg éltem szünthe után...” [Kk 1. 79.] – „Derítsd vezérlő Tsillagodat...” [Kk 1. 189.] – „A’ mely érzések...” [Kk 1. 80.] – *A’ kegyetlen emberről*. [Kk 1. 81.] – *Gygyantomachia*. [Kk 1. 82.] – „Kedvetlen a’ dal...” [Kk 1. 83.] – „Meg mentett Helicont...” [Kk 1. 85.] – „Éltünk hiúság’ talpain...”

[Kk 1. 86.] – „Boldog az, a' ki jeles tzélját...” [Kk 1. 88.] – *Egy keresztény hadivezér magyar társait a harczra inti.* [Prózatöredék.] – „Semmire sem mehetünk...” [Kk 1. 88.] – *Az Irigységhez.* [Kk 1. 89.] – *Hálá adás.* [Kk 1. 90.] – *Epigrammák 's némely rövid alagyák.* [Kk 1. 96–116.] – *A' babonás Sallay-hoz* [Kk 1. 147.] – [Német ny. töredékes feljegyzés.]

K 713/II. 59–68. f. r.

Ódák: I–IV. [Kk 1. 127–130.] – *V A pusztai vadász.* [Kk 1. 131.] – *VI.* [Kk 1. 132.] – *VII Egy barátom verseire I⁶ felelet.* [Kk 1. 133.] *VIII II felelet.* [Kk 1. 134.] – *IX III felelet.* [Kk 1. 135.] – *X IV felelet.* [Kk 1. 136.] – *XI V fe.* [Kk 1. 137.] – *XII.* [Kk 1. 138.] – *XIII VI. F.* [Kk 1. 139.] – *XIV Klivényi barátomhoz.* [Kk 1. 140.] – *XV Czinkéhez.* [Kk 1. 141.] – *XVI.* [Kk 1. 142.] – *XVII Névnap-i tisztelet.* [Kk 1. 143.] – *XIX Hor: I. 5.* [Kk 1. 144, ld. még Kk 1. 68.]

K 713/II. 68. f. v–71. f.

[*Szonett*] *egy Barátomhoz* [Kk 1. 148.] – „Már hitlen Salamon...” [Kk 1. 149.] – *H[oratius] III. 3.* [Kk 1. 150.] – „Egy Tavasz van...” [Kk 1. 151.] – *Pindár mértéke [szerint].* [Kk 1. 152.]

K 713/II. 72–77. f.

Üres oldalak.

K 713/II. 78–79. f.

Leander Heróhoz. [Kk 1. 164.] – *Egy Barátomhoz.* [Kk 1. 165.] – *Egy boldogtalan-nak panaszsza.* [Kk 1. 166.] – „A' vándor élet...” [Kk 1. 167.]

K 713/II. 79a. f.

„Tégedet, a' ki reánk...” [Kk 1. 168.] – „Hát én végre Neked...” [Kk 1. 169.]

K 713/II. 80. f.

„A' szép halálnak...” [Kk 1. 172.] – „Ki fogja méltán zengeni...” [Kk 1. 173.] – „Őszre hanyatló napokban...” [Kk 1. 174.]

K 713/II. 81. f.

„Kisded bokrokkal...” [Kk 1. 175.] – „Ekkor meg szabadúlsz...” [Kk 1. 176.] – *Epigramma* [Kk 1. 177.]

K 713/II. 82. f.

„Háborog a' tenger...” [Kk 1. 178.]

K 713/II. 83–83a f.

„Zsenge munkádnak...” [Kk 1. 179.] „Nyájas tekintetednek...” [Kk 1. 180.] – „Miként rebegjen...” [Kk 1. 181.]

K 713/II. 84–87. f.

„s Im egy lenge Zefir...” [Kk 1. 182.] – „Hogy korosabb idején virítson...” [Kk 1. 183.] – „Ti, Felsők nem ügyeltek’ e...” [Kk 1. 184.] – „Minden szív nélkül...” [Kk 1. 185.] – „Már a’ földövező Tenger...” [Kk 1. 186.] – „A’ Fő boldogság...” [Kk 1. 187.] – „Fordítsd felém oh Delila, fényedet...” [Kk 1. 188.] – „A’ szokott úton...” [Kk 1. 190.] – *Edyllion*. [Kk 1. 191.] – *Egy boldogtalannak panasza*. [Kk 1. 192.] – „Dúlja elboldog napom...” [Kk 1. 193.] – „Tisztúl ködéből...” [Kk 1. 196.]

K 713/II. 88–89. f.

Penelope Ulisszesnek. [Fordítás Publius Ovidius Naso *Heroidai*-ból; Kk 1. 51.] – *Fordítás*, „Cimeri térségben fekvő...” [Fordítás Publius Ovidius Naso *Metamorphoses*-éből; Kk 1. 50.] – „Fiad, Barátom, a’ hadi életet...” [Fordítás Quintus Horatius Flaccus *Carm. III. 2.*; Kk 1. 197.]

K 713/II. 90–96. f.

Az ún. „Tiringer-füzet”. A címdalalon írásgyakorlatok, sor- és díszítőminták. Az elmosódott idegen kéztől származó felirat: „Pauli Tiringer – II. – Annum Grammatici – 1815”; felirat Vörösmartytól: „Nyájjal és szomorú versekre fakasztva keservem”. [Iskolai gyakorlatok: magyar ny. próza.] – „Reggel a’ ki magát...” [Kk 1. 32.]

K 713/II. 91. f.

Hiányzik.

K 713/II. 92. f.

Latin ny. verstördékek. – „Még pirosult orczád...” [Kk 1. 38.], „Lengedező szél-től...” [Kk 1. 39.]

K 713/II. 93. f.

Fordítás, „Amit még tenger...” [Fordítás Publius Ovidius Naso *Fasti*-jából; Kk 1. 40.] – *Versio*. *Minden erkölts ortzádon fénylik*. [Kk 1. 41.] – „Mért nevezel...” [Kk 1. 42.] – „Bár ki legyen...” [Kk 1. 43.] – „Vesztegeted felséges erőd...” [Kk 1. 44.] *Ajánló versek* [Kk 1. 45.]

K 713/II. 94. f.

Verstani jegyzetek latinul.

K 713/II. 95–96. f.

„Mint kezdjem levelem...” [Kk 1. 46.] – latin ny. versek: „Sunt nunc in cunctis...” [Kk 1. 47.] – „Sustinui poenam non aequa mente...” [Kk 1. 48.] – *Fordítás*

„Cimeri térségen mélyly öblű...” [Ford. Publius Ovidius Naso *Metamorphoses*-éből; Kk 1. 49.] – „Distica quot fingis...” [Latin ny. vers; Kk 1. 52.] – „Zoltánról a fő hatalom...” [Kk 1. 53.]

K 713/II. 97–106. f.

Historia animalium. Latin ny. iskolai jegyzetek.

K 713/II. 107–125. f.

Latin ny. iskolai jegyzetek.

K 713/II. 126–129. f.

Libellus. Latin ny. imádságok.

K 713/II. 130–135. f.

Görög, ’s deák szavak. Szószedet.

K 713/II. 136–137. f.

„Rég pihensz, lantom...” [*A’ lant*hoz; Kk 1. 297.]

K 713/II. 138. f.

Idegen kézírással német ny. vers.

K 713/II. 139–146. f.

Versgyűjtemény idegen kézírással: Vörösmarty [Mihály]: *Berzsenyi emlékezete* [*Berzsenyi’ emléke*]. – Bajza [József]: *Zrínyi a’ költő*. – Bajza [József]: *A hit*. – Erdélyi János: *Tavaszdal*. – [?:] *Eszmélet*. – Ormos László: *A sziklához*. – Erdélyi János: *Könyeim*. – Erdélyi János: *Éjjel – Szilágy*. [Czuczor Gergely]: *Öröm és bu*. – Erdélyi János: *Honfítiszt*. – Erdélyi János: *A sir*. – Vörösmarty [Mihály]: *A’ klastrom*. – Erdélyi [János]: *Dal*. – Vörösmarty [Mihály]: *Elhagyott anya*. – *Csaba* [szerelme]. [Vörösmarty Mihály]: *A’ megcsalt leány*. – Erdélyi [János]: *Dalforrás*. – Erdélyi [János]: *Rokonság*. – Erdélyi [János]: *Nemzeti zászló*. – Erdélyi [János]: *A halom*. – Erdélyi [János]: *Orombál*. – Vachott Sándor: *Dal*. – Vachott Sándor: *A költő*.

K 713/II. 147. f.

Üres oldalak.

K 713/II. 148. f.

Idegen kézírással latin vers.

K 713/II. 149–153. f.

Idézetek gyűjteménye francia, német nyelven, idegen kézírással.

K 713/II. 154. f.

Nyelvtani jegyzetek idegen kézírással.

K 713/II. 155. f.

Üres oldalak.

K 713/II. 156. f.

Német ny. vers idegen kézírással.

K 713/II. 157–168. f.

Versgyűjtemény idegen kézírással: Kunoss [Endre]: *Vándordalok I–VI.* – Pap Endre: *Honleány dala.* – Pap Endre: *Pályakép.* – Pap Endre: *A' virasztó.* – Pap Endre: *Köny.* – Garay [János]: *Hazám buja.* – Pap Endre: *A' beteg leány.* – Pap Endre: *Emlékezés Csekére.* – Garay János: *A nagyidai vajda.* – [német ny. vers] – Erdélyi [János]: *Május elsőjén.* – Erdélyi [János]: *Csendes lak.* – Erdélyi [János]: *Háladal.* – [Német ny. versek.]

K 713/III.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Cikkek, bírálatok, jegyzetek.* III.

Autográf, 156 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 713/III. 1–39a–94. f.

Könyvismertetés. [Széchenyi István:] *A kelet népe.* [*A' kelet' népe 1841-ben;* Kk 16. *Publicisztikai írások*, 2.]

K 713/III. 95–96. f.

Örök zsidó második vázlata [Kk 10. 431–440. p., 758–798. p.]

K 713/III. 97–98. f.

Üres oldalak.

K 713/III. 99–114. f.

Zsidóügy. [Kk 16. *Publicisztikai írások*, 4.]

K 713/III. 115–147. f.

„Szabadság, egyenlőség, testvériség...” [Szabadság, egyenlőség, testvériség; Kk 16. *Publicisztikai írások*, 5.]

K 713/III. 148. f.

Üres oldalak.

K 713/III. 149–154. f.

„Bogár után ember következik...” [Jablánczy László:] *A kelet népe közt egy ember* (1841) és Záborszky Alajos: *A Pesti Hírlap elleni gyanúsítások és a haladás c. röplapok* ismertetése, töredék; Kk 16. *Publicisztikai írások*, 1.]

K 713/III. 155. f.

„A’ törvény erejét...”, „Mit te kívánsz tennem...” [Latin és magyar ny. szövegek, a latin szövegek idegen kézírással; Kk 2. 362–363.]

K 714/1–5.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY drámái.

Autográf, 237 f.

1. (1–124 f.) [*Czillei és a’ Hunyadiak*, 1843–1844.] [Kk 11. 5–208. p., 265–551. p.] 32. f. v. *Tót deák’ dala* c. vers első két versszakának áthúzott fogalmazványa.
2. (125–180 f.) *Hunyady László* (1844). Előlegesek, töredékek. [Kk 11. 209–257. p., 551–609. p.]
3. (181–232. f.) *Kincskeresők*. [Kk 9. 193–274. p., 903–1026. p.]
4. (233–234. f.) *Vérnász*. Töredék. [Kk 9. 275–423. p., 1027–1074. p.]
5. (235–237. f.) *Az áldozat*. Töredék. [Kk 10. 331–425. p., 700–750. p.]

K 714/6–8.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY Shakespeare-fordítástöredékei

Autográf, 10 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

6. (238–239. f.) *Julius Caesar*. [Kk 12. 13–136. p., 372–415. p.]
7. (240–243. f.) *Romeo és Júlia*. [Kk 12. 305–326. p., 709–735. p.]
8. (244–247. f.) *Lear király*. [Kk 12. 137–304. p., 416–708. p.]

K 715/1–3.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY drámái.

Autográf és Sallay Imre kézírása, 213 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

1. (1–12. f.) *A’ Belső Háboru*. [1–7. f. Sallay Imre másolata] 8–10. f. üres oldalak, 11–12. f. *Észrevételek* címmel javítások idegen kéztől, töredék [Kk 7. 5–135. p., 320–531. p.]
2. (13–85. f.) *A’ Horvát zendülők*. [*Zsigmond*; Kk 6. 133–233. p., 381–530. p.] 86–88. f. üres oldalak, 89. f. v. receptek.
3. (90–213. f.) *Csongor és Tünde*. [Kk 9. 5–192. p., 434–900 p.]

K 716/1–2.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY drámái.

Autográf, 112 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

1/a. (1–36. f.) *A' Belső Háboru*. [Fogalmazvány; a címlapon a cím – *Salamon* – áthúzva. Kk 7. 5–135. p., 320–531. p.]

1/b. (37–84. f.) *Salamon (folytatás)*. [Kk 7. 5–135. p., 320–531. p.]

2. (85–112. f.) *Hábador*. [Kk 7. 272–305. p., 532–608. p.]

K 717/1–6.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY elbeszélő költeményei.

Autográf és Sallay Imre kézírása, 185 f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

K 717/1. (1–19. f.) *Cserhalom*. [18. f. *Utóhang a Cserhalomhoz* c. vers, (Kk 1. 323) 19. f. „Cserhalom ez mellyen...” kezdetű epigramma (Kk 3. 852); Kk 5. 5–26. p., 255–312. p.]

K 717/2. (20–26 f.) *Zalán futása*. [Töredékek a VIII., IX., X. énekből; Kk 5. 49–230. p., 328–551. p.]

K 717/3. (27–85. f.) *Eger*. [Kk 5. 97–173. p., 414–554. p.] – 86–87. f. *Egerről az Aurórában*. [Történeti adatok.] [Kk 5. 414., 422–431. p.]

K 717/4. (88–125. f.) *Tündérvölgy*. Áthúzott cím: *Csaba utazása*. [Sallay Imre másolata autográf javításokkal, 106–125. f., közte 117. f. v–118. f. r. összefüggő szövegrész Vörösmarty kézírásával; Kk 5. 27–54. p., 313–366. p.]

K 717/5. (126–143. f.) *Széplak*. [a 142. f. üres; Kk 5. 175–189. p., 555–601. p.] – 143. f. *Iffú, Leány. Három párbeszéd* (vers). [Kk 2. 381–383.]

K 717/6. (144–185. f.) *A' két szomszédvár*. [Kk 5. 203–243. p., 618–715. p.]
A 32. f. kétszer!

K 718

VÖRÖSMARTY MIHÁLY fordítása. Shakespeare, [William]: *Lear király*.

[Idegen kéz másolata autográf javításokkal. 196 p.; ugyanezen kéztől a K 720-ban a 140., 141., 150. f.; Kk 12. 137–304. p., 416–708. p.]

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 719

VÖRÖSMARTY MIHÁLY fordítása. Shakespeare, [William]: *Lear király*. Autográf, 5–138. f. [Az 1–4. f. a K 714/8. 244–247. f.; Kk 12. 137–304. p., 416–708. p.]
Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 720/1–3.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY Shakespeare-fordítástöredékei.
Autográf és idegen kéz másolata, 27 f.
Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.
1. *Julius Caesar*. 1–2. f. [Kk 12. 13–136. p., 372–415. p.]
2. *Lear király*. 11 f. (korábban beszámozva: 140–150. f.) Idegen kéz írása a 140., 141., 150. jelzetű lapokon. [Kk 12. 137–304. p., 416–708. p.] – 146. jelzetű f. *Szabadsajtó*. [Kk 3. 854.]
3. *Rómeo és Júlia*. 14 f. (korábban beszámozva: 3–16. f.) 15–16. jelzetű f. üres oldalak. [Kk 12. 305–326. p., 709–735. p.]

K 720/2.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szabadsajtó*.
Autográf, 1 f. [A vers első, 3 versszakból álló fogalmazványának variáns kézírata a *Lear király* fordítástöredékének 146. jelzetű f.-ján; Kk 3. 854. A kritikai kiadásnak a költeményhez tartozó jegyzetében nincs feltüntetve a dokumentum.]
Poss Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

K 721/I.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY lírai költeményei I.
Autográf és idegen kézírása, 223 (184-ig számozott) f.
Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK

K 721/I. 1–5. f.

Perczel Móricz és Miklós volt tanítványaimhoz (Az erkölcs diadala). [Volt tanítványaimhoz; Kk 1. 277.]

K 721/I. 6–6a–6b. f.

Egy imádkozóhoz. [Az imádkozóhoz], autográf és a 6a. f.-on idegen kézírással. [Kk 1. 311.]

K 721/I. 6b. f.

Mentség. [*Csaba' szerelme*], idegen kézírással, variáns [Kk 1. 319.]

K 721/I. 7. f.

„Fájdalmasan folyt sok napom ifjúság...” [*A' szerelmetlen*; Kk 1. 329.]

K 721/I. 7a–7b. f.

„Szép Etelka, kit szivembe...” [*Búcsú*, idegen kézírással (ld. 6–6a–6b.); Kk 1. 308.]

K 721/I. 8. f.

„Mást sugár nagy termet hódít...” [*Kérelem*; Kk 1. 339.]

K 721/I. 9. f.

„Jár számkiüzötten az árva fiú...” [*A' magyar költő*, részlet, 1–19. sor.; Kk 2. 341.]

K 721/I. 9. f. v.

„Elvészek ím, s' nem bú, nem bánat erőszaka ül meg...” [*Eger* c. elbeszélő költeményből részlet; Kk 5. 97–173. p., 414–554. p.]

K 721/I. 10–13. f.

Zrínyi. [Fogalmazvány és tisztázat; Kk 2. 346.]

K 721/I. 14–17. f.

A' harcz kitört, a' harcz lefolyt...” [*Szilágyi és Hajmási*; Kk 2. 349.]

Közben a 15a–15b. f.

„Rózsa voltál...” [Kk 2. 353.] – *Lány dal.* [*A' haldokló leány*; Kk 2. 350.] –

„Egy világot...” [Kk 2. 351.] – „Azt gondoltam...” [Kk 2. 355.] – „Szép az élet az erdőben...” [Kk 2. 352.] – „Sír a' szegény leány...” [*Sír a' szegény Pere*; Kk 2. 354.]

K 721/I. 18. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 19. f. r.

„Ártatlanság' köntösében...” [Kk 2. 383.]

K 721/I. 19. f. v.

„Az öröm édes bor...” [Kk 2. 384.] – töredékes levélfogalmazvány.

K 721/I. 20–21. f.

„Jön a' tatár!...” [*Szép asszony*; Kk 2. 386.]

K 721/I. 22. f.

„Konczot adok, gazdád, s' táplálód, és te morogsz rám?...” [*Szamárdiák* 1–8.; Kk 2. 472–480 – *Calibán* (epigrammák). Kk 2. 481–483.]

K 721/I. 23. f. r.

„Kisfaludyt, ne keresd...” [*Kisfaludy Károly’ sírjára*; Kk 2. 420.] – „Kisfaludyt gyászolni ki jó?...” [*A’ gyászkíséret*; Kk 2. 427.] – „Fölkele Csák, s’ nagy lelke’ szavait...” [*Csák*; Kk 2. 422.]

K 721/I. 23. f. v.

„Mit késél ó lányka...” [*Vágy*, két változat; Kk 2. 424.]

K 721/I. 24. f.

A’ budai temető. [*Budai temető*, Toldy Ferenc kézírása; Kk 2. 450.] – *V. Ferdinánd’ felgyógyulásakor.* [Toldy Ferenc kézírása, a cím mellett Vörösmarty autográf megjegyzése; Kk 2. 423.] – *Verskoszorú.* [Toldy Ferenc kézírása; Kk 2. 344., a vers alatt Vörösmarty autográf megjegyzése: „A’ tihanyi viszhang-ot alkalmasint 1835 előtt írtam, de 1830 előtt-e? nem tudom.”]

K 721/I. 25–27. f.

„A’ megdicsőült hajdan’ erősei...” [*V. Ferdinánd királyhoz.*] 1. oldal tetején Vörösmarty autográf megjegyzése: „Elkészült vasárnap 6 november”. [Kk 2. 419.]

K 721/I. 28a–30. f.

V. Ferdinánd Királyhoz. [Két különböző idegen kézírású másolat; Kk 2. 419.]

K 721/I. 31–32. f.

„Járatlan útakon ki jársz...” [*A’ hontalan*; Kk. 2. 628.]

K 721/I. 33–40. f.

„Vitorla szárnyakon...” [*A’ rabló*; Kk 2. 630.]

K 721/I. 41–46. f.

„Hűségtelen, de szép valál...” [*A’ túlvilági kép*; Kk 2. 631.]

K 721/I. 47–48. f. r.

„Hazádnak rendületlenül...” [*Szózat*; Kk 2. 646].

K 721/I. 48. f. v.

„Ki lesz, ki úgy szeressen...” [*A’ hű lovag*; az I. rész áthúzott fogalmazványtöredéke; Kk 2. 680.]

K 721/I. 49. f. r.

Nyílj meg te föld...” [*A’ túlvilági kép*, 5. versszak első két első sora; Kk 2. 631.] – „Hazádhoz, mint szemedhez...” [*Szózat*, fogalmazványtöredék; Kk 2. 646].

K 721/I. 49. f. v.

„Kinnal szült fiaat keserű inségre neveltél...” [*A’ szegény anyja*; Kk 2. 645.] – Nem faragott o lány...” [*Egy képszorborra*; Kk 2. 642.] – *Az elszánt.* [Kk 2. 647.]

Szózatok rendeltetésű
 Levegőmre és magamra
 A Bölcsőt az édesanyjára
 mely ájól és elbukas.
 Ezen hűl a világon é' kint
 Ningen jámadra hely:
 Aljón vagy verjén a' vöröskere)
 itt elnevelkedett.
 Ez a' föld, melyen ~~szózatok~~ ^{szózatok}
 Apád vére folya
 Ez, melyhez minden fűvet
 Egy ~~szózatok~~ ^{szózatok} csuvala.
 Itt kündenek honok arasz
 Ugyekint ~~szózatok~~ ^{szózatok}
 Itt érke öffe rabigán.
 Itt Lörincz ~~szózatok~~ ^{szózatok}
 Itt ~~szózatok~~ ^{szózatok} ~~szózatok~~ ^{szózatok}
 Itt ~~szózatok~~ ^{szózatok} ~~szózatok~~ ^{szózatok}
 Itt ~~szózatok~~ ^{szózatok} ~~szózatok~~ ^{szózatok}

K 721/I. 50. f.

„Ép legyen és lelkes...” [*Emléksorok*, 2., *B. Wenckheim Máriának*, a vers felett Toldy Ferenc kézírásával: „B. Kray Jánosné Albumába”; Kk 3. 734.]

K 721/I. 51. f.

A. B. emlékkönyvébe. [*Emléksorok*, 3., Adorján Boldizsárnak; Kk 3. 735.]

K 721/I. 52. f.

„Sok rideg álomként...” [*Emléksorok* 4., *Másnak*; Kk 3. 736.] – „Álmodd ifjúság’ szép álmait...” [*Emléksorok* 6.; Kk 3. 738.] – „Álmodjál örömet...” [*Emléksorok*, 5., *Álom és való*; Kk 3. 737.] – „Költő lenni ha vágysz...” [*Emléksorok*, 3., *Adorján Boldizsárnak*; Kk 3. 735.] – „Hosszú életet élj, hogy elérd...” [Tóth Lőrinc emlékkönyvébe, csak az 1–2. sor; Kk 3. 816.] – „Ismerj meg bút és örömet...” [*Emléksorok* 7., *Bú és öröm*; Kk 3. 739.] – „Játszám ’s meghaltam...” [*Sírversek* 4., *Kisgyermek*; Kk 3. 774.] – „A’ sírnak szentsége föld itt...” [*Sírversek*, 6.; Kk 3. 776.] – „Ketté vált a’ család...” [*Sírversek*, 5.; Kk 3. 775.] – „Titka teremtésnek...” [Kk 3. 778.] – „A’ természet’ örök’ könyvét...” [Kk 3. 779.] – „Elszórta terhes fellegeit az ég...” [Kk 3. 780.] – „Mintha nem őstől...” [*Ősök*; Kk 3. 781.]

K 721/I. 53. f.

Angol és magyar. [*Miss Pardoe’ emlékkönyvébe*; Kk 3. 723]

K 721/I. 54–57. f.

„Ócska tanácsokkal, köpönyeggel zápor után...” [*Egy politicus költőhöz*, fogalmazványtöredékek; Kk 3. 741–758.]

K 721/I. 58. f.

„Rád nézek, mert szeretlek...” [*Laurához* (1842. febr. 13. előtt); Kk 3. 764.] – „A’nak keresztelt a pap...” [*Névnapi köszöntés: Laurához*] áthúzott fogalmazványtöredék. [Kk 3. 765.]

K 721/I. 59. f.

„Mit szól a sír e’ nemes földben...” [*Egy főúr sírkövére*, fogalmazványtöredékek; Kk 3. 870–872.]

K 721/I. 59a. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 60. f.

„Mit mond itt e’ sír...” [*Egy főúr sírkövére*; Kk 3. 870–872.]

K 721/I. 60a–60b. f.

A’ magyar hölgyekhez. [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 784.]

K 721/I. 60c. f.

Haragszom rád. [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 785.]

K 721/I. 60d., e., f., g.,

Mese a' rózsabimbóru. [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 786.]

K 721/I. 60h., j. f.

Cs. M. kisasszonynak. [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 787.]

K 721/I. 61. f.

„A' sok leány között...” [K*i a hamis?* Kk 3. 782.]

K 721/I. 62. f.

„Elfelejtenelek / Ha tudnám...” [F*eledés*; Kk 3. 783.] – Mi lelt engem...” [S*ok baj*; Kk 3. 788.] „Múlt, mely nem változol...” [Kk 3. 789.] – „Szög Kató...” [Kk 3. 790.]

K 721/I. 62a. f.

Ki a' hamis? [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 782.]

K 721/I. 63.

„S szép csillagod, remény...” [A*z ifjú költő*, fogalmazványtöredék; Kk 3. 777.] – „Mintha nem ösöktől...” [Ö*sök*] áthúzott kézirat [Kk 3. 781.]

K 721/I. 63a–63b. f.

Az ifjú költő. [Másolat idegen kéztől, autográf javításokkal; Kk 3. 777.]

K 721/I. 64. f.

„Kár, hogy a' pap megkeresztelt...” [N*évnapi köszöntés: Laurához*; Kk 3. 765.] – L-*ának.* [N*évnapi*; Kk 3. 766.]

K 721/I. 65. f.

„Kár, hogy a' pap megkeresztelt...” [N*évnapi köszöntés: Laurához*; Kk 3. 765.]

K 721/I. 66. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 67. f.

Névnapi köszöntő (Lórikának). [N*évnapi*; Kk 3. 766.]

K 721/I. 68–69. f.

Keserű pohár (Bordal „Czillei 's a' Hunyadiak” szomorújátékából). [Másolat idegen kéztől, az alcím autográf kiegészítésével; Kk 3. 794.]

K 721/I. 70. f.

A' hazafi. [Kk 3. 798.] – „Ne kérdjétek: miért / Orczám olly halovány...” [A*z elveszett ország*; Kk 3. 800.]

K 721/I. 70a., b., c., d., e. f.

A hazafi. [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 798.] – *Tót deák' dala.* [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 799.] – *Ábránd.* [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 792.] – *Az elveszett ország.* [Másolat idegen kéztől; Kk 3. 800.]

K 721/I. 71. f.

Dessewffy Aurél. [Kk 3. 806.]

K 721/I. 72. f.

Hahnemann. [Kk 3. 807–808.] – „Feleségem szép és jó...” [Kk 3. 809.]

K 721/I. 73. f.

„Mig éltél, neveténk...” [Kk 3. 810.] – *Kölcsey*, „Nap vala értelmed...” [Kk 3. 814.] – *Kölcsey*, „Reng-e a' föld? igen: a hazaföld fájdalma dobog fel...” [Kk 3. 813.] – „Megyery [*Megyeri*; Kk 3. 811] – „Meg ne ijedjete: a' hazaföldnek szíve dobog fel...” [*Kölcsey*; Kk 3. 813.]

K 721/I. 74–75. f.

„Mit csinálnak magyar honban?...” [*Mit csinálunk?* Kk 3. 820.]

K 721/I. 76–77. f.

Hubenayné. [I–II. vers; Kk 3. 817–818.] – „Hányszor hallók...” [Az előző vers kéziratába ékelődve a 77r.; Kk 3. 819.]

K 721/I. 78–80. f.

„Hol állasz most, gondold meg, oh tudós!...” [*Gondolatok a' könyvtárban*; Kk 3. 822.]

K 721/I. 81. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 82–94. f.

A' fa és a' madár. [*Három rege*; B. E. ifjú grófnőnek ajánlva 1845-ben; Kk 3. 824.] – *A' rét és a' virág.* [*Három rege*; B. E. ifjú grófnőnek ajánlva 1845-ben; Kk 3. 824.] – *A' forrás és a' patak.* [*Három rege*; B. E. ifjú grófnőnek ajánlva 1845-ben; Kk 3. 824.]

K 721/I. 95. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 96–105. f.

Az áldozat. Battyányi Emma grófnőnek, 1845. [*Három rege*, B. E. ifjú grófnőnek ajánlva 1845-ben, másolat idegen kéztől; Kk 3. 824.]

K 721/I. 106–109. f.

Jó bor. [Tisztázat és fogalmazvány; Kk 3. 826.]

K 721/I. 110. f.

Sírversek. [*Kis leány' sírjára*; Kk 3. 827.]

K 721/I. 111–115. f.

„A' sors előtt, (ki légyen...” [*A' sors és a' magyar ember*; Kk 3. 831.]

K 721/I. 116. f.

„Alkudtál 's mondtad: »nem kell a' mit ti szerettek...” [*Deák Ferencz*; Kk 3. 828.]

K 721/I. 117. f.

„Nevet kerestek jó ügynek...” [*A' zalamegyeieknek*; Kk 3. 829.]

K 721/I. 117a–b. f.

„Nem fáradsz-e reám mosolyogni...” [Széll Kálmánné és Bernriederné Széll Ilona megjegyzése külön lapon; Kk 3. 830.]

K 721/I. 118–131. f.

„Csík Ferinek elfogyott a' telke...” [*Csík Ferke*, autográf fogalmazvány; Kk 3. 832.] – *Csík Ferke*, idegen kéz másolata autográf kiegészítésekkel, 130. f. üres oldalak [Kk 3. 832.]

K 721/I. 132–137. f.

Országház. [*Országháza*; Kk 3. 835.] – *Országház.* [*Országháza*, idegen kéz másolata; Kk 3. 835.]

K 721/I. 137. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 137a., b., c., d., e. f.

„Hol állasz most, gondold meg oh tudós!...” [*Gondolatok a' könyvtárban*, a vers két másolata különböző idegen kezeztől; Kk 3. 822.]

K 721/I. 138–141. f.

„Halgassatok, ne szóljon a' dal...” [*Az emberek*; Kk 3. 833.] – 139. f. v. „Ha gondolok reád én...” [az előző vers kézírata utolsó oldalának alján; Kk 3. 834.] – 140–141. f. „Halgassatok, ne szóljon a' dal...” [Kk 3. 833.]

K 721/I. 142–148. f.

„Vészek ellen / Szirtbe öltözött...” [*A szent ember*; Kk 3. 825.]

K 721/I. 149–156. f.

A' szegény asszony' könyve. [Kk 3. 838.]

K 721/I. 157. f.

„E' követ a' végső...” [Kk 3. 851.] – „A' ki fiának örül...” [*B. K... P. sírkövére*; Kk 3. 849.] – „Vég ivadék vagyok...” [Kk 3. 850.]

K 721/I. 158–159., 159a., b. f.

- „Mi ok, hogy tégedet...” [*Mi baj?* autográf, és idegen kéz másolata; Kk 3. 841.]
K 721/I. 160–162. f.
- „Ki mondja meg, mit ád az ég?...” [*Jóslat*; Kk 3. 843.]
K 721/I. 163–163. f.
- Itt születél: a’ föld örömében reszket alattad...” [*István nádornak*; Kk 3. 844–848.]
K 721/I. 164. f.
- „Mit vár a’ nemzet...” [*István nádornak*, a vers fogalmazványtöredékei; Kk 3. 844–848.]
K 721/I. 165. f.
- „Setét eszmék borítják eszemet...” [Kk 3. 857.]
K 721/I. 166. f.
- „Midőn ezt írtam...” [*Előszó*, fogalmazvány; Kk 3. 859.]
167–167a. f.
Előszó. [Tisztázat; Kk 3. 859.]
K 721/I. 168. f.
- „Vére szerint nem...” [Kk 3. 864.]
K 721/I. 169 f. v.
- „Álom volt-e, hogy...” [Kk 3. 863.]
K 721/I. 170. f.
- „Mért hagytál egyedül...” [Kk 3. 860.] – „Állítsatok az emléket...” [Kk 3. 861.] –
„Építék ’s mellyet...” [Kk 3. 863.] – „Mért hagytál egyedül...” [Kk 3. 860.]
K 721/I. 171. f.
- „Mint a’ földmivelő...” [Kk 3. 868.]
K 721/I. 172. f. v.
- Angol–magyar szöszedet.
K 721/I. 173–175. f.
- „Mint az érett gyümölcs...” [*Az ember élete*; Kk 3. 869.]
K 721/I. 176–177. f.
- „Húzd rá cigány...” [*A’ vén cigány* (*A vén cigány*); Kk 3. 874.]
K 721/I. 178. f.
- „Fogytán van napod...” [Kk 3. 875.]
K 721/I. 179. f.
- „Drága Tanítom! mit nyujtsak...” [Kk 1. 170.]

K 721/I. 180. f.

„Midőn a’ nap...” [Kk 3. 726.]

K 721/I. 181. f.

Üres oldalak.

K 721/I. 181a–181b. f.

„Az éj palástja...” [Fordításrészlet Auguste-Marseille Barthélémy és Joseph Méry *Napoléon en Egypte* c. eposzából; Kk 2. 368.] – 181b. f. v. „De Toldi pehenni a’ dombra hajol...” [Toldi, utolsó négy sor; Kk 2. 369.]

K 721/I. 181c. f.

„A’ szabadság’ büszke vára...” [Kk 2. 370.]

K 721/I. 182. f.

„Láttalak a’ Helicon’ tetején...” [Kk 2. 488.]

K 721/I. 183. f.

„Sok vész riaszt...” [Toldy Ferenc írása; Kk 1. 120.]

K 721/I. 184. f.

K. Mathild számára. [Idegen kéz írása; Kk 2. 348.]

K 721/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY lírai költeményei II. – Ifjúkori írások.

Autográf és idegen kéz írása, 140 (134-ig számozott) f.

Poss. Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

K 721/II. 1–2. f.

„Nyugszik a’ szél...” [*A’ tiünődő*, 2. f. v. Faludi Ferenc: *Felelő ének* c. versének másolata Vörösmartytól; Kk 1. 299.]

K 721/II. 3–6. f.

Toldi. [Kk 2. 369.]

K 721/II. 7. f.

„Itt állt egy távol népnek...” [*A’ Krivánon*; Kk 3. 760.]

K 721/II. 8–9. f.

„Kell-e dal, szép és varázsló...” [*A’ magyar hölgyekhez*; Kk 3. 784.]

K 721/II. 10–16. f.

A’ Rózsabimbó (Mese). [*Mese a’ rózsabimbórul*; Kk 3. 786] – 13. f. v. közben

„Mintha lelkem szála volnál...” Cs. *M. kisasszonynak* c. vers töredéke; Kk 3. 787.]

– 16. f. v. „Haragszom rád mert fürtöd fekete...” [Kk 3. 785.]

K 721/II. 17–18. f.

„Mintha lelkem szála volnál...” [*Cs. M. kisasszonynak*, a kéziraton ceruzás megjegyzés: „Csapó Mariehoz”; Kk 3. 787.]

K 721/II. 19–20. f.

„Nagy szálla vagy...” [*Laurához*, áthúzott kezdősorok; Kk 3. 791.]

K 721/II. 21–22. f.

Névjegyzék, számítások, jegyzetek.

K 721/II. 23–24. f.

„Ezen föld, melyen állok...” [*Szabad föld*; Kk 3. 796.] – „Becsületes ember...” [Kk 3. 797.]

K 721/II. 25–31. f.

Tót deák’ dala. [Kk 3. 799., közben a 28. f. üres.]

K 721/II. 32–34. f.

„Hová merült el szép szemed’ világa?...” [*A’ merengőhöz (Laurának)*, fogalmazvány és tisztázatok; Kk 3. 793.]

K 721/II. 35–44. f.

„Sorba legény, sorba szép legénység...” [*A’ katona*: 35. f. r–v. I. *A’ sorshúzás*; 36. f. r.–37. f. v. II. *Márton gazda*; 38. f. r.–39. f. r. III. *A’ kis leány*; 39. f. v.–40. f. r. IV. *A’ puszta kút*; 40. f. v.–41. f. r. V. *Jövevény*; 41. f. r., 42. f. v.–43. f. r. VI. *Hadi élet*; 43. f. r.–44. f. v. VII. *Vallomás*; Kk 3. 802.] – „Tartson meg az isten...” [41–42. f., *A katona* oldalai között; Kk 3. 803.]

K 721/II. 45–46. f.

„Igyunk, barátim, szomjas a’ világ...” [*Rosz bor*; Kk 3. 804.]

K 721/II. 47. f.

„Isten segíts! királyok istene!...” [*Hymnus*; Kk 3. 821.]

K 721/II. 48–50. f.

Madárhang. [*Madárhangok*; Kk 3. 823.]

K 721/II. 51. f.

Üres oldalak.

K 721/II. 52–53. f.

„Sokat türtél már, még csak ezt kebel...” [*A’ szív’ temetése*; Kk 1. 336.]

K 721/II. 54. f.

Egy barátomhoz. [*Ódák*, XIII VI F; Kk 1. 139.] Hátoldalon a *A Beteg Hazafiakért...* c. vers töredéke. [Kk 1. 117, ld. a vers jegyzetét és a 60. f.-t.]

K 721/II. 55. f.

Klivényi barátomhoz. [Ódák, XIV *Klivényi barátomhoz*; Kk 1. 140.] – „A’ havazó télnek szele...” [Töredék; Kk 1. 122.]

K 721/II. 55a–55b. f.

Az élet időről. [Kk 1. 10.] – *A szerentse változásairól.* [Kk 1. 11.] – *K: Uram Atyám Neve Napjára.* [K. 1. 12.]

K 721/II. 56. f.

A közelgető veszedelmeknek iszonyú tsapásit képzelő szívnek panaszai. [Kk 1. 55.] – „Vagy ha talán nem akarsz vélem...” [„Lengedező szélről...”-kezdetű két tételes vers II. darabja; Kk 1. 39.] – *Titirus Mopsus.* [Kk 1. 56.]

K 721/II. 57. f.

„Szeretve tisztelt jó mamám...” [Kk 1. 12., a jegyzetben közölve: 398. p.]

K 721/II. 58. f.

A virág le szakasztásakor. [Kk 1. 1.] – *A Bialok közelítése.* [Kk 1. 2.] – *De venatore.* [Kk 1. 3.] – *A Tavaszról.* [Kk 1. 4.] – *Márs zászlója alatt szomorkodo jámborrol.* [Kk 1. 5.] – *A nyarrol.* [Kk 1. 6.] – *De volubilitate boni mundani.* [Latin ny. töredék; Kk 1. 7.], *A[z] Őszről.* [Kk 1. 8.] *A Télről.* [Kk 1. 9.]

K 721/II. 59. f.

Proposita sententia. [Kk 1. 54.]

K 721/II. 60–61. f.

A’ Beteg Hazafiakért: Fohászkodás I. B. örökre tisztelendő Brúna Ferentzhez temetésekor Pesten Karatson Hav: 2 1817. [Kk 1. 117., ld. még 54. f. v.] – „Ezt félbe szegvén...” *Ódák, VI F XIII.* [Töredék; Kk 1. 139.] – *Czeczei Barátomhoz.* [Kk 1. 123.] – „...nyerjünk ösztöne által erőt...” [„A havazó télnek szele...”, töredék; Kk 1. 122.]

K 721/II. 62–63. f.

„Tégedet a’ ki velem...” [Kk 1. 156.] – Latin ny. iskolai jegyzetek. – „Udvardim! tova földre szakadt...” [Kk 1. 157.]

K 721/II. 64. f.

Hucskó. [Kk 1. 206.] – [Latin ny. fogalmazványtöredék.]

K 721/II. 65–66. f.

„Az Ifjúság – Egy szép tájan...” [*Az Ifjúság és Ártatlanság*; Kk 1. 220.]

K 721/II. 67. f.

„Csattog az öldöklő viadalban...” [Kk 1. 198.]

K 721/II. 68–69. f.

Rege a' Hajdaniságból. [Kk 1. 194.] [A kézirat hátoldalán: Ewald Christian von Kleist *Seneca* c. drámájának fordítástöredéke; Kk 12. 5–7., 367–368. p.]

K 721/II. 70. f.

„A' megtelt holdnak lebegő sugára világlott...” [Fordítástöredék Publius Ovidius Naso *Epistolái*-ből: XVII. *Leander Heróhoz*; Kk 1. 163.]

K 721/II. 71. f.

„Mellyből elragadott csábító szókkal...” [*Egy Váras és Pásztorleány*, töredék; Kk 1. 209.]

K 721/II. 72. f.

„A' jövőnek szép reményit...” [Kk 1. 217.]

K 721/II. 73–75. f.

Árpád Zalán ellen. [Kk 4. 45–47., 325–327. p.] – „Éltetője életemnek...” [Kk 1. 261.] – „Majd meglássuk Uram...” [Kk 1. 262.] – „Aludjatok szép álmaim...” [Kk 1. 263.] – „Monda s reá mosolyg kiderült arcával az ég...” [*A' bűség diadalma*, Első ének, töredékes részletek; Kk 4. 5–43., 240–324. p.]

K 721/II. 76–80. f.

Magyar nyelvtani jegyzetek.

K 721/II. 81–82. f.

Üres oldalak.

K 721/II. 83–84. f.

Gyorsírási gyakorlatok.

K 721/II. 85–88. f.

Hajta és Ida. [Töredék; Kk 6. 117–125., 372–378. p.]

K 721/II. 89–91. f.

Üres oldalak.

K 721/II. 92. f.

[Szemere Pál:] „Utánad folynak könnyeim...” [Ld. róla: Kk 1. 674. p.] – [Pálóczi Horváth Ádám:] *Érthetetlen régi dal.* [Ld. róla: Kk 1. 675–676. p.]

K 721/II. 93. f.

[Pálóczi Horváth Ádám:] *Érthetetlen furcsa gondolatok.* [Ld. róla: Kk 1. 676. p.]

K 721/II. 94. f.

Üres oldalak.

K 721/II. 95–96. f.

Faludi [Ferenc]: *V. Ének. Klorinda. – XXI. Ének. Nincsen neve. – I. Ének. Kiszűtő ének* [Vörösmarty kézírásával, ld. róla: Kk 1. 675. p.]

K 721/II. 97. f.

Egy Váras és Pásztorleány. [Töredék; Kk 1. 209.] – *Pórdal.* [Kk 1. 210.]

K 721/II. 97a. f.

„Udvardim! – nevemet hatalán nem vonta homályba...” [Kk 1. 158.] – „Feléd, Barátom...” [Kk 1. 160. – mindkét kézirat áthúzva.]

K 721/II. 97b. f.

„Feléd, Barátom, ím feléd siet...” [Kk 1. 160.] – „Fut, kerül engem...” [Kk 1. 161.] – „Borzadva jártam...” [Kk 1. 162.]

K 721/II. 97c., d. f.

Újlesztendei szép kívánság. [Stettner (Zádor) György másolata; Kk 2. 385.]

K 721/II. 98–128. f.

A' hűség diadalma. A kézirat címlapján a megjegyzés: „A' Szerző ajándékából Stettner György – Pesten Január 21d. 1825.” [Kk 4. 5–43., 240–324. p.]

K 721/II. 129. f.

Üres oldalak.

K 721/II. 130–130a–133. f.

„Vörösmarty Mihálytól autobiographiai Töredékek”. [A címdalon Stettner (Zádor) György kézírása, különböző időkben keletkezett autográf jegyzetek összefűzve.]

K 721/II. 134. f.

[Összes művei tervezett köteteinek címvázlatai.]

K 722

VÖRÖSMARTY MIHÁLY drámaterve Napóleonnól. 1839. jan. 28.

Autográf, 1 f. [Utána 89 üres f.; Kk 10. 427–430., 751–757. p.]

Poss Széll Ilona, Vörösmarty-szoba, MTAK.

K 778

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vázlatok, cikkek, okmányok.*

Autográf, idegen kéz írása, nyomtatvány, 75 f.

K 778. 1–2. f.

Prológ. [*Árpád ébredése*, vázlat; Kk 10. 207–228., 529–576. p.] – „Felforgatott menny...” [*Felforgatott menny* c. költemény korábbi fogalmazványa; Kk 2. 656.] – „Ekkor hugához...” [*Az áldozat*, vázlat; Kk 10. 331–425., 700–750. p.] – *A halál.* [*Örök zsidó* c. drámatörredék első koncepciója, a halál monológja, vázlat; Kk 10. 431–439., 758–798. p.]

K 778. 3–4. f.

„Ha valaki híven...” [10 soros prózai vázlat, nagyobb része áthúzva, ld. róla: Kk 10. 758. p.] – „Színdarabnak. Tanulók búcsúkor...” [Egy színdarabterv 4 soros feljegyzése, ld. róla: Kk 10. 758. p.], „Vígjáték. A halál eljö...” [*Örök zsidó* korábbi vázlata és verses töredéke; Kk 10. 431–439., 758–798. p.]

K 778. 5–6. f.

A várfa lak. [*Marót bán*, töredék; Kk 10. 229–330., 577–699. p.]

K 778. 7–10. f.

„Bod és Marót bán testvérek...” [Jegyzetek a *Marót bán* c. művéhez, Toldy Ferenc hagyatékából, ld. róla: Kk 10. 598. p.]

K 778. 10a–10b–10c–10d. f.

„Csák, den Helden...” [*Csák*, német ny.; Kk 2. 342.]

K 778. 11–14. f.

Bátorság. [Tanulmány.]

K 778. 15–22. f.

„Csodálatos és még is való...” [Orosz József *Visszapillantás* c. cikkének bírálata, másolat idegen kéz írásával, a kézirat első oldalán ceruzával írt megjegyzés: „Cikk, cím nélkül a Hirnök ellen, ld. róla: Horváth Károly, *Vörösmarty Mihály kiadatlan kézírata*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1992, 1, 99–107.]

K 778. 23–24. f.

1845^{iki} *Nyelvtudományi pályairatok.* [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 107.]

K 778. 25. f.

Micsoda szabályok vannak némelly egyes, különösen kötőszókra nézve? [Hátoldalon idegen kéz írása; Kk 16. *Akadémiai iratok*, 103. *Nyelvészeti töredék* címmel].

K 778. 26–28. f.

„Milly rendet követnek...” [Nyelvészeti jegyzetek, a kézirat első oldalán idegen kéztől származó ceruzás megjegyzés: „Pedig, ugyan, meg:”]

K 778. 29–31. f.

Ki, melly visszamutató névmások kihagyásának szabályai.

K 778. 32–33. f.

Melly esetekben elválhatatlan az igekötő az igétől?

K 778. 34. f.

Micsoda hatással vannak a másodrendű nyomosítók az igekötőre? [Idegen kéz írása, Vörösmarty autográf javításaival.]

K 778. 35. f.

Helyragok. Mit kell a helyragokról előleg megjegyezni? [Idegen kéz írása, Vörösmarty autográf kiegészítéseivel.]

K 778. 36. f.

Többszöveg.

K 778. 37–40. f.

„Ha több milliónyi nép...” [*Javaslat Szépirodalmi Könyvkiadóvállalkozás alapítására*; ld. Török Pál szövegközlését: Irodalomtörténeti Közlemények, 1942, 4, 379–382. p.; Kk 16. *Kisfaludy-társasági iratok*, 474–477. p. – Ez alkalommal a sajtó alá rendező Gergely Pál tévesen eltűntnek nyilvánította a kéziratot. (802. p.)]

K 778. 41–42. f.

Az abszolutizmus' hagyományai. [Kk 16. *Publicisztikai írások*, 7.]

K 778. 43–53. f.

[Iskolai bizonyítványai, jogi vizsgák okiratai, jurátusi igazolások 1820–1824-ből, 7 db.]

K 778. 54–55. f.

Vörösmarty Mihály szerződése Károlyi Istvánnal művei kiadásáról, Pest, 1832. aug. 21.

K 778. 56. f.

Salamon Király nyomtatott színlapja. [„1827 június 24-én Sopronban, az Evangélikus Líceum diákjai vitték színre a darabot, jótekonny célú műkedvelő előadáson, melynek célja adománygyűjtés volt, egy felállítandó cselédotthon számára. A színlap érdekessége, hogy felbukkan rajta – Ottó, morva fejedelem szerepében – Székács József, a későbbi híres evangélikus prédikátor és költő, aki ekkoriban valóban soproni diák volt.” Dávid Andrea: *Vörösmarty elfelejtett drámái* (ELTE BTK doktori disszertáció), Bp., 2010, 19. p. – <http://doktori.btk.elte.hu/lit/davidandrea/diss.pdf>]

K 778. 57. f.

Részes kiírás, Zala megye 1849. évi július 14-i közgyűlésének jegyzőkönyve Zob János m. kir. első aljegyző által.

K 778. 58–59. f.

Vukovics Sebő kinevező okirata, Pest, 1849. jún. 15.

K 778. 60–61. f.

Bács Bodrog megyei almási kerület részéről Almás mezővárosban 1848. júl. 10-én megtartott követválasztás jegyzőkönyve Kovátsits Antal elnök és Szevics Döme részéről.

K 778. 62–67. f.

Egressy Gábor: *Emlékezés Vörösmartyra*. Keltezés nélküli kézirat, az utolsó oldalon aláírásával.

K 778. 68. f.

[A Nemzeti Színház történetéhez készült jegyzetek ismeretlen kéztől.]

K 778. 69. f.

Hangatkák Vörösmartyhoz. [Ismeretlen kézírása.]

K 778. 70–71. f.

Vörösmartyhoz, „Egri tisztelöid” aláírással.

VÖRÖSMARTY-DOKUMENTUMOK

Művek

K 305/58.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Der Heimathlose* [*A' hontalan*]. Ford. Joseph Uffer.

Uffer kézírása. 2 f.

Poss. MTAKK 257/1952. [Kk 2. 628. A kritikai kiadásban nem szerepel az Uffer-féle fordítás.]

K 690. 131–133. f.

131. f. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' szánakodóhoz*. 132–133. f. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' völgyi lakos*.

Idegen kéz másolatai, az Auróra folyóirat cenzori kézirat-példányai. [Kk 1. 225, 250. Korábbi jelzete: Vegyes 4-r. 13/I. Rekatalogizálás után más állományrészbe került új jelzettel. Ez lehetett az oka annak, hogy a kritikai kiadás jegyzeteiben ezeket a kéziratokat elveszettnek tartják. A K 690. jelzetű, az *Irodalmi emlékek az Aurórából* c. kéziratgyűjtemény Podhradczky Józseftől származik.]

M. Irod. Lev. 4-r. 27/II. k.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' magyar költő*.

Stettner [Zádor] György másolata Kazinczynak írt, a költemény megjelenése előtt kelt, 1827. szept. 28-i levelében, 2 f. [Kk 2. 341. A kritikai kiadásnak a vershez tartozó jegyzetében nincs feltüntetve a kézirat. Ld. K 721/I. 9. f.]

RUI 4-r. 90/I.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Das schöne Mädchen* [*A' szép leány*]. Ford. Tretter [Járy (Tretter) György (1804–1875) nyug. cs. kir. udvari tanácsos]. (14. f.) – *Hajna*. Ford. Mailáth [Mailáth János, gr. (1786–1855)]. [Fordítástörödékek a *Zalán futásából*.] (43–44. f.) Toldy Ferenc hagyatékában: *Magyar költők német*

nyelven. 1 köteg. [Ld. *Blumenlese aus ungarischen Dichtern*, In Übersetzungen von Gruber, Graf Mailáth ... gesammelt und mit einer einleitenden Geschichte der ungarischen Poesie begleitet von Franz Toldy, Pesth, Kilián; Wien, Gerold, 1828.]

Ms 10.332/q II/1.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Der alte Zigeuner* [*A vén cigány*].

Ford. Wigand J. [Wigand János (1856–1919)].

Gépirat autográf javításokkal, 4 f.

Poss. Négyesy László hagy.

Ms 4226/71.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Borbútókra*, 1–16. (1832–1840.)

Autográf, 1 f.

Poss. Széchenyi Múzeum, MTAK 286/1952. [Kk 3. 699–714. A kritikai kiadásnak a vershez tartozó jegyzetében nincs feltüntetve a kézirat.]

Tört. 4-r. 24/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Czillei és a' Hunyadiak*. Történeti dráma 5 felvonásban. Pest, 1845, Kilian György tulajdona.

Töredékes levonat Vörösmarty Mihály autográf korrektúrájával, 12 f.

Toldy Ferenc anyaggyűjtése.

K 790/44.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Emlékkönyvbe* (1849).

Autográf, 1 f.

Poss. Szilágyi Sándor, Bariska Piroska, MTAKK 4/1971. [„Setét eszmék borítják...” Kk. 3. 857. A kritikai kiadásnak a vershez tartozó jegyzetében nincs feltüntetve a kézirat. Szövege a kritikai kiadásban közölthöz képest variáns. Ld. K 721/I. 165. f.]

Ms 6227/14.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Fóti dal*.

Korabeli másolat. A kézirat külön címlapján: „Fóti Dall – Veresmartytól”.

Ismeretlen kéz írása, 5 f.

Poss. MTAKK 76/2002. [Kk 3. 767. Szövege a kritikai kiadásban közölthöz képest nem variáns.]

K 305/55.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Haszontalan gondolatok (a' könyvtárban)* [*Gondolatok a' könyvtárban*].

Autográf, 4 f.

Poss. MTAK 257/1952. [Kk 3. 822. Az 1962-ben megjelent kritikai kiadás szerint az egykor a Széchenyi Múzeum anyagába tartozó kézirat lappang. A Múzeum kéziratos anyaga 1952-ben került a Könyvtár Kézirattárának állományába, feldolgozása után a gyűjtemény katalógusa könyv alakban is megjelent, mely már tartalmazza a kézirat leírását: Körmendy Kinga: *A Széchenyi-gyűjtemény*, MTA Könyvtára, 1976, 218. p. E kéziratot Viszota Gyula ismertette: *Vörösmarty »Gondolatok a könyvtárban« cz. költeménye első alakjában*, Egyetemes Philológiai Közlöny, 1909, 639–640. Cikkében felsorolja a kézirat és a végleges változat szövege közötti eltéréseket, de számbavétele hiányos. (Ld. a 18., 47., 63., 66. és a 104. sort. Ld. még K 721/I. 78–80., K 721/I. 137a., b., c., d., e., f.)]

Ms 6227/115.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *K. M. dala* [*K. Matild' dala*].

Korabeli kéz másolata, 1 f.

Poss. Tóth Péter, Szombathely, MTAKK 5/2006. [Kk 2. 347.]

[XIX. sz. első fele, 1825 után. Könyvkötéstáblából kiáztatott lap, hátlapján Vörösmarty Mihály *A' szép leány* c. verse ugyanattól a kéztől származó másolatának töredéke.]

Ms 4226/72.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Országház* [*Országháza*].

Korabeli másolat, 2 f.

Poss. Széchenyi Múzeum, MTAK 286/1952 [Kk 3. 835.]

K 305/56.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Széchenyihez*.

Korabeli másolat, 1 f.

Poss. MTAK 257/1952. [Kk 2. 636. Korábban Viszota Gyula szövegközlése: Gróf Széchenyi István *naplói*, IV. k. (1830–1836), szerk., bev. Viszota Gyula, Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1934, 565. Az epigramma szövegének eredeti kézírata jelenleg ismeretlen. Feltehető, hogy Viszota forrásmegjelölés nélküli közlése e – valójában nem is Vörösmartytól származó, aláírás nélküli – kézíraton alapult, mely Széchenyi István iratai között volt, és korábban a Széchenyi Múzeum állományába tartozott.]

K 305/57.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szep* [*Szepyre*].

Autográf, 1 f.

Poss. MTAK 257/1952. [Kk 2. 612. A kritikai kiadásnak a vershez tartozó jegyzetében nincs feltüntetve a kézirat. Szövegében a kritikai kiadásban közölthöz képest eltér a kezdőszó: „Eltérél”, véglegesnek tekintett változatban: „Elhajlál”. Másik kézírata: OSZK 1290/Fol. Hung. 6/v.]

Ms 5085/173.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versével kapcsolatos nyilatkozat. 1939. márc. 21.

Vörösmarty Minden Munkái, Pest, 1845. kötetből. (540.083/2.)

Szinyei Merse István írása, 2 f.

Poss. MTAKK RAL 101/1939.

Ms 5087/32–33.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versének orosz fordítása a Delo c. folyóirat 1872. évfolyamából. – Beiberg [?] verse a Russkoe slovo c. folyóirat 1865-ös számából.

Fényképmásolat, 8 f.

Poss. Magyar–Szovjet Társaság, MTAK 4/1956.

Ms 4434/234.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Aufzuf*[].

Ford. Himly Károly. 1861.

Autográf, 1 f.

Ld. Himly Károly levelei Szilády Áronnak, Ms 4434/233–236.

Ms 4730/5–29.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versének fordításai különféle nyelveken.
Újságkivágatok, levonatok, gépiratok.
53 db.

Csekey István anyaggyűjtése.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Ms 5967/79.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versének angol nyelvű fordítása Frederic William Fullnertől.

XIX. századi kézirat, 2 f.

Ld. Frederic William Fullner versfordításai, XIX. sz. fordulója, angol ny. Ms 5967/78.

Poss. MTAKK 23/1984.

Ms 5690/80.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Appeal* [*Szózat*].

Ford. Vay Béla (Lévay József utólagos autográf datálása: 1899. máj. 28.).

Autográf, 2 f.

Ld. Lévay József hagyatékában található vegyes anyag, Ms 5690/74–80.

Poss. MTAKK 53/1973, 26/1975, 52/1976.

Ms 10.009, 56–57. f.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Hungarian National Song* [*Szózat*].

Ford. Joseph Andrew Blackwell. A kézirat 1. oldalán fent: „Published in the »Metropolitan Magazin« 1st March 1850 – Hungarian National Song – translated from the original Magyar of the celebrate Vörösmarty”. A kézirat végén Blackwell jegyzete Vörösmartyról.

Autográf, 2 f.

Az Ms 10.009-es köteggben Blackwell iratai között megtalálható Horváth Jenőnek 1927 körül készített gépiratos másolata is a fordításról. (1–2. f.)

Ms 4730/546.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versének finn fordításai.

Gépiratos másolatok, 4 f. Csekey István autográf kiegészítéseivel.

Eerikki Aleksanteri Ingman: *Kehoitus* [Szózat]; Uno von Schrowe: *Herätys* [Ébresztés]; Arvi Jännes: *Julistus* [Kinyiltkoztatás].

Ld. Weöres Gyula levelei Csekey Istvánnak, Ms 4711/512–549.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Ms 4711/155.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Szózat* c. versének német ny. fordítástöredéke.

Ld. Reitter Rudolfné Podharszky Elza levele Csekey Istvánnak.

Autográf, 2 f.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Ms 4711/155.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Perekklad* [Szózat]. (Ruszin ny.)

Ford. Sztripszky Hiador.

Gépirat 1 f.

Ld. Sztripszky Hiador levelei Csekey Istvánnak, Ms 4711/290–293.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Ms 4711/506.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szózat*. (Latin ny., a cím magyarul.)

Ford. Tamaskó István, 1879.

Autográf, 4 f.

Ld. Vutkovich Ödön levelei Csekey Istvánnak, Ms 4711/505., 507–508.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Ms 4709/449–464.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szózat* c. versének fordításairól.

Droszt Olga levelei Csekey Istvánnak

Autográf, 5 db, 18 f.

Poss. MTAK 58/1967, 40/1968.

Vegyes 4-r. 50.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szózat*. „Egyházi Hymnusra Négyes Karban Orgona kísérettel szerzé gr. Festetics Leó.”

Autográf, 4 f. (1 köt.)

M. Nyelvtud. 2-r. 14/I–XI.

Magyar és német zsebszótár. Közrebocsátá a Magyar Tudós Társaság. Első vagy magyar–német rész. [Készítették Antal Mihály, Bajza József, Bugát Pál, Toldy Ferenc és Vörösmarty Mihály. Megjelent: Buda, 1838, 2. kiad. 1843.]

Autográf, 17 köteg.

M. Nyelvtud. 2-r. 33.

[CZUCZOR GERGELY–VÖRÖSMARTY MIHÁLY:] *Magyar nyelvtan.*

[Megjelenése szerzőségi közlés nélkül: *Magyar nyelvtan a' középtanodák' második osztálya' számára*, Buda, 1848, Magy. Kir. Egyetem betűivel, 163 p.]

Autográf, 120 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 156.]

Tört. 2-r. 14/a.

[VÖRÖSMARTY MIHÁLY:] „Csató ismét petyeg és kotnyeleskedik...” Cikk-fogalmazvány Csató Pál ellen.

K. n., autográf, 4 f.

Toldy Ferenc hagy., az Athenaeum iratai közt.

Tört. 2-r. 14/a.

SCHEDER [TOLDY] FERENC–VÖRÖSMARTY MIHÁLY panaszíratának fogalmazványa.

K. n., autográf, 2 + 2 f.

Melléklete a M. Kir. Helytartótanács 1839. ápr. 9-i iratának, mellyel a pozsonyi tankerületi főigazgatónak elintézés végett megküldi az Athenaeum és Figyelmező szerkesztőségének a Hírnök szerkesztője elleni panaszait. Másolat, latin ny. 1 + 2 f., Toldy Ferenc hagy., az Athenaeum iratai közt.

Tört. 2-r. 14/a.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtái (1837–1838).

3 db, 3 f.

Toldy Ferenc hagy., az Athenaeum iratai közt.

Tört. 2-r. 14/a.

M. KIR. HELYTARTÓTANÁCS levele PEST MEGYÉNEK és a KÖNYV-VIZSGÁLÓ KÖZPONTI HIVATALNAK.

Értesítés arról, hogy Vörösmarty Mihály és Schedel [Toldy] Ferenc az Athe-naeum és Figyelmező megindítására engedélyt kaptak. (Latin ny.)

1836. nov. 29. Egykorú másolat idegen kéztől, 2 f.

Vegyes 2-r. 33/II.

Aláírás egy ma [1844.] Febr. 5^{én} estveli 8-kor az angol királynénál leendő Kisf. Tssági [Kisfaludy Társasági] vacsorára.

Jelenléti ív Schedius Lajos, Bártfay László, Schedel [Toldy] Ferenc, Tóth Lőrinc, Székács József, Hunfalvy Pál, Vörösmarty Mihály, Nagy Ignác, Lukács Móric, Kiss Károly, Bajza József, Vachott Sándor, Erdélyi János, Szenvey József és Garay János aláírásával, 1 f.

Toldy Ferenc hagy.

Tört. 4-r. 24/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY költeményei.

Több idegen kéztől származó másolatok, 48 f.

Cserhalom, 19 f. – *Árpád emeltetése. Egy kép alá*, 1 f. – *Egyed Antalhoz „Elhagysz, elhagynak veled a bonyhádi Camoenák...”*, 2 f. – *Hedvig*, 6 f. – *Kemény Simon*, 12 f. – *Kis gyermek halálára*, 1 f. – *Cs. M. kisasszonynak*, 1 f. – *Sírvers „Hol van a gazdag erő, hol az élet hajnala?”*, 1 f. – *Mese a Rózsabimbórul*, 2 f. – *A magyar hölgyekhez*, 1 f. – *Országház [Országháza]*, 2 f.

Toldy Ferenc anyaggyűjtése.

RUI 4-r. 403

Versgyűjtemény: III. kötet. „Összeírta TELEKI ILONA. Kolozsvártt és Gyöm-rőn 1861–1862.”

Autográf, 194 p. 1 sztl. f.

Tartalmazza Garay János, Petőfi Sándor, Tompa Mihály, Szász Károly, Vörösmarty Mihály és mások verseit.

Poss. Antikvár, MTAKK 27/1954.

RUI 8-r. 157

Néhány Válogatott Versek és Dalok összeírta GÖNCZY PÁL. Kőbölkút, 1840.

Gönczy Pál másolatai, 75 f. (1 köt.)

Tartalmazza Bajza József, Erdélyi János, Garay János, Kisfaludy Károly, Kuthy Lajos, Sárossy Gyula, Szemere Miklós, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vachott Sándor, Vörösmarty Mihály és mások verseit.

Poss. Farkas Jenő, MTAKK 210/1953.

RUI 8-r. 158

Versmásolatok a XIX. sz. közepéről. Gönczy Pál másolatai.

54 f. (1 köt.) [26. f. üres].

Tartalmazza Vörösmarty Mihály, Tóth Lőrinc, Garay János, Szemere Miklós, Tompa Mihály, Czuczor Gergely, Petőfi Sándor és mások verseinek másolatát.

Poss. Farkas Jenő, MTAKK 210/1953.

Ms 365/156.

[HORVÁT ÁRPÁD]: *Haza, nemzet, szabadság: Pótlékfüzet, 1849 és 1849.* Versmásolatok.

Autográf, 21. f.

Tartalmazza Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály és Czuczor Gergely verseit.

Poss. Antikvár, MTAKK 20/1956.

Ms 5252/48.

Versgyűjtemény a XIX. sz. közepéről.

Összefűzött lapok, eleje hiányos. Megvan: 9–12., 29–32., 37–166. f.

Tartalmazza Bajza József, Garay János, Vörösmarty Mihály, Beöthy Zsigmond, Petőfi Sándor, Bánffy Gyula, Nagy Imre, Kisfaludy Károly, Berzsenyi Dániel és Eötvös József verseit.

Poss. Jakab Károlyné, MTAKK 44/1966.

Tört. 4-r. 26.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY szétszórva megjelent munkáinak két jegyzéke.

Toldy Ferenc és egy ismeretlen kézírása, 5 f.

Toldy Ferenc anyaggyűjtése.

Vörösmarty Mihály levelezésének egyéb darabjai

M. Irod. Lev. 4-r. 125/XXV. 2–3.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei EGYED ANTALnak.

XXV. 2. Börzsöny, 1822. márc. 26., 2 f.

XXV. 3. Börzsöny, 1822. ápr. 25., 2 f.

2 db, egyik verses levél. [Kk 17–18. 8 ill. 11; Kk 1. 267.]

Ms 10.517/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele FÁBIÁN GÁBORnak.

Pest, 1838. júl. 1., 2 f. [Kk 17–18. 258]

K 721/1. (19. v.)

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele [FEJÉR GYÖRGY]nek.

[Pest, 1829 nov. után] fogalmazvány, autográf, 1 f. [Kk 17–18. 159]

M. Irod. Lev. 4-r. 27.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei KAZINCZY FERENCnek.

Pest, 1824. febr. 18. magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 28.]

Pest, 1824. márc. 25. magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 30.]

Pest, 1828. jan. 12. magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 115.]

Pest, 1828. jan. 27. magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 118.]

M. Irod. Lev. 4-r. 125/XXV. 1.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele KLIVÉNYI JAKABnak.

Börzsöny, 1821. júl. 3. magyar ny. verses levél, 2 f. [Kk 17–18. 4.]

Ms 4758/76.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele PEŐCZ KÁROLYnak.

Pest, 1824. aug. 24.

Staub Móric másolata 1 db, 2 f. [Kk 17–18. 31]

Poss. MTAK

Ms 4866/163.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZÁRnak.

1844. 1 db, 2 f.

Poss. Kalics Ede, MTAKK 45/1966.

Ms 5967/15.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele [SZÉCHENYI ISTVÁN]nak.

Pest, 1832. dec. 25., 1 db, 7 f.

Poss. MTAK 23/1984. [Kk 17–18. 210. A kritikai kiadás szerint a levél eredetije nem található, és Viszota Gyula publikációja alapján közzétették a szövegét. A levél egykor a Széchenyi Múzeum anyagába tartozott.]

M. Irod. Lev. 4-r. 23.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele RUMY KÁROLY GYÖRGYnek.

Pest, 1828. jún. 20., magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 132.]

M. Irod. Lev. 4-r. 149.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele gr. SZÉCHENYI ISTVÁNNak.

A Nyelvtudományi Osztály aznapi ülésén tárgyalta „némelly nyelvészeti tankönyvek” tárgyában.

Fogalmazvány Toldy Ferenc kézírásával, Vörösmarty Mihály autográf kiegészítésével.

Pest, 1845. aug. 8., magyar ny., 2 f.

M. Irod. Lev. 4-r. 102.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levelei TOLDY FERENCnek.

Pest, 1826. szept. 7., magyar ny., 1 f. [Kk 17–18. 81], mellette a *Hymnus* nyomtatott példánya.

Pest, 1829. okt. [első felében] magyar ny., 1 f. [Kk 17–18. 152]

Pest, 1839. dec. 9., magyar ny., 2 f.

K. n. [Fehérvár, 1838. április?] „Ha meg vannak véve a könyvek...” 2 f. [Kk 17–18. 257]

K. n. [1839. szeptember] „Egy Athenaeumom...” 1 f. [Kk 17–18. 270]

Pest, 1839. dec. 9., magyar ny., 1 f. [Kk 17–18. 268]

K. n. [Pest, 1842. febr.–jún. 7.] „Vachott Sándor e kéziratot...” 1 f. [Kk 17–18. 281]
 H. n., 1843. máj. 12., magyar ny., 1 f. [Kk 17–18. 285]
 Szent Ágota, 1844. júl. 16., magyar ny., 1 f. [Kk 17–18. 294]
 K. n. [1844. február] „Tudod, hogy én a’ különczöket...” 1 f. [Kk 17–18. 302]
 K. n. [Pest, 1844. második félév] „Bocsáss meg, barátom...” 1 f. [Kk 17–18. 304]
 Pest, 1846. febr. 1., magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 321]
 Baracska, 1850. júl. 2., magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 369]
 Szentiván, 1851. aug. 28., magyar ny., 2 f. [Kk 17–18. 375], mellette Sírvers, 1–3. autográf, 2 f. [Két kézírata. Kk 3. 865–867.]

M. Irod. Lev. 4-r 61/c.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele TOLDY FERENCnek.

[1839. szept. 3.] (Bajza József levelére írt sorok a 210. lapon) [Kk 17–18. 267]

M. Irod. Lev. 4-r. 104.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele TOLDY FERENCnek.

Kis Kesz, 1827 ápr. [30.] 2 f. [Kk 17–18. 99]

Csep, 1827. jún. 25., 1 f., Stettner [Zádor] György levele második oldalának alsó bal szögletében. [Kk 17–18. 101]

Ms 938/46.

DESSEWFFY AURÉL levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

É. n., márc. 27., 1 db, 2 f. [Kk 17–18. 125]

Poss. MTAKK 10/1963.

M. Irod. Lev. 4-r. 125/XXV. 4.

EGYED ANTAL levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Paks, 1822. okt. 6., 1 f. [Kk 17–18. 13 jegyzetében]

M. Irod. Lev. 4-r. 27/I.

KAZINCZY FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Fogalmazvány, Ujhely, 1827. márc. 23., 1 f. [Kk 17–18. 96]

M. Irod. Lev. 4-r. 138/IX.

KISFALUDY KÁROLY levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Pest, 1823. márc. 19., 2 f. [Kk 17–18. 20]

M. Irod. Lev. 4-r. 109/147.

KÖLCSEY FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak és TOLDY FERENCnek.

Nagykároly, 1836. dec. 2., 2 f. [Kk 17–18. 241]

Toldy Ferenc hagyatéka.

Tört. 2-r. 14/a.

NAGY ANTAL levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak és SCHEDEL [TOLDY] FERENCnek.

Nagy Antal censor arról értesíti Toldy Ferencet és Vörösmarty Mihályt, hogy őfelsége az Athenaeum és Figyelmező megindításához az engedélyt megadta. (Latin ny.)

1836. dec. 24., eredeti irat, 2 f.

Toldy Ferenc hagyatéka.

Ms 5075/240.

TESLÉR LÁSZLÓ levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Szekcső, 1826. aug. 13., 1 f., részlet.

Fényképmásolat.

Poss. MTAKK.

Vörösmarty Mihály életére és működésére vonatkozó dokumentumok

K 378/47.

Kötelezvény BAJZA JÓZSEF, Schedel [Toldy] Ferenc és Vörösmarty Mihály aláírásával Fáy Andrásnak Bajza József mellett vállalt kezessége ügyében.

1835. febr. 13.

Toldy Ferenc kézírása, 1 f.

Poss. Kisfaludy Társaság, MTAKK 31/1953.

Ms 366/8.

ÉRDY JÁNOS: Királyi bizonyosságlevél arról, hogy Érdy Jánost a Figyelmező és Athenaeum szerkesztőinek jogi képviselőjéül ismeri el Vörösmarty Mihály, Bajza József és Schedel [Toldy] Ferenc.

Pest, 1841. jan. 7., eredeti irat, 2 f.

Poss. MTAKK 486–487/1952.

Ms 371/12–13.

DEÁK FERENC két beadványa az árva bizottmányhoz a Vörösmarty-árvák vagyonának ügyében.

Pest, 1861–1862., autográf, 2 db, 4 f.

Poss. MTAKK 33, 45/1956.

Ms 4746/50.

DEÁK FERENC levele DÁNIELIK JÁNOSnak

Pest, 1855. dec. 30., 2 f. [A Vörösmarty-árvák ügyében.]

Poss. Forgács Béla, MTAKK 20/1959

Ms 5085/74–75.

74. SPLÉNYI BÉLA adóslevele Vörösmarty Mihály özvegyétől és árváitól felvett 100 Ft-ról.

Eredeti irat, Pest, 1856. márc. 27., 1 f.

75. DEÁK FERENC nyugtája Splényi Bélának a Vörösmarty-árváktól felvett kölcsöne egyévi kamatjáról.

Pest, 1837. jan. 15., autográf, 1 f.

Poss. Antikvár, MTAKK 43/1954.

Ms 5133/3.

Meghívó Vörösmarty Mihály elhunytá emlékére rendezett gyászünnepélyre.

Kolozsvár, 1855. dec. 22., nyomtatvány 1 f.

Ms 5464/3.

VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak a Kisfaludy Társaság alapító tagságáról kiállított oklevele.

Pest, 1848. febr. 6., eredeti irat, 1 f.

Poss. MTAK 45/1979.

Ms 6243/5.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY gyászjelentése. 1855. nov. 19.

Fényképmásolat, 1 f.

Poss. MTAK 12/1971.

Ms 6254/258–259.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY keresztleveléről, gyászjelentőjéről készült másolatok.

2 db, 2 f.

Poss. MTAK 12/1971.

Tört. 2-r. 11/b. IV.

STAUB MÓR: *Miért találhatni oly keveset Vörösmarty Mihály kézírataiból.*

Autográf, 4 f.

Toldy Ferenc hagyatéka.

Tört. 2-r. 111

SALLAY IMRE: *Igénytelen rövid Vázlatok Vörösmarty Mihál Koszorús Költőnek életéből.* Nagyságos Toldy Ferencz Úrnak tisztelettel ajánlva (1865).

1 köt. (21 f.)

Toldy Ferenc hagyatéka.

[A kézíraton Toldy Ferenc megjegyzése: „A szegény jó Sallay Imre Vázlatai Vörösmarty Életéből – 1865.”]

Tört. 4-r. 9

VÖRÖSMARTY MIHÁLY *Áldozat* c. szomorújátéka 1855. nov. 22-i, Nemzeti Színházbeli előadásának színlapja.

Nyomtatvány, 1 f.

Toldy Ferenc hagyatéka.

Tört. 4-r. 27/30.

Egyezés BAJZA JÓZSEF, TOLDY FERENC és VÖRÖSMARTY MIHÁLY között egy politikai és tudományos mulattató hírlapra vonatkozólag.

Magyar ny. fogalmazvány, Toldy Ferenc kézírásával, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 117.]

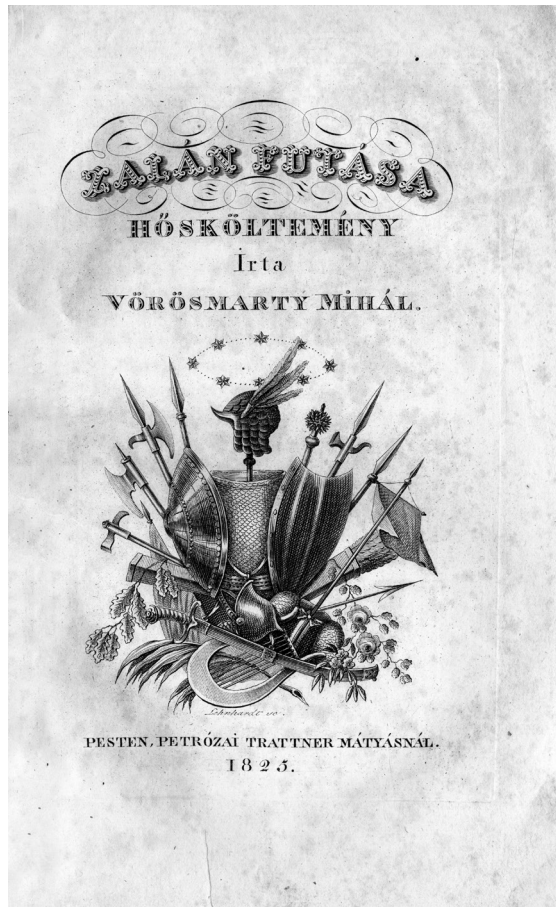
Toldy Ferenc hagyatéka.

M. Irod. Lev. 4-r. 131

VÖRÖSMARTY MIHÁLY két előfizetési felhívása.

Zalán futása-ra. 1825. jan. 31., nyomtatvány, 2 f.

Salamon Király-ra. 1826. szept. 4., nyomtatvány, 2 f.

*A Zalán futása első
kiadásának címlapja*

Horányi Károly

Az akadémikus Vörösmarty Mihály¹

Az Akadémia hivatását és társadalmi helyzetét így jellemezte Vörösmarty 1831-ben, abban az évben, amikor a Társaság ténylegesen is megkezdhetette működését: „Tálán senki sincs a Tagok közül, ki a M. T. Társaság foglalatосkodása, annak kiadandó munkái felől különféle találgatást, vélekedést ne hallott volna, s azt minden rendű hazafiaktól, kik a Társaság felállításának csak messziről hallották is hírét; egyik legelőbb is Grammaticát, másik tökéletes szótárt, egyebek iskolai könyveket, némelyek minden jót, ami még nincs, a Magyar Akadémiától várnak s ezt olly hamarsággal, melly buzgó óhajtaiknak megfelel ugyan, de tőlünk ki nem telhetik. Nem mondom, hogy ily beszédek legyenek intézői munkálkodásainknak, nem, hogy a nagyrészt igazságtalan kívánságok aggodásba hozzanak bennünket: a gondolkozni tudó érteni fogja, hogy egy ily Társaságnak már csak fennléte is nagy következtű; azonban van az ily beszédekben valami, amit közhitnek, közvárákozásnak, sőt bizodalomnak lehet mondani s amit egészen megcsalni nem szabad; az tudniillik, hogy noha kiki mást látszik várni és kívánni az Akadémiától, abban mégis megegyeznek, hogy valamit mindenik vár s kíván, és pedig valami igen hamar szembetűnőt, igen gyakran előfordulót s ollyant, amiről nem kell hosszú vitatással előre megbizonyítani, hogy nagy hasznai vannak, hanem ami valósággal és könnyen hasznavehető is.”²

Az 1825. évi országgyűlésen felsőbüki Nagy Pál november 3-i beszédét követően és gr. Széchenyi István felajánlása nyomán 1825. november 8-án országgyűlési határozat született a Magyar Tudós Társaság létesítéséről, melyet a király 1827-ben hagyott jóvá. Az 1825/27-iki, *A hazai nyelv művelésére fölláltandó tudós társaságról vagy magyar akadémiáról* elnevezésű XI. törvénycikkely elrendelte egy magyar akadémia felállítását.³ József nádor 1827. november 30-án egybehívott egy huszonhat tagú választmányt, melynek a feladata volt, hogy

1 Brisis Frigyes: *Vörösmarty Mihály és az Akadémia* c. munkája alapján; Bp., MTA, 1937 (Értekezések a Nyelv és Széptudományi Osztály köréből, XXV. köt. 8.) 77 p.

2 MTA KIK Kézirattár, RAL 23/1831, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 5.

3 1827. évi XI. tc. *Magyar Törvénytár 1740–1835*, Bp., 1901.

1828. március 15-től április 27-ig tartó üléseiben kidolgozza a felállítandó akadémia alapszabályait és ügyrendjét, illetve javaslatot tegyen arra nézve, miképpen lehet az új intézményt életbe léptetni.⁴

A Pozsonyban, 1830. november 17-én megkezdődő ülássorozaton olvasták fel a királyi válasszal jóváhagyott rendszabásokat, a 25 igazgató nevét, és ekkor választották meg előülölőnek (elnöknek) gr. Teleki Józsefet és másodelőülölőnek (másodelnöknek) Széchenyi Istvánt. Ezt követően az igazgatóság nekikezdett a rendes tagok kinevezéséhez. Mivel azonban nem tudták betölteni mind a 6 osztály összes helyét, az alapszabályban („alaprajzban”) megszabott 42 helyett csak 23 rendes tag kinevezése történt meg. Sorrendjük a nyelvtudományi osztályban: Helybeliek: 1. Kisfaludy Károly, 2. Vörösmarty Mihály, 3. Schedel Ferenc. Vándorok: 1. Kisfaludy Sándor, 2. Kölcsey Ferenc, 3. Horváth Endre, 4. Guzmics Izidor.⁵ Ugyanez év december 12-én tartották a második igazgatósági ülést, melyen Vörösmarty Mihály került az időközben elhunyt Kisfaludy Károly helyére.⁶ Teleki József 1831. február 14-re hívta össze az Akadémia tagjait. Az első nagygyűlést 1831. február 15–24. között tartották, a pesti Teleki József-féle házban, a Szervita tér 3. sz. alatt. (A kétemeletes családi házat a második világháború vége felé bombatalálat pusztította el). Titkos szavazással („rejtett voksolással”) választották ekkor az első tiszteleti, levelező és külföldi tagokat. Február 14-én, a pesti Megyeháza dísztermében volt a nagyközönség előtt zajló, ún. első „közülés”, a Magyar Tudós Társaság eddigi működését ismertető beszámolókkal és az új tagok bemutatásával.⁷

Akadémia megkezdhette működését. Az ügyvitelt a titkoknok (1870-től: főtitkár) vezette, az elnökség irányításával. A könyvtárnokot, pénztárost, ellenőrt, ügyészt és gondnokot az Igazgató Tanács nevezte ki, szintén életük végéig. A titkárságon 3–4 írnok és javítnok (corrector) dolgozott. A hivatal helyiségei s üléstermei a Magyar Tudós Társaság első két évében a mai Gresham-palota helyén (szemben a Lánchíddal) állt Deron-féle házban voltak, azután pedig a mai székház megépítéséig, 1865-ig az „Urak utszája” [sic!] (mai Petőfi Sándor u.) 3. sz. alatti Trattner–Károlyi-féle házban kaptak „bérelt szállást” – ahogyan

4 MTA KIK Kézirattár, RAL 3/1828.

5 *Igazgatóság üléseinek jegyzőkönyvei*, MTA KIK Kézirattár, RAL K 1303, 1–8. p.

6 *Igazgatóság üléseinek jegyzőkönyvei*, MTA KIK Kézirattár, RAL K 1303, 8–9. p.

7 *Nagygyűlések jegyzőkönyvei*, MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, 1–13. p.

a korabeli ülési jegyzőkönyvek mondják – az 1844-ben nyilvánossá tett Akadémiai Könyvtárral együtt.

A Teleki család által 1826-ban adományozott harmincezer kötetes könyvtár a megnyitásig közel hatvanezer kötetre szaporodott. Nem kizárt, hogy az 1844. december 23-i felavatás alkalmára írta Vörösmarty a *Gondolatok a könyvtárban* c. költeményét, bár erre konkrét adat nem lelhető fel az Akadémia évkönyvében vagy iratai között. Azonban erre enged következtetni a vers egy, a költő hagyatékában fennmaradt korabeli másolatán szereplő alcím: „Magyar t. társ. könyvtár megnyitásakor. Dec. 23. 1844. Pesten.”⁸ A költemény keletkezésének történetét Gyulai Pál, nagy valószínűséggel Toldy Ferenc elbeszélése alapján, a következőképpen örököltette meg: „E költemény alapeszméje az akadémiai könyvtárban villant meg Vörösmarty lelkében, midőn 1844-ben Toldy, a könyvtár újonnan rendezője, oda vezette, hogy megmutassa neki, mennyire haladt a munkában. Vörösmarty egy darabig fel s alá járkált a könyvtárban, felnyitott néhány könyvet, aztán beszélgetett Toldyval, s egypár olyan megjegyzést tett, melyek e költeményben is előfordulnak. Magát a költeményt is egy akadémiai ülés alatt írta, midőn valaki egy igen hosszú és unalmas értekezést tartott.”⁹

A kormány mindvégig bizalmatlan volt az Akadémiával szemben, mivel működése nemcsak a nemzeti tudatot erősítette, hanem egyben a politikai liberalizmus és demokrácia értékeit is képviselte. A negyvenes évektől az akadémiai tagok politikai szerepvállalásainak hatására ez a bizalmatlanság még inkább elmélyült. Főképp Toldy Ferenc, Bajza József és Vörösmarty Mihály közéleti működését és szerkesztői elveit kifogásolták.

Vörösmarty nem vett részt tevékenyen az Akadémia megszervezésében, és később sem vállalt működésében vezető szerepet. Ugyanakkor megalakulásakor a Társaság jellegét leginkább meghatározó nyelvtudományi, azaz az első osztály élére került, mivel magától értetődően hírneve predesztinálta erre.

Némi csalódással nézte ugyanakkor a megalakult Akadémiát. Ahogyan Széchenyinek írta levelében: „egy kis nevű, kis számú de célirányosan szerkesztett s a kor szükségéinek gyorsan megfelelő Társaság”-ot szeretett volna látni, helyette létrejött „egy nagyobb nevű, nagyobb számú, a többi nemzetek nagy példái után rendszeresen felszabott, de éppen ezért nehézkesebb mozgású s a talán

8 MTA KIK Kézirattár, K 721/I. 137 e.

9 Vörösmarty Mihály *Összes munkái*, s. a. r., jegyz. Gyulai Pál, I. k., Bp., Méhner Vilmos, 1884, 448. p.

csak pillanatig kedvező kornak arany alkalmát könnyen elszalasztható Társaság, melynek meggyökerezésére idő kell s háborítatlan béke nyugalma”.¹⁰ Vitathatatlan, hogy az alapszabályok kialakításának több részlete visszatetszést keltett az írókban. Elsősorban az a mód, ahogyan a főként arisztokratákból álló igazgatóság kinevezte a 23 tagot, leginkább személyes szempontok alapján. Problémát jelentett, hogy az Akadémiának nem volt világos célkitűzése. Az 1827. évi XI. törvénycikk felirata a honi nyelv kiművelésére felállítandó Tudós Társaságról beszél, de az országos küldöttség elfogadott javaslatának első szakasza a felállítandó intézet, a Magyar Tudós Társaság teendőjeként a tudományok és művészetek magyar nyelvű művelését jelölte meg. Így az Akadémia működésében zavart okozó kettős elv és gyakorlat érvényesült: egyrészt hagyománnyá vált maga a nyelvművelés, másrészt azonban a tudományok művelése is célkitűzéssé vált. Az Akadémia működését személyi ellenségeskedés is jellemezte egészen 1848-ig. 1831-ben Döbrentei Gábor lett az Akadémia titoknoka, akinek személyére mind Kazinczy, mind Bajza nemzedéke ellenszenvvel tekintett.¹¹ Tisztségét addig viselte, míg 1834. április 17-én „Fő Tartományi Biztossá” neveztetett ki, s így akadémiai hivataláról le kellett mondania. Széchenyi tekintélyének támogatásával, 1835. szeptember 17-én Toldy Ferenc lett az Akadémia titoknoka. Vörösmarty támogatta Toldyt reformtörekvéseiben, közös céljuk volt az Akadémia alapszabályainak megváltoztatása. Széchenyi Vörösmartyt bízta meg egy ilyen irányú tervet kidolgozásával, aki azt 1832. december 25-én adta elő. Eszerint a legnagyobb baj, hogy az Akadémia nem engedi tagjait hajlandóságuk szerint szabadon foglalatoskodni, hanem oly munkásságra kényszeríti őket, amelyhez vagy készségük, vagy kedvük nincsen. Ezért a Tudománytárra – a Magyar Tudós Társaság folyóiratára – sincs szükség, mivel irodalmunk még nem oly gazdag, hogy egy nagyobb folyóirat értékes kritikákkal megtölthető lenne. Íróink nagy része nem is alkalmas e feladatra. Ha mégis fenntartatnék, úgy ne legyen benne kritika, hanem a megjelent munkák „lajstroma”. Továbbá a következő

10 MTA KIK Kézirattár, Ms 5967/15. 1. f. r–v. Közli: Visztota Gyula: *Széchenyi, Vörösmarty és az Akadémia működésének első évei*, Budapesti Szemle, 1909 [138. k.] 3–4. p.; ld. még Kk 17–18. 210.

11 Ld. Brisits Frigyes: *Vörösmarty Mihály és az Akadémia*, Bp., MTA, 1937 [Értekezések a Nyelv és Széptudományi Osztály köréből, XXV. köt. 8.] 16. p.; Heinrich Gusztáv: *Kazinczy Ferenc és az Akadémia*, Akadémiai Értesítő, 1909, 638–640. p.; Visztota Gyula: *Kazinczy Ferenc működése az Akadémiában*, Akadémiai Értesítő, 1909, 651–654. p.

reformjavaslatokkal állt elő: a heti ülések „előülők”, ha a rendes előülők akadályozva vannak, tiszteleti és rendes tagok is lehessenek. A filológiai tagok száma kettővel „toldassék” meg. A levelező tagok számát korlátozni kell. Vörösmarty Tudománytárat illető javaslatát támogatta Széchenyi. A folyóirat ügye az akadémiai reform egyik jelentős elemeként továbbra is napirenden maradt, és az 1833. novemberi nagygyűlés határozott róla véglegesen. Ennek értelmében a társaság folyóirattervének előkészítésére küldöttséget állítottak fel. A bizottság ajánlása szerint a folyóirat tartalma tudományos és enciklopédiai, ügyelve a jelenkor haladására, előadási formájára nézve se nem bíráló, se nem vitatkozó, hanem értesítő és közlő, egyúttal pótolva a külföldi folyóiratokat.¹²

Vörösmartynak a kritikai tevékenységgel kapcsolatos nézeteit világítja meg egy 1831. április 18-án kelt, a Tudós Társasághoz címzett levele. Ennek az iratnak előzménye, hogy Szalay László *Bimbók* c. verseskötete véleményezés végett Kazinczy Ferenchez és Vörösmartyhoz került. Kazinczy a Társaság alapszabályainak megfelelően kritikát írt róla, Vörösmarty ezzel szemben kritikai megjegyzés nélkül csak ismertetést közölt egyes versekről, és mellékelte ezt az iratot, melyben kifejtette a kritikáról vallott felfogását összefüggésben a Tudománytárral szembeni álláspontjával, és hangsúlyozta a kritika erkölcsi méltóságának igényét és a kritikus egyéni felelősségtudatát: „Mihelyt a könyvkivonatok helyett a kritika elfogadtatik, szükséges, hogy az teljes szabadságában vissza állíttassék. Ez pedig két nevezetes változást von maga után; 1, – Kissebbítésére azon káros befolyásnak, melyet különben egy illy nyilvános Társaság kritikája okozhatna, megkívántató, hogy minden Recenziónál a bíráló neve alá legyen írva. 2, – A Recensio felolvastassék ugyan a Társaság előtt; de abban a szerző akarátja s megegyezése ellen változtatást tenni nem szabad, mert senki sem fogja örömet oly munka alá írni a nevét, melly megerősödése ellen idegen gondolatokkal eltarkázva vagy csonkításokkal erőtlénítve van.”¹³ Vörösmartynak nehezére esett összeegyeztetni a kritikai eszményt az akadémiaival: „Hagynók a bírálgatást inkább egyes írókra, kik azt nem [egy] országos társaság nevében, hanem önerejük hatalmával gyakorolnák”¹⁴ Végül is így foglalta össze véleményét a „recensálás”

12 Ld. Brisits Frigyes: *I. m.*, 23.; Bárczay Oszkár: *A Tudománytár anteactái*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1895, 211, 214. p.; Viszota Gyula: *A „Tudománytár” története*, Akadémiai Értesítő, 1910, 121–136, 427, 435–436. p.

13 MTA KIK Kézirattár, RAL 16/1831; Kk 18. 195. 14. p.

14 Uo.

feladatáról: „...ítéletem szerint több hasznára válnék literatúránknak, nagyobb díszére a Társaságnak, ha Évkönyveinket sűrűbben töltenék eredeti értekezéseink, ha minden tag osztályához és tehetségéhez képest külön munkáival is gyakrabban látogatná olvasóit, az alatt lassanként a Társaság tagjai is szaporodnának s több váll több terhet megbírna.”¹⁵ E vélemény pedig előrevetítette az osztályülések szükségességének a gondolatát, melyet majd Toldy Ferenc valósított meg.

Ellenérzéssel töltötték el Vörösmarty az akadémiai közélet első évei, és ennek hangot is adott Stettner Györgynek írott, 1834. október 16-i levelében, név nélkül említve Döbrentei Gábort: „Már tavaly igen gyengék voltunk, egy szóban állt minden többségünk; most Széchenyi is elmarad s jövődönk igen rosszul áll. Azonban menjen, amint mehet. Intézetünkben a romlásnak (hacsak ideig tartónak is) magvai megvannak; mert heverő, dologtalan ingyen élőket vett fel eredetkor és fizet, míg a munkásabbak fizetetlen húzzák az igát; ezen fölül a bűnös egykedvűség, gyávaság egyfelől, másfelől egy cudar, tehetetlen s csak orcátlanság által diadalmas embernek örök fondorkodásai igen kellemetlenné teszik oly tagok életét, kik a társaságot az által óhajtanák erőssé tenni, hogy a tehetős elméket személyes tekintet nélkül választásaik által magokévá tegyék.”¹⁶

Vörösmarty akadémiai munkásságát elsősorban a kiadásra vagy pályázatra benyújtott munkák bírálata jelentette, s ezek a bírálatok némiképp írói elveit, esztétikai szemléletét is tükrözik. A nyelvújítás és a költői szabadság egymáshoz való viszonyának a kérdésére tért ki Jacques Delille francia költő *Les trois règnes de la nature* c. művének szabad magyarítását bírálva.¹⁷ Az egyénnek és a kornak a költészetben meglévő kapcsolatát érintette egy ismeretlen szerző *Érzelmek Gyulától* címen összegyűjtött verseit szemlélve.¹⁸ Goethe *Götz von Berlichingen* c. darabjának Hoblik Márton-féle fordításáról írva a műfordításról vallott elveiről is szólt.¹⁹ Dramaturgiai nézeteinek adott hangot Szigligeti Ede, Jakab István vagy Soltész György műveit recenzálva. Az 1837-i jutalomra beküldött szomorújátékokról írt jelentésében az „elrendelés, helyzet, s karakterek” szempontjából bírálva pályaműveket, sajnálkozva megjegyezte: „Íróink lassan sejteni kezdik, mire kell a pályán törekedniök, miért is némelyek karakter ereje,

15 Uo.

16 MTA KIK Kézirattár, K 2/71., megj.: Kk 17–18. 233.

17 MTA KIK Kézirattár, RAL 77/1832, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 13.

18 MTA KIK Kézirattár, RAL 112/1833.

19 MTA KIK Kézirattár, RAL 112/1833.

mások helyzetek meglepő bonyolódása által kívánnak művöknek érdeket szerezni, azonban e szét ágazó törekvések azon fölül, hogy egyesítve nincsenek, részint mérsék, részint siker híjával vannak, s különösen hibázik a színművekben a tragédia komoly méltósága s mélysége...”²⁰ Az 1835. évi nagyjutalomra kiküldött választmány nevében Bajza írói értékelését és elismerését nyújtotta.²¹ Ő ajánlotta Kazinczy Ferencet az 1836. évi „200 darab aranyos jutalom”-ra, és feljegyzésében a költő egyik első arcképét rajzolta meg.²² Nagyjutalmi ajánlásaiban pedig találóan jellemezte Kovács Pált, Fáy Andrást, Garay Jánost és Jósika Miklóst.

Ha e bírálatokból hiányzanak is azok az elmélyültebb szempontok, melyek az Athenaeumban megjelenő cikkeit jellemzik, egyértelműen kiérezhető belőlük Vörösmarty kritikai magatartásának jellege, mely sokban különbözik Kölcsey vagy Bajza módszerétől, nem polemikus jellegűek és nem is deduktív irányúak, ugyanakkor hiányzik belőlük a műfaji követelmények dogmatikus számonkérése. Leginkább csak két formai elv érvényesül bírázataiban. Az egyik a nyelvi tisztaság, a másik a nyelvnek mint versbeszédnek formai tökéletessége, ritmikája. Kritikai szemléletében az emberábrázolás központibb helyet foglal el, mint az esztétikai kategóriák érvényességének a vizsgálata.²³

A tagajánlásokon gyakran felbukkan Vörösmarty neve. Az első két évben még nem voltak írásos tagajánlások, és 1832 márciusában is csak előszóval jelentették be a választani kívánt tiszteleti és levelező tagok neveit. (Ekkor választották levelező taggá Vörösmarty két benső barátját: Bajzát és Fábián Gábort is.) Azonban a IV., 1833. novemberi nagygyűlésen már papíron kellett ajánlást benyújtani. Beadványaiban Vörösmarty nem fejtette ki ajánlásának motivációit, de végigtekintve az általa ajánlottak során sejthető, milyen irodalmi, sokszor politikai elvek befolyásolták támogatását. Elsősorban a liberálisnak mondott szellemiségű pályatársak megválasztását ambicionálta. Az általa tagul ajánlottak, azokat kivéve, akiket csak csatlakozó aláírásával támogatott, a következők: 1833-ban: Szász Károly, Bertha Sándor, Egyed Antal, 1834-ben: Bölöni Farkas Sándor, Magda Pál, 1835-ben: Czuczor Gergely, Fábián Gábor, 1836-ban: Kacsovics Lajos, Tóth Lőrinc, Gaál József, Péczely József, 1837-ben Vásárhelyi Pál, 1838-ban: Viola József, 1839-ben: Bertha Sándor, Garay János, Erdélyi János,

20 MTA KIK Kézirattár, RAL 128/1837, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 27.

21 MTA KIK Kézirattár, RAL 134/1836, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 65.

22 MTA KIK Kézirattár, RAL 7/1837, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 69.

23 A Vörösmarty akadémiai bírálatairól bővebben ld. Brisits Frigyes: *I. m.*, 1937, 26–29. p.

Szabó István, 1840-ben: Szigligeti Ede, Kriza János, Pulszky Ferenc, Gegő Elek, 1841-ben: Kriza János. Akadémikus tagtársai közül különösen közel állt Vörösmartyhoz Deák Ferenc és Vajda Péter, akiknek az ajánlásait, ha nem is ő fogalmazta meg, de megválasztásukat aláírásával támogatta.

Bíráloi tevékenysége kapcsolatba hozható az Akadémia Játékszíni Választmányának munkájában való részvételével. Már a Magyar Tudós Társaság rendszabásainak 5. pontja szerint is „gondja léssen, hogy a nemzeti játékszín, egyik segéde a hazai nyelv kimíveltetésének, jó darabokban szükségét ne szenvedjen”.²⁴ Miután Abaúj vármegye előjárói, Semsey Lajos, gr. Dessewffy József, gr. Staller Ferenc, Szinnyey László, gr. Dessewffy Sámuel és gr. Szirmay János mint kassai hazafiak 1831. április 15-i levelükben a Társasághoz fordultak, hogy „méltoztatnának a kassai színjátszó társaságot közbenjárások által szerzendő új énekes és egyéb színdarabokkal gyámolítani”.²⁵ Az Akadémia az évi május 2-i, nyolcadik ülésén így határozott: „1. Szólitassanak fel a társaság minden rendbéli tagjai: hogy ha netalántán eredeti drámákat, vagy jeles drámák fordításait kéziratban készen bírnának, közölnék azokat a társasággal, hogy ez a javaslat érdemlőket az igazgató-tanácsnak az író megjutalmazása s a munka kinyomtatása végett ajánlja. 2. Egy választottságra bízatik kijelölése a küldöfői literaturák azon játékszíni darabjainak, mellyek mind jeles drámai alkotásoknál fogva, mind a karakterek szerencsés festésénél fogva a fordítást előkelőleg megérdemlik. A társaság aztán ezen benyújtandó javaslatot megvizsgálván, a helyben hagyott darabok sorát minden rendbéli tagjaival azon felszólítás mellett közölje, hogy közülök kiki azt vagy azokat, mellyek tetszését mások előtt meg fogják nyerni, az imént nevezett célra az eredeti nyelvből az eredeti munka formájában és szorgalmasan lefordítva küldje el.”²⁶ A kiküldött választottság tagja Fáy András tiszteleti tag, Döbrentei Gábor titoknok, Kazinczy Ferenc, Vörösmarty Mihály, Szemere Pál és Toldy Ferenc lett, munkájában azonban csak Döbrentei, Toldy és Vörösmarty vett tevőlegesen részt. A május 16-i heti ülésen terjesztették elő a fordítandó művek listáját. A kis-ülésen a jelentésben²⁷ megjelölt művek közül némelyeket töröltek, egyet s mást hozzáadtak, végül is 70 színmű fordítása

24 *A Magyar Tudós Társaság alaprajza és rendszabásai*, Pest, Trattner–Károlyi, 1831, 19. p.

25 MTA KIK Kézirattár, RAL 14/1831.

26 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, 14–16. f. [56.]

27 Toldy Ferenc fogalmazványa, MTA KIK Kézirattár, RAL 25/b/1831.

mellett döntöttek, és még ugyanezen az ülésen határoztak a kiadandó fordítás alapelveiről is.²⁸

Vörösmarty azonban nem fordított a meghatározott művek közül. Az Akadémia egyszerre több feladatot vállalt, s ezek közül az első a nagyszótár elkészítése volt, és ennek terhe eleinte úgyszólván teljességgel Vörösmartyra nehezedett. Emellett jelentős elfoglaltságot jelentett számára a kiadásra benyújtott irodalmi és nyelvészeti pályamunkák véleményezése, a már megjelent munkák kivonatolása a Tudománytár részére és a kinyomtatott könyvekről írandó összefoglaló jelentése. Bírálataiért néhány esetben megtámadták, sőt a drámai pályamunkákkal kapcsolatban még plágiummal is megvádolták.²⁹

Az 1833. március 26-i, VI. ülésen a titoknok bejelentése szerint a Társaság drámadíjáért 10 darab vetélkedett, közöttük Vörösmarty *Vérnász* c. öt felvonásos szomorújátéka. Még ugyanezen alkalommal „a drámai munkák elítéltetésére rendeletet tett” a heti gyűlés. A jegyzőkönyv szerint pedig: „Vörösmarty Mihály rendes tag azon kinyilatkoztatást teszi, hogy a pályamunkák egyike övé, miért a választandó bírák közt nem foghat helyt.”³⁰ A jutalmat az ő darabja nyerte el. A díj odaítélésének a jelentősége többirányú. Ez a dráma volt az Akadémia *Eredeti játékszín* elnevezésű kiadványsorozatának első darabja, melyet még ugyanabban az évben *Külföldi játékszín* megindítása követett. És e sikernek eszmei jelentősége is volt, melyet Brisits Frigyes a következőképpen jellemzett: „Sokkal fontosabb az az elvi álláspont, mellyel az Akadémia a *Vérnász* jutalmazásával a romantikus dráma színszerűsége mellé állt s ezt segítette diadalra. Azzal az eljárásával pedig, hogy a drámát tette a pályamunkák középpontjává, nemcsak a szorosan vett nemzeti művelődést szolgálta, hanem a drámát ismerte el a kor uralkodó műfajának.”³¹

Az Akadémia negyedik, 1833-i nagygyűlésének IX. pontja szerint: „Visszatérőleg a Rendszabások 5. pontjához, a Másodelőlülő Úr azon kérdést adván elő: miképp lehetne a Társaságnak a budai színésztársaság ügyét sikeresen előmozdítani? Az ülés e tárgy meghányását egy küldöttségre bízta, mely választás útján gr.

28 *Tizedik Ülés*, MTA KIK Kézirattár, RAL 1389, 18–19. f. [72.]

29 „Vörösmarty már szép és jó példával jár elő; t. i. nem a nyomtatott művekből, hanem a kezelésére bízott kéziratokból csipegeti ki a gondolatot.” Rajzolatok, 1838. IV. évf. II. félév, 47. p. Vörösmarty válasza: Athenaeum, 1838. Idézi: Brisits Frigyes: *I. m.*, 31. p.

30 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, 115. f. v.–116. f. v. [71–72.]

31 Brisits Frigyes: *I. m.*, 33. p.

Széchenyi István előlülése alatt a következőkből alkottatott össze: Fáy András és br. Wesselényi Miklós [ísztelei]. tagok, Döbrentei Gábor titoknok, Horvát Endre, Kisfaludy Sándor és Vörösmarty Mihály rendes tagok.”³² A Széchenyi által felvetett kérdésre még ugyanennek a nagygyűlésnek a 7. ülésén a küldöttség a következő javaslatot tette: „a.) Nevezne a Társaság egy álló választottságot, mely figyelemmel kövesse a budai szintársaság előadásait, hogy azok iránt figyelmeztethesse azt, mik a nyelvre nézve az adatni szokott darabokban javítást, változtatást kívánnak. b.) Tenne ki a Társaság egy ily tartalmú jutalomkérdést, melyre r. tagok is felelhessenek: Miképpen lehetne a magyar játékszint Budapesten [sic!] állandóan megalapítani?”³³ 1833. november 11-én, a 8. ülésnapon Széchenyi is megfogalmazza a javaslatát: „...rendelne a Társaság egy öt tagból álló, maradó Bizottságot, mely mind a már divatozó darabok nyelvbéli kijavítását, mind új és színre alkalmas játékok fordítását eszközölje...”³⁴ A kezdetektől tagja volt Vörösmarty a játékszíni küldöttségnek.

Elsősorban a nyelvészet területén bontakozott ki Vörösmarty akadémiai munkássága. Tevékenysége egyfelől a helyesírás elveinek a megállapítása, illetve a szótárkészítés, másfelől bírálatok és értekezések írása.

A szótárkészítés feladatát Révai Miklósnak a külföldi példák ihlette akadémiai tervezetéből vette át a Magyar Tudós Társaság, s már az 1831-es első nagygyűlésének 4. ülésén, február 17-én bizottságot jelölt ki előmozdítása érdekében. E testület tagja lett Schedius Lajos, Horvát Endre, Imre János, Petrovics Frigyes és Szemere Pál mellett Vörösmarty Mihály is. A bizottság véleményét Vörösmarty fogalmazta meg és terjesztette be még ugyanennek a nagygyűlésnek a 7., február 23-i ülésén.³⁵ Révai nyelvtörténeti rendszere alapján fogott hozzá Toldy Ferencsel együtt a helyesírás elkészítéséhez, és 1832. március 6-án, a második nagygyűlésen benyújtották „a magyar helyesírás és a név, névmása s ige hajtogatás paradigmái iránt”-i javaslatukat.³⁶ A nagyszótár ügye is napi-rendre került. Vörösmartyt és Toldyt az 1831. április 25-i heti ülésen megbízták egyes külföldi szótárak tanulmányozásával a kialakítandó „magyar szókönyv”

32 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, 1833, IV. Nagygyűlés 3. ülés. IX., 8–9. p.

33 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, 1833, IV. Nagygyűlés 7. ülés. LVI., 32–33. p.

34 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, 1833, IV. Nagygyűlés 8. ülés. LVIII., 34–35. p.

35 MTA KIK Kézirattár, RAL 3/1831; K 1353, 1831, I. Nagygyűlés 7. ülés. 27., 23–26. p.

36 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, 1831, II. Nagygyűlés, 2. ülés. 20., 6–7. p.

összeállítása érdekében.³⁷ Javaslatuk, melyben Teleki Józsefnek *Egy tökéletes magyar szótár elrendelése, készítése módja* c. munkáját ajánlották mintának, a június 13-i és 20-i heti ülésen került megbeszélésre.³⁸ Június 13-án és 20-án tartott heti üléseken került jelentésük megbeszélésre, és kisebb módosításokkal el is fogadták az abban foglaltakat.³⁹ A nagyszótár kidolgozásában Vörösmarty már nem vett részt. Miután összeállításának alapelvei megjelentek a *Terve a' Nagy Magyar Szótár' belső elrendelésének* c. kiadványban, a tagok hozzákezdtek a munkához. A munka kettévált, egyrészt a szógyűjtésre, másrészt szómagyarázatra, mely magában foglalta a magyar szavak különféle nyelvek szavaival történő összevetését. A résztvevők azonban belátták, a feladat óriási, és megvalósításának a feltételei nem adóttak. De a nagyszótárt megelőző mű- és tájszavak gyűjtése jóval sikeresebbnek volt mondható. Az utóbbi anyagának az összeállításában vett tevékenyen részt Vörösmarty. Miután nyilvánvalóvá vált, hogy a nagyszótár ügye egyhamar nem megvalósítható Széchenyi az 1831. december 2-án tartott kis-ülésen egy kéziszótár összeállítását javasolta,⁴⁰ mely előmunkálatul szolgálhatna a majdani nagyszótárnak. E szótár szerkesztésére Vörösmarty és Toldy kapott megbízást. A december 20-i kisülésen már be is nyújtották javaslatukat,⁴¹ s azt a megtárgyalás után el is fogadták. A jegyzőkönyv szerint: „A benyújtott javaslat szerint ezen zsebszótár magában foglalna minden divatban lévő s a jobb íróknál előforduló magyar, megmagyarosított és idegen ugyan, de polgári jussal megajándékozott szavakat, hacsak az utóbbiakat az újabb időben ajánlott magyar szavak nem pótolnák ki.”⁴² E szótár bizottsága, melynek Vörösmarty is aktív tagja volt, gyorsan végezte munkáját: 1838-ban jelent meg a magyar–német és 1843-ban a német–magyar rész.

A kéziszótárral kapcsolatos munkáival párhuzamosan továbbra is folytatta nyelvészeti tevékenységét Vörösmarty, mely pályajutalmak kitűzéséből, bírálatokból, különféle nyelvészeti kérdések – elsősorban az Akadémia nyelvтанát kiteljesítő szókötési, szóképzési és származási problémák – boncolgatásából állt.

37 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, f. 12. f. r–v. [44.]

38 MTA KIK Kézirattár, RAL 19; 35/1831.

39 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, 26. f. r–v. [103.]

40 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, 45. f. v. [187.]

41 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1389, 51. f. r. [213.]

42 Uo.

Munkatársa és szerkesztője *A magyar nyelv rendszerének* (1846, 1847), ő írta annak szóképzésről szóló részét.

Nyelvészeti működése a „honi tanodák” számára Czuczor Gergellyel közösen írott nyelvtanával ért véget. E munka kéziratának töredékei megtalálhatók az MTA Könyvtára Kézirattárában.⁴³

A Magyar Tudós Társaság a népdalgyűjtést is a programjába vette, annál is inkább, mivel több ilyen jellegű gyűjtemény érkezett hozzá kiadás végett. E célból Toldyt és Vörösmartyt bízták meg véleményadással. Jelentésüket az 1833-i, IV. nagygyűlésen mutatták be. Egyedül kettejüknek a jegyzőkönyvben megőrzött jelentéséből következtethetünk arra, miképp értékelhette Vörösmarty a népköltészet jelentőségét.⁴⁴ „A nép szelleme” fogalomnak a nyomatékosítása a műköltészet kialakuló változását illető érzékenységre utal.

Vörösmarty akadémiai működése során különféle javaslatokkal állt elő. Az 1831. május 14-i kis-ülésen két fordításokból álló folyóirat kiadását kezdeményezte.⁴⁵ Az egyik külhoni természettudományos tárgyú cikkeket közölt volna, a második pedig utazásokról és felfedezésekről adott volna hírt. Terve végül is nem valósult meg abban a formában, ahogyan azt elképzelte. Fontos elvi javaslatot fogalmazott meg az írói tulajdonjog kérdésében és kifejtette álláspontját az akadémiai szavazás módjának megreformálásáról is.

A Tudós Társaság és Vörösmarty kapcsolatának történetéhez hozzátartozik irodalmi munkásságának az intézmény általi elismerése is. Költői munkái többször részesültek nagyjuttalomban. Ezek közül a legfontosabb az 1834-ben megítélt nagydíj. E jutalom megítélésének a kérdése megosztotta a testületet, mondhatni első próbája volt a régi és az új irodalom híveinek, erre utal a nem egyhangú eredmény is. Vörösmarty csak többséggel győzött, Kisfaludy Sándornak pedig osztoznia kellett az elsőségen. Ekkor növekedett meg Vörösmarty híveinek a befolyása, és ez annak az írói iránynak érvényre juttatását segítette elő, mely Vörösmarty lírájában, főként azonban drámai műveiben jelentkezett. Az újabb nemzedék 1834-ben még nem érte el célját, a nagyjuttalmat nem tudta osztatlanul Vörösmartynak megítéltetni, de irányzatuk többé már nem volt megkérdőjelezhető. A későbbi 1839., 1841. és 1842. évi nagyjuttalmi díjakat Vörösmarty már egyedül nyerte el.

43 M. Nyelvt. 2-r. 33.

44 MTA KIK Kézirattár, RAL K 1353, IV. nagygyűlés, 7. ülés, LIV., 30–32. p.

45 MTA KIK Kézirattár, RAL 23/1831, megj.: Kk 16. *Akadémiai iratok*, 5.

Az Akadémia életében különös jelentőségű az alapszabályok módosítása 1844-ben. Ez év decemberében kezdték meg azoknak a reformoknak a tárgyalását, melyek később átalakították a Társaság belső életét. Vörösmarty jelen volt e tárgyalásokon, de nem lett tagja a reformfolyamatot előkészítő bizottságnak. 1844–45-től kezdődően csökkent a szerepe, érdeklődése a politika felé fordult.

Az Akadémián utoljára az 1854. március 14-i közgyűlésen jelent meg.⁴⁶ Temetésén, 1855. november 21-én az Akadémia testületileg vett részt.⁴⁷ Az emlékezőbeszéd br. Eötvös József mondta róla az 1858. december 20-i közülésén.⁴⁸

Vörösmarty Mihály akadémiai iratai sok érdekes, részben feldolgozatlan művelődéstörténeti adatot tartalmaznak. Kéziratai nemcsak az irodalmi élet, hanem a tudományszervezés múltjának, főleg pedig a Magyar Tudományos Akadémia történetének feltárásához is több adalékkal szolgálhatnak. Az intézmény jegyzőkönyveiben fellelhető elképzelései, a Régi Akadémiai Levéltárban található bírálati, munkavázlati sok vonatkozásban kiegészítik a Vörösmarty-életrajzokat.

Felhasznált irodalom:

Döbrentei Gábor: *A' Magyar Tudós Társaság története*, in *A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei* I. köt., Pest, 1833, 3–127. p.

Szász Károly: *Gróf Széchenyi István és az Akadémia megalapítása*, Bp., MTA, 1880.

Visztota Gyula: *Széchenyi, Vörösmarty és az Akadémia működésének eső évei*, Budapesti Szemle, 1909 [138. k.] 1–25 p.

Viszota Gyula: *A „Tudománytár” története*, Akadémiai Értesítő, 1910, 121–136.; 424–438. p

Bárfai Szabó László: *Adatok a Magyar Tudományos Akadémia történetéhez 1825–1849-ig*, in *Adatok a Magyar Tudományos Akadémia és a XIX. század első felének történetéhez*, Bp., MTA, 1926, 3–59. p.

Viszota Gyula: *Censurai különlegességek a XIX. század második negyedében*, in *Adatok a Magyar Tudományos Akadémia és a XIX. század első felének történetéhez*, Bp., MTA, 1926, 61–102. p.

46 Nagygyűlési jegyzőkönyvek, IX. Nagy Gyűlés, 1854. mart. 14. MTA KIK Kézirattár, RAL K 1360, 1–2. f.

47 Ld. MTA KIK Kézirattár, RAL 92/1855.

48 *A Magyar Tudományos Akadémia ünnepélyes köz üléseinek tárgyai*, Buda, 1859, 29–37. p.

Brisits Frigyes: *Vörösmarty Mihály és az Akadémia*, Bp., MTA, 1937 (Értekezések a Nyelv és Széptudományi Osztály köréből, XXV. köt. 8).

A Magyar Tudományos Akadémia másfél évszázada 1825–1975, főszerk. Pach Zsigmond Pál, Bp., Akadémiai, 1975, 9–52. p.

Gergely Pál: *Jegyzetek az akadémiai iratokhoz: Bevezetés*, in Vörösmarty Mihály: *Publicisztikai írások – Akadémiai és Kisfaludy-társasági iratok*, s. a. r. Solt Andor, Fehér Géza és Gergely Pál, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977 (Vörösmarty Mihály összes művei 16., szerk. Horváth Károly és Tóth Dezső, Publicisztikai írások – Akadémiai és Kisfaludy-társasági iratok) 621–630. p.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY IRATAI A RÉGI AKADÉMIAI LEVÉLTÁRBAN

3/1831

1. *A' magyar tudós társaság nagy gyűléséből kirendelt Választottságnak véleménye azon kérdés iránt: mint kelljen a' Grammaticai és Szótári dolgozásokat a' tagok között felosztani?* Aláírók: Schedius Lajos, Szemere Pál, Horvát Endre, Petrovics Frigyes, Imre János, jegyző: Vörösmarty Mihály.

Hátoldalon a cím: *Javallat a' Szótár és grammatika dolgában a' nevezett Választottságtól.*

Pest, 1831. febr. 19., ismeretlen kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 2.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY fogalmazványtöredéke *Szótár* kiadását illető egyezség tárgyában.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 9.]

3. Jegyzetek az 1. irathoz.

K. n., több ismeretlen kéz írása, 1r.-n VÖRÖSMARTY MIHÁLY jegyzete, 1 f.

16/1831

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele az AKADÉMIÁhoz.

A kiadandó *Tudománytárról* és az irodalmi kritikáról.

K. n. [1831. ápr. 18.] autográf, 2 f. [A kritikai kiadás nem az *Akadémiai iratok* közt közli: Kk 17–18. 195.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Könyvkivonat (vagy inkább könyvismertetés).*

Ismertetett könyv: Szalay László: *Bimbók*. Pest, Trattner–Károlyi, 1831.

K. n. [1831. ápr. 18.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 3.]

21/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény ezen kéziratról: Barsony Tzipő, vagy is német Vargai Költemény Három felvonásban, melyet lengyelből fordított némelly toldalékokkal Setétkuti Setét Imre [huszárhadnagy]...*

K. n. [1831. máj. 16.] autográf, 1. f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 4.]

23/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele az AKADÉMIÁHOZ.

Egy fordításokat tartalmazó folyóirat tervezete.

K. n. [1831. máj. 9.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 5.]

29/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY–SCHEDEL [TOLDY] FERENC: *Vélemény – A' magyar tudós Társaság által kiadandó szótár belső elrendeléséről.*

Pest, 1831. máj. 26., Vörösmarty Mihály kézírása, 1 f. [A kritikai kiadás nem közli.]

35/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY–SCHEDEL [TOLDY] FERENC: *Észrevételek – A' nagy szótár' belső elrendelése iránt adott véleményhez.*

Pest, 1831. jún. 5., Vörösmarty Mihály kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 6.]

68/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény a' megbírálás végett kiadott [következő] kéziratokról:*

I. Jegér Emmanuel: *Virginia, avagy Róma felszabadulásának véres áldozatja*: Eredeti szomorújáték négy felvonásban. II. Kolmár József: *A magyar nyelv Jeleségei az Európai holt és élő nyelvekkel egybe hasonlítva*. III. Kassai József, szerencsi plébános: *A magyar nyelvnek különösségei*.

K. n. [1831. dec. 12.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 7.]

70/1831

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Könyvismertetés – Hős Regék a' magyar előidők-ből. Kisfaludy Madarász József által. Pesten 1831. – A' Haza ifjuinak Vezérlőül s Barátságom, nem különben László Bátyámnak testvéri szeretetem zálogául.*

K. n. [1831. dec. 12.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 8.]

71/1831

SCHEDEL [TOLDY] FERENC–VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Javallata az alólírottaknak, miképen lehetne egy a' lehetségesig tökéletes magyar zsebszótárt készíteni.*

Pest, 1831. dec. 20., Schedel [Toldy] Ferenc kézírása, Schedel és Vörösmarty Mihály aláírásával, 4 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 115.]

Mellette fogalmazványtöredékek Schedel [Toldy] Ferenc kézírásával, 5 f.

119/1831

TELEKI JÓZSEF levele HELMECZY MIHÁLY pénztárnokhoz
Döbrentei Gábor, Schedel Ferenc, Imre János és Vörösmarty Mihály fizetése ügyében.

Pest, 1831. ápr. 25., ismeretlen kéz írása, gr. Teleki József aláírásával. [A kritikai kiadás nem említi az iratot.]

K 1353

RAL Jegyzőkönyvek I.

Jegyzőkönyv. 1832. márc. 12. LIII.

„Bemutattatik Vörösmarty Mihály és Schedel Ferenc r.tt. javaslatára az 1832-re kihirdetendő philologiai jutalomkérdésekre nézve.”

[Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 1.]

16/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény – Az 1831^é nyelvtudományi jutalom-tételekről.*

K. n., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 25.]

59/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény – illy című kéziratbeli munkáról: Ifigenia Taurisban. Néző Játék. Göthe [Goethe] munkájából magyarra fordítva.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 12.]

69/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény illy című munkáról: A' kép. Ött felvonásban Houvald [Houwald] után fordította Madarász József. 1823.*

K. n. [1832. máj. 28.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 15.]

77/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény illy című kéziratról: – A' természet három országa. Delille Jakab után magyar hősi versezetbe szabadon foglalva. Mindenik énekhez járuló tudós jegyzésekkel együtt.* [Jacques Delille (1738–1813) francia költő *Les trois règnes de la nature* c. művének fordításáról.]

K. n. [1832. máj. 8.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 13.]

78/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény »A' hívtelen. Érzékeny Játék, öt Felvonásban« című kéziratról.*

K. n. [1832. máj. 8.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 14.]

86/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: [Vélemény.] – *Emlékezet Italiára. Valóság és költemény.*

A mű szerzője: br. Lakos János.

K. n. [1832. jún. 8.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 18.]

130/1832

SCHEDDEL [TOLDY] FERENC körlevele a tagokhoz, az Akadémia folyóirat-gyűjteményének használati módjáról.

Az iraton többek közt Vörösmarty Mihály láttamozó aláírása 1832. aug. 10-i datálással.

K. n., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

151/1832

A' Tudománytár szerkesztőjének adandó Utasítás végett kiküldött Bizottság javaslata. Aláírók: Schedius Lajos, Döbrentei Gábor, Szalay Imre, jegyző: Vörösmarty Mihály.

Pest, 1832. nov. 26., idegen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 21.]

163/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' Nőtelen Filozófus – Nota Albert' olaszából fordította Császár Ferenc.*

K. n. [1832. szept. 7.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 20.]

Mellette ugyanezen az iktatószámon Schedel [Toldy] Ferenc véleményének a kézírata, 1 f.

170/1832

Nyelvtudományi jutalomkérdésekhez javaslat. Aláírók mint a nyelvtudományi osztály tagjai: Kisfaludy Sándor, Horvát Endre, Vörösmarty Mihály, Kölcsey Ferenc, Schedel [Toldy] Ferenc.

K. n. [1832. szept. 3.] Schedel [Toldy] Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 116.]

179/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Könyvjelentések.*

A bírált munkák: Kotzebue, August von: *Az ezüst lakodalom* (Balog Sámuel fordításában), Császár Ferenc: *Szonett Koszorú*, Szathmáry Király József: *Különb-féle rövid történetek*, Szalay László: *Bimbók*, Gruber, Carl Anton von: *Spaetlinge, Grundlage zur Kenntniss der ungarischen Sprache für Anfänger...*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 22.]

180/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény.*

Rámnik Ignác és Mérey Rózsa kézíratairól Döbrentei Gábor csatlakozó autográf megjegyzésével.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 23.]

199/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény »Az emberi nyelv titka« rövid sommába szerzette Kollár György.*

K. n., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 19.]

200/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele az AKADÉMIAHoz.

A „műszavak kivonása végett” a neki juttatott könyveket kéri másnak átadatni, mert ő nem ér rá ezt a munkát elvégezni.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 17.]

202/1832

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény Ormós [József] Bellerophonjáról.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 16.]

223/1832

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény – a' fordításokból szerkesztendő folyóirat' tartalma 's megindíthatása felől.*

Vörösmarty Mihály megjegyzése a kéziraton: „Jelen voltak a választottságból – Gr. Széchenyi István, Fáy András, Schedius Lajos, Szalay Imre, Vörösmarty Mihály.”

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 10.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Toldalék – a' fordításokból szerkesztendő két folyóirat tervéhez (planum).*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 10a.]

7/1833

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Ungarische Sprachlehre von Florentin Simon.*

H. n., 1833. márc. 16., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 26.]

22/1833

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Zoriade, vagy Az ártatlanság diadalma. Dráma 3 Felvonásban.*

A véleményezett dráma feltehetően Tóth Mihály műve.

K. n., Pest, 1833. ápr. 20., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 28.]

23/1833

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény – Borúra Derű. – Udvardy Földmérő 's levelező Tag.*

Udvardy János l. tag. munkájáról.

Pest, 1833. ápr. 20., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 29.]

92/1833

Jelentés az 1832. évben megjelent jutalmazásra előterjesztett művekről. Aláírók: br. Wesselényi Miklós, Vörösmarty Mihály, Szemere Pál, Bajza József, Guzmics Izidor, Schedel [Toldy] Ferenc.

Előadó br. Wesselényi Miklós.

K. n., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 118.]

93/1833

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Tudósítása – az 1832^{iki} jutalom munkák' kijelölésére rendelt bizottságnak.*

Aláírók: br. Wesselényi Miklós, Vörösmarty Mihály, Szemere Pál, Bajza József, Schedel [Toldy] Ferenc, Döbrentei Gábor, Guzmics Izidor.

K. n. [1833. nov. 6.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 35.]

95/1833

DÖBRENTAI GÁBOR: *Jelentés – az 1832^{beli} Martiusa 24^{dikétől} 1833. Martiusa 24^{dikéig} eredeti szomorújátékra kitéve volt 100 darab arany jutalomról.*

Vörösmarty Mihály *Vérnász* c. művét javasolja jutalomra.

H. n., 1833. nov. 8., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 15.]

K 1353

RAL 1833. nov. 9-i nagygyűlési jkv.

Vörösmarty Mihály és Schedel [Toldy] Ferenc a magyar népdalkiadás ügyéről.

[Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés*, 2.]

96/1833

A' tíz szomorújáték megvizsgálására kiküldött Választmány jelentése.

Aláírók: Fáy András, Kállay Ferenc, Bajza József, Schedel [Toldy] Ferenc, Schedius Lajos, Szemere Pál, Döbrentei Gábor. A díjat Vörösmarty Mihály *Vérnász* c. darabjának ajánlják.

Pest, 1833. nov. 8., Toldy Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 15.]

110/1833

Tagajánlások.

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlásai.

Javasoltak: Szász Károly, Bertha Sándor.

Szász Károly ajánlásához csatlakozott javaslatával Bugát Pál, Kállay Ferenc, Georch Illés. Bertha Sándor ajánlását aláírta még Bajza József.

K. n., Vörösmarty Mihály, Bugát Pál, Kállay Ferenc, Georch Illés kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 34.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

A javaslatához csatlakozott 5 pontba szedett ajánlásával Szalay Imre, aláírta még Luczenbacher [Érdy] János. Javasolt: Egyed Antal.

3. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Ajánlottak: Kovács Pál, Szilágyi Ferenc, Klauzál Imre, Antal Mihály, Tasner Antal.

Az iraton Vörösmarty Kovács Pált és Klauzál Imrét illető megjegyzése és aláírása.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 34. Hiányosan közölve.]

4. SZÉCHENYI ISTVÁN tagajánlása.

Ajánlottak: Tasner Antal, Kiss Lajos, Perlaki N. [Perlaky Dávid], Lassú István.

Az iraton Vörösmarty Mihály Tasner Antalt támogató megjegyzése és aláírása és Döbrentei Gábor Lassú Istvánt támogató megjegyzése és aláírása.

Pest, 1833. nov. 13., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 119. Vörösmarty szövegét nem közli.]

112/1833

a) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Turandot. Vagy a' Khínai Printz-Asszony, Tragi-Comoedia.*

[Johann Christoph Friedrich Schiller darabjának Gáthy János-féle fordításáról.]

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 30.]

b) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – A' zászlótartó (Der Fährndrich). Négy játék három felvonásban, írta Schröder, fordította Szép Ferenc.*

Friedrich Ludwig Schröder *Der Fährndrich* c. drámájának fordításáról.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 24.]

c) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Az Elbujdosott, vagy egy tél a' fővárosban, eredeti román. III. kötet.*

Petrichevich Horváth Lajos [Lázár] munkájáról.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 31.]

d) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' vaskezü Berlichingi Götz. Göthe után fordította Hoblik Márton. 1832.*

Johann Wolfgang von Goethe *Götz von Berlichingen* c. darabjának Hoblik Márton-féle fordításáról.

K. n., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 32.]

e) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Magyar Nyelvtudomány (Nyelvtan). Író Vajda Péter. 1831.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 33.]

f) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Érzelmek Gyulától.*

Ismeretlen szerző verseinek kéziratáról.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 27.]

16/1834

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Kuniás. Hős költemény. Szerzette Lorántffy Mihály. 1834.*

Pest, 1834. jún. 30., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 40.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Az Elbujdosott sat. írta Petrityevityi Horvát Lázár.*

Pest, 1834. júl. 26., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 43.]

3. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. A' hármias Menyező. Eredeti néző játék három Felvonásban. Írta Nagel Jakab.*

Pest, 1834. nov. 20., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 45.]

4. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Magyar Ovid. Az átváltozásokról. Viski Pál.*

Pest, 1833. dec. 6., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 36.]

5. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szabácsvár. (Szántai Józseftől).*

Pest, 1833. dec. 6., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 37.]

6. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. Eörségnek leírása. Nemes-Népi Zakál György.*

Pest, 1834. nov. 20, autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 46.]

7. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Nyelvtudományi Jutalomkérdések.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 41.]

8. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' magyar nyelvnek nyoma sat. Írta Gida Józseff.*

Pest, 1834. júl. 14., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 42.]

19/1834

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még Fáy András, Luczenbacher [Érdy] János, Bugát Pál, Horvát Endre, Perger János, Döbrentei Gábor, Czech János, Bajza József, Helmeczy Mihály, Schedius Lajos. Ajánlottak: [Bölöni] Farkas Sándor, Magda Pál levelező tagnak. K. n., többek kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 120. Hiányos leírás.]

2. Tagajánlások egy lapon.

Aláírták: Czech János, Luczenbacher [Érdy] János, Fáy András, Bajza József, Schedel [Toldy] Ferenc. Ajánlottak: Jerney János, Bertha Sándor, Podharszky József. Vörösmarty aláírásával Bertha Sándor megválasztását javasolta.

K. n., többek kézírása, 1 f. [Kritikai kiadásban nem szerepel.]

20/1834

1. *Az 1833-diki legjobb munkák' kijelölésére nevezett Választmány' tudósítása.*

Aláírók: Czech János, Fáy András, gr. Dessewffy József, Schedius Lajos, Bajza József, Luczenbacher [Érdy] János, jegyző: Schedel [Toldy] Ferenc. Első helyre Vörösmarty Mihály munkái 1. és 3. kötetét javasolják.

Pest, 1834. nov. 7. Toldy Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 3.]

2. CZECH JÁNOS javaslata.

Kisfaludy Sándor regéit és Vörösmarty Mihály munkáit javasolja.

Pest, 1834. nov. 5., ismeretlen kéz írása Czech autográf aláírásával, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 4.]

3. LUCZENBACHER [ÉRDY] JÁNOS javaslata.

Első helyre Vörösmarty Mihály munkáit javasolja.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 5.]

4. BAJZA JÓZSEF javaslata.

Vörösmarty Mihály munkáit és Kisfaludy Sándor regéit javasolja.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

5. SCHEDEL [TOLDY] FERENC javaslata.

Kisfaludy Sándor és Vörösmarty Mihály munkáit javasolja.

K. n., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

23/1834

Osztályoknak az 1833-i munkákról való tudósításai közül:

1. SCHEDEL [TOLDY] FERENC feljegyzése.

Jutalomra ajánlja Kisfaludy Sándor *Munkái* 4 kötetét és Vörösmarty Mihály *Munkái* 3. kötetét.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 6.]

2. FÁY ANDRÁS feljegyzése.

Többek között jutalomra ajánlja Vörösmarty Mihály *Munkái*-nak köteteit.

Pest, 1834. nov. 8., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 7.]

26/1834

DÖBRENTAI GÁBOR: *Jelentés a' magyar tudós társaság által 1833-ra megjutalmazott munkák felől.*

Jutalmazott munkák: Kisfaludy Sándor' *Munkái*, III. és IV. kötet. Pest, 1836 és Vörösmarty Mihály' *Munkái*, I. és III. köt. Pest, 1833.

Pest, 1834. nov. 8., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 8.]

28/1834

Tudománytár terve.

Fáy András, Vörösmarty Mihály és Kállay Ferenc aláírásával.

Pest, 1834. ápr. 20., Toldy Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 122.]

50/1834

A budapesti magyar játékszint illető pályairatok elítélésére kiküldött bizottság jelentése. Aláírók: Schedius Lajos, Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, Bajza József.

Pest, 1834. júl. 29., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 123.]

63/1834

Az évkönyvek számára írt értekezések megvizsgálására kiküldött Választottságnak véleménye.

Aláírók: Gebhardt Ferenc, Szemere Pál, Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, Győry Sándor, jegyző: Perger János.

Pest, 1834. nov. 7., Perger János kézírása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

89/1834.

Az 1833/4-diki pályavígjátékokról véleménye a' megbízott választottságnak.

Aláírók: Schedius Lajos, Vörösmarty Mihály, Döbrentei Gábor, Schedel [Toldy Ferenc, Bajza József.

Pest, 1834. okt. 31., Toldy Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 124.]

119/1834

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája színdarab-bírálati díjról.

Pest, 1834. márc. 1., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 160.]

194/1834

[VÖRÖSMARTY MIHÁLY:] *Vörösmarty' munkái 1831–1834 elejéig.*

Jelentés.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 38.]

193/1834

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája az 1833-ban kijött munkái I. és III. kötetéért járó jutalomról.

Rajta gr. Teleki József autográf megjegyzése.

1834. nov. 8., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 163. Az iktatószám megjelölése nélkül.]

2/1835

a) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: 1. *Turandot v. a' khínai Hercegasszony. Tragi-Comedia. Schiller után fordította Gathi* [Gáthy] János. – 2. *Turandot khínai Hercegasszony. Szomorúvíg költemény, fordította Tót Mihál.*

Pest, 1834. márc. 14., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 39.]

b) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' halhatatlanság. Vagy is maga az ember és annak utósó fő és állandó vége – Édes Gergely által.*

Pest, 1834. dec. 26., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 47.]

c) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Az Ihlelet 's Igergetés és HATHATÁS Tűnődései. Érzesíti Strbai és Bolondoss Herczeg Strba Sámuel hites ügyész.*

Pest, 1835. máj. 16., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 50.]

d) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Náthán a' bölcs. Drámai költemény öt Felvonásban Lessingtől. Fordítás: Kisfaludy Madarász József.*

Pest, 1835. márc. 29., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 49.]

e) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – A' Végrendelet sat. Irta* [August Wilhelm] *Iffland, fordította Külkey Henrik.*

Pest, 1835. aug. 3., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 51.]

9/1835

Horváth Ádám kéziratos hagyatékával kapcsolatos iratok között:

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: Jegyzék. Horvát' Ádám hátramaradt kéziratai. No 8. *Lexicon poeticum* címmel.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 48.]

2. LUCZENBACHER [ÉRDY] JÁNOS jelentése.

Aláírta: Vörösmarty Mihály, Kállay Ferenc, Győry Sándor.

Pest, 1834. febr. 23., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

63/1835

Az 1834. évben kijött legjobb munka jutalmazására kirendelt küldörttség jelentése. Aláírók: gr. Dessewffy József, Fáy András, Kis János, Czech János, Vörösmarty Mihály, Luczenbacher [Érdy] János, jegyző: Bajza József.

K. n. [1835. szept. 12.] Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 125.]

69/1835

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Nyelvtudományi munkák 1834-ből.*

Pest, 1835. szept. 3., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 52.]

73/1835

Tagajánlási jegyzékek közt:

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlásai.

Ajánlottak: Czuczor Gergely, Fábíán Gábor

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 53.]

2. GYŐRY SÁNDOR tagajánlásai.

Csatlakozó aláírók: gr. Széchenyi István, gr. Dessewffy József, Vörösmarty Mihály. Ajánlottak: Vásárhelyi Pál, Munkácsi János.

Pest, 1835. szept. 11., Győry Sándor kézírása, 1 f. [A kritikai kiadásban csak az ajánlás ténye említve.]

77/1835

Az 1835. évi szomorújátékokat bíráló küldöttség jelentése.

Aláírók: Schedius Lajos, Fáy András, Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, jegyző: Bajza József.

K. n., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 126.]

78/1835

Utasítás – Az academia' azon tagjaira nézve, kik a' készítendő magyar szótár' tekintetéből idegen nyelveket hasonlítanak össze a' magyar nyelvvel.

Aláírók: Kállay Ferenc, Vörösmarty Mihály.

Pest, 1835. febr. 8., Kállay Ferenc kézírása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

124/1835

Vörösmarty Mihály nyugtája.

Átvételi elismervény az *Akadémia Évkönyveinek* második kötetéről.

Pest, 1835. dec. 27., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 54.]

183/1835

A Tudománytár íróinak a Tudományos Gyűjteményben megjelent bírálata tárgyában kiküldött bizottság jelentése.

Aláírók: gr. Széchenyi István, Fáy András, Kállay Ferenc, Vörösmarty Mihály, gr. Dessewffy Aurél.

Pest, 1835. aug. 26, ismeretlen kéz írása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 128.]

9/1836 – Toldy Ferenc egy szám alatt iktatott különféle iratai között:

SCHEDDEL [TOLDY] FERENC: *Számadás Várnásról*.

[Feltehetően Vörösmarty Mihály *Várnász* c. műve első kiadásának (Buda, 1834. M. Kir. Egyetem betűível) elszámolása.] Toldy utólagos megjegyzése az iraton 1836. szept. 1-i datálással.

K. n., autográf, 2 f.

15/1836

a) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Messinai hölgy (szomorú játék öt Felvonásban)* [Johann Christoph Friedrich] *Schiller után Szenvey* [József].

Pest, 1836. jan. 3., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 55.]

b) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Pókaiak. Szomorú játék 5 Felvonásban. Irta Szigligeti Eduárd.*

Pest, 1836. jan. 25., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 57.]

c) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Zsarnok atya. Dráma öt Felvonásban. Irta Jakab István.*

Pest, 1836. febr. 1., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 58.]

d) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Nagy József versei.*

Pest, 1836. júl. 2., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 59.]

e) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Endrődi Karitás, vagy a tiszta Ártatlanságnak vad indulatokat győző ereje. – Eredeti szomorú játék öt Felvonásban.*

Pest, 1936. júl. 2., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 60.]

f) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: »*A' köny Elmű Asszony.*« *Eredeti Vig Játék 4 Felvonásban. Irta Soltész György.*

Pest, 1836. nov. 17., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 66.]

g) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: »*A' nyelvnek korszakai és tanszók*« *Tupp József, Istenezsmény Feleletje.*

Pest, 1836. jan. 10., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 56.]

h) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – A' nyelvtudományi jutalomfeleletekről.*

Pest, 1836. aug. 26., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 62.]

i) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: [Javaslat.] *A' nyelvtudományi osztály részéről. Nagyjutalomra ajánlja Bajza József verseit.*

Pest, 1836. szept. 4., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 64.]

88/1836

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. A' szótári dolgozatok megkezdéséről s kiosztásáról.*

Aláírók még: Balogh Pál, Czuczor Gergely.

K. n. [1836. aug. 25.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 61.]

96/1836

A Magyar Tudós Társaság Játékszíni Választmányának iratai.

1. *A m. t. társaság' játékszíni választottsága' jegyzőkönyve 1835/6-ban.*

Az üléseken résztvettek: Bajza József, Csató Pál, gr. Dessewffy Aurél, Döbrentei Gábor, Fáy András, Jakab István, Róthkrepf Gábor, Vörösmarty Mihály. Az iratot Csató Pál hitelesítette.

Toldy Ferenc iktatásának dátuma: 1836. szept. 4., ismeretlen kéz írása, 12 f.

2. A Játékszíni Választmány jelentése.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Bajza József, Csató Pál.

Pest, 1836. aug. 29., ismeretlen kéz írása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

3. *A' M. T.-t. játékszíni választmányának munkálatai 1833 Novemberé végétől 1836. Áprilise' végéig.*

Jelentés fogalmazványa aláírás nélkül. A címadás Toldy Ferenc kezétől.

K. n., ismeretlen kéz írása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

4. *Jegyzéke azon színdarabok kéziratainak, melyeket a' tudós társaság' játékszíni bizottsága a' budai nemzeti színésztársaságnak használatra átadott.* Összeállította: Benke József m. k. könyvtárnok.

1835. szept. 7. Benke József kézírása, 2 f., 1 mell. k. n., 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

5. A Játékszíni Választmány levele a főszolgabírónak és a játékszíni igazgatónak.

Pest, 1836. jún. 20., ismeretlen kéz írása, Vörösmarty Mihály autográf széljegyzeteivel, kiegészítéseivel, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 127.]

6. A Játékszíni Választmány levele a Magyar Tudós Társasának.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Bajza József, Csató Pál, Róthkrepf Gábor.

Pest, 1836. ápr. 25., Csató Pál kézírása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

98/1836

Tagajánlások között:

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlásai.

Ajánlottak: Kacsovics Lajos, Tót[h] Lőrinc, Gaál József. Csatlakozik Szalay László ajánlásával Szemere Pál.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 63.]

2. Tagajánlás.

Aláírták: Döbrentei Gábor, Szemere Pál, Vörösmarty Mihály, Stettner [Zádor] György, Jankovich Miklós, Bajza József, Perger János, Fábíán Gábor, Kiss Ferenc, Sztrokay Antal, Szlemenics Pál, Czech János, Guzmics Izidor, Gebhardt Ferenc. Ajánlott: Szalay László.

K. n., ismeretlen kéz írása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

3. SZÁSZ KÁROLY tagajánlásai.

Aláírók még: br. Wesselényi Miklós, Vörösmarty Mihály, Perger János. Ajánlottak: Méhes Sámuel, Brassai Sámuel, Herepei Károly, Szalay László.

K. n., Szász Károly kézírása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

4. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Tudománytár szekesztőjének ajánlott: Luczenbacher [Érdy] János. Az ajánlást jegyzi még Stettner [Zádor] György.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 63.]

5. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Vidéki Historiai tagnak ajánlott: Péczely József, Bölöni Farkas Sándor, Magda Pál. Az ajánlást jegyzi még Szász Károly.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 63.]

6. Tagajánlás.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Szász Károly, Szemere Pál. Ajánlott: Guzmics Izidor.

K. n., ismeretlen kéz írása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

7. SCHEDEL [TOLDY] FERENC tagajánlásai.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Szemere Pál. Ajánlottak: Czambert János, Barabás Miklós, Székács József, Kacs Kovics Lajos, Vajda Péter. Az iraton még Szemere Pál megjegyzése.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

102/1836

Az 1836. évben jutalmazandó vígjáték megítélésére kiküldött választmány jelentése.

Aláírók: Fáy András, Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, jegyző Bajza József. Pest, 1836. aug. 24. Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 130.]

134/1836

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Az 1835-i nagy jutalom tárgyában kiküldött választmány tudósítása.*

Aláírók: Stettner [Zádor] György, Fáy András, Kállay Ferenc, Győry Sándor, Döbrentei Gábor, Szász Károly, jegyző: Vörösmarty Mihály. A tudósításban említett személyek: Fejér György, Nagy Károly, Kis János, br. Jósika Miklós, Batsányi János. Vörösmarty Mihály Bajza József verseit ajánlotta jutalomra. K. n. [1836. szept. 7.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 65.]

321/1836

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája.

Átvételi elismervény egy akadémiai kiadványról: *Messzinai hölgy, vagy a tesvéri vihar*; szomj. 4. felv. Irta [Johann Christoph Friedrich] Schiller, ford. Szenvey József, Pest, 1836. (*Külföldi Játékszín*, kiadja a M. Tud. Társaság, XIII. kötet.) Pest, 1836. nov. 19., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 67.]

8/1837

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Közhasznú kézi könyvek. (Nyelvtudományi osztály.) – Javaslat a Nyelvtudományi Osztálynak.* Töredék.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 68.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Az 1836^é nagy jutalom.*

Javaslat az 1836. évi nagyjutalomra: *Kazinczy Ferenc versei.*

K. n. [1837. szept. 1.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 69.]

29/1837

SCHEDER [TOLDY] FERENC körlevele, melyben javaslatot kér az az évi nagygyűlés időpontját illetően.

Az iraton Vörösmarty Mihály autográf javaslata.

Pest, 1837. jún. 22., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban csak említés az iratról (694. p.).]

117/1837

A nyelvtudományi osztály által ajánlott jutalomkérdések 1837. évre.

Aláírók: Szemere Pál, Balogh Pál, Vörösmarty Mihály, Fábíán Gábor.

K. n. [1837. szept. 2.] Szemere Pál kézírása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

119/1837

Tagajánlások.

1. GYÖRÝ SÁNDOR tagajánlása.

Ajánlott Vállas Antal. Az iraton a javaslattal egyértőn Szemere Pál aláírása és Toldy Ferenc, Vörösmarty Mihály, Fáy András, Jankovich Miklós kétségeit kifejező autográf megjegyzése.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 72.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Jankovich Miklós, Perger János, Kállay Ferenc, Gebhardt Ferenc, Schedius Lajos. Ajánlott: Vásárhelyi Pál.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 72.]

3. CZUCZOR GERGELY tagajánlása.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Balásházy János. Ajánlott: Vajda Péter.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

120/1837

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Az 1836[±] 200 darab aranyos jutalom.*

Jutalomra méltó: *Kazinczy Ferenc poetikai munkái*, 1836.

Pest, 1837. aug. 5, autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 70.]

123/1837

VÖRÖSMARTY MIHÁLY–SCHEDEL [TOLDY] FERENC–BALOGH PÁL: *Vélemény a' kettős betűk' egyszerűsítése tárgyában.*

K. n. [1837. szept. 8.] ismeretlen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 129.]

128/1837

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Jelentés az 1837⁷ jutalomra beküldött szomorujátékokról.*

Aláírók még: Fáy András, Bajza József.

Pest, 1837. aug. 27., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 71.]

197/1837

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája.

Vérnász, Buda, 1837. Egyet. ny. [Erdeti játékszín 1.] 2. kiad. egy példányának átvételéről.

Pest, 1837. okt. 20., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 74.]

3/1838

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. – Hunyady Mátyás a' prágai fogságban.*

Pest, 1838. márc. 3., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 75.]

42/1838

1. STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY tagajánlása.

Aláírták még: Vállas Antal, Péczely József, Szlemenics Pál, Szemere Pál, Széchenyi István, Vörösmarty Mihály. Ajánlottak: Szalay László rendes tagnak, Kossovich Károly, Herepei Károly, Lukács Móricz, Tarczy Lajos levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Schedius Lajos, Szemere Pál, Péczely József, Stettner [Zádor] György, Sztrokay Antal, Schedel [Toldy] Ferenc, Balásházy János. Ajánlott: Vársárhelyi Pál rendes tagnak.

Autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 78.]

3. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Czuczor Gergely, Bugát Pál, Szlemenics Pál, Szilasy János, Fáy András, Horvát Endre, gr. Széchenyi István, Schedel [Toldy] Ferenc, Szemere Pál, Gebhardt Ferenc, Balásházy János. Ajánlott: Viola József levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 78.]

4. FÁY ANDRÁS tagajánlása.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Szemere Pál. Ajánlott Pólya József rendes tagnak. [A kritikai kiadásban említve (703. p.).]

K. n., autográf, 1 f.

5. BITNICZ LAJOS tagajánlása.

Aláírták még: Luczenbacher [Érdy] János, Szilasy János, Vörösmarty Mihály, Vállas Antal, Horvát Endre, Bajza József. Ajánlott: Szenczi Imre levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban említve (703. p.).]

6. STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY tagajánlása.

Aláírták még: Péczely József, Vörösmarty Mihály, Győry Sándor, Luczenbacher [Érdy] János, Bugát Pál, Horvát Endre, Czuczor Gergely, Vállas Antal, Balásházy János, Bajza József, Szemere Pál, Schedel [Toldy] Ferenc, Kállay Ferenc. Ajánlott: Szontagh Gusztáv rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban említve (703. p.).]

7. Tagajánlás.

Aláírták: Szlemenics Pál, Czech János, Péczely József, Luczenbacher [Érdy] János, Czuczor Gergely, Helmeczy Mihály, Szemere Pál, Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, Fáy András, Horvát Endre, gr. Széchenyi István. Ajánlott: Zsoldos Ignác rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. Az irat szövegezése Stettner [Zádor] György kézírásával, de ő maga nem írta alá azt.

43/1838

Jelentés az 1838. évi jutalomra beküldött vígjátékokról. Pest, 1838. szept. 6.

Aláírók: Schedius Lajos, Vörösmarty Mihály, jegyző: Bajza József.

Pest, 1838. szept. 6., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 131.]

45/1838

1. *A' nyelvtudományi osztálytól a' 1837^{ki} 200 aranyos jutalomra ajáltatik.*

Aláírók: Guzmics Izidor, Szemere Pál, jegyző: Vörösmarty Mihály.

K. n. [1838. szept. 3.] Vörösmarty Mihály kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 76.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény – az 1837^{ki} két száz arany jutalom' kiadásáról.* Aláírták még: Czuczor Gergely, Stettner [Zádor] György, Bajza József, Luczenbacher [Érdy] János, Vállas Antal.

1838. szept. 4., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 77.]

56/1838

Gyűjtési ív a moldvai magyarok részére beszerzendő magyar nyelvtanokra és szótárakra.

Az iraton Vörösmarty Mihály aláírása, adománya: 1 Ft 40 Kr.

K. n., Schedel [Toldy] Ferenc kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 3–4.]

2 db melléklet (csekk, Schedel [Toldy] Ferenc elszámolása), 2 f.

213/1838

Ismeretlen javaslattetele Vörösmarty Mihály *Marót Bán*-jának nagyjutalommal történő elismerésére.

K. n., ismeretlen kéz írása, 1 f.

229/1838 (Korábbi jelzete: 231/1837)

SCHEDEL [TOLDY] FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak.

Fogalmazvány.

Schedel [Toldy] Ferenc titoknak felkéri Vörösmarty Mihályt a *Szókötés Szabályai* elkészítésében való közreműködésre.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 3.]

19/1839

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY véleménye [August von] Kotzebue *Epigramm* c. színművének Kazinczy Gábor általi fordításáról.

Pest, 1839. ápr. 18., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 80.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY bírálata: *Nyelvtudományi pályamunkák 1839^{ik} évre*.

Pest, 1839. nov. 15., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 82.]

82/1839

1. SZALAY LÁSZLÓ tagajánlásai.

Aláírták még: Jerney János, Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely. Láttamozta gr. Teleki József. Ajánlottak: Sárvány Ferenc és Lukács Móríc levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, jegyzetben említve (708. p.).]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlásai.

Aláírták még: Jerney János, Kossovich Károly, Zsoldos Ignác. Ajánlottak: Bertha Sándor, Garay János, Erdélyi János, Szabó István levelező tagnak, Kovács Pál „philologiai külső tagul” (Zsoldos Ignác aláírása csak az ő személyére vonatkozik).

H. n., 1939. nov. 17., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 83.]

3. STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY tagajánlása.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Balásházy János (kétszer is, Luczenbacher [Érdy] János, Zsoldos Ignác, Bajza József, Vásárhelyi Pál, Czuczor Gergely, Szalay László, Schedel [Toldy] Ferenc (megjegyzésével), gr. Károlyi György, Schedius Lajos, br. Jósika Miklós. Ajánlott: br. Eötvös József tiszteleti tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, jegyzetben említve (708. p.).]

4. BALÁSHÁZY JÁNOS tagajánlásai.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Frivaldszky Imre, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlottak: Brassai Sámuel, Klauzál Imre rendes tagnak, Balla Károly rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, jegyzetben említve (708. p.).]

5. ZSOLDOS IGNÁC tagajánlása.

Aláírták még: Jerney János, Stettner [Zádor] György, Vörösmarty Mihály, Szalay László, Kállay Ferenc, Kossovich Károly, Bugát Pál, Czuczor Gergely, Péczely József, Szilasy János, Fábíán Gábor, Sztrokay Antal, Balásházy János, Luczenbacher [Érdy] János, Vásárhelyi Pál, Frivaldszky Imre, Balogh Pál, br. Jósika Miklós, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Deák Ferenc tiszteleti tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, jegyzetben említve (708. p.).]

6. STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY tagajánlása.

Aláírták még: Fábíán Gábor, Jerney János, Péczely József, Zsoldos Ignác, Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Szontagh Gusztáv „philosophiai külső rendes tagnak”.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, jegyzetben említve (708. p.).]

85/1839

SCHEDEL [TOLDY] FERENC: *Jelentés az 1838^{ki} nagyjutalomra, s' a' több dicséretre érdemesített magyar munkák felől.*

Nagyjutalomban részesül Vörösmarty Mihály *Marót bán* c. szomorújátéka.

Pest, 1839. nov. 22., autográf, 2 f.

94/1839

VÖRÖSMARTY MIHÁLY-FÁY ANDRÁS: *Vélemény a' M. Academia levéltárábani kéziratokról.*

K. n., Vörösmarty Mihály kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 81.]

224/1839

SCHEDEL [TOLDY] FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYhoz. [1839.] szept. 4., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 4.]

309/1839

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vörösmarty Mihál' dolgozatai a' m. Academia kezdete óta.*

K. n. (beérkezés kelte Toldy Ferenc kézírásával: 1837. szept. 6.) autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 73.]

330/1839

Vélemény az 1838-ik évben megjelent Nyelvtudomány-osztálybeli munkákról.

Aláírók Fábíán Gábor, Czuczor Gergely, Nagy János, Balogh Pál.

K. n., Fábíán Gábor kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 9.]

1/1840

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: [Vélemény.] *Jászaynak [Jászay Pál] a' Régi Nyelvmemlékekhez adandó értekezéséről.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 87.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. Markhót Imre' »A húségmentő intézet« című eredeti vígjátékáról.*

1840. jan. 9., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 84.]

3. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Indítvány a' magyar académiai szavazat módja iránt.*

[1840. júl. 6.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 86.]

4. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *1839 Nagy jutalom.*

Jósika Miklós *A' csehek Magyarországon* c. regényét nagyjutalomra javasolja.

1840. aug. 29., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 90.]

5. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Nyelvtani jutalomkérdések 1841-re.*

1840. aug. 26., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 89.]

25/1840

Tagajánlások.

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlásai.

Aláírták még: Kossovich Károly, Jerney János, Stettner [Zádor] György, Péczely József, Tarczy Lajos, Láttamozta gr. Teleki József, Bugát Pál. Ajánlottak: Szigligeti Ede, Kriza János levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Szemere Pál, Sztrokay Antal, Kossovich Károly, gr. Dessewffy József, Jankovich Miklós, Jerney János, Stettner [Zádor] György, Frivaldszky Imre, Vásárhelyi Pál, Péczely József, Vallas Antal, Schedius Lajos, br. Eötvös József. Ajánlott: Pulszky Ferenc rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92.]

3. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Szontagh Gusztáv, Jerney János, Horváth Cyrill József, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Gegő Elek rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92.]

4. SZONTAGH GUSZTÁV tagajánlása.

Aláírták még: Jankovich Miklós, Vörösmarty Mihály, Vásárhelyi Pál, Stettner [Zádor] György, Jerney János, Schedel [Toldy] Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Kiss Károly rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

5. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Stettner [Zádor] György, Czuczor Gergely, Szemere Pál, Kossovich Károly, Vörösmarty Mihály, Vásárhelyi Pál, Jerney János, Schedius Lajos, Szontagh Gusztáv, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Hunfalvy Pál levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

6. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Stettner [Zádor] György, Vörösmarty Mihály, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Nagy Ignác levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

7. PÉCZELY JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: br. Eötvös József, Vörösmarty Mihály, Stettner [Zádor] György, Kossovich Károly, Tarczy Lajos, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Kerekes Ferenc rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

8. STETTNER [ZÁDOR] GYÖRGY tagajánlása.

Aláírták még: Kossovich Károly, Vörösmarty Mihály, Vásárhelyi Pál, Schedel [Toldy] Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Török János levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

9. NAGY KÁROLY tagajánlása.

Aláírták még: Bitnicz Lajos, Szlemenics Pál, Vállas Antal, Czuczor Gergely, Czech János, Döbrentei Gábor, Sztrokay Antal, Gebhardt Ferenc, Vörösmarty Mihály, Horváth Cyrill József, Jerney János, Schedel [Toldy] Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Szenczy Ferenc levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

10. JERNEY JÁNOS tagajánlása.

Aláírták még: Jankovich Miklós, Stettner [Zádor] György, Luczenbacher [Érdy] János, Kossovich Károly, Vörösmarty Mihály, Vásárhelyi Pál, Péczely József, Vállas Antal, Döbrentei Gábor, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Széchy Ágoston levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

11. PÉCZELY JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Győry Sándor, Vásárhelyi Pál, Stettner [Zádor] György, Jankovich Miklós, Schedius Lajos, Jerney János, Döbrentei Gábor, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Sárváry Pál rendes tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 92., jegyzetben említve.]

12. KOSSOVICH KÁROLY tagajánlása.

Aláírták még Bugát Pál, Luczenbacher [Érdy] János, Jerney János, Vörösmarty Mihály, Vásárhelyi Pál, Vállas Antal, Stettner [Zádor] György, Jankovich Miklós, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Bloch Móric [Ballagi Mór] levelező tagnak.

K. n., Kossovich Károly kézírása, 1 f.

114/1840

A nagyszótári utasításhoz (1840) készült szövegrész kéziratai.

[Ld. hozzá: *A' nagy magyar szótár' belső elrendelésének, s' miképeni dolgoztatásának terve*. Buda, 1840. 19–28. p.; *Előbeszéd: Ezen szótár keletkezése; akadémiai utasítás és a szerzők vezérelvei annak készítésében: A nagy magyar szótár belső elrendelésének s miképeni kidolgoztatásának terve: Utasításul a magyar Tudóstársaság tagjainak* (1840); III. *Dolgozat-példányok*, in Czuczor Gergely–Fogarasi János: *A magyar nyelv szótára*. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából, Pest, 1862, 1. köt., 8–11. p. – Kk 16. *Akadémiai iratok*, 95.]

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Mutatvány szavak. A készítendő nagy szótárból*.

K. n., idegen kéz írása Vörösmarty Mihály autográf kiegészítéseivel és aláírásával, 4 f.

2. [VÖRÖSMARTY MIHÁLY]: *Dolgozat-példányok*.

K. n., Toldy Ferenc kézírásával készült tisztázat, 25. f.

Megj.: *A' nagy magyar szótár' belső elrendelésének, s' miképeni dolgoztatásának terve. Utasításul a' Magyar Tudós Társaság' tagjainak*. Buda, 1840. 19–28. p., továbbibban: *Utasításul*, 1840.) [Az „A”-tól „Vész”-ig terjedő rész nem számottevő

eltérésekkel történő megjelenése: Czuczor–Fogarasi: *A magyar nyelv szótára*, 1862. 1. köt. 8–11. p., továbbiakban Czuczor–Fogarasi, 1862.]

3. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: II. *Mutatvány szavak a' nagy szótárhoz*. Fogalmazványtöredék.

Egyes részek: „Én” 1. r–v. [Toldy-féle tisztázatlanban: 7. f. r–v.; *Utasításul*, 1840, 21–22. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862, 9. p.]; „Mér” 1. f. r–2. v. [Toldy-féle tisztázatlanban: 13. f. r.; *Utasításul*, 1840, 24. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862. 10. p.]; „Fut” [Toldy-féle tisztázatlanban: 15. f. r.; *Utasításul*, 1840, 24–25. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862. 10. p.]; „Romlik” [Toldy-féle tisztázatlanban: 17. f. r.; *Utasításul*, 1840, 25. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862. 11. p.]; „Jaj” [Toldy-féle tisztázatlanban: 25. f. r.; *Utasításul*, 1840, 28. p. Czuczor–Fogarasi, 1862 nem közli]; „Től” [Toldy-féle tisztázatlanban: 11. f. r–v.; *Utasításul*, 1840, 23–24. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862, 10. p.]; „Kívül” [Toldy-féle tisztázatlanban: 21. f. r.; *Utasításul*, 1840, 26. p.; Czuczor–Fogarasi, 1862 nem közli].

Autográf, 4 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 95.]

4. VÖRÖSMARTY MIHÁLY jegyzetei a *Dolgozat-példányok*-hoz.

K. n., autográf, 5 f.

5. [TOLDY FERENC]: *Idegen kitételek mellyek magyarul kifejezés végett a ta[gok] figyelmébe ajánltatnak*. Toldy Ferenc függeléke a *Dolgozat-példányok*-hoz, a bizottsági tagok kiegészítéseivel.

Autográf, 1 f. A lap rongált, egy része kitépve. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 134.] [Valószínűsíthető, hogy a *Dolgozat-példányok* Toldy Ferenc-féle kézírata, Vörösmarty szövegének teljes és véglegesnek szánt tisztázata. Eszerint Kk azon állítása, hogy Vörösmarty *Mutatvány szavak a' nagy szótárhoz* c. fogalmazványtöredéke, ill. az ahhoz készült jegyzetek kiadatlanok, nem állja meg a helyét. Toldy Ferenc tisztázata megjelent az 1840-ben kiadott *Utasításul* egyik fejezeteként, nem jelölve azt, hogy az valójában Vörösmarty Mihály munkája. A Kk nem tesz említést Vörösmarty munkájának kétféle tisztázatáról.]

126/1840

Javaslat a *Corpus Juris* magyarra fordításával kapcsolatban.

Aláírták: br. Eötvös József, Stettner [Zádor] György, Czuczor Gergely, Szlemenics Pál, br. Jósika Miklós, Schedel [Toldy] Ferenc, Szalay László, Bajza József, Vörösmarty Mihály, Nagy János, Sztrokay Antal, Zsoldos Ignác, Péczely József. K. n., ismeretlen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 87., jegyzetben említve.]

128/1840

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: [Pályakérdések] *Nyelvtani feladat.*

Czuczor Gergely, Nagy János, Vörösmarty Mihály, Szemere Pál, Balogh Pál aláírásával.

K. n. [1840. szept. 2.] autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 91.]

130/1840

Választmányi vélemény az 1840-diki nagyjutalomról.

Aláírók: Fáy András, Vörösmarty Mihály, Luczenbacher [Érdy] János, Stettner [Zádor] György, Szemere Pál, Szilasy János, Vásárhelyi Pál, [Bogáthy?], Czuczor Gergely.

Pest, 1840. aug. 2., Czuczor Gergely kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 133.]

132/1840

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *A' drámai választmány véleménye az 1840^{iki} pálya vígjátékokról.*

Aláírták még: Schedius Lajos, Fáy András, Bajza József.

1840. aug. 24., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 88.]

155/1840

1. [VÖRÖSMARTY MIHÁLY:] *Kliegl [József] betűgépe.*

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 85.]

2. SCHEDEL [TOLDY] FERENC: *A' Kliegel József betűosztó és betűrakó gyors gépei vizsgálatával megbízott küldöttség tudósítása...* Fogalmazvány.

A bizottság tagjainak felsorolása Toldytól: Schedius Lajos, Balogh Pál, Győry Sándor, Vörösmarty Mihály, Schedel Ferenc.

K. n., autográf, 6 f.

195/1840

SCHEDEL [TOLDY] FERENC körlevele a jutalmi bizottsági tagokhoz.

Címzettek: Vörösmarty Mihály, Szemere Pál, Balogh Pál, Fábíán Gábor, Czuczor Gergely, Nagy Ignác.

K. n., autográf, 1 f.

9/1841

PULSZKY FERENC javaslata.

Az 1840. évben megjelent nyelvészeti munkák közül nagyjutalomra érdemesnek ítéli Vörösmarty Mihály újabb munkáit (*Szép Ilonka, Szózat*), továbbá Kölcsey Ferenc munkáinak II. kötetét; dicséretet érdemel br. Jósika Miklós *Élet és tündérhon.* c. műve.

Pest, 1841. aug. 31., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 12.]

11/1841

SZEMERE PÁL javaslata.

Nagyjutalomra javasolja Vörösmarty Mihály újabb munkáinak 4. kötetét.

Pest, 1841. aug. 23., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 10.]

30/1841

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. A' természeti Versőző czímű munkáról.*

Pest, 1841. máj. 24., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 96.]

34/1841

FÁBIÁN GÁBOR javaslata.

A nyelvtudományi osztály körében múlt 1840-ik év alatt kijött munkák közül többek között Vörösmarty Mihály újabb munkáit javasolja nagyjutalomra.

Pest, 1841. aug. 30., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 11.]

41/1841

NAGY JÁNOS: *Vélemény az 1840-ben megjelent, és nyelvtudományi osztályt illető munkákról.*

Első helyen Vörösmarty Mihály újabb munkáinak 4. kötetét javasolja nagyjutalomra.

[1841. aug. 27.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 13.]

53/1841

SCHEDER [TOLDY] FERENC: Hoffner József gyászjelentése. Láttamozta többek között Vörösmarty Mihály.

K. n., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

70/1841

A Játékszíni Választmány által kidolgozott tervezet a pesti nemzeti színpadon előadandó darabokról. Aláírta: Vörösmarty Mihály, Tóth Lőrinc, Bajza József, Szalay László, Scheder [Toldy] Ferenc, jegyző: Gaál József.

Pest, 1841. máj. 19., Gaál József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 135.]

84/1841

Választmányi vélemény az 1841-dik évi pályaszínművek iránt.

Aláírta: Fáy András, Czuczor Gergely, Vörösmarty Mihály, jegyző: Bajza József.

Pest, 1841. aug. 29., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 136.]

95/1841

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: br. Eötvös József, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Kriza János.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 97.]

2. BALÁSHÁZY JÁNOS tagajánlása.

Aláírták még: Péczely József, Pulszky Ferenc, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Tarczy Lajos, Vásárhelyi Pál, Luczenbacher [Érdy] János, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Kovács László.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 97., jegyzetben említve.]

3. FÁY ANDRÁS tagajánlása.

Aláírták még: Vörösmarty Mihály, Pulszky Ferenc, Kiss Károly, Jerney János, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlottak: Kubinyi Ferenc, Vachott Sándor.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 97., jegyzetben említve.]

116/1841

Gyűjtőív a löcsei katonanevelő-ház könyvvásárlásának támogatására.

Toldy Ferenc fogalmazványa. Vörösmarty Mihály felajánlása aláírásával: 20 krajcár.

K. n., Toldy Ferenc kézírása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

197/1841

SCHEDER [TOLDY] FERENC elszámolása Vörösmarty Mihály *Vérnász* c. műve példányairól.

K. n., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

1/1842

Szókötési munkálatok (1842).

a) BALOGH PÁL–SZEMERE PÁL–VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény a' szókötési dolgozatokról*.

1. tisztázata: Pest, 1840. máj. 3. Idegen kéz írása, 2 f.

2. tisztázata: Pest, 1840. máj. 3. Fábián Gábor kézírása, Balogh Pál, Szemere Pál és Vörösmarty Mihály aláírásával, Vörösmarty Mihály javításaival és széljegyzeteivel, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 137.]

b) NAGY JÁNOS: Nyelvtudományi dolgozat.

3 tisztázata.

K. n., részben autográf, 18 f., Vörösmarty Mihály széljegyzetei a 3. példány következő oldalain: 13. f. r–v., 14. f. r., 16. f. r., rajta még Fábián Gábor és Czuczor Gergely jegyzetei.

d) VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szókötési töredékek*.

3 tisztázata: I. 1. oldalon Toldy Ferenc megjegyzése: „Vörösmarty dolgozata Czuczor jegyzéseivel”. – II. 1. oldalon Toldy Ferenc megjegyzése: „Vörösmarty dolgozata Nagy János jegyzéseivel”. – III. 1. oldalon Toldy Ferenc megjegyzése: „Vörösmarty dolgozata Fábiántól észrevétel nélkül visszaküldve”.

K. n., idegen kézírással, 20 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 100.]

e) CZUCZOR GERGELY: *A' be, ben, ből, hoz, ig, ra, ról ragú nevek' viszonyairól*.

3 tisztázata. I. példány következő oldalain Vörösmarty Mihály széljegyzetei: 1., 2. f. r., 3. f. r–v. –II. 1. oldalon Toldy Ferenc megjegyzése: Czuczor dolgozata Nagy János jegyzéseivel”. – III. 1. oldalon Toldy Ferenc megjegyzése: Czuczor dolgozata Fábián jegyzéseivel”.

K. n., idegen kézírással, 20 f.

g) FÁBIÁN GÁBOR–VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Szókötési töredékek*. K. n., Fábíán Gábor kézírása, címadás Vörösmarty Mihály kézírásával, 14 f., a 13. f. r. -n Toldy Ferenc autográf jegyzete. Vörösmarty Mihály autográf széljegyzetei a következő oldalakon: 1. f. r–v., 2. f. r., 3. f. r–5. f. r., 7. f. r–8v., 9. f. r., 10. f. r–12. f. r.

2/1842

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: [Javaslat.] 1842ⁱ *nagyjuttalom*.

Nagydióra ajánlja Kovács Pál *Beszélyfüzérét*.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 101.]

19/1842

1. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. A' Hétmagyar című három felvonásos vígjátékról. Szerzője Czeglédy Cseh Károly*.

Pest, 1842. aug. 16., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 98.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. Az 1842ⁱ nyelvtani pályamunkákról*.

Pest, 1842. nov. 10, autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 102.]

117/1842

Választmányi jelentés a 1843-diki jutalomért versenyző vígjátékokról.

Aláírta: Fáy András, Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely, jegyző: Bajza József.

Pest, 1842. nov. 22., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 138.]

130/1842

A Magyar Tudós Társaság Játékszíni Választmányának jelentése. Aláírta: Fáy András, Bajza József, Vörösmarty Mihály, Schedel [Toldy] Ferenc, jegyző: Gaál József.

Pest, 1842. nov. 22., Gaál József kézírása, 2 f. [Kritikai kiadásban nem szerepel.]

136/1842

SCHEDEL [TOLDY] FERENC körlevele Teleki József Erdély kormányzójává történt kineveztetése alkalmából létrejövő küldöttség ügyében.

Láttamozta többek közt Vörösmarty Mihály.

Pest, 1842. jan. 14., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 100., jegyzetben említve.]

203/1842

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája 438 Ft-ról.

Pest, 1842. jan. 9., autográf, 1 f. [A német–magyar zsebszótár után; Kk 16. *Akadémiai iratok*, *Vörösmarty saját kezűleg írt nyugtái* 164.]

70/1843

A' magyar szókötés főbb szabályai. A' Magyar Tudós Társaság' külön használatára. Budán, A' M. Kir. Egyetem' betűivel. M. DCCC. XL. III.

Kézirattöredék. Az *Előszó* ismeretlen kéz írása, a kéziratok részek Jászay Pál kézírása, a *Műszók* c. jegyzék Nagy János kézírása, 32 f.

Vörösmarty Mihály autográf kiegészítései, széljegyzetei a következő oldalakon: 4. f. r–v., 6. f. r–7 f. r., 8. f. v–9. f. r., 10. f. r–14. f. v., 17. f. v–18. f. r., 19. f. r–21. f. v., 23. f. v–26. f. v., 27. f. r–28. f. v. [Teljes munka megjelenése: *A' magyar szókötés főbb szabályai: A magyar tudós társaság' külön használatára*, 1843, 7, 129 p., 2. jav. kiad. 1852, VI, 96 p.; Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139b. A Kk a kéziratot nem írja le, szövegét nem közli, így Vörösmarty Mihály autográf jegyzéseit sem említi.]

74/1843

SCHEDER [TOLDY] FERENC körlevele a Játékszíni Választmány tagjaihoz. Láttamozta Vajda Péter, Bajza József, Vörösmarty Mihály, Nagy Ignác, Garay János.

Pest, 1843. jan. 4., ismeretlen kéz írása, Toldy Ferenc aláírásával, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok* 103., jegyzetben említve.]

76/1843

SCHEDER [TOLDY] FERENC körlevele a Magyar Tudós Társaság tagjaihoz. Láttamozta többek közt aláírásával Vörösmarty Mihály.

Pest, 1843. máj. 2, ismeretlen kéz írása, Toldy Ferenc aláírásával, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok* 103., jegyzetben említve.]

110/1843

Jelentés a Gorove-jutalom tárgyában.

Aláírók: Czuczor Gergely, Fáy András, Bajza József, Győry Sándor, Stettner [Zádor] György, Vörösmarty Mihály, Luczenbacher [Érdy] János, jegyző: Jászay Pál. K. n., ismeretlen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 141.]

116/1843**1. HELMECZY MIHÁLY tagajánlása.**

Aláírták még: Fáy András, Szilasy János, Kiss Károly, Horváth Cyrill József, Péczely József, Horváth Mihály, Hetényi János, Vásárhelyi Pál, Luczenbache [Érdy] János, Bugát Pál, Szontagh Gusztáv, Vörösmarty Mihály, Fábián Gábor, Stettner [Zádor] György, Jászay Pál, Nagy János, Schedel [Toldy] Ferenc, Zsoldos Ignác, Gebhardt Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: br. Kemény Zsigmond levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

2. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Stettner [Zádor] György, Jerney János, Vörösmarty Mihály Fábián Gábor, Vásárhelyi Pál, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Vachott Sándor levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

3. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Jerney János, Vörösmarty Mihály, Kiss Károly, Vásárhelyi Pál, Sztrokay Antal, Czuczor Gergely, Schedel [Toldy] Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Kuthy Lajos levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

4. BAJZA JÓZSEF tagajánlása.

Aláírták még: Stettner [Zádor] György, Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely, Sztrokay Antal, Gebhardt Ferenc, Zsoldos Ignác, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: br. Jósika Miklós tiszteleti tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

5. HORVÁTH MIHÁLY tagajánlása.

Aláírták még: Bugát Pál, Szontagh Gusztáv, Vállas Antal, Vásárhelyi Pál, Péczely József, Balogh Pál, Kiss Károly, Jerney János, Tarczy Lajos, Luczenbacher [Érdy] János, Czuczor Gergely, Gebhardt Ferenc, Vörösmarty Mihály, Sztrokay Antal, Fáy András, Schedel [Toldy] Ferenc, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Bat-sányi János levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

6. JERNEY JÁNOS tagajánlása. Aláírták még: Kiss Károly, Vásárhelyi Pál, Vörösmarty Mihály, Tarczy Lajos, Czuczor Gergely, láttamozta gr. Teleki József. Ajánlott: Gorove István levelező tagnak.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 139a.]

117/1843

Az 1842. évben megjelent magyar munkákra vonatkozó nagyjutalmi (200 db arany) bizottsági jelentés.

Aláírók: Fáy András, Vörösmarty Mihály, Stettner [Zádor] György, Bajza József, Luczenbacher [Érdy] János, Czuczor Gergely, Győry Sándor, Péczely József, jegyző: Jászay Pál.

K. n., Jászay Pál kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 142.]

118/1843

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. A 1842-iki nagyjutalomról.*

Aláírta még: Fábíán Gábor.

A nagyjutalmat br. Eötvös József *A karthausi* c. műve részére ajánlják.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 104.]

124/1843

Nyelvtudományi pályakérdések.

Aláírók: Nagy János, Fábíán Gábor, Balogh Pál, Czuczor Gergely, Vörösmarty Mihály.

K. n., Czuczor Gergely kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 143.]

131/1843

Tudósítás az 1843-diki pályaszínművekről.

Aláírók: Fáy András, Bajza József, Czuczor Gergely, Vörösmarty Mihály, jegyző Schedel [Toldy] Ferenc.

Pest, 1843. okt. 4., idegen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 140.]

177/1843

SCHEDER [TOLDY] FERENC levele VÖRÖSMARTY MIHÁLYNAK.

H. n. 1843. jún. 12., idegen kéz írása, fogalmazvány, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 5.]

4/1844

Vélemény az 1844-diki jutalomért versenyző vígjátékokról.

Aláírók: Czuczor Gergely, Vörösmarty Mihály.

Győr, 1844. nov. 5., Czuczor Gergely kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 144.]

33/1844

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. Az 1843-i nagyjutalom.*

Javasolt munkák: Fáy András munkái I. és II. köt.; Garay János versei; br. Jósika Miklós: *Zrínyi a költő*, 1843; Fogarasi János: *A magyar nyelv szelleme*, 1843. Pest, 1844. dec. 16., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 105.]

37/1844

1. SZÉCHENYI ISTVÁN, gr. tagajánlása.

Aláírták még: Schedel [Toldy] Ferenc, br. Eötvös József, Fáy András, Döbrentei Gábor, Nagy János, Kubinyi Ágoston, Kiss Károly, Vásárhelyi Pál, Tarczy Lajos, Fogarasi János, Vörösmarty Mihály, Balásházy János, Luczenbacher [Érdy] János, Frivaldszky Imre, Szontagh Gusztáv, Gebhardt Ferenc. Ajánlott: Mészáros Lázár levelező tagnak.

K. n., gr. Széchenyi István kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

2. VÖRÖSMARTY MIHÁLY: „A’ Magyar Szótár’ szerkesztőjéül ajánlom...”

Aláírták még: Luczenbacher [Érdy] János, Gebhardt Ferenc, gr. Széchenyi István, Szalay László. Ajánlottak: Czuczor Gergely és Stettner [Zádor] György, „vizsgáló”-nak: Fogarasi János.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

3. EÖTVÖS JÓZSEF, br. tagajánlása.

Aláírták még: Luczenbacher [Érdy] János, Tarczy Lajos, Győry Sándor, Bugát Pál, Sztrokay Antal, Gebhardt Ferenc, Vállas Antal, Bajza József, Balogh Pál, Fogarasi János, Szalay László, Kiss Károly, Fáy András, Szontagh Gusztáv, Vörösmarty Mihály, gr. Széchenyi István. Ajánlott: gr. Teleki László tiszteleti tagnak.

K. n., Eötvös József kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

4. BUGÁT PÁL tagajánlása.

Aláírták még: Luczenbacher [Érdy] János, Vörösmarty Mihály, Frivaldszky Imre, Kiss Károly, Nagy János, Kubinyi Ágoston, Győry Sándor, Szontagh Gusztáv, Gebhardt Ferenc, Döbrentei Gábor, Sztrokay Antal, Vállas Antal, gr. Széchenyi István. Ajánlott: Nagy Márton levelező tagnak.

K. n., Bugát Pál kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

5. KUBINYI ÁGOSTON tagajánlása.

Aláírták még: Tarczy Lajos, Vörösmarty Mihály, Fáy András, Frivaldszky Imre, Fogarasi János, láttamozta gr. Széchenyi István. Ajánlott: Tóth Mihály levelező tagnak.

K. n., Kubinyi Ágoston kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

6. DÖBRENTAI GÁBOR tagajánlása.

Aláírták még: br. Eötvös József, Vállas Antal, Kiss Károly, Szontagh Gusztáv, Bugát Pál, Fogarasi János, Sztrokay Antal, Gebhardt Ferenc, Nagy János, Vörösmarty Mihály, Balogh Pál, Kubinyi Ágoston, br. Jósika Miklós, gr. Széchenyi István, láttamozta gr. Széchenyi István. Ajánlott: Petrichevich-Horváth Lázár levelező tagnak.

K. n., Döbrentei Gábor kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 106.]

54a/1844

Az 1844-iki pálya-vígjátékok.

Aláírók: Fáy András, Vörösmarty Mihály, Schedel [Toldy] Ferenc, jegyző: Bajza József.

Pest, 1844. dec. 19., Bajza József kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 145.]

55/1844

VÖRÖSMARTY MIHÁLY–NAGY JÁNOS: *Nyelvtani pályakérdések.*

K. n., Nagy János kézírása, Nagy János és Vörösmarty Mihály aláírásával, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 146.]

60/1844

Az osztályok javaslatai az 1844. évi magyjutalomra méltó művekről.

Aláírók: Kubinyi Ágoston, Kiss Károly, Bajza József, Balogh Pál, Kállay Ferenc, Vörösmarty Mihály, Nagy János, jegyző: Tarczy Lajos.

Budapest [sic!], 1844. dec. 21., Tarczy Lajos kézírása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 147.]

87/1844

A magyar nyelvjárástan ügyében kiküldött bizottság jelentése.

Aláírók: Döbrentei Gábor, Vörösmarty Mihály, Bugát Pál, Fogarasi János.

Pest, 1844. nov. 22., ismeretlen kéz írása, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

138/1844

SCHEDER [TOLDY] FERENC körlevele a tagokhoz Filinger Leopold [Filinger Lipót] levelező tag elhunytáról és temetéséről.

Láttamozta többek között Vörösmarty Mihály.

Pest, 1844. dec. 7., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

223/1844

Bizottsági vélemény egy az Academia által kiadandó Kézi-Szótár iránt.

Aláírók: Bajza József, Balogh Pál, Vörösmarty Mihály, Bugát Pál, Fogarasi János, Scheder [Toldy] Ferenc.

Pest, 1844. dec. 7., idegen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 148. A korábbi jelzetet közli: 1c/1842.]

224/1844

VÖRÖSMARTY MIHÁLY és NAGY JÁNOS levele az AKADÉMIÁNAK.

Kéri, hogy Czuczor Gergely és Fábián Gábor is velük dolgozhasson a nyelvtani munkálatokban.

Pest, 1844. dec. 23., Nagy János kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 149. A korábbi jelzetet közli: 1c/1842.]

1/1845

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Nyelvtudományi pályairatok.*

Pest, 1845. nov. 10., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 108.]

57/1845

A „*Magyar Szótár* szerkesztésének elintézésére kiküldött választmány” jelentése.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely, Scheder [Toldy] Ferenc.

Pest, 1845. jún. 30., ismeretlen kéz írása, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 150.]

93/1845

A *Zsebszótár* szerkesztőinek járó tiszteletdíj ügyében beadvány az Igazgató Tanácshoz.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Bugát Pál, Antal Mihály, Scheder [Toldy] Ferenc, Bajza József.

K. n., Bajza József kézírása, 2 f. Rajta Széchenyi István autográf megjegyzése és aláírása. (A kíváнат teljesítését elrendeli.) [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 151.]

153/1845

Javaslat. „A XVI. nagygyűlés. 1845. hetedik ülés november 20-án.”

A jegyzőkönyvkivonat szerint az 1830-ban megjelent munkák közül Vörösmarty Mihály *Bujdosók* c. művét ajánlja az első helyen a Nyelvtudományi bizottság Marczibányi-jutalomra, másodikon Széchenyi István *Hitel* c. munkáját a Philoszophiai s társadalmi bizottság.

Ismeretlen kéz írása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akadémiai jutalmakra való ajánlásai*, 14.]

171/1845

SCHEDER [TOLDY] FERENC körlevelének fogalmazványa az I. osztály rendkívüli ülésének tárgyában.

Címzettek: Balogh Pál, Czuczor Gergely, Fábíán Gábor, Jászay Pál, Nagy János, Szemere Pál, Vörösmarty Mihály.

Pest, 1845. júl. 16., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

2/1846

Nyelvtudományi osztály tagajánlásai.

Aláírók: Fáy András, Vörösmarty Mihály Nagy János, Czuczor Gergely, Scheder [Toldy] Ferenc. Levelező tagnak ajánlottak: Szilágyi István, Szvorényi József, Repiczky János, tiszteleti tagnak: Kis Pál.

K. n., Nagy János kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 152.]

16/1846

Nyelvtudományi Osztály feljegyzése a Marczibányi-jutalomra ajánlott, „nyelvünk dialectusainak összegyűjtésé”-vel kapcsolatos pályakérdéséről.

Aláírók: Scheder [Toldy] Ferenc, Czuczor Gergely, Nagy János, Vörösmarty Mihály.

K. n., Nagy János kézírása, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

73/1846

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény. Általános magyarosítási javallat' (javaslat) című értekezéséről.*

Pest, 1846. máj. 12., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 109.]

131/1846

SCHEDER [TOLDY] FERENC levélfogalmazványa VÖRÖSMARTY MIHÁLYnak és CZUCZOR GERGELYnek.

Kikéri véleményüket Elsasser Ferdinánd *Általános magyarosítási javallatt* c. értekezéséről. Ld. RAL 73/1846.

Pest, 1846. máj. 4., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

149/1846

JOHANN ROMBAUER levele az AKADÉMIAÁnak

Három akadémikusról készített képét ajánlja fel, köztük Vörösmarty Mihályét.

Eperjes, 1846. jún. 11., autográf, 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

193/1846

VÖRÖSMARTY MIHÁLY nyugtája 125 Ft-os negyedévi rendestag-fizetéséről.

Pest, 1846. jún. 30., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

209/1846

SCHEDER [TOLDY] FERENC meghívója Vásárhelyi Pál rendes tag temetésén való részvételre.

Láttamozta többek közt Vörösmarty Mihály.

Pest, 1846. ápr. 10., autográf, 1 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

78/1847

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Honosítás.*

K. n., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 110.]

88/1847

Nyelvtudományi jutalomkérdési javaslat.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, Balogh Pál, Czuczor Gergely, Toldy Ferenc.

K. n., Ring Adorján kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 153.]

102/1847

A „Magyar Szótár miben létének megvizsgálására” kiküldött bizottság jelentése.

Aláírók: Balogh Pál, Vörösmarty Mihály, Toldy Ferenc.

Pest, 1847. dec. 18., Balogh Pál kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 154.]

116/1847

Fogalmazványtöredék.

Aláírók: Vörösmarty Mihály, br. Eötvös József, jegyző: Szalay László. Ujváry Mihály hites ügyvéd alapítvány-felajánlásával kapcsolatos iratok között.

K. n., Szalay László kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 155.]

138/1847

Nyelvtudományi osztály tagajánlásai.

Aláírták: Vörösmarty Mihály, Toldy Ferenc, Szemere Pál, Czuczor Gergely. Levelező tagnak ajánlottak: Repiczky János, Szöllősy Ferenc, Hermann Kellgren (Vörösmarty Mihály *Szózat* c. versének fordítója).

394/1847

Kis Gyűlés, június 14. 1847. Philosophiai osztály részére, Schedius Lajos igazg. és tisztt. tag helyettes-elnökölete alatt.

Döbrentei Gábor a német „Witz” szónak magyar elnevezésére értekezést olvasott, és „éle” szavat ajánlott „élce” helyett. Többek közt Vörösmarty Mihály, Toldy Ferenc és Erdélyi János hozzászólásának ismertetése. Összeállította, lejegyezte Gyurits Antal.

K. n., 6 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III. 5.]

34/1848

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény »Introduzione allo studio della lingua ungherese«* [Olasz–magyar nyelvtan] c. műről.

Pest, 1848. jan. 12., autográf, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 112.]

42/1848

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény.*

Márkodi Márton cikkéről és az összetett betűk egyesítéséről.

K. n. [1848. febr. 7.] autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 113.]

52/1848

Idegen kitételek, melyek magyarul kifejezés végett a tagok figyelmébe ajánltnak.

Toldy Ferenc összeállítása.

Egyes ceruzával írt javaslatok feltehetően Vörösmarty Mihály kézírásával.

K. n., 2 f. [A kritikai kiadásban nem szerepel.]

83/1850

Nyugta Vörösmarty Mihály részére a zsebszótári részesedés címén felvett 7 Ft 12 krajcárrol.

Toldy Ferenc írta alá a távol lévő Vörösmarty Mihály nevében.

Pest, 1850. dec. 31., Toldy Ferenc kézírása, 1 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 157–169. Jegyzetek közt közölve (775. p.).]

88/1850

TOLDY FERENC: *Vörösmarty*. Fogalmazvány.

K. n., autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, III., *Vörösmartyval kapcsolatos jegyzőkönyvi kivonatok és titoknoki levelezés* 7.]

RAL – Számlák

Vörösmarty Mihály nyugtái.

1. 1831. ápr. 30. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 157.] 2. 1831. júl. 31. 3. 1831. nov. 2. 4. 1832. jan. 31. 5. 1832. ápr. 30. 6. 1832. júl. 31. 7. 1833. nov. 11. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 158.] 8. 1834. febr. 1. 9. 1834. máj. 1. 10. 1834. aug. 1. 11. 1834. nov. 1. 12. 1835. febr. 1. 13. 1835. máj. 1. 14. 1835. júl. 31. 15. 1835. nov. 1. 16. 1836. jan. 31. 17. 1836. máj. 1. 18. 1836. aug. 1. 19. 1836. okt. 31. 20. 1837. jan. 31. 21. 1837. ápr. 30. 22. 1837. aug. 1. 23. 1837. nov. 2. 24. 1837. dec. 31. 25. 1838. márc. 31. 26. 1838. júl. 1. 27. 1838. okt. 1. 28. 1838. dec. 31. 29. 1839. ápr. 1. 30. 1839. jún. 30. 31. 1839. szept. 30. 32. 1839. nov. 25. 33. 1839. dec. 31. 34. 1840. ápr. 1. 35. 1840. okt. 1. 36. 1841. jan. 1. 37. 1841. ápr. 1. 38. 1841. jún. 30. 39. 1841. szept. 30. 40. 1841. dec. 31. 41. 1842. ápr. 1. 42. 1842. júl. 1. 43. 1842. szept. 30. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 165.] 44. 1842. nov. 29. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 166.] 45. 1843. jan. 1. 46. 1843. ápr. 2. 47. 1843. júl. 1. 48. 1843. okt. 1. 49. 1844. jan. 4. 50. 1844. márc. 31. 51. 1844. júl. 2. 52. 1844. okt. 1. 53. 1845. jan. 1. 54. 1846. ápr. 1. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 167.] 55. 1846. okt. 1. 56. 1846. dec. 31. 57. 1847. márc. 31. 58. 1847. júl. 1. 59. 1847. okt. 18. 60. 1847. dec. 31. 61. 1848.

márc. 31. 62. 1848. júl. 1. 63. 1848. dec. 31. 64. 1851. máj. 12. (1851. ápr. 1.) [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 168–169.] 65. 1851. dec. 31. 66. 1852. márc. 31. 67. 1852. júl. 1. 68. 1852. okt. 1. 69. 1852. dec. 31. 70. 1853. júl. 1. 71. 1853. szept. 30. 72. 1854. márc. 18. 73. 1854. jún. 30. 74. 1854. szept. 30. 75. 1854. dec. 31. 76. 1855. ápr. 1. 77. 1855. jún. 30. 78. 1855. szept. 14. 79. 1855. nov. 30. „Vörösmartyné” aláírással. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, 157–169. Jegyzetek közt említve. (775. p.).]

1/1855

NAGY JÁNOS: *Vélemény az 1843-tól egész 1848-ig megjelent, s a nyelvtudományi osztály körébe tartozó munkákról, melyek az academiai nagy és mellékjuttalmakra pályázhatnak.*

Többek között Vörösmarty Mihály összes műveiről.

Szombathely, 1855. okt. 25. Autográf, 2 f. [Kk 16. *Akadémiai iratok*, Függelék, I. *Vörösmarty műveinek akademiai jutalmakra való ajánlásai* 15.]

92/1855

TOLDY FERENC körlevele Vörösmarty Mihály elhunytáról a tagokhoz.

Láttamozták: Gebhardt Xavér Ferenc, Győry Sándor, Szemere Pál, br. Kemény Zsigmond, Balogh Pál, Fényes Elek, Jakab István, Kiss Ferenc, Kállay Ferenc, Szőnyi Pál, Barabás Miklós, Jerney János, Császár Ferenc, Deák Ferenc, Bajza József, Székács József, Nendtvich Károly, Bártfay László, Mátray Gábor, Reguly Antal.

Pest, 1855. nov. 19., Ring Adorján kézírása, 1 f.

97/1855

Vörösmarty-árváknak a Helytartótanács nem engedélyezi az országos gyűjtést.

Buda, 1855. dec. 7. Egykorú, ismeretlen kéztől származó másolat, 2 f. Mellette Ring Adorján másolata, 2 f.

1292/1865

DESSEWFFY EMIL, gr. levele gr. FESTETICS TAS[Z]ILÓnak.

Köszönet a Vörösmarty-szoborra adott 2000 Ft-ért.

Pest, 1865. febr. 14., 1 f.

Körlevél
a Magyar Académia Tagjaihoz.

Vörösmarty Mihály meghalt.

Semete november 21. délután 3 órákor.

Az Académia, illetéleg határozta el egy testben jeleni
meg az ináczes ezen fő díjé, a legnagyobb magyar költő,
zetemei elakasztatásánál.

E végre az előzjövessel az Académia teremében nov.
21. felhárónig, s a kiindulás a szilvesztes Elnökség ve-
zetése alatt lesz.

Az Elnökség s az Académia minden list, rendez
és lev. tagjai jelentésére kámbot:

Köls az Académiaénak nov. 19. tartott ülésébe, 1855.

Oláfas: Felhardt

Semere

Kemény Rigmund

Dalgyi Pál

Sigolya hogy brassje mit ny
re jelut.

Fényes Elek

Vakab János

W. F. Fényes
Lottabai Károly

Látram Gyöngy Pál mk.

Barabás Miklós

Az Elnök rendeletéből.

Toldy Ferenc

Dene, János
W. F. Fényes

Deák Ferenc

Lugosy

Dajka

Lipkai

Wendrich

Látram

W. F. Fényes

Reguly

Toldy Ferenc körlevele Vörösmarty Mihály elhunytáról a tagokhoz, 92/1855

1389/1865

VAY MIKLÓS, ifj. br. levele gr. DESSEWFFY EMILnek.

Vörösmarty Mihály szobrát küldi Bécsből.

Golop, 1865. ápr. 26., 1 f.

176/1866

SPLÉNYI HENRIK, br. [szoborbizottmányi elnök] levele a MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIÁNAK

Meghívja az Akadémiát a máj. 8-án tartandó, Vörösmarty-szobor leleplezési ünnepélyre.

Székesfehérvár, 1866. márc. 11., 2 f.

226/1866

SCHWARCZ GYULA levele ARANY JÁNOSNAK.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiai küldöttségbe jelentkezik.

Székesfehérvár, 1866. ápr. 6., 2 f.

232/1866

SZÉKÁCS JÓZSEF levele ARANY JÁNOSNAK.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiai küldöttségbe jelentkezik.

Pest, 1866. ápr. 9., 2 f.

242/1866

PAUER JÁNOS levele ARANY JÁNOSNAK.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiai küldöttségbe jelentkezik.

Székesfehérvár, 1866. ápr. 11., 2 f.

245/1866

TÓTH KÁLMÁN levele ARANY JÁNOSNAK.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiai küldöttségbe jelentkezik.

Pest, 1866. ápr. 10., 2 f.

248/1866

PEREGRINY ELEK levele ARANY JÁNOSnak.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiái küldöttségbe jelentkezik.

Buda, 1866. ápr. 11., 2 f.

254/1866

NENDTVICH KÁROLY levele ARANY JÁNOSnak.

A székesfehérvári Vörösmarty-szoborünnepélyre menendő akadémiái küldöttségbe jelentkezik.

Buda, 1866. ápr. 12., 2 f.

307/1866

ZSÖMBÖRY EDE [Székesfehérvár főbírája] levele ARANY JÁNOSnak.

A Vörösmarty-szobor felavatása ünnepségének programját küldi, s mellékeli Ipolyi Arnold, Fábián Gábor és Torma Károly részére a jegyeket, ill. kéri, hogy az akadémiái küldöttség indulása idejét táviratozzák meg. A megküldött program nincs a levél mellett.

Székesfehérvár, 1866. máj. 3., 2 f.

404/1866

SPLÉNYI HENRIK, br. levele a MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA-nak

Küldi azon emlékirat egyik eredeti példányát, mely a székesfehérvári Vörösmarty-szobor talapzatára letétetett. Csak a kísérőlevél.

Székesfehérvár, 1866. máj. 28., 2 f.

89/917/1866

ARANY JÁNOS körlevele a MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA tagjaihoz.

A Vörösmarty-szobor székesfehérvári, 1866. máj. 6-i leleplezése tárgyában. Fogalmazvány. Ld. még a kinyomtatott körlevelet: RAL 1056/1866.
„Kelt a M. T. Akadémia 1866 márcz. 19-i üléséből”, autográf, 1 f.

125/917/1866

ARANY JÁNOS levele br. SPLÉNYI HENRIKnek.

Köszönet a Vörösmarty-szobor felavatásáért. Fogalmazvány.

Pest, 1866. máj., autográf, 1 f.

159/917/1866

ARANY JÁNOS levele br. SPLÉNYI HENRIKnek.

Köszönet a székesfehérvári Vörösmarty-szobor alapítólevelének megküldéséért.

Fogalmazvány.

Pest, 1866. júl., autográf, 1 f.

1010/1866

FEKETE JÁNOS [szoborbizottsági jegyző] levele ARANY JÁNOSnak.

A székesfehérvári Vörösmarty-szobor 1866. máj. 6-i avatási ünnepségén elhangzó szónoklatok rendjét közli.

Székesfehérvár, 1866. ápr. 8., 2 f.

1012/1866

TARCZY LAJOS levele ARANY JÁNOSnak.

A székesfehérvári Vörösmarty szoborünnepélyre menendő akadémiai küldöttségbe jelentkezik.

Pápa, 1866. ápr. 1., 2 f.

1056/1866

ARANY JÁNOS körlevele a MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA tagjaihoz.

A Vörösmarty-szobor székesfehérvári, 1866. máj. 6-i leleplezése tárgyában.

Nyomtatvány. Rajta Tóth Lőrinc kézírásos nyilatkozata.

„Kelt a M. T. Akadémia 1866 márcz. 19-i üléséből”, 1 f.

543/1874

SZŐGYÉNY LÁSZLÓ levele ARANY JÁNOSnak.

Vörösmarty Mihály arcképét kéri lemásoltatás végett. A levélen Arany János autográf megjegyzése.

H. n. [1874. jún. 13.] 2 f.

Vegyes 2-r. 40/II/XIX.

A Magyar Tudományos Akadémia Játékszíni Választmányának jegyzőkönyvei.
Benne adalékok Vörösmarty Mihálynak a választmányban betöltött szerepéhez.
H. n., 1837–1841., 38 f.

Gergely Pál:

Vörösmarty a Kisfaludy Társaságban

Átdolgozta, kiegészítette és a jegyzeteket írta:
Horányi Károly

1.

Vitkovics Mihályhoz, akinek házában gyakran szállt meg Kazinczy, Kölcsey s a péceli birtokáról Pestre látogató Szemere Pál, 1825-től fogva sűrűn ellátogatott Vörösmarty Mihály, akit az aggastyán fiaként szeretett. Az ő baráti köre tisztelte legtovább Kazinczy antikizáló, de mégis nyelvújító szellemét. Egyszer csak bombaként csapott körükbe a romantikusok s főleg a nagy tehetségű Kisfaludy Károly zajos színpadi sikere. Nagyhíd utcai lakásán (melyet egy csizmadia családjánál bérelt) gyakran gyülekeztek az ifjú írók, köztük Vörösmarty is. Szegényes udvari otthonát valóságos irodalmi központtá varázsolták az Aurora munkatársai: Bajza József, Schedel (Toldy) Ferenc, Stettner (Zádor) György, Helmezy Mihály; megbeszélték az Aurora-kötetek tartalmát, egymással versengve új szavakat is gyártottak, s új írókat fedeztek föl. Ez a baráti társaság varázsolta Pestet a magyar irodalom igazi fővárosává és élesztette a hazafiság tüzeit az egyre szélesebb körű olvasóközönség kebelében. Ennek a tűznek egyik legszenvedélyesebb, legnagyobb tehetségű élesztője volt Vörösmarty.

A megpezsdült, fiatalos lendületű irodalmi életnek másik fő centruma az Üllői út 18. sz. alatti Károlyi György-féle házban lakó Bártfay László otthona volt. Mint a gróf ügyésze és bizalmasa (s később akadémiai tagtársa) a legjobb írókkal tartott barátságot, s az Aurorásokat gyakran meghívta lakásába, hogy ne szorongjanak Kisfaludy kis otthonában. Sok versét olvasta föl Vörösmarty ebben a szalonban. Odavitte legújabb híreit a világot járó Helmezy, és világ-irodalmi témákról, magyar műalkotásokról éppoly lelkes viták folytak, mint a szómagyarító Bugát Pál gyakran nevetséges szóficamáiról.

A Bártfay családi szalon az írókon kívül a legjobb színészeknek és képzőművészeknek is találkozóhelye lett. Hogy csak néhányat említsünk: Szigligeti Ede,

Lendvay Márton, Megyeri Károly, Szentpétery József, Egressy Béni, avagy a beérkezett képzőművészek közül például Ferenczy István és Barabás Miklós, aki egy akvarellen is megörökítette a házigazdát. Megfordult Bártfayéknál Horvát István is, mesélgetve az ősmagyar világról; talán Vörösmarty is meríthetett ötleteket az ő rajongó képzeletvilágából...

A sok szakállas tudós és író között szinte világított a néha betoppanó Czuczor Gergely tisztelendő úr borotvált arca és a bajszos, zömök ifjú tudós, a polihisztor Schedel Ferenc, aki már legelső, Aurorabeli versei alatt, 1827-ben használta Toldy nevét, de hivatalosan csak 1847-ben magyarosított erre. Olykor az agg Virág Benedek is átjött a hajóhídon tabáni házából, az Apród utcából, hogy a fiatal írókkal ismerkedjék.

Mennyi előkészület és Bártfay lángoló lelkesedése kellett a magyar irodalom egységéért, hogy épp az ő otthonában jöjjön létre 1830. február 18-án a magyar irodalom két vezéralakjának, Kazinczynak és Kisfaludy Károlynak kibékülése, elvi ellentéteik összehangolása. Irodalomtörténeti jelentőségű ez a kézfogás! Orlai Petrich Soma nagyméretű olajfestményen örökítette meg ezt.

Bártfayné Mauks Jozefin volt e irodalmi szalon háziasszonya; Kazinczy a tőle kapott négy facsemetét ültette el széphalmi kertjében, leendő sírja köré. Ebben a hamisítatlan biedermeier-szalomban hozták létre Kisfaludy leghűbb barátai, halála után pár évvel azt a Kisfaludy Társaságot, amely 120 éven át irodalmi életünk egyik igen tekintélyes testülete lett.¹

Kisfaludy 1830. november 21-én hunyt el Váci utcai lakásán, a Kappel-házban.² Halálos ágyánál fogadták meg barátai, hogy emlékére irodalmi kört létesítenek, s már 1831 januárjában összefogtak tízen mesterük összes művének kiadására; szobrának felállítására pedig Emléktársaságot alakítottak. Országos gyűjtésükről évente adtak ki összeállítást, a szobortervet pedig (Ferenczy István

1 A kezdetekről ld. Toldy Ferenc: *Irodalmi társasköreink emlékezete: Bessenyeitől Kisfaludy Károly köréig*, Budapesti Szemle, 1875, VIII. k., 1–15. p.; Kéký Lajos: *A Kisfaludy-Társaság története (1836–1936)*, in *A százéves Kisfaludy-Társaság*, tan., szerk. Kéký Lajos, Bp., Franklin Társulat, 1936, 9–22. p.

2 A Váci utca 19. sz. alatti kétemeletes házban volt egy emléktábla a következő szöveggel: „Itt hunyt el 1830. november 21-én a mester, Kisfaludy Károly és 1855. november 19-én pedig a mesternél is nagyobb tanítvány, Vörösmarty Mihály.” A ház két emelete a II. világháborúban elpusztult, s a táblát áthelyezték a megtartott földszintre, ahol egy ideig a Kedves nevű presszó működött 1966-ig, a ház lebontásának időpontjáig.

rajzát) az Aurora 1833. évi kötetében közölték. A gyűjtésről és az említett mozgalomról többször megemlékeztek levelezésükben.³

Gyűjtőíveik és pontos számadásaik közül több meg is jelent a Jelenkor hasábjain, vagy alkalmanként különlenyomatokon jutottak el a nagyközönséghez, melyekből hármat találtunk a régi, Schedel–Toldy-féle jegyzetek s akadémiai számlák iratcsomóiban.⁴

Fábián Gábor türelmetlenül kérdezte Vörösmartytól 1831. február 2-i levelében: „Kisfaludy Monumentumával hogy vagytok? Semmi jelentéseket e felől nem olvastam. – Ha valamit akartok, siessetek; míg még a veszteség első érzete uralkodik a keblekben. Ha ez idővel megszűnik, hidegség és feledés áll helyébe.”⁵ Első jelentésük 1831-ben a Tudományos Gyűjteményben jelent meg.⁶ A már Bajza által szerkesztett Aurora 1832. évi s többi kötetei is foglalkoznak Kisfaludy emlékével.⁷ Az Értesítő 1832. március 28-i számában 17 beküldő révén 153 személy adománya gyűlt össze, „s így öszveleg” 1610 Ft és 35 Kr. Kimagaslik ebből Schedel Ferenc, Bártfay László és Forgó György orvos (Pest főorvosa) száz-száz forintos adománya, majd a Wesselényitől küldött 50 Ft után következik Vörösmarty 25 Ft-os adománya. Még egy „névtelen asszonyság” is küldött szerény 2 Ft-ot.⁸

3 Ld. *Vörösmarty Mihály levelezése*, s. a. r. Brisits Frigyes, Bp., Akadémiai Kiadó, 1965 (Vörösmarty Mihály összes művei 17–18.).

4 MTA KIK Kézirattár, RAL 184/1835.

5 MTA KIK Kézirattár, K 1/75. Megj.: *Vörösmarty Mihály levelezése, i. m.*, 1965, I, 9.

6 *Jelentés: Kisfaludy Károly minden Munkáiról s felállítandó Emlékéről*, Tudományos Gyűjtemény, 1831, VII. köt., 119–121. p.

7 Az Aurora 1832-es kötetének címlapja után látható egy metszet Kisfaludy Károly szobráról és környezetéről. A *Rezek magyarázata* elnevezésű rovatban az alábbi leírás csatlakozik a képhez: „A rajzolat egy ismeretes pesti vidéket mutat. A kisdud tónak túlsó partján álló bokrok elfedik a mélyen fekvő várost; ellenben a távolból Buda várhegye fejtőzik ki a tekintetnek. Megette balról a két ormú Sashegy s jobbról az, mely hajdan a rajta tanyázó Sváboktól vette nevét. Kisfaludy feltételes emléke azon szigetcské végére van gondolva, melyhez az ismert lánchíd vezet, sötét fákból körülborongva az alkony bájos fényében. A sétáló nép mulatságai, elszóródásai között is illetődve áll meg azon ünnepélyes árnyékozott alatt, melyet az érdem tisztelői a korán kidőlt munkás, lelkes hazafi emlékezetének szentelnek, örömmel tekintve vissza azon korra, melyben a koszorús fej elméje gazdagságából évenként téve le a honi oltárra becses áldozatait.” Ugyanebben a kötetben jelent meg Vörösmarty *A gyász-kíséret* c. Kisfaludyra emlékező verse (324. p.)

8 *Első tudósítás azon ajánlásokról, melyek a Kisfaludy Károlynak állítandó emlékre hazafilag tettek*, Értesítő (A Társalkodó társalapja), 21. sz. 1832. márc. 28. 1–2. p.

Közlük az Értesítőben, hogy Kisfaludy összes művei utolsó íveit nyomják már az Egyetemi Nyomdában; mégpedig először a vígjátékok három kötete s utána, már a Medárd-napi vásárkor a drámák kötetei jelennek meg; utána egy év alatt a többi. „Az előfizetés útja nyitva áll. A 10 kötet ára hat frt, finom velin-papíron pedig tíz frt. Újra védszárnyaidba ajánljuk, Nemes Haza ! kidőlt méltó fiad emlékezetét, újra figyelmedbe: Neked hagyott örökségét. Pesten, Martius 21. 1832. »A Kisfaludy Károly emlékére és munkáira ügyelő Társaság«: Bajza ügyvéd, a m. Tudós Társaság r. tagja, – Bártfay táblabíró, a m. Tud. Társaság lev. tagja s ellenőrije. – Bugát, kir. professor és a m. Tudós Társ. tagja. – Forgó Dr., Pest várm. főorvos, a m. Tud. Társ. tagja. – Helmeczy táblabíró, a m. Tudós Társ. pénztárnoka. – Schedel Dr., a m. Tudós Társ. r. tagja, – Stettner táblabíró, s a m. Tud. Társ. lev. tagja, Szalay, kir. professor, s a m. Tud. Társaság r. tagja. — Vörösmarty, ügyvéd, a m. tud. Társaság r. tagja. – Walther táblabíró, a gr. Károlyi nemzetség levéltárnoka.”⁹

„A’ Kisfaludy Károly’ emlékére s munkái kiadására ügyelő társaság” második tudósításában, 1833. december 22-én már arról számol be, hogy immár nemcsak a tízkötetes kiadvány (*Kisfaludy Károly összes munkái*) készült el, 2407 Ft költséggel, hanem „megépítették” a Kerepesi temetőben a költő síremlékét is, 171 Ft költséggel. A könyvek előfizetéséből s eladási áraiból eddig befolyt 3181 Ft 15 Kr bevételből levonván mindenféle kiadást, „a pénzbeli erő jelen állapota: 1175 Ft 19 Kr.” Minthogy azonban becslésük szerint a még eladatlan példányok értéke is több mint 2300 Ft, ezért szerződést kötöttek a már két évvel korábban közölt tervrajz szerint elkészítendő Kisfaludy-mellszoborra – mint az Értesítő mondja: „honunk első rangú szobrászával: Ferenczy István úrral, kinek e részbeni jeles tehetségeit a nemzeti múzeum, az esztergami [!], váli, pesti egyházak, a debreceni s esztergami könyvtárak, sok magányosak hajlékai –, mint végre önnön budai műterméből is ösmerheti a figyelmes hazai műbarát. Ezen egyezés következtében már most szerencséje van a társaságnak jelenthetnie, hogy *Kisfaludy Károly emléke immár munkában van*, s tavaszig annak eredetié gipszben, Budán a művész termeiben *már látható leszen*; sőt ha a megkívántató summa mintegy másodfél év alatt befolyand, *az elkészülve s felállítva*, 1835-diki nov. 21 d., mint Kisfaludy Károly elhunytától számított évötöd betöltével, le is fog lepleztethetni.” Végül közlik, hogy újabb aláírási íveket fognak küldeni

az ország nagyobb városaiban levő író- és tudósbarátaikhoz, akiknél a nagyközönség további adakozásaival siethet áldozatait leróni. Érdekessége ennek a névsornak, hogy egész sor akadémiai tag neve mellett egyszerű vidéki aljegyzők és tanítók is szerepelnek benne.¹⁰

A szobor felállítása a jelzett időben meg is történt a Nemzeti Múzeum kertjében, de a második világháború alatt az eredeti emlékoszlop és mellszobor tönkrement. A ma látható emlékművet 1955 után állította helyre a Fővárosi Tanács.

A megmaradt harmadik csomó gyűjtőívből kiderül, hogy 1835 márciusáig 61 gyűjtőívet küldtek vissza kisebb-nagyobb összegekkel, köztük például egy torontáli levéltáros (Bárány Ágoston) egymaga 1424 Ft-ot, Deák Ferenc „somogyi táblabíró” és követ 95 Ft-ot, Forgó György Pest megyei főorvos 270 Ft-ot, Hoblik Márton észéki főügyész 300 Ft-ot, Nyíry István sárospataki professzor 100 Ft-ot (majdnem mind diákadományokból), Péczely József debreceni professzor 157 Ft-ot, Schedel Ferenc 435 Ft-ot (ebből saját adománya 100 Ft), Sőtér Ferenc mosonyi főügyész 487 Ft-ot, Stettner György pápai professzor 50 Ft 50 krajcárt, Székács József eperjesi prof. 164 Ft-ot, Tagén János nagyváradai prépost 387 Ft-ot, Vécsei Pál zempléni alispán 104 Ft-ot, végül Vörösmarty 110 Ft-ot gyűjtött.¹¹

Eddigi gyűjtéseik végeredménye 9493 Ft. A szobor leleplezése és munkadíjainak kifizetése után a fennmaradt, közel 4500 Ft-ból akarták fönntartani Kisfaludy barátai ezt a szűkebb körű irodalmi „Emléktársaságot”, amiben 1836. július 14-én tartott megbeszélésükön állapodtak meg.¹² Toldy Ferenc és Bajza József Vörösmartyval együtt tett javaslatot a létrehozandó Kisfaludy Társaság alapszabályaira. „A Kisfaludy Károly emléke felállítására ’s munkái kiadására ügyelő társaság” 1836. november 12-én tartott gyűlése jegyzőkönyvének 6. pontja szerint a tagok megállapodtak az „alaprajz”-ban,¹³ megszövegezték alapszabály-tervezetüket.¹⁴ Ennek helytartótanácsi jóváhagyása még

10 Különlenyomat a Régi Akadémiai Levéltár anyagában: MTA KIK Kézirattár, RAL 184/1835/II. „A’ Kisfaludy Károly’ emlékére s munkái kiadására ügyelő társaság”-ot ez esetben Bajza József ügyész, Forgó György Pest vármegye főorvosa, Schedel Ferenc a pesti orvoskar tagja és Vörösmarty Mihály ügyész jegyezte.

11 *Harmadik tudósítás...*, Különlenyomat a Régi Akadémiai Levéltár anyagában: MTA KIK Kézirattár, RAL 184/1835/III.

12 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 30. p.

13 Ld. *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Első év 1837/8: Első egyszersmind Alkotó Ülés, 1837. febr. 6.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 1. p.

14 Ld. A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, I. kötet (1836–1840), Buda, 1841, XI–XVI.

kerek hat évig váratott magára; e baráti társaság (Bajza, Bártfay, Helmeczy, Toldy, Stettner és Vörösmarty) csak akkor érte el a célját. Tudvalevő volt, hogy mindnyájukat állandó rendőrbesúgó-i jelentések tették gyanúsakká a kormányhatóságok előtt.

A jóváhagyás reményében azonban időnként összejöttek. Már 1837 februárjában kibővítették baráti körüket: rendes taggá választották Kölcseyt, Fáy Andrást, Jósika Miklóst, Czuczor Gergelyt, Szalay Imrét, Szontagh Gusztávot, Szenvey Józsefet és Dessewffy Aurélt.¹⁵ Bajza és Toldy mellett Vörösmartyra bízott a Kisfaludy-emlékhely kialakításáról szóló jelentés megtetele.¹⁶

Alapszabályaik szerint – amely az Egyetemi Nyomdában, 1838-ban jelent meg, címlapján a Kisfaludy-sírra emlékeztető szarkofág rajzával – az igazgató (később: Elnök), jegyző és pénztárnok 3-3 évenként lesz újraválasztandó.¹⁷ Első igazgatónak a már országos tekintélyű Fáy Andrást, jegyzőnek pedig Tóth Lőrincet választották, aki ugyan ekkor még rendes tag sem volt – csak két év múlva vált azzá –, de működése az Akadémiában már ismertté vált. A legelső költői pályázatok bíráló bizottságába is meghívták Bajza, Dessewffy, Toldy, Szenvey és Vörösmarty rendes tagokkal együtt.¹⁸

A meglévő vagyonukat folyamatosan gyarapító adományokból jött össze alaptőkéjük, melynek kamataiból évente egy-egy tizaranyos jutalomdíjat tűzhettek ki az esztétika köréből, illetve egy költői jutalmat. Csak 1843-ban, alapszabályuk jóváhagyásakor alakultak át Kisfaludy Társaság „Magyar Szépirodalmi Intézet”-té, amihez az ötletet éppen Vörösmarty adta szépirodalmi könyvkiadási tervszerével. Alapszabályaik szerint csak ötven rendes tagot (meghívóikon ún. „munkás” tagoknak mondják) s legfeljebb 20 levelezőt rendszeresítettek. A Társaság első éveinek leírását (a töredékes iratanyag alapján) elsősorban a Kéky Lajos-féle *A százéves Kisfaludy-Társaság* c. kötet¹⁹ történeti összefoglalása,

15 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Első év 1837/8: Első egyszersmind Alkotó Ülés, 1837. febr. 6.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 7–8. p.

16 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Első év 1837/8: Első egyszersmind Alkotó Ülés, 1837. febr. 6.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 5. p.

17 *A' Kisfaludy-Társaság' szabályai és személyzete 1838*, Budán, A' M. Kir. Egyetem' betűivel.

18 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 38. p.

19 *A százéves Kisfaludy-Társaság*, tan., szerk. Kéky Lajos, Bp., Franklin Társulat, 1936, 512 p.

a megmaradt ülési jegyzőkönyvek,²⁰ valamint A Kisfaludy-Társaság Évlapjai²¹ nyomán tudjuk a következőkben röviden megkísérelni, különös tekintettel a Vörösmarty Mihály személyét is érintő adatokra.

1838. február 6-án, névadójuk születésnapján tartották első nyilvános „köz-ülésüket” a Tudós Társaság I. emeleti üléstermében: a Trattner-Károlyi-féle házban (egykori Urak utcájában, a ma Petőfi Sándor u. 3. sz. alatt). Ez volt ugyanis a mai akadémiai székház felépítéséig, 1865-ig, a Tudós Társaság ún. „bérelt szállása”.²² Ezen az első közülésen Széchenyi is megjelent az Akadémia képviselőjeként.²³ Fáy András tartotta a megnyitót, röviden ismertette megalakulásuk történetét, kiemelve, hogy a barátság és hála hozta létre a Társaságot.²⁴ A havonkénti felolvasó üléseket az Akadémia I. emeleti üléstermében tartották, februári közgyűléseiket pedig a közeli Vármegyeház dísztermében.

Irodalmi intézetüket, melyet a francia „Académie des Jeux floraux” mintájára kívántak szervezni,²⁵ lassanként országszerte úgy tekintették, mint a magyar írók „legfelsőbb írói fórumát”, s egyúttal előszobaként az akadémiai tagság felé. Hivatalos lapjuk az évente egy kötetben kiadott A Kisfaludy-Társaság Évlapjai volt, majd 1842-től hosszú időn keresztül kiadták a Nemzeti Könyvtárat is. Az 1865 után, az Akadémia székházában kapott két hivatali szobájuk éppen szemben volt a Halászbástyával. Ezek egyikében, a patkó alakú asztaláról elnevezett Patkós-teremben dolgozott 1933-tól Bartók Béla, majd Kodály Zoltán az akadémiai nagy népzenei kiadványsorozat előkészítésén.

A nyári három hónapos szünet kivételével rendszeren a heti ülésteremben tartották felolvasóüléseiket,²⁶ mégpedig eleinte a hónap utolsó csütörtökjén, majd 1869-től minden hó első szerda délutánján. A több mint 200 ülőhelyes terem

20 A Kisfaludy Társaság 1843 és 1848 közötti üléseiről készült jegyzőkönyvek fogalmazványai, illetve azok töredékei fennmaradtak a Kisfaludy Társaság iratai között: MTA KIK Kézirattár, Ms 5766. A Társaság 1837 és 1848 közötti üléseiről készült jegyzőkönyvek tisztázatai Toldy Ferenc hagyatékával kerültek a Kézirattárba: MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35.

21 A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, Pest, M. Szépirodalmi Intézet, Eggenberger, 1836–1846.

22 A Kisfaludy Társaság első ülésére szóló meghívó: Kisfaludy Társaság iratai, MTA KIK Kézirattár, Ms 5737: 2/1838.

23 Ld. az ülésről készült jegyzőkönyvet: MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 16. p.

24 Fáy András: *Beszéd, mellyel a Kisfaludy-Társaság első köz ülését 1838. febr. 6-án megnyitotta*, A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, I. kötet (1836–1839), Buda 1841, 27–30. p.

25 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 35. p.

26 Ma Felolvasóterem.

mindig megtelt hallgatósággal. E felolvasóterem falait Ligeti Antal tájképei díszítik (3 felvidéki táj s a negyedik hatalmas olajfestmény: balatoni táj Szigliget-nél); szobrai közt több a Kisfaludy Társaság tulajdonában volt: a névadó szobrán kívül Gyulai Pál, Kemény Zsigmond, Eötvös József, Kazinczy Ferenc, Jósika Miklós és Csiky Gergely fehér márványszobrai. A szokásos február 6-i közülést a Lotz-freskós díszteremben tartották. A Társaság működése 1949 után szünetelt, a tagok jelentős része pedig az akkor szervezett írószövetségnek lett rendes tagjává. 1952-ben a Kisfaludy Társaság alapszabályának 45. paragrafusa²⁷ értelmében az elnök kimondta a Társaság feloszlását.²⁸ A tulajdonában volt emléktárgyakat, kéziratokat az MTA Könyvtárában helyezték el.²⁹ Ezt a Belügyminisztérium is jóváhagyta feloszlató végzésében,³⁰ s az ostrom alatt az akadémiai vasbetonfalú pincében elrejtett emléktárgyak és kéziratok (Arany, Petőfi, Madách stb.) a háborút átvészelve, épen kerülhettek az Akadémiai Könyvtár tulajdonába.

Az 1838-ra hirdetett költészeti pályadíjat egy fiatal szatmárcsekei joggyakornoknak ítelték: Pap Endrének; az esztétikai jutalmat Tarczy Lajos levelező tagnak.³¹ Sajnos, a bíráló bizottság véleményét, indoklását a jegyzőkönyv nem örököltette meg, de lehetséges, hogy csak szóbeli javaslat alapján adták ki a 10-10 aranyat. Feltehető – első megbeszéléseik nyomán –, hogy e bíráló bizottságok tagjai közt Vörösmarty is szerepelt. A díjat csak 1839-ben adták ki újból: ismét Pap Endrének, a már ítélőtáblai jegyzőnek.³² Ez évben az elnökség lemondott,

27 A paragrafus szövege: „A feloszlott Társaság vagyona a belügyminiszter jóváhagyásától feltételezeten a Magyar Tudományos Akadémiára száll, hogy azt, alapszabályai értelmében magyar irodalmi célokra fordítsa.” (*A Kisfaludy-Társaság alapszabályai és ügyrendje*, Bp., 1938, 19. p.)

28 Ld. Jegyzőkönyv a Kisfaludy Társaságnak 1952. máj. 18-án tartott üléséről, MTA KIK Kézirattár, Kisfaludy Társaság jegyzőkönyvei, Ms 5782; MTA Adminisztrációs Hivatala 1952. júl. 1-jei levele Szabó Lőrincnek, MTA KIK Kézirattár, Ms 4677/30.

29 Ld. Voinovich Gézának „a Kisfaludy-Társaság volt elnöké”-nek 1952. júl. 12-i levelét az MTA Könyvtárának; rajta a Könyvtár igazgatójának Scher Tibornak aláírt és lepecsételt igazolása. Az irat melléklete a Kisfaludy Társaság tulajdonát képező vagyontárgyak 1952. júl. 12-i datálású jegyzéke. MTA KIK Kézirattár, Kisfaludy Társaság iratai, Ms 5782: 2/1952.

30 A jóváhagyás a feloszlást kimondó jegyzőkönyvön 1952. júl. 10-i datálással.

31 Ld. az 1838. nov. 28-i ülésről készült jegyzőkönyvet: MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 16–17. p.

32 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Második év 1838/39: Negyedik Ülés, 1839. febr. 1.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 22. p.

lévén háromévenként újválasztandó, s a 3 éves ciklusra br. Jósika Miklóst választották igazgató-elnökké, Tóth Lőrincet pedig újból jegyzővé.³³

1840-ben a költői díjjal Nagy Imre debreceni ref. teológus balladáit tüntették ki, az esztétikai díjjal pedig Szilágyi István, szintén debreceni teológust, akiből nemsokára Szalontán lett tanár.³⁴ 1842-ben Vajda Péter *Vegyes házasság* c. szatirájának adták a tíz aranyat,³⁵ 1843-ban Lauka Gusztáv akadémiai írnok énekszövegeinek. Mindezeknek a bírálóbizottságaiban – a jegyzőkönyvek szerint – részt vett Vörösmarty!³⁶ Egyetlen kivétel az 1844. évi díjkiosztás; ennek javasoló bizottsági munkájában nem vett részt, feltehetően azért, mert az akadémiai szótári munkálatok lekötötték az idejét.

Íróbarátai persze gyakran fordultak hozzá magánszíveséért is, hol a versköteteik átnézéséért, hol pedig a Kisfaludy Társaság felé való ajánlás dolgában; például Vachott Sándor 1842. február 2-án arra kéri levelében: legyen szíves és olvassa föl a Kisfaludy Társaság ülésén beküldött munkáját – de Vörösmarty inkább szerette volna, ha a jó hangjáról ismert Székács olvasná föl, minthogy nem érzi jól magát, a maga részéről egyébként méltónak találná a művet „a nálunk olly ritka egyszerű előadásáért s e mellett elég tartalmas is”.³⁷

Az 1844. februári ünnepélyes közülést követően először rendeztek bankettet az Angol Királyné éttermében. Az eseményen megjelent Vörösmarty is. Később ezeket az ún. emlékvacsorákat (mintegy száz éven át) a régi Vadászkürtben tartották, a mai Türr István utcában, de e patinás szállónak ma már nyoma sincsen.³⁸

33 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Harmadik év 1839/40: Ötödik Ülés, 1840. febr. 1.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 30–32. p.

34 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Harmadik év 1839/40: Hetedik Ülés, 1840. jan. 22.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 29. p.

35 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Ötödik év 1841/42: Kilencedik Ülés, 1842. jan. 29.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 61. p.

36 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Hatodik év 1842/43: Hetedik Ülés, 1842. febr. 22.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 92. p.

37 Ld. Vörösmarty Mihály Toldy Ferenchez írott levelét, M. Irod. Lev. 4-r. 149, megj.: *Vörösmarty Mihály levelezése, i. m.*, 1965, II, 137. p.

38 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 67. Ld. még *Aláírás egy ma Febr. 5^{én} estveli 8-kor az angol királynénál leendő Kisf. Tssági [Kisfaludy Társasági] vacsorára*. A Toldy Ferenc hagyatékában fennmaradt jelenléti íven Schedius Lajos, Bártfay László, Schedel [Toldy] Ferenc, Tóth Lőrinc, Székács József, Hunfalvy Pál, Vörösmarty Mihály, Nagy Ignác, Lukács Móric, Kiss Károly, Bajza József, Vachott Sándor, Erdélyi János, Szenvey József és Garay János aláírása. MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 33/II.

A Kisfaludy Társaság 1844-i ülésein foglalkoztak az Akadémiától hozzájuk áttett nagy mennyiségű népköltési anyag kiadásával, és a sajtó alá rendezésével Erdélyi Jánost bízták meg. Fogarasi János indítványára az Akadémia külön figyelmeztette a Kisfaludy Társaságot, hogy a népdalok zenéjére is gondot viseljen. Még arra is kitértek megbeszéléseiken, hogy a kottákat csak egysoros énekhanggal közöljék-e, vagy pedig ének- és zongorakísérettel.³⁹ A sors iróniája azonban, hogy éppen a dallamok kiadására figyelmeztető Fogarasi leégett lakásán pusztultak el 1848 őszén ezek a pótolhatatlan kottalapok. Így aztán a társaság kiadásában két év múlva megjelent háromkötetes nagy népköltési gyűjtemény – sajnos – dallamok közlése nélkül jelenván meg, később már lehetetlenné vált külön kottafüggelék kiadása.

Erdélyi János az 1844-i megbeszélések alapján azt a kérést intézte a további gyűjtőkhöz, hogy gondosan küldjék be kottalapjaikat is, mert a hangjegyek leírásának költségeit külön megtérítik. Gyűjtsenek továbbá kortes-dalokat, táncverseket, felköszöntő és áldomási rigmusokat. Ne nézzék leírásaikban, hogy teljeseek legyenek, vagy csak töredékesen maradnak, és ne mellőzzék a sikamlós szövegeket, mert a válogatásnál a szerkesztők gondja lesz a rostálás.⁴⁰

Új Külföldi Regénytár címmel 1844–47-ben indítottak sorozatot, amelyben több mint 30 kötet jelent még. Érdekes véletlen, hogy épp az elnök, Jósika nem tudott Toldyék akciójáról, mert vidéki magányában hasonló vállalkozáshoz, Heckenast regénysorozatához adta nemcsak nevét, de némi kezdőtőkét is; – mint levelezéséből tudjuk: 1500 Ft-ja bánta.⁴¹ Az örökké szervezkedő Schedel ötlete volt a *Széptani Remekírók* sorozat is, hogy a közönséget esztétikai irányban is neveljék, de csak Platon és Quintilianus jelent meg, szemelvényesen;⁴² harmadik nagy tervű ötlete volt az akadémiai mintára indított „hellén könyvtár”-sorozat,⁴³ melyből Iszokratész beszédeit és egy görög antológiát, s Aiszóposz meséinek fordítását adták ki. E sorozat szerkesztésére szemelte ki Schedel az akkor még klasszika-filológus Henszlmann Imrét s választatta rendes taggá.

1844 őszén Vörösmarty és „ügytársai” is kiadványtervezettel fordultak az elnökséghez: a *Szépek Könyvével*. (A „szép” fogalma alatt ebben az esetben

39 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 72–73. p.

40 Uo., 73–74.

41 Kéky: *I. m.*, 1936, 58–59. p.

42 Kéky: *I. m.*, 1936, 62–63. p.

43 Uo.

erkölcsi szépséget értettek.) A vállalkozásból azonban nem lett semmi.⁴⁴ Garay János titoknokhelyettes október 20-i levelében hivatalosan felkérte Vörösmartyt egy „akár kötött, akár kötetlen nyelven írt dolgozatával való közreműködésre”,⁴⁵ az 1845. február 6-i közülésre. Épp ez évben nyerte el a Kisfaludy Társaság a királyi alapszabály-szentesítést, így a „magányos” egyletek sorából a nyilvános intézetek közé léphetett, s tagjait pedig ezután oklevéllel tisztelhetette meg. Addig nem volt tagsági oklevelük sem.

Az 1843–45-i évekre tehető Vörösmartynak a Szépirodalmi Könyvkiadó Vállalkozás megalakítására irányuló kezdeményezése, melynek ideáját szűkebb baráti körében ismertette.⁴⁶ A terv végül is nem valósult meg, mert időközben kormányhatósági jóváhagyással a Kisfaludy Társaság „Szépirodalmi Intézetté” alakult át, elsősorban könyvkiadási célból. Új alapszabályaik erre is kitértek. Többek közt kimondja a szabályzat, hogy a Társaság tagjai versenyezhetnek ugyan a pályakérdésekre, de pénzjutalmat nem kaphatnak.⁴⁷ Jeles írók válogatott műveit a Nemzeti Könyvtár sorozatában adták ki, elsőnek Kisfaludyét, mentől nagyobb példányszámban, hogy az összesen 60 ívre tervezett köteteket olcsón (4 Ft 40 Kr!) árusíthassák. A sorozat szerkesztésére Toldy vállalkozott. Az 1842. május 28-i ülésen egy terjedelmesebb előterjesztésben indítványozta a Nemzeti Könyvtár megújítását. Novemberben a Nemzeti Könyvtár második folyamának is megjelent a programja. A második sorozatba Kármán Józseftől,

44 Ld. Vörösmarty Mihály és „ügytársai” Jósika Miklóshoz, megj.: *Vörösmarty Mihály levelezése, i. m.*, 1965, II, 150. p.

45 MTA KIK Kézirattár, K 1/84. Megj.: *Vörösmarty Mihály levelezése, i. m.*, 1965, II, 154. p.

46 Vörösmarty Mihály: *Javaslat szépirodalmi könyvkiadóvállalkozás alapítására*, MTA KIK Kézirattár, K 778. 37–40. f. Megj.: 1. Török Pál: *Vörösmarty Szépirodalmi könyvkiadó-vállalati terve*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1942, 379–382. p. Török Pál szövegközlésének bevezetőjében bizonytalan a tervezet datálását illetően: „Az írásból ítélve, a ’40-es évekre tehetjük e fogalmazvány keltét. 1846-ból ismerjük a drámaírók összefogására irányuló tervét, de lehet, hogy a könyvkiadóvállalat terve ennél régebbi, hiszen házasságra készülésétől kezdve igyekezett gyökeresen szabadulni az anyagi gondoktól.” (379. p.) 2. Vörösmarty Mihály: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, s. a. r. Solt Andor, Fehér Géza és Gergely Pál, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977 (Vörösmarty Mihály összes művei 16.), 474–477. p. Ez alkalommal a sajtó alá rendező Gergely Pál tévesen eltűntnek nyilvánította a kéziratot. (*Uo.*, 802. p.)

47 A 30. paragrafus szerint: „Tagja az intézetnek jutalomért nem vihat.” (A Kisfaludy-Társaság (M. Szépirodalmi Intézet) szabályai, Buda, 1845, 9. p.)

Csokonaitól és Vitkovics Mihálytól, a későbbiekben pedig Faludi Ferenc, Kisfaludy Sándor és Vörösmarty műveiből vettek föl egyes darabokat.⁴⁸

Toldy ösztönző munkájára éppúgy szükség volt a Társaságban, mint ekkoriban az Akadémián is, hiszen Bajza így írt neki 1843. július 2-i levelében: „Az academiában igen hanyagul megy minden, hasonlólag a Kisf. társaságban. A tagok nem járnak gyűlésbe. Kisfaludy gyűlés múlt pénteken volt, mert előtte való szombaton csak négyen jelentünk meg.”⁴⁹

Az 1845 januárjában újraválasztott elnökség örömmel jelenté be, hogy új életre lendülhet munkásságuk, mert a király megerősítette Alapszabályaikat,⁵⁰ valamint a Nemzeti Színház épp a közgyűlés napjának estjén nagyobb Kisfaludy-ünnepséget is tart, bemutatva új rendezésben *A kérők* c. vígjátékot és Thern Károly zenéjével a *Tihany ostroma* énekesjátékot, végül az *Epréslány* c. románcot.⁵¹ Az 1845. februári közgyűlésen hirdették ki az újabb „Költői feladás” – vagyis pályakérdés pontjait, kitűzve a hazai tárgyú vígposztra azt a pályatételt, amelyre aztán év végére beérkezett 5 pályamunka szerzői közül az ismeretlen szalontai másodjegyzőt jutalmazták a következő évben.⁵² Az 1846 februárjában, Kisfaludy születésnapján tartott ünnepi közgyűlés előtt a pályaművekről döntő háromtagú bírálóbizottság munkájában Vörösmartyn kívül Stettner (Zádor) György és Erdélyi János is részt vett. A beküldött öt vígposz közlő legjobbnak a Byrontól vett idézettel mint jeligével ellátott *Elveszett alkotmányt* tartották, bár Vörösmarty fennmaradt jelentéséből az derül ki, hogy ő nem Arany János művét tartotta a legérdemesebbnek.⁵³ A jeligés levél felbontása után értesítették Aranyt, a szalontai református lelkész, mégpedig Balogh Péter útján – attól tartva, hogy valami álnevet takar e nemesfém-név.⁵⁴ Balogh tiszteletes hosszabb válaszlévélben megnyugtatta a nemes Társaságot, hogy ez a másodjegyző valóban élő

48 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 59–60. p.

49 MTA KIK Kézirattár, M. Irod. Lev. 4-r. 61/C, 231 f. v.

50 A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, V. kötet (1843–1845) Buda, 1841, 1, 83–85. p.

51 Uo., 107.

52 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Tizenharmadik Ülés, 1845. febr. 4.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 173. p.

53 Vörösmarty Mihály: *Vélemény az 1845-i pályamunkákról*, MTA KIK Kézirattár, K 378/23. Megj.: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok, i. m.*, 1977, 472. p.

54 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: kilencedik év 1845/46: Tizenkettődik Ülés, 1846. febr. 4.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 214. p.

személy, és hogy a számára odaítélt 25 aranyért (írással meghatalmazásával) majdan a Pestre utazó Szőnyi Pál fog jelentkezni, aki pedig a Tisza-úrfik nevelője.⁵⁵

A „relatív legjobbnak” tartott vígeposzt, *Az elveszett alkotmányt* nagyszámú közönség előtt dicsérték meg a február 8-i közgyűlésen, a közeli Vármegyházának dísztermében. Ugyancsak e közgyűlésen hirdették ki az újabb költői pályátételt 1847-re, ilyen szöveggel: „Készíttessék költői beszély és pedig versben, de népies szellemben, melynek hőse valamely, a nép ajkain élő történeti személy, például Mátyás király, Toldi Miklós, Kádár vitéz stb. Forma és szellem népies legyen. Beküld. hatánap nov. 20. 1846. Jutalma 15 arany.”⁵⁶ A kiírás szövegét Gaál József írta, de több szót Vörösmarty is belejavított.⁵⁷

Majd a beküldött pályaművek közül Vörösmarty hármát emelt ki, és első helyre a 4. számú, Ilosvai S. Péter-féle jelíges levelű munkát, a *Toldit* helyezte: „A beküldött munkák között kétségtelenül *Toldit* (4. szám) illeti az elsőség. Mesejének ősi egyszerűsége, emellett a világos szerkezet, nagy szabású és sok bensőséggel bíró jellemek, a tisztán és következetesen népies előadás jóval fölül emelik a többi pályázókon.”⁵⁸ A bírálóbizottság tagjai, Tóth Lőrinc, Bártfay László, Gáray János és Gaál József hasonlóképpen vélekedett, így a 4. számú pályamunka jutalmazására egyhangúlag született meg a javaslat. Az 1847. február 7-i közgyűlésen a Megyeházán kihirdették az eredményt, valamint a még megdicsért *Szuhay Mátyás-nak Költői pályaművek* c. sorozatban történő kinyomatását is megszavazták. Arany Jánosnak később még 60 Ft pótdíjat is küldtek. Ő pedig a kötet 10 példányának átvételével Petőfit bízta meg, aki az Urak utcájában levő irodában (az Akadémia és a Kisfaludy Társaság I. emeleti helyiségében) át is vette azokat, mint saját kezűleg írt és aláírt eredeti nyugtája bizonyítja. Ez a becses Petőfi-kézirat ma az Akadémiai Könyvtár Kézirattárában van.⁵⁹

1848 elején még egy, költői pályátételre beküldött anyag bírálóbizottságában vett részt – utoljára – Vörösmarty. A Marczibányi-alapítvány kamataiból kitűzött jutalomtételre érkezett művek közül a *Murány hölgye* kapta a húsz aranyat,

55 Balogh Péter 1846. ápr. 25-i levele Erdélyi Jánosnak, MTA KIK Kézirattár, K 378/31.

56 A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, VII. kötet (1845–1846) Buda 1849, XLVII.

57 MTA KIK Kézirattár, K 378/35.

58 MTA KIK Kézirattár, K 378/40. Megj.: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok, i. m.*, 1977, 473. p. Vörösmarty még két pályaművet tartott érdemesnek kiemelni.

59 Arany János meghatalmazása Petőfinak a *Toldi* tiszteletpéldányainak átvételére. – Petőfi elismervénye. MTA KIK Kézirattár, K 380/19. 1 f.

de kinyomtatásra nem tartották érdemesnek;⁶⁰ szerzője ifj. Szász Károly nagyenyedi tanár volt, később református püspök és Aranynek egyik benső barátja.

Arany Jánost az Erdélyi János rendes tag kézírásában megmaradt tagajánlása alapján 1848. február 1-én választották a Kisfaludy Társaság rendes tagjává,⁶¹ azon a közgyűlésen, melyen éppen Vörösmarty elnökölt. Eötvös József azért adta át Vörösmartynak az elnöki széket, mert az elnökség hároméves mandátuma lejárt s újat még nem választottak. A XIV. közgyűlést február 6-án tartották, Vörösmarty is szerepelt versciklusával: a *Képek* cíművel (a nyomtatott műsor szerint), de semmi nyoma sincs annak, hogy kisebb verseiből miket foglalt ilyen gyűjtőcím alá!⁶²

Ez volt legutolsó közszereplése; egyébként a Társaság június 10-i és augusztus 26-i rendes felolvasóülésein alig voltak néhányan, s a szabadságharc leverése után a Kisfaludy Társaság működése is szünetelt tizenkét éven át.

2.

A Kisfaludy Társaság ülési jegyzőkönyvei nyomán elmondható, hogy Vörösmarty rendszeresen megjelent a Társaság ülésein, és ha töredékesen is, de némiképp rekonstruálható, miképpen vett részt működésében.

Tagja lett a balladai pályamunkák megvizsgálására kijelölt bizottságnak az 1837. november 5-i, II. ülés jegyzőkönyve szerint. Az 1839. február 1-jei IV. ülésen a tagok előadták a következő évi jutalomtárggyal kapcsolatos javaslaikat, ezek közül Vörösmarty Mihályé fogadtatott el. A jegyzőkönyv meg is örökítette javaslatának szerkesztett változatát,⁶³ mely változatlan formában meg is jelent az Évlapokban, de Vörösmartyra való hivatkozás nélkül, mint a Társaság által jegyzett kiírás. Ebben kifejtette a balladai műforma jelentőségét művészi és a nemzeti lét szempontjából, indokolva a műfajválasztást: „Azon nézetből indulván a társaság, hogy a történeti balládák, tartalmok s alakjoknál fogva

60 Ld. Kisfaludy Társaság XII., 1848. febr. 1-i ülésének jegyzőkönyvét, MTA KIK Kézirattár, Ms 5766, 84. f.

61 Arany János tagajánlása Erdélyi Jánostól, 1848. jan. 13. MTA KIK Kézirattár, K 379/51. Ld. még Kisfaludy Társaság XII., 1848. febr. 1-i ülésének jegyzőkönyvét, MTA KIK Kézirattár, Ms 5766, 85. f.

62 Ld. Kéky: *I. m.*, 1936, 100. p.

63 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Második év 1838/9: Negyedik Ülés, 1839. febr. 1.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 23. p.

legkönnyebben mennek át literaturából életbe, s mintegy népenekekké válván, leginkább hathatnak a nemzetre, élesztvén, erősítvén annak érzéseit; ahhoz, hogy az illy művek gyűjteménye lassankint egy, a hon történetei legérdekesebb pontjait költői alakban előtűntető nemzeti énekfüzérre fonódjék, a maga részéről is buzdítólag járulni kívánván, jövő évre is egy történeti balládát jutalmazand...”⁶⁴ Kijelölt téma pedig honfoglalás kori, a hét vezér vérszerződésének középpontba állításával.

Ugyanezen az ülésen tagnak ajánlotta Szalay László akadémiai levelező tagot.

1843-ig Vörösmarty rendszeresen részt vett a „költői feladásra” érkezett „pályaversezetek” feldolgozásának és elbírálásának munkájában. Társai e feladatban Bajza, Székács József, Czuczor Gergely, Bártfay László vagy Kovács Pál, később Erdélyi János, Tóth Lőrinc, Garay János vagy Gaál József. Az 1841. január 29-én tartott III. ülésen a jutalomkérdések tárgyalásakor az esztétikaira Szemere Pál és Toldy mellett Vörösmarty fogalmazott meg javaslatot. Kérdése: „Mi az oka az épos népszerűtlenségének, s mint lehetne azt ismét a korszellem kívánságához képest népszerűvé tenni?”⁶⁵ A Társaság végül is nem az övét, hanem Toldy feladványát fogadta el, miszerint: „Mit értünk nemzetiség és népiesség alatt a költészetben? s különösen a magyar költészetre mennyi és milly befolyást gyakorlott a nemzeti és népi elem?” Ezen az ülésen ugyancsak Toldy fogalmazta meg a költői feladást is: „Kivántatik egy, népi életünk valamely oldalát tárgyazó *satira*, kötött beszédben.”⁶⁶

Az 1841. január 29-én tartott III. ülésen Szemere Pál mellett Vörösmarty Mihály kapott megbízást a Társaságtól arra, hogy kérjék fel Fáy Andrást, vállalja el az ideiglenes elnökséget.⁶⁷

Toldy nagyhatású beszédet mondott az 1841. augusztus 15-i ülésen, melynek következménye a Társaság újjászervezése lett. Indítványt tett a Társaság szabályainak felülvizsgálatára, munkakörének tágítására, látteleletét adta a korabeli elmaradott irodalmi közállapotoknak, s ugyanakkor javaslatot tett a Társaság működésének megváltoztatására, kibővítésére. Még ugyanezen az ülésen az

64 A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, I. kötet (1838–39), Buda, 1841, 117. p.

65 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Negyedik év 1840/41: Negyedik Ülés, 1841. febr. 2.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 38. p.

66 A Kisfaludy-Társaság Évlapjai, II. kötet (1840–41), Buda 1841, 17. p.

67 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Negyedik év 1840/41: Negyedik Ülés, 1841. febr. 2.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 38. p.

„átalakítási indítvány” részletes megvizsgálására bizottság jelöltetett ki, melynek észrevételeit Székács József terjesztette a Társaság elé. Vörösmarty, míg a korábbi alapszabályok kidolgozásában jelentős mértékben közreműködött Toldyval és Bajzával együtt – a jegyzőkönyvek tanúsága szerint –, e megújulási folyamatban már nem vállalt aktívabb szerepet, azonban az üléseken rendre részt vett, figyelemmel kísérve „Toldy nyugtalanítóan ösztönző szelleme”⁶⁸ nyomán megszülető változásokat.

Az 1841. november 23-i hatodik ülésének jegyzőkönyve Vörösmarty egy felszólalását is megörökítette. A 26. pont szerint: „Vörösmarty Mihály társ. tag rosszallását fejezván ki afölött, hogy Kisfaludy Károly munkáinak új kiadásában, noha az a társaság neve alatt történt, a kiadó saját orthographiáját használta, s a társaság előleges megkérdezése nélkül egyszerű *c* betűvel élt; a jövőre nézve óvást tesz s a társaság nevében kiadandó munkákat annak szokott írásmódjával kívánja nyomtatni.” A vád Toldyt mint igazgatót és kiadót érte, aki válaszában kész volt tudományosan kifejtett előterjesztést is tenni az új helyesírás mellett.⁶⁹

Vörösmarty részt vett az 1843. május 27-i (második) ülésen, melyen esztétikai művei alapján megválasztották Henszlmann Imrét, 8:1 szavazattal a Társaság rendes tagjának. Augusztus 1-én, az ötödik ülésben szintén megjelent Vörösmarty. Ekkor választották egyhangúlag igazgatónak Erdélyi Jánost, a hosszabb időre külföldre utazó s emiatt állásáról lemondó Tóth Lőrinc helyére. A november 21-i ülés jegyzőkönyvéből azonban az derül ki, hogy a költői pályamunkák bírálóbizottságának Vörösmarty már nem tagja. A beérkezett 18 pályamunkát Bajza, Garay, Szemere Pál és Vachott Sándor nézte át. December 30-án, a 10. ülésen szintén megjelent, ekkor tartotta Erdélyi János előadását a magyar népdalköltészetről.⁷⁰

Egy Toldy és Vörösmarty közötti nézeteltérésről ad hírt az 1844. március 30-i ülés jegyzőkönyve. Az igazgató felvetette Girolamo Vida egy tankölteményének fordíttatását, de a jegyzőkönyv szerint: „ezen indítvány Vörösmarty

68 Kéky: *I. m.*, 1936, 63. p.

69 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Ötödik év 1841/42: Hatodik Ülés, 1841. nov. 23.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 54. p.

70 Ld. *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Hetedik év 1843/44*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 96–116. p.

bíráló véleménye következtében, melly szerint e munka tanban nagyon szegény s jobbadán utánozott, nem fogadtatott el.”⁷¹

Ugyanebből a jegyzőkönyvből derül ki, hogy Vörösmarty is tagja volt egy Schedius vezette bizottságnak. Mint a jegyzőkönyv 86. pontjából tudjuk: Toldy Ferenc, az igazgató az irodalmi tulajdont védő törvényjavaslatot mutatta be,⁷² s néhány tagtárs által felajánlatván, hogy tüzetes átvizsgálás után majd az országgyűlés elé terjesztik, ez később valóban törvényjavaslattá vált. Örömmel és helyesléssel fogadták a tervet, melyet a Bajza, Kiss Károly, Schedel és Vörösmarty rendes tagokból álló bizottságnak adtak át olyan utasítással, hogy egyetértve Bertha Sándor ügyész és Fogarasi János urakkal, amennyiben az ő szaktudományukat illető pontok fordulnak elő, legszigorúbban átnézzék és minél előbb a Társaság ülése elé terjesszék.⁷³ Magától értetődő, hogy Vörösmarty is tagja lett ennek a bizottságnak, hiszen az írói tulajdonjog kérdései akadémiai munkásságának is fontos területét képezték. Amikor 1839-ben és 1840-ben Fáy Andrásal együtt az Akadémia „levéltárabani” kéziratairól szóló jelentését állította össze, sok lényeges szerzői jogi kérdést érintett.⁷⁴

A június 15-i ülésen, amikor Vörösmarty éppen nem lehetett jelen, az igazgató felolvasta Vörösmarty írásban beadott elutasító véleményét egyik, bírálatra neki küldött verskötegről: néha Homonnai Imre tanár gyűjteményes verskéziratáról. Kár, hogy sem az ő, sem a másik bíráló, Garay János írásos véleménye nem maradt meg, s így csupán ennek az ülésnek jegyzőkönyvéből tudunk Vörösmarty újabb bírálói tevékenységéről.⁷⁵

A Társaság tagjai el-elmaradoznak az ülésekről, így az október 12-i megbeszélésen Schedius elnöklete alatt mindössze hatan jelentek meg, november

71 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Nyolcadik Ülés, 1844. márc. 30.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 139. p.

72 A törvénytervezettel kapcsolatos anyag: *Kisfaludy Társaság iratai*, MTA KIK Kézirattár, Ms 5737: 21/1843.

73 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Nyolcadik Ülés, 1844. márc. 30.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 139. p.

74 Ld. *Vélemény A' M. Académia levéltárabani kéziratokról*, MTA KIK Kézirattár, Régi Akadémiai Levéltár 94/1839, kötetben: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, i. m., 1977, 241. p.; *Vélemény A' m. academia levéltárabani kéziratokról*, MTA KIK Kézirattár, RAL 142/1840, kötetben: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-társasági iratok*, i. m. 1977, 257. p.

75 *Kisfaludy Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Ötödik Ülés, 1844. jún. 15.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 144–145. p.

21-én pedig tizenegyen, pedig ez a nap névadójuk, Kisfaludy Károly elhunytának volt a napja.

Korábban, a július 30-i ülésen, melyen egyébként Vörösmarty nem vett részt, Toldy megosztotta a Társaság tagjaival azt a még hivatalos rangra nem emelkedett hírt, miszerint a Társaságnak az alapszabályok királyi megerősítése iránti folyamodványa, melyet 1844 elején nyújtottak be,⁷⁶ a Nádor őfenségének kegyelmes közbenjárása által kedvezően ítéltetett meg, és „a kegy. kir. megerősítés a n. m. magy. kir. Helytartótanácshoz valósággal már megérkezett”. Ugyanezen az ülésen Toldy egy másik indítványt is tett: „Igazgató Úr illőnek és kívánatosnak találá, hogy a Társaság ezen kir. megerősítés által külsőleg díszesb s magasb álláspontra lépván, bensőleg is egy új areát kezdend munkálkodásával, ez új aeráját mivel nem kezdhetné meg célirányosabban, mint valamely maradandó becsű emlékmunkálatnak létrehozásával, ezt pedig más által alig vélé inkább elérhetőnek, mint valamely jeles maradandó nemzeti hymnus szerzése által, mely mind az azt serkentésével s illő díjazásával eszközlendő társaságnak díszére válnék, mind nemzetben sok időre emlékezetes ereklyeként fennmaradjon. A hymnus megírására Vörösmarty Mihál hazánk elsőrendű költőjét s tagtársunkat indítványozván megkéretni, kit az elfogadás esetében a társaság harminc arannyal fog a kész munkáért megjutalmazni.”⁷⁷ A jegyzőkönyv szövege azt bizonyítja, hogy a *Hymnus* megírása a Társaság hivatalos elismerésének folyamatába illeszkedő lépés volt. És ha erre nem közvetlenül hazafias célból került is sor, ez a döntés az osztrák császári himnusszal, a *Gott erhaltéval* szembeni nemzeti királyhymnusz megszületéséhez vezetett. Greguss Ágost Toldyról tartott emlékbeszédében ebben az értelemben értékelte a költemény történetét: „Toldy a kérvényt maga viszi föl a Nádorhoz Pozsonyba s kieszközli támogatását; midőn pedig, hónapok múltával, a kegyelmes királyi határozat leérkezik, az öröm mámorában ráveszik a Társaságot, hogy *ez esemény megörökítésére* »bármely ünnepies alkalomkor énekelhető nemzeti dalt« irasson, ráveszi Vörösmartyt e dal megírására s megszületik a *Hymnus*.”⁷⁸ Augusztus 28-án Garay János az éppen

76 A „folyamodás” szövege: *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Hetedik év 1843/44: Tizenharmadik Ülés, 1844. jan. 13.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 120–122. p.

77 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Hetedik Ülés, 1844. júl. 30.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 151–152. p.

78 Greguss Ágost: *Toldy Ferenc emlékezete*, A Kisfaludy-Társaság Évlapjai Új folyam, XI. köt. (1875–1876), Bp., 1876, 207–208. p. (Kiemelés az eredetiben.)

helyettes titoknak felolvashatta a Helytartó Tanács útján megérkező királyi határozatot, „mely szerint Ő felsége a Kisfaludy társaságot királyilag megerősíteni, s az elébe fölterjesztett alapszabályokat helybenhagyni méltóztatott...”⁷⁹ Vörösmarty pedig 1844. november 20-i levelével megküldte Toldynak a költeményt⁸⁰ azzal a meghagyással: „én a jelen vers címzésében s közzé tételében a legnagyobb igénytelenséget óhajtanám, ha ez különben a Társaság szándékával és céljaival nem ellenkezik.”⁸¹ Egy nappal később a november 21-i 10. ülésen, melyen egyébként szintén nem vett részt a költő, az igazgató bemutatta a Társaság egybegyűlt tagjainak a művet. A jegyzőkönyv tanúsága szerint: „A költemény felolvasásával, az ülés közhelyesléssel s örömmel vette azt, s érette a korábbi határozat szerint járó 30 arany kifizetése a gazdasági választmányhoz utasított. A költemény a közgyűlésen fog felolvasatni.”⁸² Vörösmarty átvette a tiszteletdíjat, ahogyan ezt nyugtája is igazolja.⁸³ A vers közzététele nem Vörösmarty intenciói szerint történt. Az 1845. február 6-i ünnepélyes közgyűlésen Székács József elszavalta a költeményt, közben kinyomtatott példányait a közönség soraiban osztogatták.⁸⁴ A Társalkodó c. lap így emlékezett meg az eseményről: „E himnuszra vonatkozólag nem találhatnánk tárgyhoz illőbb szavakat, mint melyekben segédtitoknak úr [Garay János] meggyőződését fejezi ki, midőn így szólt: a himnusz legyen ezentúl mindennapi imádságunk. – S e meggyőződésben velünk együtt úgy hisszük minden igaz és értelmes magyar édesörömet osztozik.”⁸⁵ Az eseményről több lap is tudósított, átvéve a vers szövegét is.

1845. február 4-én új elnökséget választottak, ez alkalommal lett Garay János segédtitkár. Ekkor határozták meg az ünnepélyes közülés programját, így

79 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Nyolcadik Ülés, 1844. aug. 28.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 152. p.

80 A vers kéziratos fogalmazványa: MTA KIK Kézirattár, K 721/II. 47. f.

81 MTA KIK Kézirattár, K 378/21. Megj.: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, i. m., 1977, 471. p.

82 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Tizedik Ülés, 1844. nov. 21.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 163. p.

83 Vörösmarty Mihály nyugtája, 1844. nov. 25. A Kisfaludy Társaság irattárában elpusztult. Fakszimiléje: Kéký: *I. m.*, 1936, 71. Szövegét közli Gergely Pál: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, i. m., 1977, 471. p.

84 Ennek egy példánya fennmaradt Toldy Ferenc hagyatékában is: MTA KIK Kézirattár, M. Irod. Lev. 4-r. 102. 143. f.

85 Társalkodó, 1845. febr. 9. (12. sz.), 47. p.

többek közt arról is döntöttek, hogy a szép hangjáról ismert Székács József tagtársuk felolvasásában hangozzék el Vörösmarty verse.⁸⁶

Vörösmarty ez évi üléseiken (április 23., július 31., november 8. és 21. napján) mindig jelen volt a jegyzőkönyvek szerint, 8-12 tagtárssal együtt.⁸⁷

1846. január 10-én Jósika elnökletével 16 tag vett részt, január 24-én 17; február 4-én a tagválasztást tárgyaló ülésen hasonlóképp 17-en jelentek meg. Ekkor ítélték oda az *Elveszett alkotmány*nak a bírálói jelentés alapján javasolt aranyakat. A február 18-i ülésen 13-an, április 25-én 12-en, május 30-án 9-en jelentek meg üléseiken. Irodalmi eseményszámba ment Erdélyi János rendes tag *Magyar Népköltési Gyűjtemény: Népdalok és mondák* c. hatalmas műve I. kötetének megjelenése. Az akkori titoknak a kötet összeállítója, Erdélyi János április 25-én, a második ülésen, melyen Vörösmarty is részt vett, mutatta be egy-egy példányát a „finomabb és alsóbb kiadásból”.⁸⁸ Május 30-án jelentették be, hogy a *Népdalok, népmondák* II. kötetének szerzőjogi kérdései megbeszélésére négytagú bizottságot írtak ki: az igazgató, a pénztáros, Tóth Lőrinc jogtudós és Vörösmarty rendes tag részvételével.⁸⁹ Ez azért volt igen lényeges kérdés, mert a népdalok beküldői esetleg anyagi követeléssel léphetnek fel a Társasággal szemben.

A júniusi és szeptemberi üléseken Vörösmarty nem volt jelen; nyilván családi eseményei is gátolták ebben, de főképpen az a nagyszabású iskolai-nyelvtani munka, melyet Czuczorral együtt kezdett meg.⁹⁰

Az október 31-i és november 21-i üléseken megjelent 13 tagtársával együtt. Ekkor küldték ki a költői pályatétel bíráló bizottsága egyik tagjának

86 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Nyolcadik év 1844/45: Tizenharmadik Ülés, 1844. febr. 4.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 172. p.

87 Ld. *Kisfaludy Társaság jegyzőkönyveinek fogalmazványait*: MTA KIK Kézirattár, Ms 5766, 36–50. f.

88 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Tizedik év 1846: Második Ülés, 1846. ápr. 25.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 225. p.

89 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Tizedik év 1846: Harmadik Ülés, 1846. máj. 30.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 226–227.

90 Ld. [Czuczor Gergely–Vörösmarty Mihály]: *Magyar nyelvtan*. MTA KIK Kézirattár M. Nyelvtud. 2-r. 33. Első megjelenése szerzőségi közlés nélkül: *Magyar nyelvtan a' közép-tanodák' második osztálya' számára*, Buda, 1848, Magy Kir. Egyetem betűivel, 163 p. Ld. róla még: Vörösmarty: *Publicisztikai írások: Akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratok*, i. m., 1977, 389–427.; 772–774. p.

Vörösmartyt is.⁹¹ 1847. február 6-án a Megyeháza nagytermében tartott közülésen, midőn a *Toldi*-t koszorúzták meg, jelen volt Vörösmarty is, hasonlóképpen a február 27-i zárt ülésen, midőn 12 tagtársával együtt az írói tulajdonjogról tervezett és Tóth Lőrinc végleges szövegezésében benyújtott bizottsági javaslatukat tárgyaltak. Ebben a bizottságban Eötvös, Szalay, Pulszky és Tóth Lőrinc mellett Vörösmarty is két alkalommal kinevezett szakértő volt.⁹²

A május 1-jei és 29-i ülésen, midőn a pályadíjas költemények kész kötetét mutatta be az igazgató, Vörösmarty nem vett részt. A hétszáz példány kinyomtatása és kötetése 145 forintot tett ki. Aranyinak 10 példányt adtak, Tompának négyet, végül a függelékül kiadott *Bosnyák Zsófia* c. dicséretet nyert munka szerzőjének, Garay Jánosnak is kettőt. 1847. június 26-án csupán felolvasóülést tartottak: Garay olvasott fel öt társa előtt a *Szent László-legendá*-ból.

Július 31-én és szeptember 25-én a jegyzőkönyvek szerint megjelent az ülésen Vörösmarty is, foglalkoztak egy szépirodalmi szemleüggel, és újból hosszabb megbeszélést tartottak az írói jogvédelemről. Október 2-án és november 21-én nyolcan, illetőleg tízen tárgyalták a Társaság ügyeit, és az újabb költői pályakérdés (*Szécsi Mária*) alkalmából beküldött három munka megbírálására Vörösmartyt is felkérték.

December 7-én másik két pályamű ügyében is döntöttek, de Vörösmarty ezt az ülést sem látogatta meg, csak a december 17-it, midőn a Társaság új pártfogóját, István nádort ódával kívánták ünnepelni. Az ódát Garay János tagtársuknál rendelték meg.

1848. január 5-én 14 tag tárgyalta meg a közülés előkészítését, a február 1-jei elnökségi és tagválasztó ülésükön pedig (melyen Vörösmarty is elnökölt) a tisztikart és az új tagokat választották meg, köztük Arany Jánost is.

Február 3-án a közülést az Akadémia nagyobb termében tartották s azt megelőzőleg elfogadták a bizottsági javaslatot a pályadíjakra ajánlott versekre: Szász Károly kapta a nagyobb díjat, Vasváry Pál pedig *Zrínyi a költő* c. művéért a kisebbet.

Február 29-én tartott ülésüknek csupán néhány szavas jegyzőkönyvi vázlata maradt meg, ebből tudjuk, hogy Vörösmarty jelen volt 14 tagtársa közt;

91 *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Tizedik év 1846: Hetedik Ülés, 1846. nov. 21.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 236. p.

92 További jegyzőkönyvi hivatkozásokra nézve ld. a Kisfaludy Társaság jegyzőkönyveinek fogalmazványait: MTA KIK Kézirattár, Ms 5766, 69–97. f.

hasonlóképpen a március 21-i ülésen is. A június 10-i ülésen azonban nem jelent meg. Ekkor a Társaság Évlapjai kiadásának nehézségeiről tárgyaltak és az újabb átdolgozott szerzőjogi törvényjavaslatról is szó esett. Az igazgató bemutatta Erdélyi János *Monda* kötetét (a nagyszabású, első magyar folklór-kiadvány III. részét), amelynek csak húsz év múlva, Gyulai Pál és Arany László szerkesztésében lett folytatása, ugyancsak a Kisfaludy Társaság kiadványsorozatai között.

Sajnos nem maradt fenn jegyzőkönyve a Kisfaludy Társaság augusztus 26-i ülésének, melyen Vörösmarty bemutatta a Wesselényi beszédének hatása alatt még tavasszal írt,⁹³ *Harci dal* c. költeményét. A Kossuth Hírlapja következőképpen tudósított az eseményről: „Végre ez alkalommal hallottuk Vörösmarty legújabb művét, egy karokkal ellátott hadi éneket, a koszorús költő által szavalgatni. Mely hév, mélység és erő abban! Szerencsés zenét hozzá, s ez ének zengedezése közt lehetetlen a magyarnak hálátlan ellenségein nem győzedelmeskedni.”⁹⁴ Nem sokkal később a Pesti Hírlap november 8-i számában közölték is e *Harci dal*-t, abból az alkalomból, hogy egy nappal korábban Vörösmarty „a Radical-kör termében Lenkei János alezredesünk tiszteletére” rendezett lakomán újból felolvasta a költeményt.⁹⁵ Emiatt és a radikális pártban közismert szereplése, forradalmi országgyűlési képviselősége, valamint az 1849. június 15-én, a Kegyelemi Szék tagjává történt kinevezése miatt is kellett aztán a szabadságharc leveretésével hosszasan bujkálnia, távol családjától s még velük is álnéven leveleznie... Ekkor már három gyermeke volt, szörnyű anyagi gondok közt élt.

A Kisfaludy Társaság 1848. november 11-i ülésében a néhányan összegyűlt tagok kimondták, hogy „a jövődre nézve a Társaság felfüggeszti munkásságát”.⁹⁶ Ekkor még olvasásra, megbírálásra átvették a legendapályázatra beküldött néhány kéziratot,⁹⁷ de további sorsukról nem tudunk ülési jegyzőkönyveik híján.

Vörösmarty Mihály 7 évvel később, 1855. november 19-én éppen abban a házban halt meg, ahol 25 évvel korábban Kisfaludy Károly.

93 Gyulai Pál: *Vörösmarty életrajza*, in Gyulai Pál *válogatott művei*, Bp., Szépirodalmi, 1956, 401. p.

94 Kossuth Hírlapja, 1848. szept. 3. (57. sz.).

95 Pesti Hírlap, 1848. nov. 8. (208. sz.) 1047.

96 Az 1848. nov. 11-i ülés jegyzőkönyvének fogalmazványtöredékei, MTA KIK Kézírtattár, Ms 5766, 101. f.

97 Az utolsó bejegyzés: „A verseket elvive Székács, Vörösmarty, Vachott, Szemere, Garay”.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY IRATAI
A KISFALUDY TÁRSASÁG LEVÉLTÁRÁBAN

K 378/21.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY levele [TOLDY FERENCnek] a Kisfaludy Társaság igazgatójának.

Pest, 1844. nov. 20., 2 f.

Poss. Kisfaludy Társaság, MTAKK 31/1953. [Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 1.]

K 378/29.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény az 1845-i pályamunkákról.*

K. n. [1846. jan.–febr.] autográf, 1 f.

Poss. MTAKK 36/1953. [Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 3. A kritikai kiadásban ismeretlen okból a szövegközlés hiányos, elmaradt a címzés és az első bekezdés. Ld. még: Arany János *Elveszett alkotmányával* kapcsolatos iratok, K 378/28–34.]

K 379/50.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY Czakó Zsigmondról írt tagajánlása. Pest, 1846.

Autográf, 1 f.

Ld. Kisfaludy Társaság tagajánlásai, K 379/50–52.

Poss. MTAKK 36/1953. [Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 4.]

K 378/35.

GAÁL JÓZSEF pályatételi ajánlások: „Elméleti feladás”, „Költészeti feladás”.

Fogalmazvány, Vörösmarty Mihály autográf javításaival.

K. n., autográf, 1 f. [Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 5. Ld. még: Arany János *Toldi* c. művével kapcsolatos iratok, K 378/35–43.]

K 378/40.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Vélemény az 1846^{ai} népies költeményekről.*

Autográf, 2 f. [Bírálata a Kisfaludy Társaság 1846. évi pályázatára beérkezett művekről, beterjesztve 1847. jan. 23-án. Ld. még: Arany János *Toldi* c. művével kapcsolatos iratok, K 378/35–43. Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 6.]

Poss. Kisfaludy Társaság, MTAKK 9/1953.

K 778, 37–40 f.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: „Ha több milliónyi nép...” [*Javaslat Szépirodalmi Könyvkiadóvállalkozás alapítására*].

Fogalmazvány.

K. n., autográf, 4 f. [Kk 16. *Kisfaludy-Társasági iratok*, 7. Az 1977-ben megjelent kritikai kiadás szerint a kézirat elveszett. Ottani a szövegközlés alapja: Török Pál: *Vörösmarty szépirodalmi könyvkiadó-vállalati terve*, Irodalomtörténeti Közlemények, 1942, 4, 379–382.]

Vegyes 2-r. 33/II.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: *Pályakérdés.*

H é. n., autográf, 1 f. Toldy Ferenc hagyatékában a Kisfaludy Társaság iratai között. Ld.: *Kisfaludy-Társaság Jegyzőkönyve: Harmadik év 1839/40: Ötödik Ülés, 1840. febr. 1.*, MTA KIK Kézirattár, Vegyes 2-r. 35, 31. p. Az ülés 18. pontja szerint: „Átmenvén az ülés a jutalomtételek választására, egy értelemmel a következő, Vörösmarty Mihály által ajánlott aesthetikai tárgy fogadtatott el, ekép szerkesztve...” A jegyzőkönyvben idézett szöveg némileg eltér a kézirat szövegétől.

Vörösmarty Mihály könyvtára

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára őrzi azokat a könyveket, amelyek Vörösmarty Mihály könyvtárából fennmaradtak. A szerény kis gyűjtemény a költő unokájának, Bernrieder Jánosné Széll Ilonának ajándékából 1927-ben került az Akadémia birtokába nagy mennyiségű kézirrattal¹ és néhány tárgyi emlékekkel (íróasztal stb.) együtt, s 1944-ig az Akadémia Vörösmarty-szobájában volt elhelyezve.² Az ostrom következtében a Vörösmarty-szoba berendezése éppen úgy elpusztult, mint a mellette levő Goethe-szoba, de a kéziratokat és könyveket legnagyobb részben még idejekorán biztonságba helyezték, s így azokból csak kevés kallódott el. A kéziratok ma az Akadémiai Könyvtár kéziratárában, a könyvek a régi könyvgyűjteményben vannak elhelyezve.³

Bernriederné sajátkezű könyvjegyzéke, mely az ajándékok átadásakor készült, összesen 106 kötetet sorol fel Vörösmarty és 4 kötetet Csajághy Laura birtokából, együttvéve tehát 110 darabot. Ehhez járult még néhány olyan könyv, amelyeket szerzőik Vörösmarty lányának, Széll Kálmánné Vörösmarty Ilonának ajánlva adtak ki. A 110 kötetből ma megvan 98.⁴

A kevés számú könyvből álló gyűjtemény bizonyára nem tartalmazza Vörösmarty egykori összes könyveit; azoknak már jelentékeny része vagy még a költő

1 *A Magyar Tudományos Akadémia Vörösmarty-kéziratainak jegyzéke*, összeáll. Brisits Frigyes, 1928.

2 *A M. Tud. Akadémia Vörösmarty-szobájának megnyitása és ismertetése*, Akadémiai Értesítő, 1927, 160–161.

3 Vörösmarty saját könyvtárának darabjai a Régi Könyvek Gyűjteményébe kerültek s „Vörösmarty Mihály Könyvtárából” felíratú pecséttel ellátva 540.009–540.087 számokon találhatók.

4 Elvesztek a következők: *Institutiones iuris civilis*, 1568; Berzsenyi Dániel *Összes Művei*, 1. köt., 1842; Petőfi *Összes költeményei*, 1847; Kazinczy Ferenc *levelei*, 2. köt., 1941/1842; Shakespeare: *König Lear*, 1844; *Ius publicum*, 1657; Bajza *Összegyűjtött munkái*, 2 köt., 1851; Ossian: *Poems*, 1844; [Diószegi–Fazekas:] *Magyar füvész-könyv*, 1807; – [Czuczor:] *Hunyadi J.* Engel, Fessler után, 1844.

életében, vagy pedig később, a családtagok kezén szétszóródhatott. Nemcsak a könyvek meglepően csekély számából kell erre következtetnünk, hanem a tapasztalható hiányokból is. Mindenekelőtt feltűnő, hogy többkötetes műveknek sokszor csak egy-egy kötete van meg. Például Fáy András szépirodalmi összes műveiből csak a 8. kötet, Gvadányi: *A világnak közönséges históriájának* 4. kötet, Horváth Mihály magyar történetének 3. kötet stb. Ugyanígy feltűnő, hogy számos olyan mű van, amely semmiképpen nem hiányozhatott könyvtárából. Még Vörösmarty saját műveinek életében megjelent kiadásai sincsenek meg teljes számmal, így Vörösmarty *Minden munkáinak* 3 kötet (1833), *Marót bán, Ujabb munkái*-nak 4 kötetes kiadásából is (1840) hiányzik az első kötet. De elképzelhetetlen, hogy ne lett volna meg birtokában Kölchnek egyetlen műve, vagy Kisfaludy Károlyé, akihez olyan szoros szálak fűzték. Nincs meg a könyvek közt Széchenyi *Hitele* (csak a *Stádium* és *Kelet népe*), Kazinczynak egyetlen eredeti munkája, és még számos hasonló példát említhetnénk. A folyóiratokat is mindössze a Társalkodónak egy fél évfolyama képviseli, teljesen hiányzik az Aurora, az Athenaeum, a Tudományos Gyűjtemény, pedig ennek az utóbbinak szerkesztője is volt. A kortársak közül is bizonyos, hogy sokkal többen ajándékozták meg műveik tiszteletpéldányaival a költőfejedelemként ünnepeelt Vörösmartyt, mint azzal a négy-öt kötettel, amelyben dedikációt találunk.⁵

Lássuk már most, mi az, ami Vörösmarty könyvtárából megmaradt, illetve amit az Akadémia a Bernriederné-féle jegyzék szerint megkapott.

Vörösmarty saját művei közül a *Zalán futása* (2 példányban), *Salamon Király*, *A bujdosók*, *Csongor és Tünde*, *Czillei és a Hunyadiak*, *Vérnász* első kiadásai, *Ujabb munkái*-nak (1840) 2 — 4. kötet, *Minden munkái*-nak (Nemzeti könyvtár 1847) egy teljes kötött példánya és egy felvágatlan részlet, füzetekből és az a középiskolai magyar nyelvtan, amit Czuczor Gergellyel együtt ő írt. — A magyar irodalmat Kisfaludy Sándor *Hunyadi Jánosa*, Virág Benedek *Poétái munkái*, illetőleg a *Költemények és Epodusok*, Révai Miklós *Elegyes versei*, Zrínyi *Minden munkái*-nak Kazinczy-féle kiadása, Berzsenyi *Összes művei*, Gvadányi *Unalmas órákban való időtöltése* és a *Világnak közönséges históriája*, Horváth Cyrill *Tirus-a*, Fáy András *Szépirodalmi összes munkái* és az *Árvizkönyv* 5. kötetében Eötvös *Karthausi*-ja, Petőfi művei Vörösmartynak ajánlott 1847-i kiadása,

5 Dedikált példányok: Eötvös: *Reform*, Gorove: *Nemzetiség*, Fábíán Gábor *Ossián*-fordítása, Bölöni Farkas Sándor: *Utazás Észak-Amerikában*. — Az *Ellenőr* 1847-i kötete Bajza Vörösmartynénak szóló ajánlásával.

Bajza *Összegyűjtött munkái*, Kazinczy levelei (Kis Jánoshoz, 1842) és Bölöni Farkas Sándor: *Utazás Észak-Amerikában* képviselik. – A külföldi irodalomból eredeti nyelven Shakespeare drámáinak több kiadása, Burns, Milton, Shelley, Moore, Ossian, Schiller összes művei, Goethe összes műveiből a színművek, magyar fordításban Shakespeare *Coriolanusa* Petőfitől, Schiller *Turandot*-ja és Ossian Fábián Gábor fordításában, Lessing *Barnhelmi Minnája* Kazinczy fordításában és még németül a *Lear király*, illetőleg Tasso eposza található meg. Feltűnő, hogy a francia irodalmat egyetlen egy író sem képviseli. – Az ókori klasszikus irodalom se gazdagabb: Cicero: *Epistolae ad familiares*, Ovidius: *Elegiae*, Horatius, azonkívül magyar fordításban Persius Flaccus Kis Jánostól, Horatius levelei és Cicero *Leliusa* Virág Benedektől, Ovidius *Keservei* és az *Átváltozások* (az utóbbi nincs felvágva) Egyed Antaltól és Homeros *Iliász*-a Vályi Nagy Ferentől. – Történelmi, irodalomtörténeti, jogi, filozófiai, nyelvészeti és politikai munkák a következők: Horvát István: *Magyarország gyökeres nemzetségeiről*, Bethlen Imre: *II. Rákóczy György ideje*, Toldy Ferenc: *A magyar nemzeti irodalom története*, Heltai *Krónikájá*-nak 1. része (1789-i kiad.), Smetius: *Prosodia* (1617), Virág Benedek: *Magyar prosódia*, Szontagh: *Propylaeumok a magyar philosophiához*, *Institutiones iuris civilis* (1568), *Ius publicum* (1657), [Czuczor Gergely]: *Hunyadi János*, Széchenyi: *Stádium*, *Kelet népe*, Eötvös: *Reform*, Gorove: *Nemzetiség*, Palugyay: *Megyerendszer* (nincs felvágva), Thiers: *Histoire du consulat et de Vempire*, Napóleon *önéletrása* Fábián Gábor fordításában és egy Werbőczy, valószínűleg ügyvédi képesítésének emlékeként, bár a példányon nem látszik, mintha valaha is forgatta volna. – Mindezt kiegészíti kedvelt szórakozásával, a vadászattal kapcsolatosan Pák Dienes *Vadászattudomány*-a és az anyjától örökölt orvoskodási hajlamának, meg az élete végén olyan nagy bizalommal használt homeopata gyógyászatnak jeleként Argenti Döme *Hasonszenvi gyógyítás*-a és a *Magyar füvészkönyv*. Van még egy középiskolai latin könyv (Büsching: *Liber Latinus*. 1770.), *A tisztbéli írás módja*, az 1840, 1844, 1847/48-i törvények gyűjteménye, egy alkalmi kiadvány Bethlen Rozália halálára, a Társalkodó egy fél évfolyama és egy német kalendárium.⁶

6 Ebből is néhány darab részben vagy egészben felvágatlan, így Horváth Mihály *Magyar történetének* meglevő 3. kötetéből csak a Wesselényi-összeesküvésről szóló és az 1740-től 1751-ig terjedő rész van felvágva, Toldy Ferenc irodalomtörténetéből is az első kötet nagy része felvágatlan.

Nem sok az egész, s bármennyi jellemző darab is van benne (Zrínyi, Virág Benedek, Széchenyi, Shakespeare) és bármennyi vesztetett is el eredeti könyvtárából, kétségtelen, hogy Vörösmarty elsősorban nem saját könyvtárából merítette nagy olvasottságát. Gyermek és ifjúkorában atyja könyveit forgatta: klasszikus auktorokat és latin nyelvű magyar történelmi munkákat. Később a Perczel család könyvtára állott rendelkezésére, főleg pedig író barátja, a buzgó könyvszerző, Teslér plébános küldözgette neki szorgalmasan könyvtárának értékeit.⁷ Életének későbbi szakaszában feltételezhető, hogy mint az Akadémia tagja, az Akadémia Könyvtárának gazdag állományából választotta olvasmányait.

Könyveit nem is tartotta valami nagy rendben. Lakásában „a butorokon, pallón könyvek és iratok heverték szanaszét s maga a könyvszekrény is csak egyszer volt rendben, mikor a jó Sallay⁸ rendbe szedte és jegyzéket készített rólok. Ez 1836 körül történt, midőn egy gróf bútorainak árverésén ugyancsak Sallay, az ő megbízásából, néhány díszesebb bútort vásárolt számára, a többek közt egy üveges könyvszekrényt s egy igazi íróasztalt, melyeket Vörösmarty gyermekies örömmel mutogatott barátjainak. De az igazi íróasztalon is csak úgy hevert a könyv és irat, mint a nem igazin.”⁹ Sajnos ez a Sallay-féle könyvjegyzék ma nem található, pedig mennyivel jobban ismernénk akkor Vörösmarty könyveit!

A könyvek tulajdonának megőrzésére se igen fordított gondot Vörösmarty, névbejegyzése mindössze 9 könyvében olvasható. Talán ezért is kallódott el belőle sok. Egy bejegyzés 1816-os,¹⁰ egy 1832-es,¹¹ a többi mind 1825-ös évszámmal.¹²

Meglepő, hogy a könyvek szövegéhez sehol sem fűzött megjegyzéseket. Még aláhúzások, egyes részeknek lapszélén ceruzával való megjelölése is csak egészen kivételesen fordul elő. A *Kelet népé*-ben egyetlen vonást nem találunk, pedig behatóan foglalkozott vele, hiszen az Athenaeumba részletes bírálatot írt róla. Shelley verseskötetében van néhány jelölés : aláhúzás és lapszéli vonás, Toldy

7 Gyulai Pál: *Vörösmarty életrajza*, Bp., 1895, 6, 12, 22, 42.

8 Vörösmarty barátja.

9 Gyulai: *I. m.*, 142.

10 Cicero: *Lelius*, bev., jegyz. Virág Benedek, Pes, 1802. A bejegyzés: „Michaelis Vörösmarty 2cundum in annum Humanitatis Scholae auditoris 1810.”

11 Emléke... Bethlen Rosáliának.

12 Ovidius: *Elegiae*, Horatius levelei, Cicero: *Epistolarum*..., Virág Benedek *Poetai munkái*, Révai *Elegyes versei*, Horatius és Verböczy. A bejegyzés ezekben: Vörösmarty Mihál 1825.

irodalomtörténetében három hely kapott jelet¹³ és Heltai krónikájában található néhány aláhúzás,¹⁴ meg egy széttépett nyelvészeti jegyzet darabjai könyvjelzőül.

Saját művei közül is csak kettőben található javítás: a *Czillei és a Hunyadiak*-ban egy betűhiba javítása, és egy helyen V. László neve átírva Szilágyi-ra. A *Vérnász*-ban pedig egy névelő beszúrása, egy szó és egy sor megváltoztatása. Írói műhelyének titkaira tehát nem sok világosságot vet a könyvtár.¹⁵

Egy bizonyos: Vörösmarty nem volt könyvgyűjtő. Nem próbálta összegyűjteni

„A bölcsek és a költők műveit
S mit a tapasztalás arany
Bányáiból kifejtett az idő.”¹⁶

Állandó anyagi gondjai sem engedték meg a nagyobbarányú könyvvásárlásokat, de hiányzott is belőle a könyvgyűjtésnek, a könyvek gondozásának szenvedélye. Könyveinek legnagyobb része kötetlen, sokszor szakadozottak, nyűttek, foltosak; egy darabon sincs nyoma annak, hogy ő köttette volna be. A könyvnek, könyvtárnak külső formája nem sokat jelentett számára. – Nem is igen

13 Az egyik helyen arról van szó, hogy mikor a történetírás hibáztatja Mátyás királyt, miért hagyta a törökök elhatalmasodni, „felejteti látszik, hogy a Lajtán túl soha nem nyugvó veszély sürgetőbben kívánta az elhárítást.” (2. köt., 5.) A másik: „A német nyelv a Zsigmond óta sűrűbben bevándorlott és Albert alatt vérszemet kapott német vendégek által a hazában tetemesen kezdett gyarapodni”. (59.) Harmadik: „éppen abban nyilatkozott a nagy király lelkes-testestül nemzeti érzelmé, hogy mind a magyar erkölcsökhöz hiven ragaszkodott, mind a magyar nyelvet, abban járatlan nápolyi hitvesét s olasz vendégeit nem tekintve, nem csak nem mellőzte, hanem az ősi magyar szokás fenntartásával asztal felett is magyar énekeket adott elő. Egykorú írók magasztalják magyar szónoklatát is.” (61.)

14 Érdekes, hogy az aláhúzások mind a Zsigmond királyra vonatkozó részben találhatók: „és a Magyaroknak tsuda erköltsöket” – „’Sigmondot ők ki-akarnák üzni és békességes országot akarnának kezében adni.” (306.) – „rántzigálják vala azt hol imide, hol amoda nagy dühösséggel”. (308.) – „Az pártolók pedig szaladoznak, ki imide, ki amoda”. (311.) – „állhatatlanságát és álnokságát”. – „mint hogy sok új királyok légyen”. – „mikor egybevérszet szerezhetnek a királyok között. Abból keresik az ő hasznokat.” (312.) – Talán Zsigmondról készült eposzt vagy drámát írni?

15 „Ah ő bűnre ingerelve volt” helyett „Ah ő a bűnre ingerelve volt” (105.) – „Ah én egy háladatlan lány vagyok” helyett „Ah én rossz háladatlan lány vagyok!” (52.) – „Váro leányt jól várt szerencse ér” helyett „Váro lány még várt szerez magának.” (55.)

16 Vörösmarty: *Gondolatok a könyvtárban*.

láthatott olyan könyvtárt, amely szépségével, nagyságával lenyűgözhetne volna. A „lángképzelődé” emberétől végtelenül távol állott minden bibliofil-érzék, ami kétségtelenül mindig föltételez bizonyos mértékű pedantériát. Szeme nem a könyv, a könyvgyűjtemény esztétikai formákba zárt külső megjelenésén akadt meg, hanem csak az eszmei tartalom érdekelte, s azon túl képzelete ragadta a fantázia birodalmába, ahol az emberi társadalomnak és kultúrának, a nemzet múltjának és jövőjének nagy problémái lázas víziókban tornyosultak eléje.

S most még néhány szót arról a négy könyvről, amelyek a Vörösmarty-könyvtárhoz tartoznak, de nem az ő, hanem felesége könyveiként kerültek az Akadémia-ra. Az egész gyűjteménynek legmeghatóbb darabjai: Laura atyjának, Csajághy Jánosnak énekeskönyve¹⁷ (a kötésen még Csajághy Máté neve 1772-ből), azután egy Károli *Biblia* Deák Ferenc ajánlásával („Csajághy Lóráé. Emlékül Deák”) és két imakönyv. Az egyik Székács József: *Imádságok protestáns keresztyének számára*, 1844, tele préselt virágokkal, hajfürtökkel. A Vörösmarty-család sok viszontagsággal teli életének, ki tudja, mennyi-mennyi egykor beszédes, de ránk nézve már néma emléke! A másik imakönyv nagyon csonka. Se címlapja, se vége; Szikszai György: *Keresztyéni tanítások és imádságok* valamelyik kiadása a sok közül. Benne is száraz virágok, három kézzel írt imádság. A szakadozott lapszéklet gondosan kijavítgatva, bekötve s finoman metszett ezüst csatján csak egyetlen évszám: 1843, az esküvő éve.

Megj.: *Magyar Könyvszemle*, 1956, 1. 68–69.

17 *Az Isten' anyaszentegyházbeli közönséges isteni-tiszteletre rendeltetett énekes könyv*, Debrecen, 1736, és egybekötve vele Szenci Molnár Albert: *Szent Dávid királynak... soltári*, Debrecen, 1736.

Országok? vagy: a' könyvtár a' nered.
 De hát hol a' könyv, mely elérhet vért?
 Hol a' nagyobb része, boldogsága? Mennyi
 A' könyvek által a' világ előbbre?
 Mennyi, hogy minél dícsőbbek' népei
 Salakjok annál borzasztóbb legyen.
 I a' rongyos ember, lázas kebele
 Dögvészre sokajson a' hír, nemzedéke.
 De hát ledöntésük, a' mit excedek
 Esz' napvilága mellett dolgozának?
 A' bíbelők' és a' költők' műveit
 I mit a' tapasztalat's' arany
 Bányáiból kifejtése az idő?
 Hány pengés lélek tépe el magát,
 Visszaprása a' szív' egy' rongya mellett
 Hogy terede, szűzosa embertársának
 Ványa adjon s' erő, vigasztalás
 Itt el nem ismeri érdem' hősei
 Kiket minden már elhanyagolt s' minden
 Iggyonlással kezeke, ohosó haladattal
 Kérdett imádni a' fukar világ
 Népboldogító eszmék' vesztésü
 Oh mind egyike a' rongy kereskedőkkel, 2

VÖRÖSMARTY MIHÁLY KÖNYVEI

540.042, koll. 1.

1840^{dik} évi törvényczikkelyek: *Articuli comitiorum anni 1840*, Poson, Belnay, Weber, Wigand, [1841], 521 (4) p.

540.042, koll. 2.

1844^{dik} évi országgyűlési törvény-czikkelyek, Pesten, Trattner-Károlyi, [1844?], 67 p.

540.042, koll. 3.

1847–8^{dik} évi országgyűlési törvénycikkek, Pozsonyban-Pesten, 1848, Országgyűlési Iratok Kiadó-Hivatala-Landerer és Heckenast, 94, (2) p.

540.076

ARGENTI DÖME: *Különféle betegségek hasonszenvi gyógyítása: Nemorvosok és kezdő hasonszenvi orvosok használatára*, Pesten, Trattner és Károlyi betűivel, 1847, XXXV, 208 p. 1 t.

540.030

[BÉL MÁTYÁS:] *Compendium Hungariae geographicum, ad exemplar Notitiae Hungariae novae historico-geographicae Matthiae Bel*, ed. 3. auct. et corr., Posonii; Cassoviae: Landerer 1777, [14,] 312, [47] p. 1 t.

540.023

BERZSENYI DÁNIEL *Összes művei: Költelem 's folyóbeszéd*, közre bocsátá meghagyása szerint Döbrentei Gábor, 3. kiad., kéziratban maradt még nem ismertekkel, Budán, Magyar Királyi Egyetemi sajtóval, 1842, 1–3. köt. (2 db-ban, 1. CXVIII, 329 p., 2. 422 p., 3. toldalék, levelekkel, 206 p.)

540.039

BETHLEN IMRE, id.: *Második Rákóczi* [Rákóczy] György [II. erdélyi fejedelem] *ideje*, Nagy Enyed, Ref. Collégium bet., 1829, 196 p.

540.084

Szent Biblia, azaz Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás, ford. Károli Gáspár, Kőszeg, Reichard Ny., 1850, 1024, 342 p.

540.028

Budapesti árvízkönyv, szerk. Eötvös József, Pest, Heckenast, 5 köt., 1839–1841 (1. 1839. [12], 296 p., 2. 1839. 303 p., 3. 1839. 342 p., 4. 1840. 276 p., 5. 1841. 351 p.)

540.047

BURNS, ROBERT: *The poetical works of – –: With a life of the author, and an essay on the genius and writings of Burns* by E. Cunningham, carefully revised and rendered perfectly intelligible to the general reader by a copious glossary, London, Charles Daly, 1841, XXXII, 352 p. 1 t.

540.072

Liber Latinus in usum puerorum Latinam linguam discentium, ed. ab BÜSCHING, ANTON [FRIEDRICH] FRIDFR. [!], Francofurti et Lipsiae, 1770, [ny.n.] [12], 257 p.

540.065

CICERO, M[ARCUS]. TULLIUS: *Epistolarum ad familiares, cum notis et interpretatione Philiberti Quartier ... in usum Delphini*, Budae, Typ. Univ., 1807–1808, 2 köt.

540.068

CICERO, M[ARCUS] T[ULLIUS]: *Lélius vagy M. T. Cicero beszélgetése a bárátjáról*, magyarázta Virág Benedek, Pest, Trattner Ny., 1802, 133 p.

540.043

Ellenőr: Politicai zsebkönyv, a Pesti Ellenzéki Kör megbízásából, szerk. Bajza [József], [Pest], 1847, ny. n. IV, 587 p. Bajza József sajátk. aláírásával.

540.060

Emléke a bódog emlékezetű bethleni gróf Bethlen Rosália úr asszonynak: Bethlen Imre kedves életetársának, Nagy Enyed, Ref. Kol. Ny., 1832, 87, 30, 117 p.

540.036

EÖTVÖS JÓZSEF: *Reform*, Lipcse, Köhler, 1846, 297 p.

540.058

EURIPIDÉSZ: *Ion: Helena*, Aus dem Griechischen des Euripides übersetzt und erläutert von C[hristoph] M[artin] Wieland, 1814, Doll, Wien, 312 p. 1 t.

540.029

FARKAS SÁNDOR, bölöni: *Utazás Észak Amerikában*, Kolozsvártt, Tilsch, 1834, 346 p.

540.027

FÁY ANDRÁS *Szépirodalmi összes munkái*. 3. köt. *A Bélteky-ház: Tanregény*, 1. köt., Pest, Geibel, 1844, 340 p.

540.051

GOETHE [JOHANN WOLFGANG VON]' *s sämtliche Schriften*. 4. Bd. *Theater von Goethe, Egmont; Iphigenie auf Tauris; Die Mitschuldigen; Die Geschwister; Der Bürgergeneral*, Wien, Strauss, 1810, 360 p. 1 t.

540.037

GOROVE ISTVÁN: *Nemzetiség*, Pest, 1842, Heckenast, 114 p.

540.054

GOZZI, [CARLO]: *Turandot: Tragi-comoedia: Gozzi után* [Friedrich] Schiller, ford. Gáthy János, Budán, Egyetem betűivel, Magy. Tud. Társ., 1835, 159 p. (Külföldi játékszín. 9.)

540.024

GVADÁNYI JÓZSEF: *Unalmas órákban vagy-is a' téli hosszú estvéken való idő töltés: A'mellyet a' versekben gyönyörködőknek kedvéért*, kiadott – –, Pozsonyban, Wéber, 1795, 232 p. 2 sztl. lev.

540.025

GVADÁNYI JÓZSEF: *A' világnak közönséges históriája, a' mellyet magyar hazájához viseltető szeretettül ösztönöztetvén, és néhány jeles, és hiteles authorokból ki-szedetvén ugyan ezen hazájának élő nyelvén bátorodik nékie, mint igaz fiúi szeretetnek áldozattját mély alázatossággal bé-mutatni gróf Gvadányi József magyar lovas generális*, Pozsonban, Weber Simon költségével és betűivel, 4. köt. 1797, [4] 360 p. 1 t.

540.057

HELTAI GÁSPÁR: *Magyar krónika*, írta – –, Nyomtatott Kolosváratt M. D. LXXIV. most pedig újonnan Nagy-Győrben: Streibig Jó'sef betűivel, M.DCC.LXXXIX., [Győr], Streibig [1789] [8], 472 p. 9 t.

540.063

[HOMÉROSZ] *Homér Iliásza*, ford. Vályi-Nagy Ferencz, Sáros-Patak, Nádaskay ny., 1821, 1–2. köt 1 db-ban (1. 1–12. ének. VIII, 346 p., 1. 13–24. ének. 378 p.)

540.062, koll. 3.

[HORATIUS FLACCUS, QUINTUS]: *Epodusok* [ford. Virág Benedek] Budán, Kir. M. Univ. betűivel, 1817, 39 p.

540.062, koll.1.

HORATIUS FLACCUS [FLACCUS], Q[UINTUS] *levelei*, ford. Virág Benedek, Budán, 1815, Kir. M. Univ. betűivel, 115 p.

540.073

[HORATIUS FLACCUS, QUINTUS:] *[Opera]*, ed. stereotypa, Parisiis: Excudebam Petrus Didot, natu major ... Anno VIII [1800], [8], 288 p.

540.038, koll. 2.

HORVÁT ISTVÁN: *Magyar Ország gyökeres régi nemzetségeiről: Figyelem gerjesztésül értekezi* – –, Pest, 1820, Trattner Ny., 110 p.

540.031

HORVÁTH MIHÁLY: *A magyarok története: Harmadik szakasz*, Pápa, Ref. Főisk. bet., 1844, X, 488 p.

540.026

HORVÁTH [CYRILL] CZYRILL: *Tírus: Szomorújáték öt felvonásban*, Buda, Magyar Tudós Társ., 1834, 144 p. [Eredeti játékszín, 2.]

540.087, koll. 1.

Az Isten anyaszentegyházabeli közönséges isteni tiszteletre rendeltetett énekes könyv, mellyben vannak hymnuszok, soltárokból szereztetett ditséreték, innepekre és egyéb alkalmatosságokra tartozó istenes régi énekek, most újobban ... tisztábban és nagyobb vigyázással ... egynéhány buzgó imádságokkal ki-botsáttatott, Debreczen, Margitai István ny., 1736, 480 p., 7 sztl. levél.

540.082

Jurende's Vaterländischer Pilger in dem Kaiserstaate Oesterreichs: Ein ganz origineller Nationalkalender für alle Provinzen der Oesterreichischen Monarchie auf das Jahr ...: Für alle Freunde der Kultur aus dem Lehr- Wehr- und Nährstande: Zum Unterricht und Vergnügen, Wien, J. P. Sollinger, [1848], [15], 17–160, [1 p.]

540.019

KISFALUDY SÁNDOR, kisleludi: *Hunyadi János: Históriai dráma*, Budán, Kir. M. Univ. Ny., 1816, [3], 308 p.

540.055

LESSING, [GOTTHOLD EPHRAIM]: *Barnhelmi Minna vagy a katonaszerencse: Vigjáték öt felvonásban*, ford. Kazinczy Ferencz, Buda, Magy. Kir. Egyetem, 1834, 146 p.

540.074

Magyar nyelvtan a középiskolák második osztálya számára, Budán, 1848, M. Kir. Egyet. betűivel, 163 p.

540.046

[MACPHERSON, JAMES:] *Osian' énekei*, az eredeti gael mértékben ford. Fábián Gábor, Buda, Királyi Egyetem bet., 1833, 1–2. köt. (1. XXXVIII, 303 p., 2. 330 p.)

540.045

MILTON, JOHN: *The poetical works of* – –, printed from the text of [Henry John] Todd, [John?] Hawkins and others, to which is prefixed the poet's life by Edward Philips, Leipsic, Fleischer, 1827, XXXII, 392 p.

540.077

MOORE, THOMAS: *The works of Thomas Moore*, esq. accurately printed from the last original editions, with critical notes and a sketch of his life, a new ed. complete in 1 vol, Leipsic, Fleischer, 1833, XL. 751 p. 1 t.

540.052

NAPÓLEON [I., FRANCIA CSÁSZÁR] *önéletrása, saját keze és dictálása után*, a francia kiadás szerint híven magyarázta Fábián Gábor, Pest, Trattner és Károlyi, 1829, VIII, 139 p.

540.070

OVIDIUS NASO, P[UBLIUS]: *Átváltozások*, ford. Egyed Antal, Pest, 1851, Müller ny., 1 db-ban 3 köt. (1. 150 p., 2. 152 p., 3. 147, [11] p.)

540.066

OVIDIUS NASO, PUBLIUS: *Elegiae tristium libri*. 5. Cum Jacobi Pontani [Jacobus Pontanus (Spanmueller)] commentario in compendium redacto, corr. ed., Buda, Typ. Univ., 1809, 702 p.

540.069

[OVIDIUS NASO, PUBLIUS]: *Publius Naso Ovidius keservei: Öt könyv*, ford. Egyed Antal, Székes-Fejérvárott, Számmer Ny., 1826, 160 p.

540.075

PÁK DIENES: *Vadászattudomány*, Buda, 1829, Tud. Egyet. Bet. 1 db-ban 1–2. köt. (1. XVI, 218 p., 2. 223 p.) A 7. részben: *Magyar vadász-szavak és kifejezések néhány hozzájuk közel ’s melléklettel*.

540.032

PALUGYAY IMRE, ifj.: *Megye-rendszer hajdan és most, törvény-történet-eklevelek- s egyéb rokon kútfolk után előadja –*, 3. köt. *Megye kiadási rendszer s megye statisztika*. 1. r. *Tiszán inneni s Tiszán túli megyék*, Pest, Heckenast, Geibel, 1847, IX, 198 p. 22 t.

540.067

[PERSIUS FLACCUS, AULUS]: *Persius Aulus Flaccus szatíráji magyarul és deákul*, szükséges jegyzetekkel világosítva Kis János által, Soprony, Kultsár ny. 1829, [8], 104 p.

540.009

PETŐFI [SÁNDOR] *Összes költeményei – egy kötetben*, Pest, Emich Gusztáv, 1847, 537, [3] p.

540.021

RÉVAI MIKLÓS *elegyes versei, és néhány apróbb kötetlen írásai: Függelékül hozzájuk adatnak másoknak némelyly hozzá iratott darabjaik, végre néhány régiségek is*, Pozsonyban, Loewe betűivel, 1787, [7], 325, [1] p.

540.050

SCHILLER, [FRIEDRICH]’s *sämmtliche Werke* in 12 Bden. Stuttgart–Tübingen, 1838, Cotta. 1–12. Bd. (1. VIII, 459 p. 1 t., 2. 502 p. 1 t., 3. 439 p. 1 t., 4. 402 p. 1 t., 5. 504 p. 1 t., 6. 436 p. 1 t., 7. 370 p. 1 t., 8. 464 p. 1 t., 9. 500 p. 1 t., 10. IV, 478 p., 11. 499 p. 1 t., 12. 436 p. 1 t.)

540.048

[SHAKESPEARE] SHAKSPEARE, WILLIAM: *Dramatic works in 10 vol*, with notes original and sel. by Samuel Weller Singer. 10. vol. 2. ed., Halle, Kersten, 1843, 474 p.

540.080/I.

[SHAKESPEARE, WILLIAM:] *The dramatic works of Shakspeare*, printed from the text of Samuel Johnson, George Stevens and Isaac Reed, Leipsic, Ernst Fleischer, 1824, 830, [2] p.

540.080/II.

[SHAKESPEARE, WILLIAM:] *An appendix to Shakspeare's dramatic works*, the life of the author by Aug[ustin] Skottowe, his miscellaneous poems, a critical glossary, Leipsic, Ernst Fleischer, 1826, 192, [12] p.

540.064

[SHAKESPEARE, WILLIAM:] *The dramatic works of Shakspeare*, from the text of [Samuel] Johnson and [George Steevens] Stevens, London, Black-Young, 1831, XII, 1062 p. 1 t.

540.056

[SHAKESPEARE, WILLIAM:] *Shakspeare összes színművei*, angolból fordítják Arany [János]. Petőfi [Sándor], Vörösmarty [Mihály]. I. [köt.] *Coriolanus*, ford. Petőfi Sándor, Pest, Beimel ny., 1848, 182 p.

540.049

SHELLEY, [PERCY BYSSHE]: *Poetical works*, London, Daly, 1837, VI, 572 p. 1 t.

540.071

SMETIUS, HENRICUS: *Prosodia Henrici Smetii, ... promptissima: quae syllabarum positione et diphtongis carentium quantitates, sola veterum poetarum auctoritate, adductis exemplis, demonstrat; cum appendice aliquot*, Lugduni, De Harsy, 1617, [16], 458 p.

540.035

[SZÉCHENYI ISTVÁN:] *A kelet népe*, Trattner, Pest, 1841, XIV, 387 p.

540.034

SZÉCHENYI ISTVÁN: *Stadium*, írta – –, Kiadta Z**** 1833-ben, I. rész, Lipcse, 1833, Wigand Ottó, XVIII, [2], 299 p.

540.085

SZÉKÁCS JÓZSEF: *Imádságok protestáns keresztyények számára*, készítette és gyűjtötte Dr. – –, Pest, Kilián György, 1845, 372 p.

540.087, koll. 2.

SZENCI MOLNÁR ALBERT: *Szent Dávid királynak és prófétának száz ötven soltári...*, magyar versekre fordítottak... Szentzi Molnár Albert által, Debreczen, nyomt. Margitai János, 1736, [2], 278 p.

540.086

[SZIKSZAI GYÖRGY: *Keresztyéni tanítások és imádságok, a' keresztyén embernek külömbb-külombb-féle allapati és szükségei szerént*, Po'sony, Pest, 1818 (?)] 754 p. Az 1–48. és a 755–830 p. hiányzik, az elejére bekötött lapokon imádságok ismertelen kézírással.

540.059

SZONTAGH GUSZTÁV: *Propylaeumok a' magyar philosophiához*, Budán, M. Kir. Egyet. betűivel, 1839, X, 12–291 p.

540.081

Társalkodó: tudományos, művészeti s mesterségi tekintetben, szerk. és kiadja Helmeczi Mihály, 1. évi foly. 2. fele, Pesten, Landerer ny., 1832, 209–418 p.

540.061

TASSO, [TORQUATO]: *Versuch einer poetischen Übersetzung des Tassoischen Heldengedichts genannt: Gottfried oder das Befreyte Jerusalem*, ausgearbeitet von Johann Friedrich Koppen, Leipzig, Breitkopf, 1744, [16], 600 p.

540.053

THIERS, A[DOLPHE]: *Histoire du consulat et de l'empire*, Leipzig, Meline, 1845, 3 köt. (1. 384 p. 1 t., 2. 355 p. 1 t., 3. 440 p. 1 t.)

540.040

[OTTLIK DÁNIEL:] *A' tisztbéli írás módjának saját szavai, úgymint: hivatalbéli levelezéseknek tzímeik ... mellyek a' magyar nyelvnek közönséges felvétele eránt az országnak közelebb múlt gyűlésén tétetett törvényrendelésének, mennél előbb való tökéletes telljesedésére ... meg-bővítettek, és újonnan ki-adattak*, Pesth, 1807, Trattner ny., 195 p.

540.033

TOCQUEVILLE, [ALEXIS DE] ELEK: *A' democratia Amerikában*, ford. Fábán Gábor, 1. köt., Buda, 1841, M. Kir. Egyetem., VI, 318 p.

540.041

TOLDY FERENC: *A magyar nemzeti irodalom története*, Pest, Emich, 1851, 2 köt. (1. XII, 196, LXIII p., 2. IV, 118, LXXV p.)

540.062, koll. 2

VIRÁG BENEDEK: *Költemények*, Budán, Kir. M. Univ. betűivel, 1816, 32 p.

540.062, koll. 4.

VIRÁG BENEDEK: *Magyar prosodia és magyar írás vagy inkább ezen két tárgyból rövid észrevételek*, Budán, Kir. M. Univ. betűivel, 1820, 104 p.

540.020

VIRÁG BENEDEK: *Poétai munkák*, Pest, Trattner, 1822, 266 p.

540.078

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]' *Minden munkái*, kiadják barátai Bajza J[ózsef] és Schedel [Toldy] F[erenc], 2. öszves kiadás, Pesten, Kilián György, 1847, XVIII, 1824 h.

540.015

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]' *Újabb munkái*, Buda, A magyar királyi egyetemenél, 1840, 2–4. köt. (2. [4], 210 p., 3. [4], 272 p., 4. [4], 334 p.)

540.016

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Újabb munkái*, Buda, A magyar királyi egyetemnél, 1840, 4. köt. (334 p.) [Erősen rongált, 4 sztl. levél hiányzik a kötet elejéről, felvágatlan.]

540.013

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *A' bujdosók*, Székes-Fehérvár, 1830, Számmer Pál betűivel, V, 196 p.

540.014

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Csongor és Tünde: Színjáték*, Székes-Fehérvár, 1831, Számmer Pál betűivel, 168 p.

540.017

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Czillei és a' Hunyadiak. Történeti dráma öt felvonásban*, Pest, Kilián, 1845, 223 p.

540.012

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Salamon Király: Szomorú játék*, Pest, Trattner, 1827, 154 p.

540.018

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Vérnász: Szomorújáték öt felvonásban*, 2. kiad. Buda, Magyar Tudós Társaság, 1837, 163, [5] p. [Eredeti játékszín. 1.]

540.010; 540.011

VÖRÖSMARTY MIHÁL [MIHÁLY]: *Zalán futása: Hősköltemény*, Pesten, Petrózai Trattner Mátyásnál, 1825, 245, [3] p.

540.044

[WERBŐCZI ISTVÁN:] *Werbőczius illustratus sive decretum tripartitum juris consuetudinarii incltyi regni Hungariae a Stephano de Werbőcz ... olim compilatum, ... in usum praesertim tyronum, illustratum*, Budae, 1822, Typ. Reg. Univ. Hung. 493, [15] p.

540.022

ZRÍNYI [MIKLÓS] *Minden munkái*, kiadta Kazinczy Ferencz, Pest, 1817,
Trattner, 2 köt. (1. 189 p. 1 t., 2. 205 p. 1 t.)

születésén történt. A' Jechovaimmegye
 Nyele nevű helységében 1800-án
 December 1° napján. Ottján, Vörösmarty
 Mihály, Ekecs Gróf Kádarszky
 nála Hyele jószágában hadalmi
 tiszt volt 15 évtendőig, azután
 Velenken aréndaista lett. A'
 hely tehersege miatt elég gondosan
 nevelt, és tanítatott. Jechovaimot
 4 évtendőig, az ötödikben már ta-
 nítogatástól elvon, s ekkor megmozdult
 is. Ot évtendőt Jechovaimot töltött, és
 hatodikban Pestre költözött. Ott
 hol az akkori évtendőben el is végeztette
 Kereskedésből valóra az elvonatás
 ban, hogy 1818-éban Dr. Gerzsel Sándor
 úr hármas jutott. Itt
 három főt tanított, végeztetett el
 a' Philosophiát három évfélével, azután
 hogy lement Borsányra Jolán

Jolán Vörösmarty jószágába lakni,
 lementem én is, és jött a' 2°
 zolt, és 4° iskolai tudományokra
 tanítottam. S magam is tanulom
 az elv. és törvény. Ez volt legye-
 rőbb, és a' jött a' 2° évtendő.
 Még egy évtendőre töltöttem hadonlást
 foglalkoztatásban, de kevesebb bajjal.
 Ezen két évfélével alán elv. és törvény
 a' törvény, törvény gyakorlásra mentem
 Dr. Borsány Jelenre Jolán Vörösmarty
 effa' at-Pöpius, ugyan csak Gerzsel
 Sándor is ajánlással, lakásom Jolán
 volt. Innan ismét Pestre jöttem
 Gerzsel Sándor úr ajánlással, s is
 a' Dr. Királyi Táblánál Dr. Mar-
 ton után híres József ügyvéd.

Ez lenne minden külső munkám
 életemnek. Jól kezdésemre névne azt
 kell megjegyeztem, hogy még his
 de a' koromban igen megkedveltem
 a' római misztérium versek hangjait.

Vörösmarty Mihály önéletrajzi
 feljegyzésének részlete

VÖRÖSMARTY MIHÁLY TÁRGYAI

Vörösmarty Mihály unokája, Bernrieder Jánosné Széll Ilona 1923-ban gondolt először arra, hogy fia szándékát megvalósítva, a családi tulajdonban lévő kéziratokat, emléktárgyakat Vörösmarty könyvtárával együtt átadja az Akadémiának. Az ajándékozás feltétele az volt, hogy az adományt a családi bútorokkal együtt különgyűjteményként egy emlékszobában helyezték el. Azonban az ajándékozásról érdemben csak 1926-ban indult meg a tárgyalás.

A Vörösmarty gyűjtemény számára az Akadémia földszintjén, a mai Keleti Gyűjtemény melletti termet alakították át. Bernriederné Széll Ilona egy kis füzetben jegyzéket készített az átadott hagyatékról, számba véve az ereklyéket és a bútorokat is.¹ Az emlékszobát 1927. június 20-án nyitotta meg Berzeviczy Albert elnök. Nyolc tárlóban állítottak ki kéziratokat. Brisits Frigyes, a kor neves Vörösmarty-kutatója, a kéziratok mellett a tárgyi emlékeket is ismertette:

„A Vörösmarty-szobában foglal helyet az a karszék, melyben Vörösmarty Mihály meghalt. Itt van az íróasztala – rajta tintatartójával –, melyben nejtől hímzett papírnehezék pihen. Egy kis hímző-asztal tartja Vörösmarty Mihályné hímzőkosarát és homeopata-gyógyszereit. Üvegbúra alatt látható egy elefántcsontból faragott sakfigurakészlet, sakktáblával, melyet Vörösmarty Mihály egyik tisztelőjétől kapott. Külön szekrényben állanak Vörösmarty Mihály könyvei s a róla szóló munkák. Zárt üvegszekrény alatt vannak: a Vörösmarty-család nemesi oklevele, fényképek, ezüstkupák, melyeket a nagy költő kapott tisztelőitől; tovább Vörösmarty kisebb használati tárgyai: papírvágó kése, zsebkése, gyufatartója, kovája, asztali órája, egy szál Vörösmarty Ilona hajából, akadémiai tagsági oklevele, a *Zalán futása* metszetének kliséje, pénztárcái, dohányzacskói, édesatyjának jegyzőkönyvecskéje. A bútorokhoz tartozik még egy földgömb, első azon darabok közül, melyeket nálunk Vörösmarty korában készítettek, s amelyeket Vörösmarty ajándékba kapott. Végül két falikép: Vörösmarty Mihály és neje, teszik teljessé a szoba felszerelését.”²

1 Vörösmarty Mihály kéziratai, levelei és egyéb emléktárgyainak jegyzéke, K 2/118.

2 Brisits Frigyes: *A Magyar Tudományos Akadémia Vörösmarty-szobája*, Irodalomtörténet, 1928, 1–2, 92–96. p.

Budapest ostromakor a különgyűjtemények állományát a gondos és időbeni biztonságba helyezésnek köszönhetően csak kisebb veszteség érte. Az Akadémia palotájában azonban súlyos károk keletkeztek. Az épület helyreállításával együtt a könyvtár újjászervezésére is sor került. Keresztury Dezső könyvtári igazgatósága alatt, 1949-ben létesült önálló osztályként a Keleti Gyűjtemény. Ugyanakkor több megoldási javaslat készült az egykori különgyűjtemények (Goethe-szoba, Széchenyi-Múzeum) korszerű újjászervezésére, a kutathatóság feltételeinek biztosítására, ezek megfelelő raktári elhelyezésével és állományuk tételes feldolgozásával.

Mielőtt azonban az egykori különgyűjtemények állományának revíziója, a háborús veszteségek jegyzék szerinti pontos felmérése, az új nyilvántartások elkészítése befejeződhetett volna az Akadémia állami irányítás alá került. Az átszervezett Akadémia 1950-ben megszüntette a múzeumként kezelt Széchenyi-, Goethe- és Vörösmarty-szobát. Könyvanyagukat beosztották az MTA Könyvtárának raktárába. A kéziratok és az emléktárgyak egy részét átadták állományba vételre a Könyvtár Kézirattárának. A Kézirattár állományából a tárgyi emlékek nagy része kölcsönzéssel az újonnan létesített Tudós Klub termeibe, az emlékszobák képeinek nagy része, a bútorok, szobrok az Akadémia hivatali helyiségibe, illetve raktárba kerültek.

A Vörösmarty-szobából az MTAK Kézirattárába került tárgyi emlékekről 1950. november 23-án készült egy aláírás nélküli, 19 tételt felsoroló jegyzék. Ezek közül 16 tárgyat 1953. június 9-én az akkori Petőfi Múzeum átvett a (kápolná)snyéki Vörösmarty-kiállításra.

Bútorok

1. Bőr karosszék. Bernriederné Széll Ilona leírása: „Bőrkarszék, melyben beültették mielőtt ágyba feküdt, közvetlen halála előtt.” (MTAKK K 2/118. 23. p. 1. tétel.) Jelenleg azonosítatlan az MTA bútorai között.

2. Íróasztal. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 4. tétel.)

PIM-nek átadva a kápolná)snyéki múzeum számára. Fényképének megjelenése: Kerényi Ferenc, *A kápolná)snyéki Vörösmarty Mihály emlékmúzeum*, Székesfehérvár, 1987, 18. (Az István Király Múzeum közleményei D. sorozat, 129).

3. Vörösmarty Mihályné hímzőasztala. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 35. p. 9. tétel.)

Leltári száma: 642. Leírása az *Akadémiai műtárgyjegyzék* (1989) alapján: „Fenyőfából, dió és diógyökér borítással. Fedlapja köralakú. Kávájában húzókarikás kis fiók. Három hajlított lába között áttört pálcikás kosár. Szélessége: 38 cm, magassága: 61 cm. Magyar, 1830 körül készült. Állapota: javításra szorul.” (MTA KIK Kézirattár, Ms 5156/6. 300., 312. f.)

MTA Kommunikációs Titkárság.

4. Zárt üvegszekrény. (Bernriederné Széll Ilona jegyzékében nem szerepel.)

Leltári száma: 232-273. Leírása az *Akadémiai műtárgyjegyzék* (1989) alapján: a) „Egyajtós, diófa, üvegszekrénné átalakítva. Hasábos lábakon áll, párkánya egyenes. Két oldalsó pilaszterén a felső részen négyzetes keretben növényi ornamentika jávorfa berakással. Szélessége: 93,5 cm, magassága: 176 cm, mélysége 44 cm. Magyar, biedermeier, Steindl modorában. Állapota: megfelelő. (MTA KIK Kézirattár, Ms 5156/6. f. 298.) b) „Diófa faragott díszítéssel. Hullámos talpazaton áll, előlapjának 2/3 része üvegezett. Az alsó zárt rész hullámos keretelésű mezőre osztott. Pártázata kiugró, profilált. Magyar, XIX. század közepe. Állapota: jó.” (MTA KIK Kézirattár, Ms 5156/5. 197. f.)

MTA Elnöki Titkárság.

5. Kisszekrény. Bernriederné Széll Ilona leírása: „Félszekrény (alacsony)”. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 3. tétel.)

Nem lehet teljes bizonyossággal azonosítani. Szóbjöhető bútor: Kisméretű könyvszekrény. Leírása az *Akadémiai műtárgyjegyzék* (1989) alapján: Diófából, jávorfa intarziadiszes. Kétajtós, polcos beosztású. A mellső oldalon az üveges rész felett meanderdíz. A szekrény két oldalán keretelt lizénában vázából kinövő leveles, virágos intarzia. A tagolt párkányon rózsagirland szalagdísszel, ovális keretben portrékkal. A két keskenyebb oldallapon jelenet: az egyik ovális keretben vadász szekercével, a másikon halászó leány. A körülöttük lévő mezőt teljesen kitölti a centrálisan elhelyezett leveles, virágos intarzia. Hosszúsága: 94 cm, magassága, 139,5 cm, mélysége: 38 cm. Osztrák, XIX. század. Állapota: javított; furnír repedezett.” (MTA KIK Kézirattár, Ms 5156/6. 66–67. f.)

MTA Tudós Klub, Arany János szoba.

Ereklyék

1. 16 db fehér és 16 db vörös elefántcsontból készült sakkfigura. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 1., Petőfi Múzeum (PIM) átvételi elismervénye 1. tétel; MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 10. tétel.)
PIM.
2. Fekete bőrtárca. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2., Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 2. tétel; MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 25. p. 18. tétel.)
PIM.
3. Özv. Vörösmarty Mihályné névjegye. Eredetileg a fekete bőrtárcában. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2a. tétel.)
MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 12.
4. Vörösmarty Mihály hajfürtje, papírlapba hajtogatva, a borítékon Vörösmarty Mihályné kézírásos datálása: 1847. Eredetileg a fekete bőrtárcában. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2b. tétel.)
MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 12.
5. Ismeretlen személy hajfürtje, papírlapba hajtogatva, a borítékon Vörösmarty Mihályné kézírásával: „kis kedves Macza haja 1879”. Eredetileg a fekete bőrtárcában. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2c. tétel.)
MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 12.
6. Széll Kálmánné Vörösmarty Ilona hajszaa papírlapba hajtogatva, a borítékon Vörösmarty Mihályné kézírásával: „Ilonkám hajából egy szál”. Eredetileg a fekete bőrtárcában. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2d. tétel.)
MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 12.
7. Kisfaludy Társaság meghívója. Eredetileg a fekete bőrtárcában. (Vörösmarty ereklyék jegyzéke 2e. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 2. tétel.)
PIM.

8. Csontnyelű, 20 cm hosszú papírvágó kés. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 35. p. 6a. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 3. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 4. tétel.)

PIM.

9. Fémtartó, 6 cm magas, feltehetően gyufatartó. Jelenleg nem lehet teljes bizonyossággal azonosítani. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 25. p. 19. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 5. tétel.)

Szóbajöhető tárgyak az *Akadémiai műtárgyjegyzék* (1989) alapján:

a) Leírása: „Fém tok ovális talppal, összelapított oldallal. Oldalán bevéssett kagylós díszítés. Magyar, XIX. sz. közepe. Magassága: 6,5 cm, talpazata: 3x2,5 cm.” (MTAK Ms 5156/6. f. 192.)

MTA Tudós Klub (Zöld szoba, vitrin).

b) Leírása: „Fedeles, szögletes, kinyitható fémdoboz, belül osztott, nagyobb részében gyufa, a kisebb részében fogaskerék. A doboz oldalán bevéssett hálós díszítés. XIX. sz. közepe. Mérete: 6x3 cm.”

Poss. MTAKK, MTA Tudós Klubtól átvett tárgyak, B/2.

10. Fehér zsebkés, 7 cm hosszú. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 25. p. 21. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 5. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 5. tétel.)

PIM.

11. Viasz színű kovakődarab. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 25. p. 20. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 6. tétel.)

MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 96.

12. Ezüstkoszorú lanttal. (Bernriederné Széll Ilona jegyzékében nem szerepel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 7. tétel.)

Nem azonosítható.

13. Kék, fehér és „ezüstgyöngyből” fűzött női pénztárca. (Bernriederné Széll Ilona jegyzékében: „aprópénztárca”, MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 25. p. 21. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 5. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 6. tétel.)

PIM.

14. Szarvasbőrrel bélelt, zöld, barna, ezüst szállal készült kézimunka-dohányzacskó. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 14. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 9. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 7. tétel.)

PIM.

15. Aprópénztartó, drapp színű, „ezüst gyönggyel” díszítve és rézkarikával ellátva. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 14. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 10. tétel.)

MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 13.

16. Női táska, zöld színű, arannyal hímézve. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 15. tétel [?], Vörösmarty ereklyék jegyzéke 11. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 8. tétel.)

PIM.

17. A *Zalán futása* első kiadása címlapjának vörösréz kliséje. (Bernriederné Széll Ilona jegyzékében nem szerepel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 12. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 9. tétel.)

PIM.

18. Ezüst serleg, 17 cm magas, oldalán a vésett felirat: „És annyi balszerencse közt...”. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 5–7. tétel [?], Vörösmarty ereklyék jegyzéke 13. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 10. tétel.)

PIM.

19. Serleg alakú üvegpohár, magassága 13, 5 cm. (Bernriederné Széll Ilona jegyzékében nem szerepel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 14. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 11. tétel.)

PIM.

20. Vörösmarty Mihály akadémiai ezüstserlege, 1842. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 5–7. tétel [?], Vörösmarty ereklyék jegyzéke 15. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 12. tétel.) Magassága: 16, 5 cm.

PIM.

21. Ezüstserleg fedővel, a Fehérmegyei Olvasóegylettől. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 5–7. tétel [?], Vörösmarty ereklyék jegyzéke 16. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 13. tétel.) Magassága: 26, 5 cm.
PIM.

22. Ezüstserleg, akadémiai, felirat nélkül. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 5–7. tétel [?], Vörösmarty ereklyék jegyzéke 17. tétel.) Magassága: 14 cm.
MTA KIK Kézirattár, Tárgyak 87.

23. Antik fekete állóóra, 23 cm magas. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 8. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 19. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 14. tétel.)
PIM.

24. Obernyik Károly akadémiai ezüstserlege, 1843. Magassága: 12 cm.

25. Fehér porcelán tintatartó fém tetővel. (MTA KIK Kézirattár, K 2/118. 23. p. 11. tétel, Vörösmarty ereklyék jegyzéke 21. tétel, Petőfi Múzeum [PIM] átvételi elismervénye 15. tétel.)
PIM.

K717

Étkezésbe egy pap vitéz: csós latta: sándor: jé
kerofi: Han jépi: kagvával

17. 18. 19. 18. 19.

KÉPEK

Ms 4405/101.

„VÖRÖSMARTY MIHÁLY emlékének”. Nyomtatott kép.

Bal oldalon: „Halász István tervezete szerint kiadja a Nemzeti Képkiadó Vállalat”. Jobb oldalon: Hamburger és Birkolhz műintézetének nyomása”.

Ms 5075/226.

BARABÁS MIKLÓS: VÖRÖSMARTY MIHÁLY fiatalkori arcképe.

Fényképmásolat, 1 f.

Ms 5075/227.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY rajzolt arcképe, magyar címerrel ellátott keretben, ovális formában, kemény kartonra felragasztva. – Büki Fejér R. fényképész Pesten, Soroksári utca 12 sz. a.

Fényképmásolat, 1 f.

Ms 5075/228.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY szülőháza Pusztanyéken. – Gazdik Mária fényképfelvétele 1967-ből.

Fényképmásolat, 2 db, 2 f.

Ms 5075/234.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY arcképe 1855. évi fénykép után.

Fényképmásolat, 1 f..

Ms 5075/239.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY szülőháza. Kápolnásnyéki látkép.

Fényképmásolat. 1 f.

Ms 5075/265.

VÖRÖSMARTY [Mihály] arcképe. 1844. Barabás Miklós rajza, Preisel metszette acélba. Kiadta Kilián György Pesten.

Sokszorosítás, 1 f. 25,5 x 18 cm.

Ms 6243/4.

VÖRÖSMARTY MIHÁLYról készült metszet.

Másolat, 1 f.

Poss. MTAK 12/1971.

Ms 6254/260.

VÉGH ANDOR Vörösmarty Mihályról készült ceruzarajza.

1 f.

Tárgyak 74.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY öregkori arcképe.

Fénykép üvegezett fa keretben, 255 x 225 mm.

Poss. Kisfaludy Társaság, MTAK 151/1953.

VÖRÖSMARTY MIHÁLYAL KAPCSOLATOS EGYÉB DOKUMENTUMOK

Ms 6254/263–268.

VÖRÖSMARTY MIHÁLYra vonatkozó előadások, egyéb iratok.

Gépirat, 6 db, 14 f.

Poss. MTAK 12/1971.

Ms 5087/28–31.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY emlékére tartott ünnepélyek műsorai és egy rávonatkozó újságkivágat.

Nyomtatvány, 3 db, 5 f. + 1 db, 2 f.

Ms 5890/16.

BEÖTHY ZSOLT: *Vörösmarty Mihály*.

Autográf, 14 f. Ld. Beöthy Zsolt kisebb dolgozatai, Ms 5890/12–17.

Poss. MTAK 20/1991.

Ms 6241/248–267.

BERNRIEDER JÁNOSNÉ SZÉLL ILONA levelei BRISITS FRIGYESnek
1924–1929. 19 db, 32 f.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6243/269.

BRISITS FRIGYES: *A vén cigány*. Tanulmány.

Autográf, 1 db, 11 f.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6243/270.

BRISITS FRIGYES: *Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde*. Tanulmány.

Autográf, 1 db, 17 f.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6250/8–Ms 6251/1.

BRISITS FRIGYES: Vörösmarty Mihály *Összes Művei* kritikai kiadásának kézírata.

Autográf, 617 f. + 34 füzet.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6241/1–11.

BRISITS FRIGYES: Vörösmarty Mihály életére, munkásságára vonatkozó – kéziratári kutatásokról készített – jegyzetek.

Autográf, 11 db, 11 füzet.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6247/1–46.

BRISITS FRIGYES Vörösmarty Mihály műveinek kritikai kiadásához gyűjtött jegyzetei.

Autográf, 46 db, 45 f. + 1 köteg.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6246/12–15.

BRISITS FRIGYES Vörösmarty Mihályra vonatkozó – folyóiratokból gyűjtött – anyagjegyzetelése.

Autográf, 34 db, 34 füzet.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 6255–6256.

BRISITS FRIGYES Vörösmarty Mihályra vonatkozó, utóbb talált jegyzetei.

Autográf, gépirat autográf javításokkal, 2 db, 2 doboz.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 97

CSÁSZÁR ELEMÉR: *Vörösmarty emlékkönyve*. Könyvismertetés.

Autográf, 7 f.

Ms 5075/238.

EGRESSY GÁBOR emlékezése Vörösmarty Mihályról.

Fényképmásolat, 1 f.

Poss. MTAKK.

Ms 6241/353.

FEKETE DEZSŐ levele BRISITS FRIGYESnek.

Vörösmarty Mihály almási első levelének közlése tárgyában.

Bácsalmás, 1958. aug. 13. 1 f.

Poss MTAKK 12/1971.

Ms 324/11.

FERENCZI ZOLTÁN jegyzetei Vörösmarty Mihály életéről, a *Zalán futása* tartalmi elemzésével.

Autográf, 35 f.

Poss. Ferenczi Zoltán, MTAKK 686/1952.

Ms 322/4.

FERENCZI ZOLTÁN: *A népies irányú műköltészet kora.* (Vitkovics Mihály, Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Czuczor Gergely, Kriza János, Erdélyi János.) Egyetemi előadás, 1886–1887. Töredék.

Autográf, 163 + 11 f.; a versok többnyire üresek.

Poss. Ferenczi Zoltán, MTAKK 686/1952.

Ms 5080/6.

GAÁL MÓZES: *Vörösmarty szelleméhez. Születése 100 éves évfordulója alkalmából.* Vers.

Kézírásmásolat [?], 2 f.

Poss. Forgács, MTAKK 80/1959.

Ms 551/21.

GÁLOS REZSŐ Vörösmarty költészetéről szóló tanulmányának fogalmazványtöredéke.

Autográf, 5 f.

Poss. Gálos, MTAKK 14/1956.

Ms 550/27.

GÁLOS REZSŐ: *Vörösmarty és kora*. 1937–1938. első félévi egyetemi előadások, Pécs.

Autográf, 1 füzet, 123 p.

Poss. Gálos, MTAKK 14/1956.

Ms 6241/371–378.

HORVÁTH ANNA levelei BRISITS FRIGYESnek

Pincehely, 1958–1962. 8 db, 10 f. [közte 3 db fénykép].

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 4414/27.

JUHÁSZ GÉZA Vörösmartyról írt cikkének v. előadásának töredéke.

Autográf, 9 f.

Ld. Juhász Géza tanulmányai Csokonai verseléséről, a kiadásokról, a versek kronológiájáról és mások Csokonaival kapcsolatos írásairól, Ms 4414/1–27.

Poss. MTAKK 36/1970.

Ms 5675–Ms 5682/1–520.

KABDEBO, THOMAS–MAKKAI, ADAM–TABORI, PAUL: *The Poetry of Hungary: An Anthology of Hungarian Poetry in English: Translation from the 12th Century to the Present*. Angol ny. [Szerkesztésben közreműködők: George Buday, Louis Szatmáry.]

Poss. MTAKK 12/1983.

K 720/4.

KÁLMÁN LAJOS levele VÖRÖSMARTY BÉLÁnak.

Vörösmarty *Julius Caesar*-fordítása kéziratának egy töredékét ajándékozta Kálmán Lajos Vörösmarty Bélának.

Moór, 1900. dec. 1. 2 f.

M. Nyelvtud. 4-r. 42. 6–7. f.

KAZINCZY FERENC: *Grammatikai 's Stylistikai Jegyzések Vörösmarty Mihálynak e' című munkájából: Ezer egy Éjszaka*.

M. Nyelvtud. 4-r. 42. jelzetű, *Nyelv és literatura* c. kötetben.

K 633

KAZINCZY Ferenc VÖRÖSMARTY Mihálynak szóló üdvözlete, Széphalom, 1831. aug. 19.

1 fol. A K 633 jelzetű, *Kazinczy nyelvészeti tanulmányai* c. kötetben egy külön lapon.

Ms 6254/261–262.

KERÉNYI HENRIK: *Vörösmarty a szerelmes börzsönyi nevelő.*

Gépirat, 2 db, 6 + 2 f.

Mellette Lélek Imre levele Brisits Frigyesnek.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 4866/213g.

KONT [IGNACE]: *Un poete Hongrois. Vörösmarty.* Ismertetése G. de Contenson-tól, La semaine de Paris, 1869 nr. 120-ban.

Újságkivágat, kézírásos jelzéssel, 1 f.

Poss. MTAKK 44/1967.

Ms 4613/82–84.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ Vörösmarty Mihályról.

Autográf és gépirat autográf javításokkal, 13 f.

82. *Vörösmarty lyrája* [1. előadás]. 7 f.

83. *Vörösmarty* [2. előadás]. 3 f.

84. *Az öreg Vörösmarty* [3. előadás]. 3 f.

Poss. Kosztolányi Ádám, MTAKK 19/1969.

Ms 5079/36–37.

LANTOSTól eladásra kerülő kéziratok jegyzéke. [Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály, Arany János, Eötvös József, Tompa Mihály, Kisfaludy Sándor kéziratokról.]

Gépirat, 2 db, 6 f.

Poss. MTAKK 58/1959.

Ms 5273/46.

LŐRINCZY GYÖRGY: *Vörösmarty Mihály és Beöthy Zsolt. A „Szózat”.*

Autográf, 4 f.

Ld. Lőrinczy György irodalmi emlékezései, Ms 5273/36–50.

Poss. Lőrinczy Szabolcs, MTAKK 43, 53/1966.

Ms 4710/324.

LŐW IMMÁNUEL levele CSEKEY ISTVÁNNak.

Melléklet: Bacher Simon héber költő levele az izraelita hitközséghez Vörösmarty szobra leleplezésekor (1866).

Gépirat, 1 f.

Poss. Csekeyné, MTAKK 58/1967.

Ms 35

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA VÖRÖSMARTY-SZOBÁjának vendégkönyve. 1927–1930.

76 f.

Poss. MTAKK 25/1955.

Ms 5894/15.

MENCZER BÉLA: *Voeroesmarty und Shakespeare*.

Gépirat, 33 f.

A 2. és 4. p. hiányzik, a 8. p. után két sztl. old.

Poss. MTAKK 25/1986.

Ms 5894/17.

MENCZER BÉLA: *Vörösmarty-szimfónia*.

Gépirat, 3 f.

Poss. MTAKK 25/1986.

Ms 731/11.

NÉGYESY LÁSZLÓ: [*A „szép” Vörösmartynál*].

Autográf jegyzetek, 28 f.

Poss. Négyesy, MTAKK 43/1961.

Ms 706/40–45.

NÉGYESY LÁSZLÓ tanulmányai és jegyzetei Vörösmarty Mihályról.

Autográf, 6 db, 43 f. + 1 köteg.

40–41. *Két ismeretlenül maradt költői remek* (Vörösmarty Mihály: *Előszó*, Arany János: *Népdal*.) [A 41. sz. töredékes.]

42. Előadás Vörösmartyról a Szent Imre Körben.

43. *Jubiláris Vörösmarty-irodalom*. Bibliográfia.

44. Adatgyűjtés Perczel Etelkáról.

45. Jegyzetek Vörösmartyról.

Poss. Négyesy, MTAKK 43/1961.

Ms 703/42.

NÉGYESY LÁSZLÓ hagyatéka. Deák Ferenc levele gyámleányának, Vörösmarty Ilonának. Újságkivágat.

Ms 6242/80.

PERCZEL GYÖRGYNÉ levele BRISITS FRIGYESnek.

Bonyhád, 1961. dec. 6. 2 f.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 10.299/2.

SÍK SÁNDOR előadása Vörösmarty Mihályról.

Sokszorosítás, 97 f.

Ld. Szegedi Egyetem irodalomtörténeti előadásai Sík Sándor előadásai nyomán [1930-as évek], Ms 10.299/1–9.

Poss. Harangi Lászlóné, MTAKK 41/1961.

Ms 5315/8.

SÍK SÁNDOR: Vörösmarty istenélménye.

Gépirat, 9 f.

Poss. MTAKK 43/1968.

Ms 10.502/10.

SÍK SÁNDOR: *Vörösmarty kora*. Előadások a szegedi egyetemen, 1941–1942.

Sokszorosítás, 34 f.

Poss. Kardoss Klára, MTAKK 58/1963.

Ms 5971/89.

VÖRÖSMARTY EMLÉKBIZOTTSÁGGal kapcsolatos irat.

Ld. SÖTÉR ISTVÁN személyét érintő kinevezések, felmentések, felkérések és kapcsolódó iratok, 1946–1988, Gépiratok, nyomtatványok, 45 db, 53 f.

Poss. MTAKK 18/1989.

Ms 6242/154.

SULYOK IGNÁC levele BRISITS FRIGYESnek.

Székesfehérvár, 1962. máj. 27. 1 f.

Mellette 1 db másolat a velencei róm. kat. plébánia Historia Domusának kéziratából. 1 f.

Poss. MTAKK 12/1971.

Ms 4673/15–23.

SZABÓ LŐRINC: Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* c. drámai költeményének átdolgozása és ezzel kapcsolatos iratok, 1941.

Autográf, gépiratok ill. nyomtatványok. 9 db, 5 + 5 + 14 + 57 + 17 + 4 + 2 + 1 + 1 f.

15–16. A *Csongor és Tünde* új változatának tartalma. 2 db, 10 f. – 17. Az „egyórás” *Csongor és Tünde* első jelenetének tervezete. 14 f. – 18. Vörösmarty: *Csongor és Tünde*. Átdolgozta Szabó Lőrinc. 57 f. – 19. *Gastspiel des Ungarischen Nationaltheaters in Deutschland*. 1941. Nyomtatvány, 17 f. – 20–21. Szabó Lőrinc nyilatkozata, 2 db, 6 f. – 22–23. Szabó Lőrinc életrajza. 2 db, 2 f.

Poss. MTAKK 1/1970.

Ms 4670/14.

SZABÓ LŐRINC: Shakespeare *Lear király*-a Vörösmarty Mihály általi fordításának átdolgozása. 1954.

Gépirat, ismeretlen kéz jav. 175 f.

Poss. MTAKK 1 /1970.

Ms 10.059

TAKÁTS piarista levele BADICS FERENCnek

K. n. „1813–1820-ig nincsenek meg anyakönyveink...” 2 f.

Poss. MTAKK 682/1952.

Ms 139

TÉRI JÓZSEF: *Vörösmarty egy kiadatlan levele.*

Mellette: Georges Pelissier *Études de littérature et de moral contemporaines* c. és

Karl Berger *Schiller: Sein Leben und seine Werke* c. művének ismertetése.

Autográf, 5 + 11 + 9 f.

Poss. Szilády Áron, Bács-Kiskun megye levéltára, MTAKK 685/1952.

Ms 4700/456.

TÓTH ÁRPÁD előadása Vörösmarty Mihályról.

Autográf fogalmazvány, 5 f.

Poss. MTAKK 1 /1970.

Ms 754/82–83.

TÖRÖK KÁLMÁN levele NÉGYESY LÁSZLÓnak

1927., 2 f. Mellette: Török Kálmán *Vörösmarty* c. beszédének gépirata, 4 f.

Poss. Négyesy, MTAKK 43/1961.

Ms 5075/236.

VÖRÖSMARTY JÁNOS levele megnevezetlennek, édesanyjáról.

Fényképmásolat, 1 f.

Poss. MTAKK

Ms 5075/237.

VÖRÖSMARTY JÁNOS visszaemlékezése a gyermek VÖRÖSMARTY MIHÁLYra. Kézirat fényképe.

Fényképmásolat, 1 f.

M. Irod. Lev. 4-r. 102

VÖRÖSMARTY MIHÁLYNÉ CSAJÁGHY LAURA levelei TOLDY FERENCnek

Pest, 1856. máj. 24., magyar ny., 2 f.

Pest, 1860. júl. 22., magyar ny., 2 f.

Ms 5486/71.

VERES PÉTER: *Utóhang a Vörösmarty ünnepekhez.*

Autográf, 4 f.

Poss. MTAKK 40/1971.

Ms 4234/31.

VISZOTA GYULA Vörösmarty Mihályra vonatkozó jegyzetei.

Autográf, 4 f.

Poss. MTAKK 286/1952.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY MŰVEINEK MUTATÓJA

Nem tartalmazza Vörösmarty prózafordításait, átdolgozásait, töredékeit akadémiai és Kisfaludy-Társasági iratait, beleértve alkalmi bírálatait, javaslatait.

Kisebb költemények

<i>A' babonás Sallayhoz</i> 40	<i>A' megcsalt leány</i> 42
<i>A' Beteg Hazafiakért: Fohászkodás I. B. öröke tisztelendő Brúna Ferentzhez temetésekor Pesten Karatson Hav: 2 1817</i> 59	„A' megtelt holdnak lebegő sugára vi-
láglott...” (fordítástöredék Publius
Ovidius Naso <i>Epistolái</i> -ből) 60
<i>A Bialok közelítése</i> 59	„A' melly érzések...” 39
„A' Fő boldogság...” 41	<i>A' merengőhöz</i> 58
<i>A' gyászkiéret</i> 48	<i>A nyarol</i> 59
<i>A' baldokló leány</i> 47	<i>A' rabló</i> 48
„A' havazó télnek szele...” 59	„A rény nagy jutalom...” 39
<i>A' hazafi</i> 51, 52	<i>A' sors és a' magyar ember</i> 53
<i>A' hontalan</i> 65	„A' szabadság' büszke vára...” 57
<i>A' hű lovag</i> 48	<i>A' szánakodóhoz</i> 65
„A' jövőnek szép reményit...” 60	<i>A' szegény anyja</i> 48
<i>A' katona</i> 58	<i>A' szent ember</i> 33, 53
<i>A' kegyetlen emberről</i> 39	„A' szép halálnak...” 40
„A' ki Hazájának...” 39	<i>A' szép leány</i> 67
<i>A' klastrom</i> 42	<i>A' szerelmetlen</i> 47
<i>A' közelgető veszedelmeknek iszonyú tsapásit képzelő szívnek panaszai</i> 59	<i>A' szerentse változásairól</i> 59
<i>A' Krivánon</i> 57	<i>A' szív' temetése</i> 58
<i>A' lanthoz</i> 42	„A' szokott úton repeső örömek...” 41
<i>A' magyar hölgyekhez</i> 50, 57, 72	<i>A Tavaszcól</i> 59
<i>A' magyar költő</i> 47, 65	<i>A Télcől</i> 59
	„A' természet' örök' könyvét...” 50
	„A' törvény erejét...” 44

- A' túlvilági kép* 48
A' tünődő 57
 „A' vándor élet...” 40
A' vén cigány 54, 56, 66, 197
A virág le szakasztásakor 59
A' völgyi lakos 65
A' zalamegyeieknek 53
 „Aeole, vidd hírül...” 39
Ajánló versek 41
 „Állítsátok az emléket...” 54
 „Álom volt-e, hogy...” 54
 „Aludjatok szép álmaim...” 60
 „Amit még tenger...” (fordítás Publius Ovidius Naso *Fasti*-jából) 41
Árpád' emeltetése: Egy kép alá 72
 „Ártatlanság' köntösében...” 47
 „Az éj palástja...” (fordításrészlet A. M. Barthélémy és J. Méry *Napoléon en Egypte* c. eposzából) 57
Az élet időről 59
Az elszánt 48
Az elveszett ország 51, 52
Az ember élete 54
Az emberek 53
Az ifjú költő 51
Az Ifjúság és Ártatlanság 59
Az imádkozóhoz 46
Az Irigységhez 40
 „Az öröm édes bor...” 47
Az Őszről 59
 „Azt gondoltam...” 47

B. K... P.. sirkövére 53
 „Bár ki legyen...” 41
Berzsenyi' emléke 42

 „Boldog az, a' ki jeles tzelját...” 40
Borhűtőkre 66
 „Borzadva jártam...” 61
Búcsú („Szép Etelka, kit szívembe...”)
 47
Budai temető 48

 [Calibán] 47
Carmina („O Deus Omnipotens...”)
 39
 „Cimeri térségben fekvő...” (fordítás Publius Ovidius Naso *Metamorphoses*-éből) 41
 „Cimeri térségen mély öblű...” (fordítás Publius Ovidius Naso *Metamorphoses*-éből) 42
Cs. M. kisasszonynak 51, 57, 58, 72
Csaba' szerelme 42, 47
Csák („Fölkele Csák, s' nagy lelke' szavait...”)
 48
Csák („Csák, den Helden...”)
 62
 „Csattog az öldöklő viadalban...” 59
 „Cserhalom ez mellyen...” 45
Csík Ferke 53
Czeczei Barátomhoz 59

 „De laboris similitudine cum Rosa...”
 39
De Timore Domini 39
De venatore 59
De volubilitate boni mundani 59
Deák Ferencz 53
 „Derítsd vezérlő tsillagodat...” 39
Dessewffy Aurél 52
 „Distica quot fingis...” 42

- „Drága Tanítom! mit nyujtsak...” 54
 „Dúlja elboldog napom...” 41
- Edyllion* 41
Egy barátomhoz („A’ vigaság néked...”)
 39
Egy barátomhoz (Szonett egy barátom-
 hoz – „Míg az ifjúság...”) 40
Egy barátomhoz (Ódák, XIII VI F –
 „Már rég nem hallám...”) 58
Egy boldogtalannak panasza 40, 41
 [Egy főúr sírkövére] 50
Egy képszeborra 48
 „Egy tavasz van...” 40
Egy Váras és Pásztorleány 60, 61
 „Egy világot...” 47
Egyed Antalhoz („Elhagysz, elhagynak
 veled a bonyhádi Camoenák...”) 72
 „Ekkor meg szabadúlsz...” 40
Elhagyott anya 42
Előszó 54
 „Elszórta terhes fellegeit az ég...” 50
 „Éltetője életemnek...” 60
 „Éltünk hiúság’ talpain...” 39
Emléksorok, 2., B. Wenckheim Máriá-
 nak 50
Emléksorok, 3., Adorján Boldizsárnak
 50
Emléksorok, 4., Másnak 50
Emléksorok, 5., Álom és való 50
Emléksorok, 6. 50
Emléksorok, 7., Bú és öröm 50
Epigramma 40
Epigrammák, ’s némely rövid alagyák
 40
- „Építék ’s mellyet...” 54
Exercitia Scholastica 39
- „Feléd, Barátom...” 61
Feledés 51
 „Feleségem szép és jó...” 52
Felforgatott menny 62
V. Ferdinánd’ felgyógyulásakor 48
V. Ferdinánd királyhoz 48
 „Fiad, Barátom, a’ hadi életet...” (fordí-
 tás: Quintus Horatius Flaccus *Carm.*
III. 2.) 41
 „Fogytán van napod...” 54
 „Fordítsd felém oh Delila, fényedet...”
 41
Fóti dal 66, 67
 „Fut, kerül engem...” 61
Gondolatok a’ könyvtárban 52, 53, 67,
 83, 171, 173
Gygantomachia 39
H[oratus] III. 3. 40
 „Ha gondolkod réád én...” 53
 „Háborog a’ tenger...” 40
Hahnemann 52
Háláadás 40
 „Halhatatlan Isten bölcs kezinek...” 39
Haragszom rád 51, 57
Harczi dal 164
Három rege 52
 „Hát én végre Neked...” 40
Hedvig 72
Hellynek leírása 39
 „Hogy korosabb idején virítson...” 41

- „Hogy papucsos most...” 39
Hor[atius] I 5. 39
 „Hosszú életet élj, hogy elérd...” (Tóth
Lőrinc emlékkönyvébe) 50
Hubenayné 52
Hucskó 59
Hymnus 58, 75, 160, 161
- Ifjú, Leány. Három párbeszéd* 45
 [István nádornak] 54
- Jó bor* 52
Jóslat 54
- K. Mathild számára* 57
K. Matild' dala 67
K: Uram Atyám Neve Napjára 59
 „Kedvetlen a' dal...” 39
Kemény Simon 72
Kérelem 47
 „Kérj Te mathesis helyett...” 39
Keserű pohár (Bordal „Czillei 's a' Hunyadiak” szomorújátékából) 51
Ki a' hamis? 51
 „Ki fogja méltán zengeni...” 40
Kis gyermek' halálára 72
Kis leány' sírjára 53
 „Kisded bokrokkal...” 40
Kisfaludy Károly' sírjára 48
Kölcsy 52
- „Láttalak a' Helicon' tetején...” 57
Laurához („Nagy szálla vagy...”) 58
Laurához („Rád nézek, mert szeretlek...”) 50
- Leander Heróhoz* 40
 „Lengedező széltől...” 41, 59
Madárhangok 58
 „Majd meglássuk Uram...” 60
 „Már a' földövező Tenger...” 41
 „Már hitlen Salamon...” 40
Márs zászlója alatt szomorkodó jámborrol 59
 „Meg mentett Helicont...” 39
 „Még pirosult orczád...” 41
Megyeri 52
 „Mért hagytál egyedül...” 54
 „Mért nevezel...” 41
Mese a' rózsabimbórul 51, 57, 72
Mi baj? 54
 „Midőn a' nap...” 54
 „Mig éltél, neveténk...” 52
 „Míg ifjúi virányid hevét...” 39
 „Miként rebegjen...” 41
Mikes' bújja 33
 „Minden szív nélkül...” 41
 „Mint a' földmivelő...” 54
 „Mint kezdjem levelem'...” 41
 „Mint lebegő ladikot...” 39
 „Mint vasad...” 39
Miss Pardoe' emlékkönyvébe 50
Mit csinálunk? 52
 „Mit te kívánsz tennem...” 44
 „Múlt, mely nem változol...” 51
- „Ne szánj meg éltem szünté után...” 39
 „Nem fáradsz-e reám mosolyogni...” 53
Névnapi köszöntés: Laurához 50, 51
Névnapi 51

- „Nyájas tekintettednek...” 40
- Ódák, VI F XIII.* 59
- Ódák: I–IV.* 40
- Ódák: XIII* 58
- Ódák: XIV* 59
- Országháza* 53, 67, 72
- Ősök* 50
- „Őszre hanyatló napokban...” 40
- „Öszvejavésünket levelemmel...” 39
- Penelope Ulissesnek* (fordítás Publius Ovidius Naso *Heroidai*-ból) 41
- Pindár mértéke szerint* 40
- Proposita sententia* 59
- Rege a' Hajdaniságból* 59
- „Reggel a' ki magát...” 41
- Rosz bor* 58
- „Rózsa voltál...” 47
- „s Im egy lenge Zefír...” 41
- „Sem mire sem mehetünk...” 40
- „Setét eszmék borítják eszemet...” 54, 66
- Sír a' szegény Pere* 47
- Sírvers* („Hol van a gazdag erő, hol az élet hajnala?”) 72
- Sírversek, 4., Kisgyermek* 50
- Sírversek, 5.* 50
- Sírversek, 6.* 50
- Sok baj* 51
- „Sok vész riaszt...” 57
- „Sunt nunc in cunctis...” 41
- „Sustinui poenam non aequa mente...” 41
- Szabad föld* 58
- Szabadsajtó* 46
- Szamárdiak* 47
- Széchenyihez* 67, 68
- Szép asszony* 47
- „Szép az élet az erdőben...” 47
- Szép Ilonka* 123
- Szepyre* 68
- „Szerentsétlen, igen szerentsétlen...” 39
- „Szeretve tisztelt jó mamám...” 59
- Szilágyi és Hajmási* 47
- Szonett egy Barátomhoz* 40
- Szózat* 48, 49, 68–70, 123, 135, 201
- „Szög Kató...” 51
- „Szűz artzád...” 39
- „Tartson meg az isten...” 58
- „Tégedet a' ki velem...” 59
- „Tégedet, a' ki reánk...” 40
- „Ti, Felsők nem ügyeltek' e...” 41
- „Tisztúl ködéből...” 41
- Titirus és Moeris* 39
- Titirus Mopsus* 59
- „Titka teremtsnek...” 50
- Toldi* 57
- Tót deák' dala* 44, 52, 58
- Udvardim! – nevemet ha talán nem vonta homályba...” 61
- „Udvardim! tova földre szakadt...” 59
- Újesztendei szép kívánság* 61
- Utóhang a Cserhalomhoz* 45

Vágy 48
 „Várja hanyatlását kiki...” 39
 „Várna Mohács Rákos...” 39
 „Vég ivadék vagyok...” 53
 „Vére szerint nem...” 54
Versio. Minden erkölts ortzádon fénylik
 41
Verskoszorú 48

„Vesztegeted felséges erőd...” 41
 „Villám kardok közt...” 39
Volt tanítványaimhoz 46
 „Zoltánról a fő hatalom...” 42
Zrínyi 47
 „Zsenge munkádnak...” 40

Nagyobb epikai művek

A' hűség diadalma 60, 61
A' két szomszédvár 45
Árpád Zalán ellen 60
Cserhalom 45, 72
Eger 45, 47

Széplak 45
Tündérvölgy 45
Zalán futása 45, 65, 80, 168, 184, 187,
 192, 199

Dramák

A' Belső Háború 44
A' bújosók (Kont) 36, 168, 184
Árpád ébredése 62
Az áldozat (Áldozat) 44, 62
Csongor és Tünde 44, 168, 184, 197,
 204
Czillei és a Hunyadiak 44, 66, 168,
 171, 184
Hábador 45
Hajta és Ida 60

Hunyady László 44
Kincskeresők 44
Kont ld. A bújosók
Marót bán 15, 62, 115, 117, 168
Örök zsidó 43, 62
Salamon Király 63, 80, 168, 184
Vérnász 15, 44, 89, 101, 108, 113, 125,
 168, 171, 184
Zsigmond 44

Cikkek, bírálatok, jegyzetek, kisprózák

A' színházi dráma-jutalomról 36

A' kelet' népe 1841-ben 43

„Aulus Persius Flaccus Szatiráji magyarul és deákul szükséges jegyzetekkel világosítva „Bogár után ember következik...” [Jablánczy László]: *A kelet népe közt egy ember* (1841) és Záborszky Alajos: *A Pesti Hírlap elleni gyanúsítások és a haladás c. röplapok* ismertetése)

Az absolutismus' hagyományai 63

Az egészséges emberi test Boncztudományának alapvonatai. Adolf Fridrik után németből fordítva Bugát Pál által 38

Bátorság 62

Börtönrendszer (Elítéltek számára) 36

Chinai literatura (No⁷⁸. Literaturblatt) Rob. Morrison Urnak tudósítása a' Chinai literaturáról, az Asiatic Journal-ból 38

Egy keresztény hadivezér magyar társait a harczra inti (prózatöredék) 40

Értekezés az ember testi neveléséről (könyvismertetés) 39

„Gyógyszerek árszabása...” (Buda, 1829, könyvismertetés) 39

Hempel [Magyarország viszonya Ausztriához] 38

„Hygiastika, vagy is orvosi oktatás...” (írta Csorba József, Pest, 1829, könyvismertetés) 39

Javaslat Szépirodalmi Könyvkiadóvállalkozás alapítására 63, 153, 166

„Kis János által...” (könyvismertetés) 39

Kritikai 's Philologiai Jegyzetek 37

Napóleon önéletírása... (könyvismertetés) 39

[*Önéletrajzi töredékek*] 8, 61, 213

Szabadság, egyenlőség, testvériség 38, 43

Zsidóügy 43

Nyelvészeti munkák

A' magyar nyelvről 36

A' néveseteiről 36

Észrevételek. Némelly nyelvünkbeli különbségekről 36

- Gondolatok a magyar nyelv eredetéről* 38
Helyragok. Mit kell a helyragokról előleg megjegyezni? 63
Ki, melly visszamutató névmások kihagyásának szabályai 62
Magyar és német zsebszótár (többekkel) 71, 91, 96, 127, 132, 136
Magyar nyelvtan (Czuczor Gergellyel) 71
Melly esetekben elválhatatlan az igekötő az igétől? 63
Micsoda hatással vannak a másodrendű nyomosítók az igekötőre? 63
Micsoda szabályok vannak némelly egyes, különösen kötőszókra nézve? 62
Nyelvészeti töredék ld. Micsoda szabályok vannak némelly egyes, különösen kötőszókra nézve?
Többvonzat 63
Zsebszótár ld. Magyar és német zsebszótár

NÉVMUTATÓ

- Adorján Boldizsár 17, 50
 Aiszóposz 152
 Albert, I., magyar király 171
 Alexander, James Edward, Sir 37
 Almásy Kálmán 17
 Antal Mihály 71, 102, 132
 Arany János 139–141, 154–156, 163,
 165–166, 181, 189, 201, 203
 Argenti Döme 169, 174

 Bacher Simon 202
 Bajza József 17, 28, 42, 71–73, 76–79,
 83, 84, 87, 100–102, 104–111, 113–
 116, 119, 121, 122, 124, 126–133,
 137, 143, 145–148, 151, 154, 157–
 159, 167–169, 175, 183
 Balásházy János 17, 113, 114, 116, 117,
 124, 130
 Balla Károly 116
Ballagi ld. Bloch
 Balog Sámuel 99
 Balogh Pál 109, 112, 113, 117, 118,
 122, 125, 128–135, 137
 Balogh Péter 154, 155
 Bánffy Gyula 73
 Barabás Miklós 111, 137, 144, 196
 Bárány Ágoston 147
 Bárczay Oszkár 85
 Bariska Piroska 66
 Bártfai Szabó László 93

 Bártfay László 72, 137, 143–146, 148,
 151, 155, 157
 Bártfay Lászlóné Mauks Jozefin 34,
 144
 Barthélémy, Auguste-Marseille 57
 Bartók Béla 149
 Batsányi János 111, 128
 Batthyány Emma, gr. 52
 Beiberg [?] 68
 Benke József 110
 Beöthy Zsigmond 73
 Beöthy Zsolt 197, 201
 Beranger, Pierre-Jean 37
 Berger, Karl 205
 Bernrieder Jánosné Széll Ilona 7–9,
 34–36, 38, 43–46, 53, 57, 61, 167,
 168, 187–189, 191, 192, 197
 Bertha Sándor 87, 101, 102, 104, 116,
 159
 Berzeviczy Albert 9, 10, 187
 Berzsenyi Dániel 37, 42, 73, 167, 168,
 174
 Bethlen Imre, gr. 169, 174, 175
 Bethlen Rozália, gr. 169, 170, 175
 Blackwell, Joseph Andrew 69
 Bloch Móric [Ballagi Mór] 120
 Bodolay Géza 15
 Bölöni Farkas Sándor 87, 104, 111,
 168, 169, 176
 Brassai Sámuel 111, 116

- Brisits Frigyes 7, 9, 10, 15, 16, 81, 84, 85, 87, 89, 94, 145, 167, 187, 197–201, 203, 204
 Bruna Ferenc 59
 Buday György 200
 Bugát Pál 38, 71, 102, 104, 114, 117, 118, 120, 128, 130–132, 143, 146
 Burns, Robert 169, 175
 Büki Fejér R. 195
 Büsching, Anton Friedrich 169, 175
- Cicero, Marcus Tullius 169, 170, 175
 Contenson, G. de 201
 Csajághy János 172
 Csajághy Laura, Vörösmarty Mihályné 8, 28, 50, 51, 58, 137, 167, 172, 205
 Csajághy Máté 172
 Csapó Mária, Vachott Sándorné 58
 Csapodi Csaba 5, 10, 167, 168, 170, 172
 Császár Elemér 198
 Császár Ferenc 17, 98, 99, 137
 Csató Pál 17, 37, 71, 110
 Csekey István 69, 70, 202
 Csokonai Vitéz Mihály 154, 200
 Csorba József 39
 Cunningham, E. 175
 Czakó Zsigmond 165
 Czambert János 111
 Czech János 104, 107, 110, 114, 119
 Czeglédy Cseh Károly 126
 Czuczor Gergely 18, 42, 71, 73, 87, 92, 107, 109, 113–122, 124–130, 132–135, 144, 148, 157, 162, 167–169, 199
- Dánielik János 78
 Dávid Andrea 63
 Deák Ferenc 18, 19, 32, 34, 39, 42, 52, 53, 58, 78, 88, 117, 137, 147, 172, 180, 203
 Delille, Jacques 86, 98
 Dessewffy Aurél, gr. 76, 108, 110, 148
 Dessewffy Emil, gr. 137, 139
 Dessewffy József, gr. 34, 37, 88, 104, 107, 118
 Dessewffy Marcell, gr. 34
 Dessewffy Sámuel, gr. 88
 Diószegi Sámuel 167
 Döbrentei Gábor 19, 84, 86, 88, 90, 93, 97–99, 101, 102, 104–106, 108, 110, 111, 114, 119, 120, 130, 131, 135, 174
 Droszt Olga 70
- Édes Gergely 19, 106
 Egressy Béni 144
 Egressy Gábor 33, 64, 199
 Egyed Antal 19, 74, 76, 87, 102, 169, 179
 Elsasser Ferdinánd 134
 Eötvös József, br. 73, 93, 116, 118, 119, 121, 124, 129–131, 135, 150, 156, 163, 168, 169, 175, 176, 201
 Erdélyi János 42, 43, 72, 73, 87, 116, 135, 151, 152, 154–158, 162, 164, 174, 199
 Érdy János ld. Luczenbacher János
 Ernst Lajos 11, 33, 181

- Fábián Gábor 19, 39, 74, 87, 107, 110, 112, 117, 118, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 140, 145, 168, 169, 179, 183
- Fabriczy Sámuel 34
- Faludi Ferenc 57, 61, 154, 178
- Farkas Jenő 73
- Farkas Sándor ld. Bölöni Farkas Sándor*
- Fáy András 20, 77, 87, 88, 90, 100, 101, 104, 105, 107, 108, 110–114, 117, 122, 124, 126–131, 133, 148, 149, 157, 159, 168, 176
- Féher Géza 15, 16, 94, 153
- Fejér György 74, 111
- Fekete Dezső 199
- Fekete János 141
- Fenyéri ld. Stettner [Zádor] György*
- Fenyéry ld. Vörösmarty Mihály*
- Fényes Elek 137
- Ferdinánd, III., magyar király, német-római császár 35
- Ferdinánd, V., magyar király, (I.) osztrák császár 48
- Ferenczi Zoltán 199
- Ferenczy István 144, 146
- Festetics Leó, gr. 70
- Festetics Tasziló, gr. 137
- Fillinger Lipót 132
- Florentin Simon 100
- Fogarasi János 120, 121, 130–132, 152, 159
- Forgács Béla 78, 199
- Forgó György 145, 146, 147
- Frivaldszky Imre 116, 117, 118, 130, 131
- Fullner, Frederic William 69
- Gaál József 87, 110, 124, 126, 155, 157, 165
- Gaál Mózes 199
- Gálos Rezső 199, 200
- Garay János 20, 21, 43, 72, 73, 87, 116, 127, 130, 151, 153, 155, 157–161, 163, 164
- Gáthy János 102, 106, 176
- Gazdik Mária 195
- Gebhardt Xavér Ferenc 105, 110, 113, 114, 119, 128, 130, 131, 137
- Gegő Elek 88, 119
- Georch Illés 102
- Gergely Pál 5, 16, 63, 94, 143, 144, 146, 148, 150, 152–154, 156, 158, 160–162, 164
- Gida József 103
- Goethe, Johann Wolfgang von 86, 97, 103, 167, 169, 176, 188
- Gorove István 128, 168, 169, 176
- Gozzi, Carlo, gr. 176
- Gönczy Pál 72, 73
- Gruber, Carl Anton von 99
- Guzmics Izidor 21, 82, 100, 101, 110, 111, 115
- Gvadányi József 168, 176, 177
- Győry Sándor 105, 107, 111, 112, 114, 120, 122, 127, 129, 130, 137
- Gyulai Pál 28, 83, 150, 164, 170
- Gyurits Antal 135
- Halász István 195
- Harangi Lászlóné 203
- Hawkins, John 179
- Heinrich Gusztáv 84

- Helmeczy Mihály 97, 104, 114, 128, 143, 146, 148, 182
 Heltai Gáspár 169, 171, 177
 Hempel, Adolf Friedrich 38
 Henszlmann Imre 152, 158
 Herepei Károly 111, 114
 Hetényi János 128
 Himly Károly 68
 Hoblik Márton 86, 102, 103, 147
 Hoffner József 124
 Homonnai Imre 159
 Horányi Károly 81, 143
 Horatius Flaccus, Quintus 40, 41, 169, 170, 177
Horvát Endre ld. Pázmándi Horvát Endre
 Horvát István 144 169, 177
 Horváth Anna 200
 Horváth Cyrill József 119, 128, 168, 178
 Horváth Jenő 69
 Horváth Károly 14–16, 38, 62, 94
 Horváth Mihály 128, 168, 169, 178
 Houwald, Ernst Christoph von 97
 Hunfalvy Pál 72, 119, 151
 Hutskó Simon 29

 Iffland, August Wilhelm 107
 Ilosvai Selymes Péter 155
 Imre János 90, 95, 97
 Ingman, Eerikki Aleksanteri 70
 Ipolyi Arnold 140
 István Viktor, osztrák fhg., m. kir. hg., nádor 54, 160, 163
 Iszokratész 152
 Jablánczy László 43
 Jakab István 86, 109, 110, 137
 Jakab Károlyné 73
 Jankovich Miklós 110, 112, 113, 118–120
 Jännes, Arvi 70
Járy György ld. Tretter György
 Jászay Pál 118, 127, 128, 129, 133
 Jegér Emmanuel 96
 Jerney János 104, 116–120, 124, 128, 137
 Jeszenszki Miklós 19
 Johnson, Samuel 181
 Jósika Philibert Miklós, br. 87, 111, 116–118, 121, 123, 128, 130, 131, 148, 150–153, 162
 József Antal, osztrák fhg., m. kir. hg., nádor 81
 Juhász Géza 200
 Juranits László 21

 Kacs Kovics Lajos 110, 111
 Kalics Ede 75
 Kállay Ferenc 101, 102, 105, 107, 108, 111, 113, 114, 117, 131, 137
 Kálmán Lajos 200
 Kardoss Klára 203
 Kármán József 153
 Károlyi György, gr. 116, 143
 Károlyi István 63
 Kassai József 96
 Kazinczy Ferenc 8, 27, 37, 65, 74, 76, 84, 85, 87, 88, 112, 113, 143, 144, 150, 167–169, 178, 185, 200, 201
 Kazinczy Gábor 116

- Kéký Lajos 144, 147–149, 151, 152, 154, 156, 158, 161
 Kelemen János 21
 Kellgren, Hermann 135
 Kemény Zsigmond, br. 128, 137, 150
 Kerekes Ferenc 21, 119
 Kerényi Ferenc 16, 188
 Kerényi Henrik 201
 Keresztury Dezső 188
 Kerkápoly István 21
 Kilián György 66, 182, 183, 184, 196
 Király József (Szathmáry) 99
 Kis János 21, 39, 107, 111, 169, 180
 Kis Pál 133
 Kisfaludy Károly 48, 73, 77, 82, 143–147, 158, 160, 164, 168, 199
 Kisfaludy Sándor 82, 90, 92, 99, 104, 105, 154, 168, 178, 201
 Kiss Ádám 21
 Kiss Ferenc 110, 137
 Kiss Károly 72, 119, 124, 128, 130, 131, 151, 159
 Klauzál Gábor 34
 Klauzál Imre 102, 116
 Kleist, Ewald Christian von 39, 60
 Kliegl József 122
 Klivényi Jakab 22, 40, 59, 74
 Kodály Zoltán 149
 Kollár György 99
 Kolmár József 96
 Kont Ignác 201
 Kossovich Károly 114, 116–120
 Kossuth Lajos 22
 Kosztolányi Ádám 201
 Kosztolányi Dezső 201
 Kotzebue, August von 99, 116
 Kovács Pál 35, 87, 102, 116, 126, 157
 Kovátsits Antal 64
 Kölcsey Ferenc 23, 52, 77, 82, 87, 99, 143, 148, 168
 Körmendy Kinga 67
 Kray Jánosné, br., Wenckheim Mária, br. 50
 Kresz Ferenc 33
 Kriza János 88, 118, 124, 199
 Kubinyi Ágoston 130, 131
 Kubinyi Ferenc 124
 Kunoss Endre 43
 Kuthy Lajos 73, 128
 Külkey Henrik 107
 Lakos János, br. 98
 Lassú István 102
 Lauka Gusztáv 151
 Lélek Imre 201
 Lendvay Márton 144
 Lenkei János 164
 Lessing, Gotthold Ephraim 106, 169, 178
 Lévy József 69
 Ligeti Antal 150
 Liszt Ferenc 23
 Lorántffy Mihály 103
 Lotz Károly 150
 Lőrinczy György 201, 202
 Lőrinczy Szabolcs 202
 Löw Immanuel 202
 Luczenbacher [Érdy] János 78, 102, 104, 107, 111, 114–117, 120, 122, 124, 124, 127–130

- Lukács Móricz Bálint 24, 34, 72, 114, 116, 151
- Madách Imre 150
- Madarász József 96, 97, 106
- Magda Pál 87, 104, 111
- Mailáth János, gr. 65, 66
- Májér József 24
- Markhót Imre 118
- Márkodi Márton 135
- Martinkó András 14
- Mátray Gábor 137
- Mátyás, I., Hunyadi, magyar király 113, 155, 171
- Megyeri Károly 144
- Méhes Sámuel 111
- Menczer Béla 202
- Mérey Rózsa 99
- Méry, Joseph 57
- Mészáros Károly 24, 130
- Mészáros Lázár 130
- Milton, John 169, 179
- Moore, Thomas 169, 179
- Morrison, Robert 38
- Munkácsi János 107
- Nagel Jakab 103
- Nagy Antal 77
- Nagy Ignác 72, 119, 122, 127, 151
- Nagy Imre 73, 151
- Nagy János 118, 121, 122, 123, 125, 127–133, 137
- Nagy József 109
- Nagy Károly 111, 119
- Nagy Márton 130
- Nagy Pál, felsőbüki 81
- Napóleon, I., francia császár 61, 169, 179
- Négyesy László 202, 203
- Nendtvich Károly 137, 140
- Nota, Alberto 98
- Nyíry István 147
- Obernyik Károly 193
- Oltványi Ambrus 15
- Orlai Petrich Soma 144
- Ormós József 100
- Ormos László 42
- Orosz József 38, 62
- Ovidius Naso, Publius 41, 42, 60, 103, 169, 170, 179
- Pach Zsigmond Pál 94
- Pák Dienes 169, 180
- Pálóczi Horváth Ádám 60, 107
- Palugyay Imre 169, 180
- Pap Endre 43, 150
- Pardoe, Julia 50
- Pauer János 139
- Pázmándi Horvát Endre 82, 90, 95, 99, 104, 114
- Péczely József (Péczeli) 87, 111, 114, 117–121, 124, 128, 129, 147
- Pelissier, Georges 205
- Peőcz Károly 74
- Perczel Béla 10
- Perczel család 32, 170
- Perczel Etelka 203
- Perczel Györgyné 203
- Perczel Miklós 46

- Perczel Mór 24, 46
 Perczel Sándor 10, 24, 29
 Peregriny Elek 140
 Perger János 104, 105, 110, 111, 113
 Perlaki N. [Dávid] 102
 Persius Flaccus, Aulus 39
 Petőfi Sándor 72, 73, 150, 155, 167–169, 180, 181, 201
 Petrichevich-Horváth Lázár (Petrityevityi) 75, 102, 103, 131
 Petrovics Frigyes 90, 95
 Philips, Edward 179
 Pindarosz 140
 Platón 152
Podharszky Elza ld. Reitter Rudolfné
 Podhradczky József 65
 Pólya József 114
 Preisel, rézmetsző 196
 Pulszky Ferenc 88, 118, 123, 124, 163
- Quartier, Philibert 175
 Quintilianus, Marcus Fabius 152
- Rámnik Ignác 99
 Reed, Isaac 181
 Reguly Antal 137
 Reitter Rudolfné Podharszky Elza 70
 Repiczky János 133, 135
 Révai Miklós 90, 168, 170, 180
 Riedl Frigyes 9, 24
 Ring Adorján 134, 137
 Rombauer, Johann 134
 Róthkrepf Gábor 110
 Rummy Károly György 75
 Ruttkay Kálmán 15
- Sallay Imre 24, 36, 40, 44, 45, 79, 170
 Sárosy Gyula (Sárossy) 25, 73
 Sárvány Ferenc 34, 116, 120
 Schedius Lajos 72, 90, 95, 98, 100, 104–106, 108, 113–116, 118–120, 122, 135, 151, 159
 Scher Tibor 150
 Schiller, Johann Christoph Friedrich 102, 106, 108, 112, 169, 180, 205
 Schrowe, Uno von 70
 Schröder, Friedrich Ludwig 102
 Schwarcz Gyula 139
 Sebestyén Gábor 25
 Semsey Lajos 88
 Setét Imre, setétkuti 95
 Shakespeare, William 44–46, 167, 169, 170, 180, 181, 202, 204
 Shelley, Percy Bysshe 169, 181
 Sík Sándor 203
 Skottowe, Augustin 181
 Smetius, Henricus 169, 181
 Solt Andor 15, 16, 39, 94, 153
 Soltész György 86, 109
 Somssich Pál 25
 Sőtér Ferenc 147
 Sőtér István 204
 Spéllyi Henrik, br. 139–141
 Splényi Béla, br. 78
 Staller Ferenc, gr. 88
 Staub Mór 74, 79
 Staud Géza 15
 Steindl Ferenc 189
 Stettner [Zádor] György 7, 25, 29–31, 61, 65, 76, 86, 110, 111, 114–122, 127–130, 143, 146–148, 154

- Stettner Györgyné 30, 31
 Stevens, George 181
 Sulyok Ignác 204
 Szabó István 88, 116
 Szabó Lőrinc 150, 204
 Szalay Imre 98, 100, 102, 148
 Szalay László 85, 95, 99, 110, 111, 114, 116, 117, 121, 124, 130, 135, 146, 148, 157, 163
 Szántai József 103
 Szász Károly (1798–1853) 87, 101, 102, 111
 Szász Károly (1829–1905) 72, 93, 156, 163
 Szathmáry Lajos 200
Szathmáry Király József ld. Király József
 Széchenyi István, gr. 26, 43, 67, 68, 75, 81, 82, 84–86, 90, 91, 93, 100, 102, 107, 108, 114, 130, 131, 133, 149, 168, 169, 170, 181, 182, 188
 Széchy Ágoston 120
 Székács József 63, 72, 111, 137, 139, 147, 151, 157, 158, 161, 162, 164, 172, 182
Széll Ilona ld. Bernrieder Jánosné
 Széll Kálmánné Vörösmarty Ilona 7, 8, 187, 190, 203
 Szemere Miklós 73
 Szemere Pál 34, 60, 88, 90, 95, 100, 101, 105, 110–112, 114, 115, 118, 119, 122, 123, 125, 133, 135, 137, 143, 157, 158, 164
 Szemérmes József 27
 Szenci Molnár Albert 172, 182
 Szenczi Imre 114
 Szenczy Ferenc 119
Szent-Simoni ld. Csató Pál
 Szentmiklóssy Alajos 27
 Szentpétery József 144
 Szenvey József 72, 108, 112, 148, 151
 Szevics Döme 64
 Szigligeti Ede 73, 86, 88, 109, 118, 143
 Szikszai György 172
 Szilády Áron 68, 205
 Szilágyi Ferenc 102
 Szilágyi István 133, 151
 Szilágyi Sándor 66
 Szilasy János 114, 117, 122, 128
 Szinyei Merse István 68
 Szinnyey László 88
 Szirmai János, gr. 88
 Szlemenics Pál 110, 114, 119, 121
 Szombathelyi 27
 Szontagh Gusztáv 34, 114, 117, 119, 128, 130, 131, 148, 169, 182
 Szöllősy Ferenc 135
 Szőnyi Pál 137, 155
 Sztripszky Hiador 70
 Sztrokay Antal 110, 114, 117–119, 121, 128, 130, 131
 Szvorényi József 133
 Tagén János 147
 Takács piarista 204
 Tamaskó István 70
 Tarczy Lajos 114, 118, 119, 124, 128, 130, 131, 141, 150
 Tasner Antal 102

- Tasso, Torquato 169, 182
 Taxner-Tóth Ernő 15
 Teleki Ilona, gr. 72
 Teleki József, gr. 82, 91, 97, 106, 116–120, 124, 126, 128
 Teleki László, gr. 27, 130
 Teleki Sándor, gr. 27
 Téti József 205
 Teslér László 27, 33, 77, 170
 Thern Károly 154
 Thiers, Adolphe 169, 182
 Tocqueville, Alexis de 183
 Todd, Henry John 179
 Toldy Ferenc 7, 28, 48, 57, 62, 65, 66, 71–73, 75–80, 82–84, 86, 88, 90–92, 96–101, 104–106, 108, 110–117, 119–122, 124–138, 143–149, 151–154, 157–161, 165, 166, 169, 170, 183, 205
 Tompa Mihály 72, 73, 163, 201
 Torma Károly 140
 Tóth Árpád 205
 Tóth Dezső 14–16, 94
 Tóth Kálmán 139
 Tóth Lőrinc 29, 50, 72, 73, 87, 110, 124, 141, 148, 151, 155, 157, 158, 162, 163
 Tóth Mihály 100, 106, 131
 Tóth Péter 67
 Török Gábor 28
 Török János 119
 Török Kálmán 205
 Török Pál 63, 153, 166
 Tretter [Járy] György 65
 Tupp József 109
 Udvardy János 100
 Uffer, Joseph 65
 Ujfalvy Sándor 28
 Ujváry Mihály 135
 Vachott Sándor 42, 72, 73, 76, 124, 128, 151, 158, 164
Vachott Sándorné ld. Csapó Mária
 Vajda Péter 88, 103, 111, 113, 127, 151
 Vállas Antal 112, 114, 115, 118–120, 128, 130, 131
 Vályi Nagy Ferenc 169, 177
 Varjas Béláné 35
 Vásárhelyi Pál 87, 107, 113, 114, 116–120, 122, 124, 128, 130, 134
 Vasváry Pál 163
 Vay Béla, br. 69
 Vay Miklós, br. 139
 Vécsei Pál 147
 Veres Péter 206
 Vida, Girolamo 158
 Viola József 87, 114
 Virág Benedek 144, 168–170, 175, 177, 183
 Viski Pál 103
 Vízota Gyula 67, 68, 75, 84, 85, 93, 206
 Vitkovics Mihály 143, 154, 199
 Voinovich Géza 150
 Vörösmarty Béla 7, 8, 29, 34, 200
 Vörösmarty Erzsébet 29
Vörösmarty Ilona ld. Széll Kálmánné
 Vörösmarty János 28, 35, 205
 Vörösmarty Mihály, ifj. 21
 Vukovics Sebő 64

Vutkovich Ödön 70

Walther László 146

Weöres Gyula 70

Werbőczy István 169, 184

Wesselényi Miklós, br. 31, 90, 100,
101, 111, 145, 164

Kray Jánosné ld. Wenckheim Mária,

Wieland, Christoph Martin 176

Wigand János 66, 174, 182

Záborszky Alajos 43

Zádor Béla 7

*Zádor György ld. Stettner [Zádor]
György*

Zádor Gyula 8, 31

Zakál György, nemes-népi 103

Zárka János 31

Zob János 63

Zrínyi Miklós, gr. 42, 47, 130, 163,
168, 170, 185

Zsigmond, Luxemburgi, magyar király
171

Zsoldos Ignác 114, 116, 117, 121, 128